

Groninga

tijdschrift voor genealogie
naam- en wapenkunde

20^e jaargang 1975

sasland – postbus 1127 – groningen

NAAM EN TAAL

door Prof. Dr. H. Entjes

Met dit eerste nummer van jaargang 1975 van *Gruoninga* worden de banden met het Nedersaksisch Instituut van de Rijksuniversiteit te Groningen strakker aangehaald. Dat is er helaas ook de oorzaak van, dat deze jaargang op zo'n ongebruikelijk laat tijdstip begint te verschijnen. Een slecht voorteken? Laten we er het tegengestelde van hopen. Maar het zal ook zonder nadere uitleg duidelijk zijn, dat een andere exploitatievorm meer tijd van voorbereiding vergen kan, dan redactie en uitgever lief is.

De banden tussen het tijdschrift en het Instituut bleven sedert het verschijnen van *Gruoninga* in nieuwe opmaak, dat was in 1969, weliswaar bestaan, maar waren door allerlei omstandigheden toch veel minder hecht geworden. Die omstandigheden doen voor de geschiedenis van *Gruoninga* echter niet terzake. Ik kan mij zelfs voorstellen, dat veel lezers nauwelijks iets van enige verandering gemerkt hebben. Des te beter, zou ik zeggen.

Ook in het kader van de plannen, die wij in de toekomst met elkaar hopen te verwezenlijken, zal er aan vormgeving en inhoud van *Gruoninga* evenmin weinig ingrijpends veranderen. Het formaat zal gelijk gemaakt worden aan dat van twee andere uitgaven van het Nedersaksisch Instituut, het tijdschrift *Driemaandelijke Bladen en Nedersaksische Studies*, een nieuwe reeks van publikaties betreffende taal en volksleven van Oost-Nederland en aangrenzende Nederlandse gebieden. In de redactie van *Gruoninga*, thans bestaande uit de heren Ir. Th. P. E. de Klerck en G. W. Nanninga, hoeft geen wijziging aangebracht te worden. Nanninga blijft, als medewerker van het Nedersaksisch Instituut, het redactionele werk doen, zoals hij dat tot dusver gedaan heeft. Hij krijgt daárbij de nodige steun van het Instituut, onderhoudt het contact en verzorgt het overleg met de leiding ervan. *Gruoninga* wordt aldus een tijdschrift van het Nedersaksisch Instituut, dat met medewerking van de afdeling "Groningen en Noord-Drente" van de Nederlandse Genealogische Vereniging en de Stichting Sasland als een uitgave van die Stichting gaat verschijnen, naar ik hoop en verwacht tot volle tevredenheid van lezers en uitgevers beide.

Er is meer dan één zeer geldige reden voor de nauwe band, die nu opnieuw tussen *Gruoninga* en het Instituut aangeknoopt is. In 1962 is het Nedersaksisch Instituut met een afdeling voor naamkunde uitgebreid. Die afdeling stond aanvankelijk onder leiding van de heer H. T. J. Miedema, thans hoogleraar te Utrecht, die opgevolgd werd door de heer R. A. Ebeling. Op initiatief van prof. Heeroma begon Miedema een verzameling van voornamen-materiaal aan te leggen uit de z.g. retro-acta van de Burgerlijke Stand in de provincie Groningen, in delen van Friesland en Drente en uit vergelijkbare documenten in de aangrenzende gebieden van Oostfriesland en het Eemsland. De belangstelling van Heeroma en Miedema ging vooral uit naar voornamen uit het eerste kwart van de 18de eeuw om een zo groot mogelijk historische afstand te scheppen ten opzichte van eigentijds dialectmateriaal en toch nog over een voldoende groot aantal vergelijkbare gegevens te kunnen beschikken. Uit het aldus verzamelde materiaal werden vier voornamen met varianten, Tjaard, Tjark, Anna en Johanna, gekozen, die Miedema verwerkte tot een proeve van een historische voornamen-

geografie. Heeroma voegde daar zijn taalhistorische beschouwingen grond op dialectgeografisch georiënteerde vergelijkingen aan toe. Beide studies, met een tweetal aanvullende kaarten van de verspreiding van de onderzochte namen, verschenen onder de titel *Perspectief der doopboeken*, Assen 1972.

Genealogen en historici vragen zich ongetwijfeld met meer of mindere belangstelling af, welk perspectief twee taalkundigen in de hun zo vertrouwde doopboeken wel ontdekten mogen hebben. Welnu, Heeroma was op zoek naar dialectmateriaal uit vroegere tijden, dat voor hem onmisbaar bleek te zijn voor zijn interpretatie van de taalkaarten van eigentijds dialectmateriaal. De eigenlijke bronnen, bestaande uit geschreven dialectteksten, reiken niet veel verder terug dan het midden van de vorige eeuw. Bovendien is de betrouwbaarheid van die bronnen vaak nogal aanvechtbaar. Toevallig achterhaalbare gegevens uit andere bronnen van jongere of oudere datum zijn haast altijd zo schaars, dat de dialectgeografie er toch maar weinig mee aanvangen kan. Zij vullen de taalkaarten op te beperkte schaal om er overtuigende conclusies op te baseren.

Bij Heeroma leefde echter al langer het vermoeden, dat oude doopnamen meer zouden kunnen prijsgeven van het overigens al te verborgen vroegere regionale taallevens, waarnaar hij terecht zo nieuwsgierig was. Voornamen liggen immers vaak verankerd in tradities van naamgeving, die voorheen nog sterker waren dan tegenwoordig. Het is daarom waarschijnlijk, dat zulke namen zich, wat hun klankvorm betreft, aangepast hebben bij de regionale of plaatselijke taal en zodoende bepaalde klankontwikkelingen weerspiegelen. Dat zal wel niet altijd even duidelijk of even overtuigend het geval zijn, zodat de taalhistoricus omzichtig met zulk namenmateriaal omgaan moet. Als hij het echter zorgvuldig wikt en weegt, lijken er voor hem toch heel wat bruikbare gegevens uit te putten te zijn. Heeroma zag door het perspectief der doopboeken, zoals hij het uitdrukte, die veronderstelling volledig bevestigd.

Nu was die bevestiging op zichzelf nog geen opzienbarende ontdekking. Taalhistorici hebben al heel lang van allerlei namenmateriaal gebruik gemaakt om hun kennis van de taalgeschiedenis te verdiepen, als andere middelen daartoe ontbraken, ook wel alleen maar ter ondersteuning van op andere manier verworven inzichten. Maar in *Perspectief der doopboeken* werd de naamkunde, in dit geval betrekking hebbend op de voornamen, doelbewust in dienst gesteld van de historische taalkunde, de historische dialectologie, om naast moderne dialectkaarten de beschikking te krijgen over historische kaarten van voldoende hoge kwaliteit. Terecht sprak Miedema daarom van een historische voornamengeografie, waarvan hij een eerste proeve gaf, en even terecht probeerde Heeroma duidelijk te maken, hoe de uitkomsten van zo'n voornamengeografie gecombineerd kunnen, of zo men wil, moeten worden met die van de moderne dialectgeografie. De doopboeken uit het eerste kwart van de 18de eeuw blijken de hedendaagse dialectgeograaf inderdaad in ruime mate van die gegevens van zo'n 250 jaar terug te kunnen voorzien, die voor hem haast onontbeerlijk zijn voor een meer gedegen interpretatie van zijn moderne taalkaarten.

Het kan genealogen en taalkundigen echter niet ontgaan zijn, dat het voorgaande betoog tevens een pleidooi inhoudt voor nauwere samenwerking, als het geschetste perspectief van de doopboeken ooit binnen ons bereik zal komen. De taalkundige kan nog zo voorzichtig te werk gaan, hij zal toch telkens gesteld worden voor vragen, waarop een

genealoog beter een passend antwoord weet te vinden. Dat zal in menig geval betekenen, dat de taalkundige de opgekomen vragen liever maar niet beantwoordt. Vruchtbaarder echter zou het uiteraard zijn, als taalkunde en genealogie elkaar op die punten wisten te vinden. De historische dialectologie kan het nauwelijks stellen zonder nadere gegevens omtrent migraties, zelfs moeilijk zonder de kennis van bewegingen van enkelingen, die meer van onderlinge betrekkingen weerspiegelen, dan wij meestal vermoeden. Een historische voornamengeografie, zoals Miedema beproefde, vraagt telkens om aanvullende gegevens, waarmee een genealoog volkomen vertrouwd moet zijn.

Maar Heeroma heeft het op het gebied van de naamkunde niet gelaten bij een onderzoek van de voornamen in de doopboeken uit het begin van de 18de eeuw. In 1963 verscheen het eerste deel van het Nederlands repertorium van familienamen, dat betrekking had op de provincie Drente in de bewerking van de redacteur P.J. Meertens. Met dat eerste deel heeft Meertens de vorm, waarin alle volgende delen zouden verschijnen, vastgelegd, maar na enige tijd zag Heeroma toch meer mogelijkheden om met dit omvangrijke materiaal om te gaan. Daarvan getuigden een paar artikelen in de Driemaandelijke Bladen en vooral de inleidingen op de delen Overijssel, 1968 en Gelderland, 1971, die hij met zijn medewerker R.A. Ebeling voor de druk gereed gemaakt had. Van zijn kritische houding ten aanzien van de repertoria gaf hij bovendien blijk in de Driemaandelijke Bladen, deel XXI, 1969, toen hij schreef over De betrouwbaarheid van het Overijsselse deel van het Nederlands Repertorium van Familienamen.

Wat Heeroma meende gezien te hebben in de schier eindeloos schijnende reeks van Nederlandse familienamen, die de volkstelling van 1947 opgeleverd had, was de mogelijkheid om daaruit langs statistische weg verspreidingspatronen van typen van namen af te leiden overeenkomende met patronen van kaarten getekend op grond van modern dialectmateriaal. Een familienamengeografie gebaseerd op het namenmateriaal van de Nederlandse repertoria van familienamen zou een aanvulling van de dialectgeografie kunnen betekenen, zoals in historische zin de voornamengeografie afgeleid uit de doopboeken uit het begin van de 18de eeuw gebleken was te zijn. Door verschillende familienamen van een bepaald gezichtspunt te onderzoeken en met elkaar te vergelijken heeft Heeroma de door hem geopperde mogelijkheid meer dan waarschijnlijk gemaakt. Het lijkt mij onnodig in Groninga nog eens nadrukkelijk op het belang van de genoemde verzameling van Nederlandse familienamen in het algemeen en in het bijzonder op het gebruik, dat Heeroma ervan wist te maken, te wijzen. Beide liggen voor een ieder, die zich op welke manier dan ook met zulk namenmateriaal bezig houdt, al te duidelijk voor de hand. Maar er is één onderwerp, waarop ik toch graag nog eens de aandacht vestigen wil.

In het Utrechtse deel van het Repertorium rept H. Buitenhuis, de bewerker van dat deel en de schrijver van de inleiding ervan, voor het eerst van een naamtype, dat hij een herkomstnaam noemt. Hij verstaat daaronder een naam, een familienaam, die afgeleid is van een bewoningskern. In het deel Gelderland gaan Ebeling en Heeroma daar uitvoerig op in en hebben de Gelderse herkomstnamen, dat zijn die familienamen, die afgeleid zijn van de namen van Gelderse bewoningskernen, zo compleet mogelijk bijeen gezet. Heeroma had toen al een artikel gepubliceerd in de Driemaandelijke Bladen, deel XXII, 1970, over

Oostnederlandse herkomstnamen in Utrecht en Ebeling in dezelfde jaargang van hetzelfde tijdschrift over Gelderse herkomstnamen in Gelderland.

Dat dit naamtype, om het met een paar sprekende voorbeelden te verduidelijken Bruil, Bronkhorst, Van Driel, Van Doesburg, Klarenbeek e.d., een dialectgeograaf als Heeroma, die taallandschappen in beweging overzag, buitengewoon boeide, behoeft natuurlijk geen betoog. Het reflecteert immers, behalve een voorkeur voor een bepaalde manier van naamgeving, vooral migraties en na een juiste statistische analyse bovendien richtingen van migraties. Maar het is nu net op dit punt, dat nader genealogisch onderzoek onmisbaar wordt om de betrouwbaarheid van een geografische namenstatistiek zo groot mogelijk te maken. Als ik hiervoor naar aanleiding van het gebruik van gegevens uit de doopboeken al meende te moeten pleiten voor een nauwere samenwerking tussen genealogen en taalhistorici, dan hoef ik aan de noodzaak daarvan in verband met het onderzoek naar herkomstnamen geen woord meer te besteden. Het onderwerp zelf spreekt immers duidelijk genoeg voor zich. Het gaat er nu op lijken, dat ik ten behoeve van de historische taalkunde, meer in het bijzonder voor de historische dialectologie, en dat zou vooral betekenen ten eigen bate, een beroep doe op de genealogie om ons toch vooral die hulp te bieden, die ons werk moet vervolmaken. Het zou mij geen moeite kosten een dergelijk verhaal op te hangen, dat vooral voor historici, regionaal-historici, bestemd zou lijken te zijn. Daarom is het goed een en ander recht te zetten. De samenwerking, waarvoor ik, met wie dan ook, pleit, moet blik en inzicht naar beide kanten verruimen. De vragen, die dialectologen aan de genealogie of aan de regionale geschiedenis of aan wie of wat dan ook stellen, verbreden het werkkterrein van de genealogie, de regionale geschiedenis of wat dan ook evenzeer, als de antwoorden op die vragen de dialectologie schreden verder helpt, dan zij alleen ooit komen zou. Maar dat betekent natuurlijk wel, dat wie op één van de bedoelde gebieden met overgave bezig is, de bereidheid hebben moet om naar wat anderen vragen en zeggen te luisteren en er vervolgens naar te handelen.

Als er nu dan toch iets met Groninga aan de hand is, iets, dat op vernieuwing, wie wil noeme het verandering, wijst, dan hoop ik, dat het in deze zin is en dat het ons zal lukken naamkunde, dialectgeografie én genealogie en regionale geschiedenis nader tot elkaar te brengen. De band tussen Groninga en het Nedersaksisch Instituut kan dan niet hecht genoeg worden.

ooo

Doopboek Meppel

8-4-1657: Trijntien Wibrants uijt Groningerlant sijnde hir bevallen in den kraam van een kind in overspel gewonnen, nae dat deze in privee ter presentie van een Ouderling nae hertlicke bestraffing haer swaren fall beweent end hertlick beciaeget met traenen, heeft sij selvs dat ten doop gehouden, en laten noemen Wibrant.

DE FAMILIE BONESCHANSKER

door Ir. Th.P.E. de Klerck

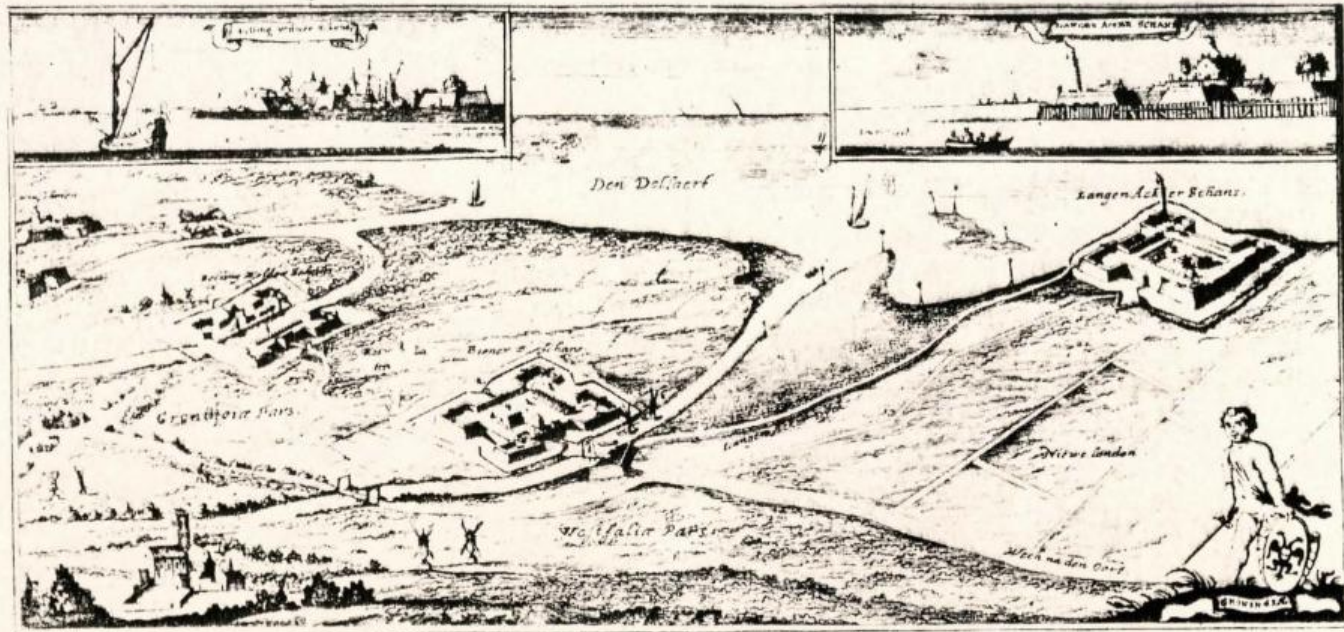
Inleiding

Toen ik in oktober 1972 van mevrouw G. Bouwman-Boneschansker (VIII 6.4, d.i. haar nummer in de hierachter volgende genealogie Boneschansker), die geregeld ons huis in orde brengt, vernam dat haar broer Gerrit (VIII 6.3) uit Canada de naambordjes aan de weg in Boneschans had willen fotograferen, doch er geen bordjes had aangetroffen, vroeg ik haar of het zeker was dat haar familie uit Boneschans kwam en aan dat gehucht de naam ontleend had. Zij kon daarop geen bevestigend antwoord geven. Ik beloofde haar dit eens te onderzoeken.

Daartoe noteerde ik in het rijksarchief te Groningen en in de gemeentesecretarieën in de omgeving van Winschoten alle geboorten, huwelijken en overlijden van Boneschansker (Boneschans, Boonschansker en Boneschanscher). Weldra bleek het mij, dat er vroeger, vnl. vóór 1812 een familie Boneschans was geweest, die hoogstwaarschijnlijk al ruim 100 jaar is uitgestorven. Gegevens daarover vond ik vooral in de collectie Römelingh, waarvan de handleiding in het R.A.G. nr. 5989 draagt. Verband met "onze" Boneschansker's heb ik niet gevonden. Wellicht kom ik later tot een aparte publicatie over deze familie Boneschans.

Tot de "vreemde" Boneschans-en behoort ook: Jan Lammerts (Boneschans), geb. Bell (?) 26.6.1749, (geen doop gevonden), ov. Bellingwolde 25.12.1830 (volgens ov. akte 82 jaar, z.v. Lammert Boneschans en Jantje), tr. Bellingwolde 29.3.1793 met Grietje Berends (Pienakker), geb./ged. Bell 16/18.4.1749, ov. ald. 6.2.1833, wed. v. Barteld Harms, d.v. Berent Aersjes en Wupke Jans. Er waren geen nakomelingen.

Alle andere Boneschansker (Boneschans, Boonschansker en Boneschanscher)'s en dus ook mevrouw Bouwman en haar broer hadden zonder uitzondering als gemeenschappelijke voorvader Berent Berents (II.6) die in 1808 als "Berend Berends Boneschanscher" te Boneschans overleed. Al zijn kinderen heetten Boneschansker. Zijn zoon Jan Nevens Boneschansker (III.5) was de laatste Boneschansker, die in Boneschans woonde. Sinds 1867 leven er in dit plaatsje geen Boneschanskers meer. De meesten wonen in de gemeente Midwolda, thans meer dan 50, waarvan er slechts 1 Boneschans heet en alle anderen Boneschansker. Midwolda is ook de plaats waar de stamouders (I) in 1730 in het huwelijk traden en waar hun kinderen geboren werden. Bovengenoemde Jan Nevens Boneschansker had vele beroepen: winkelier, herbergier, landbouwer, veearts, tolpachter. Hij bewerkte land van de familie Botjes. Hij woonde tussen 1819 en 1831 in de gemeente Bellingwolde, daar buiten in de gem. Nieuwe Schans. Begin 1973 ben ik door O.Chr. Mellema (met wie ik geregeld voor de boerderijenboeken van Beerta (B.B.B.) en Bellingwolde de omliggende gemeenten bezoek en die ook bij het onderzoek over Boneschansker meehielp) via Harm Boneschansker (VII 9.4) te Drieborg, Harm Boneschansker (VI 4.8) te Eindhoven, in contact gekomen met Jan Boneschansker (VI 2.3) te Arnhem. Mijn schoondochter H. de Klerck-

Alb. 3. Oude kaart van Booner Schans, door J. F. Botjes te Warffum bij een antiquair in Parijs gekocht. Onlangs is mij gebleken, dat de kaart afkomstig was uit het boek "Thooneel der Steden ende Sterckten van 't Vereenight Nederlandt met d' aengrensende Plaetsen, soo in Brabant, Vlaanderen als anden Rijn en elders veroverd door de Waepene der Grootmoghende Heeren Staten onder het gheleij vande seer Edele Hooghgebore Princen van Oranien". (De kaart is:) "gheteekent door Joh. Peeters ende ghemaect met sterck waeter door G. Boutats, woenende aen de Berse in de H. Ma. Magdalena de Passi tot Antwerpen, alwaer de selve te coop zijn. Anno 1674".

Stegeman, die geregeld uit Arnhem bij mij in Winschoten komt, zorgde voor het transport van de brieven en documenten. Op die wijze kwam ik in het bezit van zijn gegevens over Boneschansker. Toen zijn broer Berend Boneschansker (VI 2.2), die met een onderzoek begonnen was, in 1958 overleed zette Jan dit voort. Zo kreeg hij contact met vele Boneschansker's, ook in Canada, Zuid Afrika en Rhodesië. Deze Jan Boneschansker, die sinds 1 oktober 1974 in Zuidhorn woont, beschouwt het onderzoek "als zijn levenswerk". Hij heeft vele schema's getekend, waarop het onderlinge verband te vinden is. Door mijn onderzoek in Groningen en enkele keren in Assen konden zijn gegevens op niet onbelangrijke wijze worden aangevuld en verbeterd.

Hoewel ik het oorspronkelijk gestelde doel, de oorsprong van de naam te vinden, bereikt had, was het in dit stadium haast vanzelfsprekend een volledige genealogie Boneschansker op te stellen en te publiceren. Alvorens hier toe over te gaan eerst iets over het gehucht Boneschans, en hoe de familienaam op verschillende wijzen geschreven wordt. Daarbij ook hierop betrekking hebbende afbeeldingen van mensen, huizen en landstreken. Aangezien deze publicatie als één geheel geschreven, doch in afleveringen verschijnt, zal er in het begin herhaaldelijk verwezen worden naar afbeeldingen of personen, die eerst in een latere aflevering voorkomen. Pas als alles verschenen is, zal men een goed overzicht hebben over de geschiedenis van deze Boneschanskers.

De plaats Boneschans.

In de literatuur is hierover weinig te vinden. Gebruik werd gemaakt van de volgende bronnen:

G.V.A. 1942: P.J. van Winter, Hoe heeft de provincie Groningen haar grenzen verkregen. G.V.A. 1950: W.J. Formsmä, Het ontstaan van de rijksgrens bij Nieuweschans. W. van der Laan, te Weener, Die Eindeichung und Besiedlung der ostfriesischen Dollartpolder (niet gepubliceerd, samengesteld voor zijn lezing op 3.12.1970 voor de afd. Winschoten van de Ned. Gen. Vereniging).

In het voorjaar van 1975 zal bij de Europese Bibliotheek verschijnen: "De Nieuwe- of Langakkerschans, geschiedenis van een vesting, grensdorp en zeehaven, aan en van de Dollard". De auteur J.J. Smedes schreef mij hierover o.a.: "Dit is niet in de eerste plaats een dorpsverhaal maar een bijdrage tot de Groningse geschiedschrijving waarin ditmaal niet de Stad maar de vesting Nieuweschans in het middelpunt staat. De vaderlandse geschiedenis wordt, het gehele boekedoor, op de voet gevolgd, waardoor deze uitgave ook voor de minder historisch geïnteresseerden een duidelijker inzicht geeft in de geschiedenis van oostelijk Groningen, i.c. van Bonerschans. Direct al in het eerste hoofdstuk "De Spaanse Stad en 't Staatse Ommeland" wordt de aanleg van de Bonerschans (1589) door de Friese gecommiteerde Albert Evertis Boner gememoreerd. Hierop aansluitend volgt de geschiedenis van de Dollard en ook nu weer wordt, ver vóór dat Nieuweschans er was, Bonerschans genoemd. Zowel bij de stichting van de Nieuwe- of Langakkerschans, als later - in samenhang met de overige verdedigingswerken tussen de Dollard en Ter-Apel - komt Bonerschans regelmatig ter sprake. In 't bijzonder tijdens de spannende periode na het ontzet van Groningen in de jaren 1672/'73. Ook binnen het kader van "het visiteren der fortificatiën en magazijnen" en mede aan

de hand van twee interessante 18e eeuwse kaarten worden de rol en de ligging van Bonerschans nader beschreven en aangeduid. Terwijl ook de persoonsnamen Boneschans en Boneschanser in dit boek voorkomen, werd met betrekking tot de naamsoorsprong van de schans zelf een uiteenzetting van H. Doedens, schoolhoofd te Oude Schans dd. 1828, samengesteld op grond van mondelinge overleveringen, opgenomen". Voor nadere details mogen wij naar dit boek verwijzen. In het over enige jaren te verschijnen boek over Bellingwolde zal Tj.K. Bos over dit en het omliggende gebied uitgebreid berichten.

Voor 1600 was in deze streek de Hamdijk, die tot in Ostfriesland doorliep, de buitendijk. Bij de Dunebroekster zijl vloeide de Lethe in de Dollard. Op die plaats werd in 1589 de Booner Schans gebouwd. De naam is niet afkomstig van het plaatsje Boen in Ostfriesland, zoals in de Gron. Encyclopedie van K. ter Laan en ook elders wel staat, doch van de Friese gecommiteerde Albert Everts Booner, die de leiding had over de bouw van de schans (zie Encycl. v. Friesland).

Buiten de Hamdijk stak in de Dollard een landtong uit, Lange Akkers geheten. De bewoners van Bellingwolde, Wijmeer, Bunde en Boen gebruikten dit buitendijkse land als weideland voor hun vee. Op 28.3.1605 gaf de graaf van Ostfriesland aan een groep Hollanders ("de participanten van Alt Bunderneuland" Willem van Buiren, Jan Thyssen Vleeshower, Vincent Stalport, Arthur van der Voort, Jan Claassen Rolwagen, c.s.) octrooi om een deel van de Dollard, de bocht bij Bunde met inbegrip van de Lange Akkers, in te polderen. Uitgangspunt van het indijken was in Ostfriesland de oude dijk tussen Bunde en Dunebroek. Deze dijk was in 1571 versterkt. In 1628 besloot stadhouder Ernst Casimir op de Lange Akkers bij Bonderzijl een nieuwe schans te bouwen, terwijl men ook besloot de redoute Boneschans om te bouwen tot een royale schans. In 1635 werd westelijk van de dijk van Bunder Neuland het Nieuwe diep gegraven, op 24.6.1636 werd de grens vastgesteld, waarbij Bunderneuland bij Ostfriesland kwam. In 1637 werd de Lethe, thans Moersloot door dat Nieuwe diep geleid. De Dunebroekster zijl verviel toen, de grens liep langs de nieuwe waterloop. Op afb. 3 is schematisch (niet op schaal) de toestand in het begin van de 17e eeuw weergegeven. Naast de kaart stonden bijzonderheden over Winschoten, Joan Moda in 1593, de sterke Winschoterzijl; een mijl verder Bellingwolder-schans: op de rivier de Aa, in 1593 versterkt: "haar gelegenheid is zodanig, dat zij met het openen der sluizen de omliggende landen konden in het water stellen"; de Booner-schans een halve mijl verder: "is gelegen op eenen arm van den Dollaert en bezorgt met goede grachten en wallen"; een mijl verder "Langacker of Nieuwe-Schans, een deftige sterckte...". Op afb. 3 is te zien, dat de weg van Bellingwolde naar Ostfriesland via Oude Schans, Boneschans en Nieuwe Schans er toen nog niet was. Wel was er een weg via Den Ham, langs Boneschans naar Ostfriesland. Door het graven van het Boelo Tijdenskanaal in het begin van deze eeuw is die weg als zodanig verdwenen.

In de G.V.A. van 1901 bevindt zich een gekleurd kaartje van de oostelijke Dollardboezem in de 1e helft der 17e eeuw. Hierin zijn de verhoudingen beter weergegeven. (Bij reproductie in zwart-wit komen de details niet voldoende tot uiting, zoals op p. 231 van B.B.B. blijkt). Op het originele kaartje zijn duidelijk te zien: het eiland

Ulsda, de Hamdijk doorlopende in Ostfriesland, Oudeschans 1593, Hamlanden, Boneschans 1589, waar de Lethe of Moersloot uitmondt op de Reider-A naar de Dollard bij Oudezyl, Nieuweschans 1628, de dijk van Boneschans om Nieuweschans van 1605, Bonder Nyland, de plaatsen Wymeer en Boen in Ostfriesland en de dijk van 1657 van Nieuweschans naar Stoksterhorn.

Afb. 1 geeft ons een indruk van Boneschans in de 1e helft van deze eeuw. Komende van Oude Schans over de Hamdijk, de brug over het Boelo Tijdenskanaal heeft men links Hamdijk 21 de boerderij van de familie Botjes (B.B.B. 81) en men rijdt dan in de richting van het witte huis, Hamdijk 2, waarachter de Moersloot de grens vormt. Rechts het tolhuis waarin Jan Nevens Boneschansker (Ill.5) is overleden. Hier was vroeger een tol aan 2 wegen. De weg naar Nieuwe Schans buigt naar links en loopt verder voorbij Hamdijk 9, de boerderij van Mellema (eertijds van de familie Botjes (B.B.B. 80)) langs de grenssloot. Het tolhuis Hamdijk 4 in zijn laatste dagen vindt u op afb. 2. Het was toen in het bezit van de familie Botjes en werd tot juni 1957, zeker de laatste 20 jaar, bewoond door zijn arbeider Harm Stokebrook, die gehuwd was met Grietje Potter. In de zomer van 1957 is het afgebroken. Het grote witte huis op afb. 1 was een herberg, koffiehuis.

Op afb. 4 de boerensociëteit voor dit huis in 1900. Sinds ongeveer 1880 woonde daar Christianus Harmannus van Ingen (eerst scheepskapitein), geb. Vlagtwedde 11.2.1828, ov. Boneschans 13.10.1884 (als tapper), z.v. Harm Lubberts Buseman van Ingen (in 1868 logementhouder) en Geesien Fekkes Koerts (zie B.B.B. 91), tr. Nieuwe Schans 26.2.1868 met Annã Rentzina Wenninga, geb. Nieuwe Schans 12.4.1839, ov. Boneschans 9.8.1902 (als koffiehuishoudster), d.v. Rintzius Wenninga (winkelier) en Geßkëa Jans Smedes. Hun dochters: Geesina Harmanna van Ingen, geb. Nieuwe Schans 31.7.1876 en Anna Christina van Ingen, geb. Nieuwe Schans 13.10.1878 zijn "de zusters Gezine en Anna van Ingen", waarbij de sociëteit volgens U. Botjes werd gehouden. In okt. 1902, spoedig na het overlijden van haar moeder, verhuisden zij naar Rotterdam.

Daarna werd kastelein in dit huis: Nikolaas Timmer, geb. Hamdijk 21.9.1861, ov. Boneschans 5.4.1934, z.v. Luurt Aaldriks Timmer (wagenmaker) en Engelina Berendina Gelling, tr. Nieuwe Schans 3.1.1903 met Jaappina Lubberdina Prak, geb. Nieuwe Pekela 22.11.1876, ov. Nieuwe Schans 10.2.1964, d.v. Jan Prak (schipper) en Anna Harms. In 1955 is het huis Hamdijk 2 geheel vernieuwd. Links op afb. 2 is dit nieuwe huis ten dele te zien. Al voor 1940 was het geen herberg meer. Thans woont er de zoon Jan Fekko Hendrikus Luard Timmer, employé van de Ned. Spoorwegen, geb. Boneschans 15.1.1913, tr. Nieuwe Schans 22.11.1944 met Eije Zijl, geb. Oude Pekela 7.3.1924, d.v. Eiko Zijl (fabrieksarbeider) en Klaziena Smit. J.F.H.L. Timmer en J.F. Botjes toen te Boneschans, thans te Winschoten waren er bij toen Canadezen in april 1945 vanuit Ostfriesland Boneschans bevrijdden over de Moersloot door de tuin van Timmer.

De streek van Boneschans, Oude en Nieuwe Schans behoorde kerkelijk onder Bellingwolde. Oude- en Nieuwe schans kregen ieder een eigen kerk, waarvan het gebied beperkt bleef tot de vesting. De kinderen (Ill.1 t/m 7) van Berent Berents en Cornelia Hindriks, alle ge-

Afb. 1. rechts (gedeeltelijk zichtbaar) het vroegere tolhuis, waarin Jan Nevens Boneschanker (III.5) als tolpachter overleden is. Naar links richting Nieuwe Schans, naar voren de Hamdijk, naar rechts tussen de 2 huizen liep vroeger de Hamsterweg. Verder het door Timmer bewoonde huis voor de verbouwing.

Afb. 2. Het vroegere tolhuis Hamdijk 4, dat voordien met klimop begroeid was. De foto is genomen door een Botjes (B.B.B.81), die het vanuit zijn huiskamer kon zien. Het huis is in de zomer van 1957 afgebroken en was toen in het bezit van de familie Botjes. Links een deel van het door Timmer bewoonde huis, Hamdijk 2 na de verbouwing.

boren in Boneschans, werden gedoopt in de kerk van Nieuwe Schans, maar daar zij kerkelijk onder Bellingwolde, waarvan de kerk veel verder weg lag, thuishoorden werden ze in het doopboek van Bellingwolde en niet in dat van Nieuwe Schans ingeschreven. Eenzelfde feit vindt men ook bij de familie Botjes. Ook het overlijden van Berent Berents (II.6) te Boneschans staat in het kerkboek van Bellingwolde. Wat de burgerlijke indeling betreft: Sinds het keizerlijk decreet van 21.10.1811 behoort Boneschans onder de gemeente Nieuwe Schans, daarna bestaande uit Bellingwolde-Noord en Nieuwe Schans. De gem. Bellingwolde omvatte daarna Bellingwolde-Zuid, Oude Schans en Vrieschelo. Ik heb de indruk, dat deze verandering iets later is tot stand gekomen.

Merkwaardig is dat er in de provincie Groningen nog een landstreek (en "laan") is die Boneschans heet, nl. in Nieuw Scheemda.

De familienaam Boneschansker en zijn varianten.

Daar de 7 kinderen van Berent Berents en Cornelia Hindriks in Boneschans geboren zijn en alle de naam Boneschansker gedragen hebben (behalve III.6, die ws. jong is overleden), staat het wel vast, dat zij hun naam ontleend hebben aan hun geboorteplaats Boneschans. De naam Boneschansker komt voor het eerst voor in 1800. Bij de doop van Auke (III.7) wordt als vader vermeld "Berend Berends Bone-Schansker". Bij ons onderzoek hebben wij geen kinderen, geboren in Boneschans uit andere ouders, gevonden, die deze naam voerden. In de volgende genealogie heten de kinderen *Boneschansker*, tenzij het er anders bij vermeld staat. Sinds de invoering van de burgerlijke stand in 1811 geldt als familienaam van het kind de in de akte genoemde familienaam van de vader. In die geboorteakte wordt ook de voornaam (voornamen) vastgesteld. Alleen door rechterlijk vonnis kan in de voornaam en in de familienaam verandering worden gebracht. Deze wijziging dient dan op de geboorte-akte te worden aangetekend. Door bestudering van de geboorte-akte kan men dus precies vaststellen welke familienaam iemand draagt.

In het rijksarchief te Groningen (voor alle daartoe in aanmerking komende gemeenten) en in het rijksarchief te Assen (voor slechts enkele gemeenten) is t/m 1892 en in de gemeenten: Beerta, Bellingwedde, Bellingwolde, Delfzijl, Finsterwolde, Hoogezand, Hoogezand-Sappemeer, Meeden, Midwolda, Nieuwe Pekela, Nieuwe Schans, Nieuwolda, Noordbroek, Oosterbroek, Oude Pekela, Sappemeer, Scheemda, Slochteren, Stedum, Termunten, Wedde, Winschoten, 't Zandt en Zuidbroek is na 1892 tot in 1974 nagegaan welke geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten van Boneschansker's (in allerlei schrijfwijzen) aanwezig waren. De gegevens in deze akten werden genoteerd. Daarbij werd duidelijk, dat de schrijfwijze van een familienaam nogal eens van toevalligheden afhing. In sommige gevallen tekende de vader anders dan hij in de akte vermeld werd. Ook komt voor dat de vader niet steeds op dezelfde wijze tekende.

Een sprekend geval bij de 6 kinderen van Jan Nevens Boneschansker (III.5). De in de gemeente Nieuwe Schans geboren kinderen heten Boneschansker, die in Bellingwolde Boneschanscher. IV 3.2. Berend werd aangegeven als Boneschanscher. Al diens nakomelingen heten Boneschanscher. Zijn broer Hendrik IV 3.4 heette ook Bone-

schanscher, maar hij ging verder door het leven als Boneschansker. Hindrik (Berents) Boneschansker (III.3) trouwt als Boneschansker, dan tekent hij overeenkomstig. Bij de geboorte van zijn kinderen wordt hij genoemd en tekent B o n e s c h a n s. Zijn zoon Jan Boneschans (IV 2.5) trouwt 2 keer als Boneschans. Zijn beide huwelijksakten ondertekent hij als Boneschans, alle 8 geboorteakten als Boneschansker, doch de kinderen uit het 1e huwelijk heten Boneschansker, die uit het 2e huwelijk Boneschans. Het eerste kind uit het 2e huwelijk Hindrik Boneschans (V 6.5) emigreerde in 1896 naar Zuid Afrika. Alle nakomelingen daar heten Boneschans. Deze Zuid Afrikaanse tak wordt met de letter A aangeduid, zie geheel aan het eind (na VIII 20): VI A 1, enz. Bij IV 1 heten van de kinderen van Beerent Berents Boneschansker er 6 Boneschansker en 7 Boonschansker. De vader tekent bij de aangifte steeds als Boneschansker. Berend (IV 1.7) heet in zijn huwelijksakte terecht Boonschansker, al zijn kinderen echter Boneschansker. Een andere zoon Hindrik (IV 1.9) tr. I te Winschoten als "Boonschansker, schrijvende zich Boneschansker", bij het 2e huwelijk staat er terecht "Boonschansker". De kinderen uit het 1e huwelijk heten Boneschansker, die uit het 2e huwelijk (2 meisjes) Boonschansker. In de toe nu toe verschenen delen 1 t/m IX van het Ned. repertorium van familienamen komen in 1947 de behandelde namen 177 keer voor, waarvan 138 in Groningen; 169 Boneschansker, 1 Boneschans, 2 Boonschansker en 5 Boneschanscher. In de wandeling worden ze vaak "Boontje" genoemd.

Doordat uiteraard niet in alle plaatsen in ons land en elders de geboorte-akten door mij ingezien konden worden, moest ik mij in verschillende gevallen behelpen met de gegevens, die de mensen zelf, al of niet via Jan Boneschansker, verstrekten. Buiten de provincie Groningen is de nauwkeurigheid van de navolgende genealogie uiteraard belangrijk minder. Wij houden ons aanbevelen voor iedere aanvulling en verbetering. Wellicht kunnen die na afdrucken van het geheel in een latere publicatie worden opgenomen.

Afkortingen

Naast de gebruikelijke genealogische afkortingen:

- B.B.B. = Boerderijen en hun bewoners (1968) uitgave afd. Beerta van de Gron. Mij. van Landbouw
- G.V.A. = Groningsche Volksalmanak
- O.B. = H.J. Onnes, Stamboom der families Onnes en Boëlema (1909)
- R.A.G. = Rijksarchief te Groningen

(wordt vervolgd)

MILITAIREN IN HET LIDMATENREGISTER VAN BOERTANGE

vervolg van blz. 137 van de vorige jaargang

door P. J. Ritsema

1739.
27.2. met att. van Coevorden Herm Snuverinck en Christoffel Dalwick.
29.5. met att. van Zwolle Alexander Hendrik Metelerkamp, Capt. in het Regt. van de Colonel Bentinck.
1740.
3.12. met att. van Coevorden Hindrina van Londen. Van Zwolle Conradus Heijdelbach.
Mathias van Boekholt, Luiten. in 't Regt. van Baron van Bentinck, van Deventer.
1741.
22.9. met att. ingekomen van Frankfurt Johan Geogr Leonhardt. - idem van Heijdelberg Maximilian Christoffel Heinrich von Luncschloss.
Lambertus Versteeg, van Amersfoort.
Abraham Dalmans, van Doornik. Johannes Wijcke, van Veere, Willem van Wede, van Jutphaas alsmede Jan Breeckhout en Baltina Versteeg, van 's-Hertogenbosch.
- 1.12. ingekomen van 's-Hertogenbosch:
Gijsbert Temmink, Jenneke Camering en Hendrina Verdonk, van IJzendijke Hendrik de Haaff en Cornelia Laurens, ehel. van Zaltbommel Jacob Maurer.
1742.
9.3. Baron Gosen van Keppel, ingekomen van Laren.
Abraham Zehender, van Bergen op Zoom. Jillis Dobbe, van Namen.
van 's-Hertogenbosch:
Gerrit Hendrik van Haght en Ariaentje den Hollander; Wilhelmus Rouwendael; Adriana van Hensbergen.
- 1.6. van 's-Hertogenbosch:
Johannes Jodocus Albertus Lich; Jan Hendrik Boechlön; Hendrik van Deventer.
van Flammersfelt Johan Engelbert Lehr.
- 2.9. van Den Bosch Samuel Paris; van Amersfoort David Francis Pain.
1743.
1.3. aangenomen tot lidmaat Jan van Kaps, controleur van de Convoyen en Licenten.
2.6. overgekomen van Namen A. L. du Pon, ordinair Luitenant onder de Artillerie.
van Grave Joh. Hendr. Swaner, van Utrecht Wijnant de Heger. aangenomen David Everard Godin, vaandrig in 't Regt. van de Gen. Majoer de Guy.
- 30.8. ingekomen van de Nieuwe Schans:
Ludwig Ernst Carle en Maria Theodora van Rees.
van Coevorden ingekomen:
Cornelia Groenmeijers, Rebecca Pieclbags, Berent Coetsier en Bartha Nijelandt; de Hr Luitn. Berent Rees en Johanna Petronella de Leeuw; Batta à Born; Johan Christoffel Noijt; Hans Jurjen Brisaccher.

- 29.11. ingekomen van de Oude Schans Pieter Poelgeest en Hermanna van den Berg.
van Coevorden Jan Reckers.
1744.
5.6. ingekomen van Zwolle Guilliam Steenkist.
van Lengerich S.O.M. Philippina Werlemans.
- 4.9. van Lieroort Magtilda de Sijgers.
van Utrecht Maria Agatha Versteegh.
van Groningen Thomas Liefing en van Horn Johann Carel Wecke.
ingekomen van Tiel:
Stijntje Lubbers; Coert Scheffer; Johan Jacob Morel en Anna Catharina Scheper.
van Nijmegen:
Diderik Konings; Claes Roda en Trijntje Schuts; Wendelina Geertrui Roviël; Johan Joost Tenkhaus.
met att. van Embden ingekomen:
Trijntje Douwes; Albert Polman; Cornelius Hindriks en Trijntje Cornelis; Ferdinand Adolph Kop en Hermannus Folkers.
nog van Embden:
Wolter Jans en Renske Jans; Gerrijt Samuels; Albert Ottens ten Aghteren; Anthon Sensen Schmid; Johannes Weis en Maria Elisabeth. Roelof Croese en Pietertje Sipkes; Jacob Gerrijts; Derck Geerts en Antje Dercks; Johannes Braunius en Anna Margaretha?
1745.
5.3. van Venlo Roelof Vonk; van Embden: Hindrik Pieter Leonhardt; Johann Adams Kurtzenboom en Anna Kurtzenboom; Hindrik Smit en Hemmigje Smits; Jacob Geerts.
- 4.6. van Venlo Geertruij Verhaag.
- 4.9. van Custill: Joh. Abraham Muller.
van Zwolle: Dirk Lorcin; Jenneke Gerrits; Henrik Been en huisvr. Catharina Buske.
- 2.12. van Zutphen Martijntje Vervoer.
1746.
16.9. van Bergen in Henegouwen Johan Adam Kurtzenborn.
na voorgaand onderwijs aangenomen Arendt Jacob de Wilde, Luitnt. in het Regt. van de Colonel Croué.
1747.
3.3. ingekomen van Coevorden:
Hindrik Halsteen; Antonn Böhmer en Johanna Böhmers; Willem van der Plaat; Anna Middendorp.
- 2.6. ingekomen van Sluis in Vlaanderen Jan Jurjen Bier en Hendrik Sterenburg; van Vlissingen Jan Andriessen Simon Hein.
1749.
28.2. ingekomen van Sluis in Vlaanderen Joh. Lijphart.
van Coevorden Jan Hindriks.
- 23.5. van Groningen Remelia Lijphart.
- 5.9. van Coevorden Hindrik Wansing; van Lage Johan Huben; van Coevorden Fennigje Hindriks.
1750.
26.2. van Amsterdam Lucretia ter Veer.
- ? .9. ingekomen van Den Bosch Nicolaus van het Hoff; Pieterrella Dijks.
uit het Hollandsche Camp Johan Hendrik Muller en Pieter Rockesies.

1751.
4.6. met att. van Wissenbach ingekomen Anna Magdalena Hecker.
van Leeuwarden Johan Philippus Crans; van Lang Acker Schans
Antje Hindriks; van Groningen Johannes Bredenbach.
- 3.12. van Amsterdam Guillaume Chatin en Sara Damaris Gillet en
Elie Chatin.
van Hilgenbach Hinrich Hertz.
1752.
1.6. ingekomen van Naarden Lambertus Grimmus en deszelfs huis-
vrouw.
van Bellingwolder schans Henrick Cock en Maria Cornetta Mul-
lers, van Lang Acker Schans Simon Schmit en Maria Elisabeth
Verscheij; Coenraad Hötker; Johannes Simmerman en Anna Ma-
ria Hitting nu Simmerman, van Groningen.
1752.
1.12. ingekomen van Schöttmar Henrich Guise.
van Hilgenbach Henrich Hirtz.
van Heckholtshausen Anna Margreta Breitenbach.
van Coevorden Andreas Wilhelms.
1753.
1.6. ingekomen van Maastricht Hendrik Keller.
1754.
1.6. ingekomen van Doornik Hendrik Gerard Upmeijer en Etje Bo-
neschans, wed. Hoexuma.
ingekomen van Maastricht Albert Borchard de Regteren van
Hertert; Ulrich Hubenan; Johannes Rube Spiess; Clemens
Eschbach; Catharina Brouwers.
1755.
30.5. ingekomen van Groningen Titia Upmeijer; Nicolaus Turcq;
Hendrik Willem Happels.
van Maastricht Johannes Henricus Radelweis.
van Groningen Johan Abraham van de Moer.
1756.
5.3. ingekomen van Groningen Gerhard Alting en Fockelina Blencke,
ehel.; Carel Evert de Vassij, sous-luitenant; Johan Adam
Koch; Anna Magdalena Enters.
- 4.6. ingekomen van Groningen Johan Melchior Henrich.
- 3.9. van Namen Pieternelle de Moulin.
van Groningen Johannes Rendel; Martinus Terff; Coenraad
Steinberg.
1757.
2.3. ingekomen van Der Bosch Wilhelmus van Rosveld.
van Den Haag Jan Willem Chatin en Maria Sabourin, ehel.
- 1.7. van Den Haag Jean Massilion.
van Maastricht Johan Carel Coenraad Weiss.
van Zierikzee Cornelis de Brauw.
van Groningen Cornelis Nieuhout; Johan Peter Scheu; Caspar
Teelaart; Catharina Christina Pfeffin.
- 1.9. van Groningen ingekomen Johan Pieter Ceres; Hans Ulrik
Hoedman; Joh. Jacobus Hobbes; Johannes Robbespië's; Herman
Pieters; Johan Pieter Vink en Johan Hendrik Reijnsmit.
- 1.12. uit Den Bosch Hans Rudolph Beck.
1758.
2.6. overgekomen uit Cröningen: Johannes Bloem; Jan Justus Brou-

- wer; Adrianus ter Viel; Jan Jacob Theijs; Adrianus van Dobben; Bernardus Schaaphuizen; Pieter Schaaphuizen en Johannes Schaaphuizen.
 van Sas van Gent Jan Janssen.
- 25.8. van Doornik Mattheus Georgius Streso.
 van Arnhem Justinus Sels. Van Den Haag Maria Adriana Maseljon.
1759.
 2.3. van Breedevoort Anna Elisabeth Haverkamp.
 31.8. van Middelburg Grietje Beekhuizen; Johan Louis Radaeus.
 1760.
 30.5. van Coevorden Maria Hofmeijer; van Groningen Johan Georg Lip en Philip Nix. Van Neukirchen Balthasar Köppers.
 1760.
 30.5. van Maastricht Johan Jacob Mische en Catharina Haas; Hermannus Bender; Hillegonda Admiraal.
 24.10. van Middelburg Joseph Beekhuis en Elsje Willems Beekhuis.
 van Maastricht Gabriel Siedler.
1761.
 26.2. van Groningen Johannes Balthazar Hombruk; Johan Hendrik Henckel.
 29.5. van Groningen Johannes Schreiber en Hendrik Christiaans.
 4.9. van Sas van Gent ingekomen Hero Waslander.
 van Besooyen Laurina Masselion.
 van Groningen Anna Margaretha Stauche en Aaltje Heeres huisvr. van de Hr Jacob Pompeijra.
 4.12. van Haarlem Johanna Margareta Crecket.
 van Harderwijk Johan Nicolaas Pannecoek.
1762.
 7.10. van Schöttmar ingekomen Johan Hendrik Strunck.
 1763.
 3.6. van Nijmegen Jurrien Boumeister.
 van Breda Hendrik Wittink.
1764.
 30.11. van Kampen ingekomen Matthijs George Streso en Gesina Boneschans, ehel.
 van Roden Carel Ferdinand Gasinjet.
1765.
 30.5. van Hulst ingekomen Mattheus Siderius.
 van Bergen op Zoom Liborius Godefridus van Claubits.
 30.8. van Namen Jan Alstijn.
 29.11. van Bergen op Zoom Hartman Camb.
 1766.
 30.5. van Namen Hermannus Struik; van Alfen Johannes de Bunjan.
 1767.
 5.6. van Leeuwarden Georg David Tilisch; Johannes Lucas en Antje Smids; Hermina Wittekamp; Philippus Pick; Johannes Rap.
 van Hellevoetsluis Volraat Carel de la Fontaine d'Orgemont;
 Johan Heinrich Schreiber en Anna Margaretha, van Hanstadt;
 van Deindorf Johan Georg; van Grave Johanna Barbara Gerrijs;
 van Wied Johann Henrich Roerig; van Steinbach Johannes Christianus Grün.
1768.
 3.6. van Ravestein Johannes Puper en Maria Belders.

- van Namen Egbert Fania; Frederick Witfelt; Cornelis Bosonier.
1768.
3.3. van Lang Acker Schans Roelf Vonk; van Nijmegen Johannes Wilhelm Siebel.
- 2.6. van Groningen Wouter Leonardus Gijlquijn.
van Maastricht Johan Gottfried Quirin en Catharina Lidtmans.
1770.
1.6. van Groningen Philippus Pieck; Volraat Carel de Orgemont; Georg David Filis; Johan Hendrik Rörich.
- 30.11. van Dillenburg Philip Christ en Johannes Henrich Ludwig.
1771.
31.5. van Jücken ingekomen Johannes Lennerts: van Hulst Willem Alberts; van Grave Maria de Broeder; Lambertus de Jongh en Petronella de Jongh; David Dilmer.
- 29.11. van Grave Isaac Gijsbert Herman van Baarle en Cornelia Anna van der Moer.
van Woudrichem Jenneke Bos; van Obboschoff Johan Hinrich Dörr.
1773.
5.3. van Zelle ingekomen Johannes Henricus Berg.
- 1.9. van de Bellingwolder Schans Boele Egges en Anna Margrieta Heijkens; van Middelburg Willem Beekhuis; van Groningen Arent Abraham Bergmulder en Anna Margriet Furapine.
- 3.12. van Haine ingekomen Johannes Henricus Kleinschmid; Elb. Justus Henrich Riber.
1774.
4.3. van Burg Solms Jacob Matthaeus; van Den Bosch Jacoba Bel-
ders.
- 3.6. van Breda Arij Krol. Van de Lang Acker Schans Matthaeus Siderius.
van Vlissingen ingekomen: Susanna Catharina Peter; Jacob Peter; Anna Margreta Peter; Didericus Baum; Albertus Lück; Wilhelm Bendel; Johan Daniel Schneck; Johan Jacob Heumann; Martinus Anger; Rudolph Henrich Stahl; Friderik Hauck; Laurentz Schwabeland; Peter Witge; Hendrik Philip Metz.
van Namen: Jacob Henrich van Munnich; Lambert Maasen; Gerrit van Eijbergen; Ferdinand Visser; Elisabeth Tour; Arendt Deenekam; A. Murps Morps.
- ?9. van Breda Adriana Johanna Witte; Willem Kuiper.
van Vlissingen Philip Scheidt. Van nijmegen Harm Hindriks.
- 2.12. van Amersfoort Cornelia Temminck; van Siegen Godfried Pe-
tri.
van Lang Acker Schans Catharina Benning.
van Vlissingen Johan Henrich Gebel en Maria Margaretha Ar-
nolden.
1775.
?6. van Sas van Gent: Andries van Balen; Karel Lodewijk Fleu-
rij; Hermannus Ripmans; Coenraad Everhart; Otto Blom;
- 3.9. van Ibbenburen Bernardt Henrich Borchards.
1776.
30.8. van Sas van Gent: Roedolf Dittmar van de Weteringe en Pe-
tronella Judith Wolf.
van Lang Acker Schans Willem Melten.
- 28.11. van Sas van Gent Johan Adam Elleberger.

1777. van Hellevoetsluis Leonard Gijlquin en Fenne van Lenning.
 30.5. van Sluis in Vlaanderen Willem Cronenburg en Maria Johanna Bos; David Morits.
1778.
 5.6. van Hellevoetsluis Adrianus Bruch; van Coevorden Johannes Bekker en Jacob Hoefran.
 28.8. van Utrecht Johannes Augustus Lich.
1780.
 7.6. van Lingen Wilhelmina Burghard; van Sas van Gert Geertruij Hania.
 1.9. van Maastricht Nicolaas Ruijselaar. Van Harlingen Valentijn Scheen.
- 1785.
 25.11. op belijdenis aangenomen Sixtus Gerardus Eckringa, capitein ingenieur, en Talea Wijnhagen, deszelfs huisvrouw.
1790.
 23.3. aangenomen John Richie, sergeant.
1794.
 15.2. met kerkel. att. van hier vertrokken naar andere garnizoenen 't sij Maastrigt of elders: Arnoldus Rudolf Balthazar Wonneman; Geertruida Wilhelmina Duclos; Derk Heino en Amarenske Hoffers; Willem Antoon Ross; Johann Adolf Welb; Johann Adam Hasselbach.
- 25.10. naar Zutphen of elders: Henricus Corte; Adriaan Verhagen; Roelof Verhagen; Antoni Verhagen; Jenneken Schut; Willem Cronenburg en Maria Johanna Bos (dese twee van de Artillerie).

Blijkbaar betekende dit nog niet de opheffing van de schans want op 30.10.1831 werd nog afgeschreven naar het Leger de soldaat Martinus Meijer. Dit kan natuurlijk ook een inwoner van de burgerlijke gemeente geweest zijn, die voor zijn nummer op moest komen. Andere militairen komen tussen 1794 en de afsluiting van het register in 1838, daarin niet voor.

Voor een algeheel overzicht moge ik verwijzen naar het afschrift van het gehele lidmatenregister, door mij gemaakt en geschonken aan het Rijksarchief te Groningen en de bibliotheek van de Ned. Gen. Vereniging. Een fotocopy van het boek berust op het Centraal Bureau voor Genealogie.

ooo

Doop- en Trouwboek Bellingeweer-Ranum, blz. 13

Den ... juli is Harmen Joosten, in de belegering van Groningen, in gedachte Stadt met een 24 pond kogel dootgeschooten in de Ebbinge Straete. De vijant was op dingsdach den 9 juli voor Groningen gekomen met een armee (na de gevangenen ende overloopers vermelden) van 22.000 mannen, quiteerende beijde bisschoppen van Ceulen ende Munster, de Stadt op Saterdach den 20 augusti, na dat sij deselve seer hart ses weecken min drie daegen belegert en met gloyende kougels, swaere bomben ende granaten, item stinckpotten seer sterck beschooten hadden: naelatende: 4.530 dooden, 1.426 gequetsten, 600 overloopers binnen Groningen en 5.000 verlopen na andere provintien; somma 11.556.

GENEALOGIE WAKKER (WACKER), IN DE 19e EEUW WAKKERMAN

door Mr. J. P. A. Wortelboer

Het hieronder behandelde geslacht is afkomstig uit Dörpen in Duitsland en vestigde zich hier te lande in Nieuw Beerta. Het verband tussen de eerste en de tweede generatie is slechts gebaseerd op het doopboek van Dörpen ; vooral de namen van de kinderen van Cunibertus Wacker en Tecla Dirx wijzen in die richting. De familie is Rooms Katholiek. In het doopboek van Dörpen komen enkele niet te plaatsen Wacker's voor, terwijl in het nabij Dörpen gelegen Heede eveneens deze naam voorkomt. Aangezien de doopboeken aldaar eerst in 1720 aanvangen zijn deze gegevens voor de Groningse tak niet van belang. In de stad Groningen komt ook een familie Wakker voor, die afkomstig is uit Aschendorf, hetwelk dichtbij Dörpen ligt en waar ook reeds in 1675 Wakkers worden vermeld. De verandering van Wakker in Wakkerman, trof ik voor het eerst aan bij het huwelijk van Conradus Wakkerman in 1829. Voor zover mij bekend horen alle nu nog levende Wakkermannen in deze genealogie thuis. Tenzij anders vermeld zijn de gegevens uit de Rechterlijke Archieven ontleend aan R. A. V. ff.

I. Hermannus Wacker huwt Tallo Buseman

Uit dit huwelijk:

1. Cunibertus, volgt II
2. Hermannus Wacker, ged. Dörpen (Duitsland) 31 aug. 1677
3. Helena Wacker, ged. Dörpen 15 febr. 1684

II. Cunibertus Wacker, ged. Dörpen 14 nov. 1670 huwt Dörpen 17 jan. 1697 Tecla Dirx.

Uit dit huwelijk, allen gedoopt te Dörpen:

1. Thalia, ged. 12 dec. 1697
2. Hermannus, ged. 4 febr. 1700; waarschijnlijk dezelfde als Harm Wakker (broer van Theodorus, zie gen. III), die gehuwd is met Wopke Ottens.
3. Tecla, ged. 20 febr. 1701
4. Anna Margareta, ged. 23 nov. 1703
5. Margarita, ged. 27 jan. 1706
6. Theodorus, volgt III
7. Jan Wakker, wonende te Aschendorf die gehuwd is met een zuster van Helena Hindriks Scholtens.
8. Otto Wakker.

III. Theodorus Wacker, ged. 20 maart 1708, overl. vóór 25 jan. 1765; timmerman te Nieuw Beerta; huwt (1) Nieuw Beerta 12 sept. 1734 (huw. contr. ald. zelfde datum) Trijntje Alberts, die een zuster is van Jan Alberts wiens nageslacht Folgering heet; is als wedn. van Beersterhamrik op 15 nov. 1744 vertrokken met att. uit Winschoten en huwt (2) Helena Hindriks Scholtens, J. D. van Winschoten (huw. contract Nieuw Beerta 20 dec. 1744), geb. ca. 1724.

Uit het 1e huwelijk in ieder geval:

1. Geeske Derks Wakker, van Beerta; huwt 26 juni 1759 Evert Meijer, verm. van Dörpen en waarschijnlijk een zoon van Jan Meijer en Maria uxor. R. A. V. pp, dl. 1, d.d. 2 okt. 1753; Geert Harms vreemde voogt in plaats van wijlen Beene Jans over de kk.

van Derk Wakker bij Trijntje Alberts in egte verweckt.

Uit het 1e of 2e huwelijk:

1. Koene Derks Wakker, volgt IV
2. Aaltje Derks Wakker, van Beerta; huwt te Winschoten en Kleinemeer resp. 3 en 30 nov. 1771 Lucas Hindriks Landegge, van Laten (= Lathen, Dsl.).

Uit het 2e huwelijk:

1. Tecla Derks Wakkers, van Beersterhamrik, geb. Nieuw Beerta 12 juli 1751 (volgens haar overl. akte), overl. Meeden 13 april 1822, nalatende haar enige dochter; huwt Meeden en Kleinemeer resp. 19 okt. en 15 nov. 1771 Jan Geerts Rusken, van de Meeden; wever ald. Uit dit huwelijk één dochter Grietje, die gedoopt werd te Oude Pekela 1 jan. 1787 en ald. overl. onder de naam Grietje Wakkers op 17 april 1860; zij was gehuwd met Bernardus Theodorus Feldbrugge, ged. Roxel (Dsl.) 19 nov. 1788, overl. Meeden 26 maart 1822; winkelier.

R.A. V pp, dl. 2, d.d. 15 jan. 1765 Evert Meijer Bt^a voormond, Jan Wacker in Asschendorf, Dom: Cit: 't huis van den voormond, en Harm Caspers Bt^a voogden over de k.k. van wijlen Derk Wacker en Helena Hindriks Scholtens.

d.d. 12 sept. 1734 maken Derk Wacker en Trijntje Alberts een huwelijkscontract. Van de zijde van de bruidegom waren aanwezig: Tielke Derksen moeder, Harmen Wacker en Wopke Otten's broeder en swagersche, Jan Wacker broeder, terwijl van bruidszijde aanwezig waren: Jan Alberts en Pelke Harmens sijn bruijts broeder en aanstaende swagersche, Jan Jans en Harmen Jans neeven.

R.A. V. oo, dl. 18, d.d. 19 dec. 1744 Inventarium van soodanige goederen sooals zij teegens wordigh van Derk Koennen Wacker worden gebruikt en van deszelfz huisvraec op har sterfsdag heeft nagelaten. Uit deze 10 blz. tellende inventaris blijkt o.a. dat er aan onroerende goederen aanwezig is "een behuizinge dor hem zelfs bewont en gebruikt noch een beklemminge van 3 deimt lant mits een behuizinge darop stande" en onder het "huismansgeretschap" staat o.a. vermeld: "ennigh timmergeretschap, ennigh holt gesneeden en ongesneeden, 2 nijeje stooven, 1 begint kabbijnet, 30 eijken boomen op de wortel, ennigh olt ijsder en holtwerk en 5 weevestellen en har toebehor", terwijl in de rubriek "doots kleeren" de sieraden worden opgesomd, te weten: "1 sijlveren orijsder, 1 sijlveren buegel en een taske, 1 sijlver hegtmes: een boek met silverbeslag, 2 golden ringen, 1 sijlveren punt hack en 1 sijlveren slott mit krallen".

d.d. 20 dec. 1744 maken Derk Wacker en Leene Scholtens een huwelijkscontract. Van bruidegomszijde waren aanwezig: Jan Wacker broeder en bruijts swager en Otto Wacker broeder. Van de kant van de bruid was aanwezig: Margariete Scholtens.

d.d. 2 juni 1755 kopen Derk Wakker en Leene Hindriks Ehel: van Harm Hindriks en Martjen Bruins Egtel: twee derde parten van haare behuizinge waar van de overige derde part de cooperen in eigendom toebehoort staande in de N:Beerta welke behuizinge de Wr antepot (mopperpot? volgens M.N.W.B. wrant = nurks, wranten = mopperen, vgl. Gron. franterg - red.) word genaamd met overdragt van de tuinen daar toe gehoorende, des selfs boomen heggen en plantagian met nog de beklemminge van vier vijfte parten van plus minus seventijn diempten lant waar op deese behuizinge

staat, . . . , hebbende tot naaster swetten ten Noorden de weg, ten Oosten wijlen de raadsheer Coenrings erfgenamen, ten Zuiden de Aa, ten Westen de Heer Burge m^r Veltmans wed: voor 1030, -- ; d.d. 1 juni 1758 verkoopt Derk Wakker een huis met tuin aan Hindrik Freerks en Hilke Beerents voor 390, - welke penningen aan de Eers: Jan Alberts en Geert Harms voormond en voogd over de minderjarige kinderevan Derk Wakker bij Trijntie Alberts in egte verwekt zullen uitgekeert worden.

d.d. 25 jan. 1765 wordt de inventaris opgemaakt "van zodane goederen als Derk Wacker in Nieuw-Beerta, op diens dodelijk heeft nagelaten". Vaste goederen: 1 behuizinge en adnexus met een opstreckende heert lands, groot plus minus 17 deimpt, terwijl zich in de kelder (om maar iets te noemen) "een haan met diverse hoender" bevonden.

d.d. 23 mei 1765 Koene Derks Wakker, Evert Meijer voor hem zelve weegens zijn ehevrouw Geeske Derks Wakker, waar voor caveerde als meede in qualitie als principaal voormond over de minderjarige kinderen van wijlen Derk Wacker en Leene Hindriks in leven Ehel:, Harm Kaspers vreemde voogt, te saamen caveerende voor Jan Wakker sibbevoogt verkopen een behuizinge en schuure en een kamer daarin met de beklemminge van plus minus seventijn diematten land, . . . , staande en gelegen in de Nieuwe Beerta alles in dier voegen so als het door wijlen Derk Wakker en vrouw is bewoont, ende gebruikt, aan Hindrik Hindriks voor 2250, --.

IV. Koene Derks Wakker, van Nieuw Beerta; overl. 27 aug. 1770 landbouwer te Lellens; huwt Appingedam 7 juni 1767 Petronella Jans Olgers, van Lellens, ged. Uithuizen 28 maart 1735; zij was weduwe van Eise Freerks en huwde voor de derde maal met Pieter Reinders Wierenga; overl. Lellens, gem. Ten Boer 14 febr. 1828, zij is dan Renteniërsche; dochter van Jan Olgers, landbouwer, en Grietje Luitens.

Uit dit huwelijk:

1. Margaretha, geb. Lellens en ald. gedoopt 5 maart 1768
2. Conradus, volgt V

V. Conradus Derks Wakkerman, geb. Lellens en ald. gedoopt 17 dec. 1770 (in het doopboek van Appingedam staat geschreven: baptizatus est in Lellens Conradus filius legitimus Petronella Jans Viduee Conradi Derks). Hij was landbouwer te Opwierde (Appingedam) en overleed ald. 24 mei 1848; huwt 't Zandt 26 sept. 1829 Maria Catharina Strootman, geb. Scheemda en ged. Kleinemeer 28 nov. 1798, overl. Appingedam 14 juli 1855, dochter van Henricus Strootman en Anna Gerhardus Buissink (zij is een dochter van Gerhardus Buissink, die overl. 30 aug. 1802 en Trijntje Jans Folgering, terwijl Henricus Strootman een zoon is van Jan Strootman, die is overl. te Scheemda 27 juni 1789 en Maria Cramer, die is overleden op 26 okt. 1806, 64 jaar oud).

Kinderen:

1. Hendericus Conradus Wakkerman, geb. Appingedam 1 febr. 1832
2. Petronella Wakkerman, geb. Appingedam 8 mei 1830
3. Anna Petronella Wakkerman, geb. Appingedam 27 mei 1834, overl.

- ald. 27 maart 1889; ongehuwd.
4. Conradus Theodorus Wakkerman, geb. Appingedam 26 sept. 1838, scheepskapitein (buitenvaarder); huwt Appingedam 11 nov. 1870 Maria Theresia Vogt, geb. Fredeburg, koningrijk Hannover ca. 1847, dochter van Johann Vogt en Maria Theresia Limborg. Uit dit huwelijk 9 kinderen, waarvan één zoon Henricus Louis Wakkerman, geb. Delfzijl 11 sept. 1887, overl. Hengelo 15 maart 1947 geh. met Maria Bernhardina Groothuis, waaruit nageslacht.

AANVULLING OP DE ZEEMANSCOLLEGES EN HUN VLAGGEN

door Kl. Sierksma

In de documentatie van de Stichting voor Banistiek en Heraldiek bevinden zich nog de volgende Groninger college-vlaggen, die in bovengenoemd artikel (Gruoninga, 1974/4) ontbreken.
Collegie Veendam: rood-wit-blauw (2:1:2) met een witte broekbaan (2) waarop onder elkaar langs de broek zwarte letter V, gekroond en geel gezoomd wapenschild Nederland, en een zwarte letter C.
"De Harmonie", Wildervank: groen-wit-blauw met in de bovenhals op groen, rood-wit-blauw, en in de broekhoek op blauw de gele letter W. Bovendien nog een variant op Schiermonnikoog: rood-wit-blauw, met op het midden van wit een zwarte schijf, waarop een wit nummer.

AANVULLENDE GEGEVENS SANTFOORT

door Drs. O.D.J. Roemeling

Aan het over leden van het geslacht Santfoort medegedeelde (Gruoninga XVIII, 1973, pp.53-57) kan het volgende worden toegevoegd:

- a) Peter Santfoort en Katharina van Ewsum hadden nog een zoon Peter; wiens bestaan blijkt uit enkele stukken in het archief Ewsum. Op 8 augustus (1573?) verzoekt Katharina Santfoort de weduwe van Johan van Ewsum om een prebende voor haar zoon. Op 1 september 1573 stelt Johannes Krijthe, pastoor te Westerwijtwerd, die zeer nauwe betrekkingen met de van Ewsum's onderhield, aan de weduwe van Johan voor de aanvankelijk voor zijn neef bestemde prebende te geven aan de clericus Petrus, zoon van Katharina van Ewsum, die in grote armoede leeft. In november 1573 herhaalt Krijthe zijn verzoek ten behoeve van de zoon van Peter Santfoort en Katharina van Ewsum. Zijn bemoeienissen hadden blijkbaar succes: op 12 november wordt Petrus Petri, clericus van het bisdom Groningen, aan de bisschop van Groningen gepresenteerd als prebendaat van de Onze Lieve Vrouwe-prebende te Garsthuizen.
Verder is ons over deze zoon niets bekend.
(zie: arch. Ewsum inv. 189 D - XV, 189 B - VIII en IX en inv. 240)
- b) Ebelo to Santfoort komt als pastoor te Stitswerd voor 5 oktober 1529 (arch. Ewsum reg. 196*), 12 maart 1531 (Rijksarchief Groningen, R.F. 1531/37) en 30 september 1537 (Rijksarchief Groningen, arch. versch. kloosters, ongeinventar.). Hij was vrij zeker priester van de Johannietier Orde en door de Commandeur te Warffum, collator van de kerk te Stitswerd, aldaar geplaatst.

DE FAMILIE AMSING

EEN VAN DE OUDSTE R.K. HOGELANDSTER GESLACHTEN

door O.J. Nienhuis

vervolg van blz. 144 van de vorige jaargang

Het handschrift "Ommelands Eer" van pater Franciscus Mijleman S.J., missionaris der Ommelanden 1639-1667, door A. Pathuis, blz. 61:

Cruijsstee, bij Usquert westwaerts af gelegen, nu bewoont van Jacob Pieters ende Trijntien Janssen. De afkomst ende geschiedenis, daer 't den naem van heeft. Muij Dewer, moeder van Jacob Pieters, noch op die Cruijstêplaetse in leven sijnde, heeft mij verhaelt, dat sij 't heeft uut de mond van Margrietien Rotgers, laetste bagintjen uut het clooster te Usquert - soo sij noch in 't aensien van muij Dewer een roodt cruijs op 't kleet aen de rechter scholder droegen - dat dito Margrietjen haer aldus hadde vertelt, hoe dat over meer als tweehondert jaeren, daer nu de groote plaetse, Cruijstê genaemt, staet - alwaer noch voor d'agterduere, boven in de muur, noch een cruيسانcker is te sien - een groote holten cruijs is kommen aendrijven, twee swaenen daer om ende der om gedurighlyck swemmende, slaende met hunne vleugelen todat het cruijs eijndelijck stil bleef leggen ter plaetse nu Cruijstê.

Nu om de leegte ende waeteragtige ongelegenheit der platse, soo en heeft men daer, naer de ijverige begeerte der goeder menschen, niet wel een capelle konnen timmeren, alwaer dit soo wonderbaerlyck aangedreven cruijs - niemand konnende vernemen, waer 't vandaen quam - met eere ende behoorlijcke devotie mogte berusten. Wat raedt dan? Men spant twee ossen voor een waegen ofte karre, daer het cruijs op geleyd werde ende waerhene die ossen dat sonder leijder oft mender souden trecken, daerdoor soude men verstaen, dat het Godt soo beliefdt aldaer het heilige teecken onser verlossinge sijn rustplaetse soude genieten.

Soo geraeden, soo gedaen. De ossen sijn rechtuut voordan tot aen 't clooster getreden van Usquert ende aldaer blijven stilstaen sonder voordere een tred te willen treden.

Soo is 't cruijs in het clooster gestelt ende aldaer gebleven. Maer die plaetse ondertusschen, daer 't eerst quam aendrijven, heeft behouden den naem van Cruijstê.

Archief familie Wreesman: no. 16 Acte van verpachting voor 9 jaar (met het recht van redemptie) door Onne Tomas en Aefke Claesen aan Trijntien Jansen, wed. wijlen Ubbe Jelmers van 5 grazen land onder Uithuizen, ten noorden van den Heerenweg. 30 december 1689. 1 charter. No. 17 Acte van verkoop door Tout Saint le Berger en Maria Elisabet de Prela e.l. aan Trijntje Jans, wed. Ubbe Jelmers van een huis en schuur c.a. te 7 apr. / 24 mei 1701. 1 charter. No. 19. Acte van scheidung tussen: a. Pieter Jacobs Busch en Wiske Jacobs e.l. b. Durt Jansen en Cornelijske Ubbes e.l. c. Tewes Ubbes en Trijntje Ubbes e.l. d. Jannes van Langen en Dewerke Ubbes e.l. e. Freerk Ubbes en Trutje Isebrants e.l. en f. Jacobus Hoendriks en Corneliske Jelmers e.l. met betrekking tot de nalatenschap van hunne moeder en grootmoeder Trijn-

tje Jans, 27 juni 1708. 1 charter. Statenarchieven 2175 de 200ste penning in Hunsingo: "Ubbe Jelmers heeft een vermogen van 8.000 car. gld. en betaelt also 40 car. gld.
Kinderen uit dit huwelijk volgt IV.2.

2.3. Hendrick Frederickx geb. op Elswert te Rottum, overl. 15-11-1692 te Uithuizen, begraven te Rottum, ongehuwd. Graftschriftenboek, Rottum no. 1. "Anno 1692 den 15 november is die eerbare Hendrick Frederickx die soone van die eersame Frederick Ubbes seer christelicken in den Heere ontslapen en leyt alhier begraven verwachtende een salige opstandinge door Jesum Christum. Statenarchieven 2175: Frerick Ubbes wed. en Soon (Hendrick Frederickx) hebben een vermogen van 10.000 car. gld. en betalen also 50 car. gld. in 1691.

2.4. Jelmer Frerickx geb. op Elswert te Rottum, overl. na 1709 te Uithuizen, lb. op Elswert van 1683 t.m 1693.

Gehuwd (1) 16-12-1683 te Usquert met Grietje Jacobs geb. op de Kruisstee te Usquert, overl. voor 1696 te Uithuizen, d.v. Jacob Pieters Bos lb. op de Kruisstee van 1661 t.m 1666 en Trijntje Jansen.

Gehuwd (2) 27-9-1696 te Usquert met Aachtjen Redmers geb. op Zuiderham te Aduard/Den Ham, d.v. Redmer Cornelis en Ave.

Zij was weduwe van Ubbe Jelmers, zie II.1.2.

Statenarchieven 2175, de 200ste penning in Hunsingo van 1691: Rottum - Jelmer Frerickx heeft een vermogen van 8.000 car. gld. en betaelt also 40 car. gld.

Huwelijkscontract tussen Pieter Jacobs z.v. Jacob Pieters en Trijntje Jans, en Grietje Jacobs d.v. Jacob Ysbrants en Trintjen Garbrants, 21-11-1692, verleden voor Egbert Clant.

Aan bruidegomszijde: Trintjen Jans als moeder, Jellemer Frericks en Arent Heres als swagers. Aan bruids zijde: Isebrant Jans als oom, Thomas Tonnis als stiefvader, Jacob Cornelis ende Jan Abels als getuigen. (Origineel in bezit van de heer J.C. Alma te Deventer). H.O.Feith "Het Groninger Beklemrecht", blz. 199 (II), "Michaël Hillenius in qualité, Geconstitueerde Redger tot Usquert, betuige mits deser, dat persoonlijk voor mij sijn geccompareert en verscheenen Jelmer Frericks en Freerk Ubbes, en Jacobus Hoendricks, welke bekenden ende beleden, voor haer ende hare erfgenamen, verhuirdt te hebben, als, namentlijk, Jel-Frericks en Consorten twee jucken voor seuen Guld., tijn stuijver, en Freerk Ubbes en Jacobus Hoendricks, te samen, acht en twintig jucken voor hondert car. gld., jaerlijks, voor ses achterenvolgende jaren, an Arent Reintjes en sijn huisvrouw, anvangh nemende op Gregorij 1709, en eindigende op Gregorij 1715, en soo vervolgens van ses jaer tot ses jaer te continueren; en sullen dese landerijen onder de behuising, soo Arent Reintjes en sijn huisvrouw bewonen, ten eeuwigen dage daaronder beklemt sijn en blijven; en sullen de huurders de behuisinge, soo op verhuirderen land staet, mogen ofsligten, waervoor sij tot geschenk sullen betalen een jaer huire, en een dubbelde ducaat, maar ingevalle de meijer het muchte komen op te seggen, sal als dan gehouden weesen, een bequaem behuisinge, met een vriesche schuire, waerbij het lant kan worden gebruikt, wederom te moeten timmeren; en sullen de huurders

alle landes lasten, soo ordinaris als extraordinaris, alleen moeten dragen, en de huire na Landrecht moeten betalen, alsmede het lant gebruiken; en stellen sij huirders en verhuirders, voor betalinge en leverantie, ten onderpande alle haere hebbende en noch verkrijgende goederen, geen exempt, dat onder submissie van alle hoge en lage Rechten en Gerichten, poena reale executie. Alles oprecht, in oirkonde der waerheidt, hebbe ick, Redger opgemelt, opde belijenge van bovengem. comparanten, desen mit onderschrijvinge mijns Christelijken naems, en anhangen mijns wettelijken amtegeels, beneden bevestigd, in den jare duisent, seven hondert en negen op den viertienden dagh Martij."

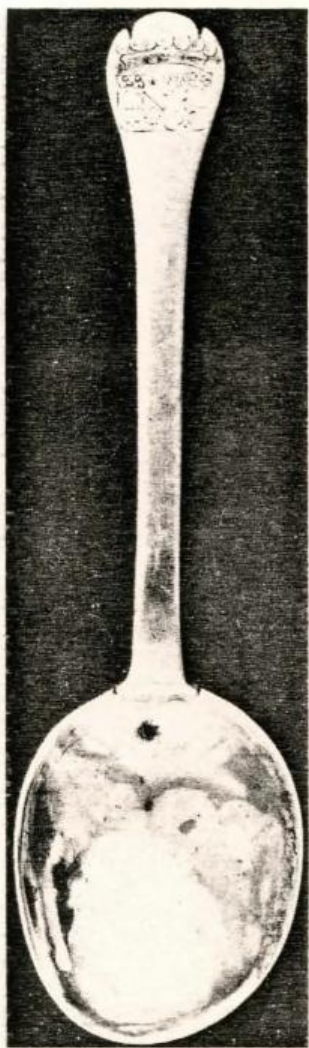
Kinderen uit dit huwelijk zie IV.3.

IV. 1. Kinderen van Ubbe Jelmers en Aachtjen Redmers

1. Tewes Ubbe s, geb. Usquert op de Groote Bosch, overl. Usquert 22-8-1746, lb. te Usquert op de Groote Bosch van 1695 t/m 1746. Gehuwd Usquert 30-12-1694 met Trijntje Ubbes, geb. Usquert op Kruisstee, overl. Usquert 6-2-1733, d.v. Ubbe Jelmers lb. op Kruisstee (zie III 2.2.) en Trijntje Jansen. Statenarchieven 2310-2655 (1696): "Tewes Ubbes en Trijntje sijn Vr. op de Busch, gebr. hondert acht en sestigst en halve Jucken 61 R. waar van hondert Jucken 21 R. binnendijcx, 48 Jucken 62 R. tusschen bijde Dijcken gelegen en negentien Jucken 53 R. buiten de Kadijk gelegen, continueerden anno 1695 op Gregorij anvangende ses jaar lang, ider Juk Jaarl: voor drie gl. bel. vierhondert vier en veertig car. gl. vijftien st. en hebben deselve anno 1696 voorschreven bet. met 444 - 15 - . Statenarchieven 2146 (1719/1721). Hierin stonden de volgende bezittingen vermeld: a. Usquert, provincie en eigen cons. (beklemrechtelijke eig.), Tewes Ubbes (gebruiker en meijer) van 127 1/4 Juk. b. Beklemrechtelijke eigendommen van Tewes Ubbes: Uithuizen 31 3/4 grasen, gebr. Claas Rickers wed.; Usquert 56 1/4 Jucken, gebr. Derk Tewes; Bierum 10 grasen, gebr. Homme Peters; Garsthuizen 7 grasen, gebr. Harko Jacobs wed.; Holwierde 14 1/2 grasen, gebr. Harm Peters; Oldeklooster in Fivelingc - quartier 10 3/4 grasen, gebr. Homme Peters; Spijk (1) 6 grasen gebr. Homme Peters en (2) 11 grasen, gebr. Cornelis Fockes. Statenarchieven 2802 (1731), Tewes (Thies) Ubbes heeft een vermogen geschat op 36.508 car. gulden. Kinderen uit dit huwelijk zie V 1.

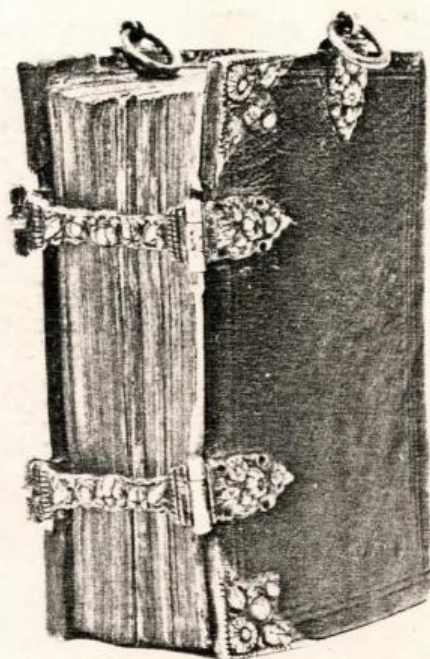
IV. 2. Kinderen van Ubbe Jelmers en Trijntje Jansen.

1. Corneliske Ubbes, geb. Usquert op Kruisstee, overl. Bedum vóór 1713. Gehuwd (1) Rottum 14-10-1688 met Arent H e - res, geb. Rottum 1661/1662, overl. Bedum 12-2-1703, lb. te Rottum op "Bethlehem" van 1691 t/m 1701, daarna te Bedum op "Alma" van 1701 t/m 1703, z.v. Hero Arents en Trijne. Gehuwd (2) Bedum 4-12-1707 met Duirt Jans van Bedum, lb. Bedum op "Alma", overl. na 1725, z.v. Jan Duirts en Hijke Boelens. Duirt Jans hertr. Usquert 3-9-1713 met Ida Alberts wed. van Jan Scates te Usquert. Ommelander archieven 423 fol. 5 vs. (1691): "Peter Rickerts en

Willelm
Coppel
Bomhe Jan

Zilveren lepel in familiebasis
op achterzijde de initialen
W.C./B.J.-1738
A.M.G./I.S.-1775

Getijdenboekje met titelpagina
van Trijntje Ubbes (IV.3)

Tonniske Frericks sijn huisvrouw, nu Arent Heres tot Bethlehem hebben weder ingehuurt sonder stipulatie van tijdt, volgens apostille in dato den 9 December 1681 aenvangende met het jaar 1682 sekere hondert grasen vrij landts sijn gebruickt geweest, sullen jaerlicks te huire geven vijff en dertigh stuivers per gras, te saemen hondert vijff en sevetigh gulden. Is de jaerlixte huire ingevolge resolutie in dato den 29 Martij 1689, 100-0- Graftschriftenboek - Bedum no. 7- "Anno 1703 den 12 Februari is de E. Arent Heres in den Heere gerust, wijns sele Godt genadigh sij, int levent gewont op Alma. Aetatis suae 40.

Laet lopen die lopen lust

Ick leg hyer yn rust.

Ick ben geslagen neder.

Als Godt besiet, soo rijse ick weder.

Wapen, kwartileerd: 1. halve adelaar, 2. drie klaverbladen, 2.1. 3. een lelie, 4. een baar beladen met een ster.

2. Dieuwerke Ubbes, geb. Usquert op kruisstee 1675, overl. Groningen 10-4-1725. Gehuwd Groningen 22-10-1698 met Johannes van Langen, geb. Groningen 1670, overl. Groningen 27-2-1730, brouwer aan de Aa, z.v. Claes Harms van Langen en Jantjen (Jans) Helda.

Archief fam. Wreesman IX, H.C. tussen Johannes van Langen en Deuwerke Ubbes, 14 oktober 1698.

Getuigen 1. aan de zijde des bruidegoms: Jantjen Helda als moeder, Luidolphs Boelens als swager, Gesijna van Langen en Harmanda van Langen als zusters. 2. aan de zijde van den bruid:

→ Trijntien Jansen als moeder, Arent Heres als swager, Thewes Ubbes en Trijntien Ubbes. e.l. als swager en suster.

Archief fam. Wreesman nr. 20. Akte van verkoop door Joannes van Langen en Deuwerke Ubbes e.l. aan Liendert Nitters en Jancke Clasen e.l. van een huis te Eenrun, doende jaarlijks aan Cornelis Clasen tot grondpacht 5 car. gulden, 1 mrt. 1723.

Archief fam. Wreesman nr. 22. Akte van verkoop door Joannes van Langen en Deuwertien Ubbes e.l. aan Johanna Catharina Hovinge wed. Staal van een tapperij te Niezyl, doende aan de erfgenamen van pastor Idema jaarlijks 6 car. gulden grondpacht, 31 oktober 1724.

3. Trijntje Ubbes, geb. Usquert op Kruisstee, overl. Usquert 6-2-1733. Gehuwd Usquert 30-12-1694 met Tewe Ubbes, geb. Usquert op de Grootte Bosch, overl. Usquert 22-8-1746, z.v. Ubbe Jelmers (zie II 1.2) en Aachtjen Redmers. Van Trijntje Ubbes is er nog een "Getijdenboekje" uit 1675 (zie foto). Dit boekje is in het bezit van mevr. J. Bos-Bos te Bedun. Op de laatste bladzijde staat het volgende vermeld: "Anno 1716 is Trinje Ubbes - is dit boekje gegeven van mij Tonnijske - is geweest haer getijde boekje om haer saligheijt te verwerven - ze is verstorven 1716 den 5 januarius.

Tonnijske is vermoedelijk Tonnijske Pieters een zuster van Jacob Pieters Bos, de eerste man van Trijntje Jansen, Trijntje Ubbes haar moeder.

4. Freerk Ubbes, geb. Usquert op Kruisstee, overl. Usquert

1-8-1735, lb. te Usquert op Kruissteet van 1706 t/m 1735. Gehuwd Usquert 18-11-1704 met Grietje Ysbrants, geb. Rottum op Langenhuis, overl. Usquert vóór 1731, d.v. Ysebrant Jans en Grietje Heres, kleindochter van Jan Luirts en Grietje Ubbes (zie II 1.1.).

Ommelander archieven 439 fol. 5 (1707): "Frerick Ubbes en sijn Moeder Trijnje Jans weduwe van Ubbe Jelmiers tot Usquert hebben weder ingehuurt voor de tijdt van ses jaaren Gregorij angevangen 6¹/₄ Jucken vier en sestigh roeden binnendijks met noch 37 ¹/₄ Jucken 64 roeden buitendijks samen 102 ¹/₄ Jucken en vijf en dertigh roeden, naer de roede van 16 voet 300 roeden op 't juck soo binnen als buiten, sullende te huire geven nu vier hondert en sestigh car. guldens,

Statenarchieven 2146 (1719/1721): a. Usquert, Ommelanden (beklemrechtelijke eigenaar), Freerk Ubbes (gebruiker en meijer) van 127 ¹/₂ Jucken. b. Husinge, Freerk Ubbes mede beklemrechtelijke eigenaar van 51 grasen, gebruiker en meijer was Aldert Jans weduwe. Kinderen uit dit huwelijk zie V 2.

IV. 3. Kinderen van Jelmer Frerickx en Grietje Jacobs.

1. Cornelia Jelmiers, ged. Bedum okt. 1684 door Alexius Homan, geb. Rottum op Elswert, overl. Groningen na 1728.

Gehuwd (1) Groningen 12-5-1706 (ondertr. 23-4-1706) met Jacobus Hoendrix van Croningen, overl. Groningen vóór 1714. Gehuwd (2) Groningen 13-1-1715 (ondertr. 14-12-1714) met Georgius Ignatius Homan, geb. Groningen ca. 1680, overl. Groningen vóór 1725, doctor beide rechten, z.v. Hendricus Homan en Gesina Draper.

Gehuwd (3) Groningen 26-8-1725 (ondertr. 11-8-1725) met Tobias Schoninck van Frisoite uit Westphalen.

H.J.K. 1946 "Betuigen met desen openen versegelden Brieve Hoe Wilhelmus Meijardi en desselfs vrou Frauke Sappema an vrou Cornelia Jelmiers wed. Homan hebben verkogt sekere ses en twintig graesen lant tot Commerzyl, waar in drie grond pagten mede sijn begrepen, soo binnen- als buitendijks gelegen; waar van agt graesen lant binnendijks met een Campien en drie Heemsteden met de olde Dijk en agtijn graesen buitendijks lant, en dat voor-een somma van een duisend negen hondert en dertig car. gulden". 16-9-1728

V. 1. Kinderen van Tewes Ubbes en Trijntje Ubbes.

1. Hijke Tewes, geb. Usquert op de Groete Bosch, overl. Uithuizen 13-12-1788, ongehuwd.

R.A. II 63, fol. 136: "Zijn gecompereerd en erschienen de gezamentlijke erfgenamen van wijlen Anje Derks in leven huisvrouw van de E. Sijwke Jurjens, welke bekenden voor haar en haare erfgenamen stedevast en onwederroepelijk verkogt en in eigendom overgedragen te hebben aan de E. Hijken Tewes, vier grazer land gelegen tot Uithuizen, hebbende tot swetten ten noorden Otte Egberts,

(wordt vervolgd)

KWARTIERSTAAT JELTE DIJKSTRA

door G.W. Nanninga

De ouderen onder de lezers van Groninga zullen zich, voor zover zij geabonneerd waren op Het Nieuwsblad van het Noorden, ongetwijfeld de vele gedichten in het Groninger dialect herinneren, die Jelte Dijkstra onder het pseudonym Nikl. Griep regelmatig in genoemde krant publiceerde. Aanvankelijk bracht Dijkstra zijn werk, proza zowel als poëzie, in het Nederlands. Hij onderhield goede letterkundige contacten met vooraanstaande Tachtigers, als Cyriel Buysse, Frans Coenen, Willem Kloos en Johande Meester, die bijdragen van hem in hun literaire tijdschriften Groot Nederland en De Gids opnamen.

Al spoedig herkende Dijkstra de schoonheid en de waarde van de Groninger volkstaal en schreef sindsdien vrijwel uitsluitend in het dialect. Naast de hierboven genoemde gedichten in het Nieuwsblad, verscheen er werk van hem in het maandblad "Groningen", waarvan hij vanaf 1924 redacteur is geweest.

Bekend was hij ook door zijn operettes (musicals heten die tegenwoordig) "As de hoagdoorn bluit" en "Mit noar Koakhaim" en zijn verzen voor andere composities van de Groninger toonkunstenaar Frieso Moolenaar en van de oud-dirigent van het G.O.V. Korkuiler. Bij de Erven v.d. Kamp te Groningen verscheen "Van den Vos Reynaerde", door Dijkstra vertaald uit het Middelnederlands in het Oldamster dialect.

Bescheiden als hij was, gelukte het pas na veel aandrang Dijkstra er toe te bewegen zijn gedichten als bundel te laten uitgeven. Dit gebeurde in 1941 toen "Keur oet gedichten van Nikl. Griep" verscheen. Hij was bezig met de voorbereiding van een tweede bundel, waarvoor hij de titel "Etgruin" reeds gekozen had, toen de dood hem wegnam. Jan Boer zorgde ervoor, dat deze bundel, waarin bijdragen van J. Rietema, Siën Jensema en Jan Ubink, in 1957 het licht zag.

Behalve door dit min of meer serieuze werk, was Dijkstra bekend om de humoristische proza-stukjes, die in enkele kranten en tijdschriften van zijn hand verschenen. Veel lezers zagen steeds weer reikhalzend uit naar de "Braiven van Twei Jannen", de correspondentie die Jan Spoantje op Pollerklap (Dijkstra) met Jan Knooihoezen die Olwierster looptil (Rietema) voerde en die wekelijks in het Nieuwsblad van het Noorden stond afgedrukt. Ook het "Handjevol braiven van Pait Lombok en Derk Dontje" in het Noorden in Woord en Beeld, later verschenen onder de titel "Oet 't leven van Freerk Proemker en aanner Grunnegers", trok veel belangstelling. Dijkstra als Derk Dontje en Rietema als Pait Lombok zeggen in het Veurbericht: "ons bedoulen is, dat de

lu smoakelk wat lezen maggen in heur Grunnegers...". Zij zijn daar wel in geslaagd.

Jelte Dijkstra stamde uit een oorspronkelijk Fries geslacht; de oudst bekende voorvader was J a p i k H e e r k e s, die "op de Oude Dijk bij Monnikesijl" (gemeente Kollumerland-Nieuw Kruisland) woonde. De familie, die aan deze dijk haar naam ontleende, vestigde zich later in het Groninger Westerkwartier en daar werd Jelte op 7 juli 1879 te Grijskerk geboren.

Hij was aanvankelijk voorbestemd om, zoals dat heet, "in de voetsporen van zijn voorvaderen te treden", en bekwaamde zich daartoe in de timmerwerkplaats van zijn vader. Al gauw bleek echter, dat Dijkstra andere aspiraties had. Hij ging naar de Rijkskweekschool te Groningen en behaalde daar op 12 mei 1899 de onderwijsakte. Op 6 januari van dat jaar was hij reeds naar Noordbroek vertrokken, waar hij als hulp onderwijzer was aangenomen, per 1 januari 1900 kreeg hij zijn vaste aanstelling als onderwijzer, hij bleef er tot 1 april 1905. Aan deze tijd in Noordbroek (waar "meester Dijkstra" later nog graag vertoefde) is het werk, dat Dijkstra in het Oldamster dialect schreef te danken, voor de rest schreef hij in het Westerkwartiers. In 1905 vestigde hij zich in Groningen, waar hij 1 april van dat jaar aangesteld was als onderwijzer aan de Prinsenstraatschool. Hij verwisselde deze school 24 augustus 1914 voor school VIII aan het Schoolholm (salaris f 1150.- per jaar). Ondertussen had hij zich verder bekwaamd; hij behaalde 6 augustus 1907 de hoofdakte en in 1910 de akte L.O. Engels, ook studeerde hij M.O. Nederlands bij Dr. J. Bergsma. Dijkstra solliciteerde in 1922 met succes naar de post van hoofdonderwijzer aan de buurschool, namelijk school IX, eveneens aan het Schoolholm gelegen. Hij was hier, van 22 augustus 1922 tot 1 maart 1936, toen hij om gezondheidsredenen vervroegd pensioen kreeg, hoofd der school (aanvangssalaris f 4300.- per jaar). In zijn sollicitatiebrief spreekt hij over zijn aandeel in de organisatie van de kinderzang op de 28 augustusfeesten; over het feit, dat hij veel werk verrichte voor de Groninger Volkszangschool, dat hij twee liederenbundels voor de lagere school gemaakt had en twee cantate's, namelijk "Een Vacantiekinderfeest" en "28 Augustus". Hij vermeldde zijn operette "As de hoagdoorn bluit", en memoreerde het feit dat hij "De Vos Reinaerde" had vertaald. Merkwaardig voor een letterkundige zijn de vele afkortingen, die hij in deze sollicitatiebrief heeft gebruikt.

Na zijn pensionering wijdde Dijkstra zich geheel aan zijn literaire werk. Zijn laatste gedicht "Herdenken" stuurde hij vrijdag 3 Mei naar de redactie van het Nieuwsblad van het Noorden, de maandag daarop volgende stond het in de krant, tegelijk met zijn necrologie. Diezelfde vrijdag was een andere Groninger voorman namelijk K. t e r L a a n nog in de Frederikstraat nr. 40 bij hem op bezoek geweest, 's avonds kreeg Dijkstra een attaque en op zaterdagmorgen 4 mei 1946 overleed hij, 66 jaar oud. Zijn stoffelijk overschot werd op 8 mei 1946 bijgezet in het graf van zijn ouders op de Zuiderbegraafplaats te Groningen; ruim twee maanden later, op 18 juli, werd het te Velzen gecremeerd.

Als we de kwartierstaat van Jelte Dijkstra bekijken, zien we, dat zijn voorouders hoofdzakelijk uit het agrarische bedrijf afkomstig waren, landbouwers, landgebruikers en landarbeiders. Er waren er echter ook, die tot de zogenaamde "nijvere stand" behoorden; aan vaders kant wa-

ren er drie opeenvolgende generaties van timmerlieden, er waren kleermakers, pottenbakkers en een knopenmaker.

De familienaam *Dijkstra* komt, zoals we reeds zagen, van de Oude Dijk bij Munnেকেজ়়়; het geslacht *Ema* woonde in Enumatil, vroeger *Ema Til* geheten; de *Wetsema*'s danken hun naam ook aan de plaats van herkomst, in dit geval *Wetsinge* en de familienaam *Leeuwe* is afkomstig van de mansnaam *Lieuwe* en heeft dus niets met de "koning der dieren" te maken. De *Kloekste*'s (zie kw. 9) hebben waarschijnlijk op de "Cloeckstede" gewoond, een boerderij bij *Sebaldeburen* aan de noordkant van de grote weg, de familie *Wibbens* (kw. 15) ten slotte staat beschreven in de reeks bijdragen over dit geslacht van Drs. O.D.J. Roemeling in *Gruoninga* 1965.

Het pseudoniem, dat *Dijkstra* gebruikte herinnert aan de naam van de stichter van de kerk in zijn geboorteplaats namelijk *Nicolaas Grijp*, mogelijk heeft de, in Groningen weinig voorkomende, voornaam van zijn grootvader *Niklaas Wetsema* (kw. 6) hierbij een rol gespeeld. De schuilnaam *Jan Spoantje* is, voor een tefg uit een timmerliedengeslacht, evenmin toevallig gekozen.

1. *Jelte Dijkstra*, geb. *Grijpskerk* 7-7-1879, overl. *Groningen* 4-5-1946, hoofdonderwijzer, prozaschrijver en dichter (pseudoniem *Nikl. Griep*), redacteur maandblad "Groningen", geh. *Oude Pekela* 6-11-1873, overl. *Groningen* 8-3-1969, d.v. *Jan Bosscher* (molenmaker) en *Stofferdina Koning*. Het huwelijk bleef kinderloos.
2. *Lieuwe Dijkstra*, geb. *Grijpskerk* 26-3-1846, overl. *Groningen* 13-9-1914, timmerman, geh. *Grijpskerk* 25-5-1878 met
3. *Egbertje Wetsema*, geb. *Uithuize* 3-7-1844, overl. *Groningen* 28-6-1927.
4. *Jelte Lieuwes Dijkstra*, geb. *Sebaldeburen* 20-10-1821 overl. *Grijpskerk* 24-12-1887, timmerman (voor de tweede keer getrouwd met *Geertje Kooi*), geh. *Grijpskerk* 26-2-1844 met
5. *Hindrikje Balsters Ema*, geb. *Grijpskerk* 21-1-1822, overl. *Grijpskerk* 23-7-1854, naaister.
6. *Niklaas Jans Wetsema*, geb. *Obergum* 14-1-1812, overl. *Obergum* 5-12-1891, knoopmaker, (voor de tweede keer gehuwd te *Winsum* 9-11-1867 met *Gesina Steenhuizen*), geh. met
7. *Christina Jacobs Leeuwe*, geb. *Zeerijp* 24-8-1819, overl. *Obergum* 21-1-1863.
8. *Lieuwe Idzes Dijkstra*, geb. *Kollum* 4-1-1786, overl. *Sebaldeburen* 1-4-1851, timmerman, geh. *Grijpskerk* 10-2-1811 met
9. *Martje Dirks Kloekstee*, geb. *Sebaldeburen* 16-6-1790, overl. *Sebaldeburen* 12-1-1831.
10. *Balster Jacobs Ema*, geb. *Enumatil*, ged. *Lettelbert* 29-7-1787, overl. *Grijpskerk* 28-3-1852, kleermaker, geh. *Grijpskerk* 25-5-1818 met
11. *Boukje Brantjes Harkema*, ged. *Visvliet* 19-2-1790, overl. *Grijpskerk* 14-1-1864, naaister.
12. *Jan Cornelis Wetsema*, geb. *Wetsinge* omstreeks 1774, overl. *Obergum* 2-12-1823, landarbeider, geh. *Menkeweer* 22-11-1801 met
13. *Egbertje Pieters van Bergen*, ged. *Ten Boer* 29-6-1777, overl. *Obergum* 23-10-1847, mutsenstijfster.
14. *Jakob Fokkes Leeuwe*, geb. *Wildervank* 15-8-1791, overl.

- Kantens 24-2-1850, herbergier te Uithuizen, later landbouwer te Kantens, geb. Uithuizen 11-7-1814 met
15. Antje Harmannus Wibbens, geb. Rottum 28-2-1796, overl. Kantens 29-9-1842.
 16. Idze Japiks Dijkstra, geb. Munnekezijl (Frl.) ca. 1730, overl. vóór 1806, landarbeider, geh. (als weduwnaar van Aagje Ekkes) Kollum 21-12-1777 met
 17. Trientje Liewes, geb. Munnikezijl ca. 1740, overl. omstreeks 1-12-1808 te Kollum.
 18. Derk Tjeerds, geb. Lutjegast ± 1746, overl. Sebaldeburen 19-5-1817, landgebruiker, geh. Gripskerk 18-5-1788 met
 19. Aaltje Jelts, geb. Oldekerk, ged. 27-5-1753, overl. Sebaldeburen 23-8-1830.
 20. Jacob Balsters, ged. Midwolde 3-2-1749, landarbeider, overl. Noordhorn 28-2-1806, geh. Lettelbert 13-5-1787 met
 21. Hindrikje Thijssens, ged. Oostwold (W.) 22-10-1752, overl. Noordhorn voorjaar 1804.
 22. Brantje Warners Harkema, ged. Visvliet 24-8-1755, overl. Visvliet 29-5-1831, pottenbakker, geh. Visvliet 20-8-1786 met
 23. Boukje Hindriks, geb. Ferwerd (Frl.) omstreeks 1756, overl. Visvliet 20-11-1826.
 24. Cornelijis Claessen, geb. waarschijnlijk Eenrum omstreeks 1740, overl. Wetsinge tussen 1785 en 1800, dagloner, geh. Obergum 19-8-1764 met
 25. Anje Alles, geb. Ulrum omstreeks 1746, overl. Maarslag 17-10-1834.
 26. Pieter Cornellis van Bergen, geb. Engelbert 13-6-1743, overl. Sint Annen 18-3-1822, landarbeider, geh. Ten Boer 23-5-1768 met
 27. Aafke Sijmens, ged. Ten Boer 22-5-1746, overl. Sint Annen 4-10-1827.
 28. Fokko Jacobs Leeuw, geb. Nieuw Scheemda 25-11-1760, landbouwer te Uithuizen, geh. proclamatie Zuidbroek 18-4-1787 met
 29. A(a)ltje Hindriks Blauw, geb. Veendam, overl. Uithuizen 3-11-1809.
 30. Harmannus Hinderikus Wibbens, geb. Middelstum 16-10-1763, overl. Rottum 23-4-1825, landbouwer te Rottum, geh. Baflo 5-10-1794 met
 31. Jantje Freerks, geb. Oldehove 25-2-1771, overl. Rottum 29-8-1827.
 32. Japik (ook Jacob) Heerkes woonde "op de oude Dijk bij Monnickesijl", waarschijnlijk te Kollum gedoopt op 29-5-1696 als zoon van Heerke Jacobs, gehuwd met
 33., de namen van de moeders van de gedoopte kinderen worden in de boeken van Burum en Munnekezijl in deze periode niet vermeld; de trouwboeken beginnen in 1772.
 34. Liewe ..., geh. met 35 ...
 36. Tieert Derks, overl. Lutjegast 26-12-1753, gehuwd met
 37. Martjen Lammerts, "van Norgh", wed. van Roelf Jans.
 38. Gelte Wybrants gehuwd met
 39. Hilje Ies.
 40. Balster Pieters, van Tolbert, geh. Midwolde (W.) 15-5-1745 met
 41. Martje Jacobs, van Midwolde (W.).

42. Ties Ritses, van Leegkerk, geh. Oostwold (W.) 23-4-1747 met
43. Sieke Jakobs, ~ Oostwold (W.) 19-11-1724, d.v. Jacob Jans Hesse en Trijntje Tijmens~Oostwold (W.) 27-2-1716, was oorspronkelijk Doopsgezind.
44. Warner Doekes, overl. te Visvliet, pottenbakker, overl. te Visvliet, geh. Visvliet ± 1750 met
45. Ymke Brants, overl. te Visvliet
46. Hindrik, geh. met 47 ...
48. Claes Cornelis, van Obergum, geh. Obergum 19-5-1726 met
49. Trientje Derks, van Winsum.
50. Alle Jacobs, "mennonijt", dagloner, geh. Ulrum, procl. 7-11-1732 met
51. Martje Jans, van Houwerzijl.
52. Cornelis Pieters, ged. Engelbert 4-8-1700, zoon van schoolmeester Pieter Kornelis en Aafje Jacobs, van Helpman (getrouwd Engelbert 15-10-1699) geh. Engelbert 19-3-1741 met
53. Egbertien Luijtens, van Garmerwolde, wed. Wessel Tammens.
54. Simen Cornelis, van Harkstede, arbeider, geh. Ten Boer 11-11-1742 met
55. Antje Jans, van Ten Boer.
56. Jacob Fokkes, z.v. Focke Jacobs, wiens huismerk hierbij afgebeeld, hij huwt II Nieuw Scheemda Hilke Jans van Farmsum (R.A. V aa4), huwt I Nieuw Scheemda, h.c. 29-11-1748 met
57. Menje Eppes, overl. vóór 1770.
58. Hindrik Jans Blaauw, van Veendam, geh. Veendam, procl. 5-4-1743 met
59. Stijntje Jans, van Kalkwijk.
60. Hindricus Wibbens, 1734-1804, van Zandeweer, landbouwer te Middelstum, zoon van Harmen Wibbens en Heilina Roeringh, geh. te Stedum (procl. 1763) met
61. Grietje Aljes, geb. Stedum 19-5-1741, d.v. Alje Luijtens en Aachien Tiepes.
62. Frerik Jans, van Saaxum, landbouwer, z.v. Jan Freriks en Anje Jansen (getrouwd Oldehove 1724) geh. Oldehove 17-10-1762 met
63. Antje Hannes, ged. Oldehove 17-1-1740, d.v. Hannes Everts en Boukje Hyles, van Ezinge (getrouwd Oldehove 1726).

*As de jaeren gauwer jaagen
 Over ons heur kórde draagen,
 En het Duuster dicht bie grauwte,
 Is nog veel, zovent be vroagen....
 Elk moat sien gehaim moer draagen:
 - d'figen macht word hem vertrouwd.*

J. J. Jans.

EEN POGING TOT RECONSTRUCTIE VAN EEN OLDAMBSTER

FAMILIEWAPEN

door A. Hoft.

In Groninga 1973, pag. 26 e.v. publiceerden wij onze tweede reeks artikelen over de Ridder en de halve leeuwen.

Na afsluiting van deze tweede reeks kwam echter een interessant gegeven tevoorschijn, dat het voor ons de moeite waard maakte een nader onderzoek in te stellen naar het onder uitgewerkt thema. In genoemd artikel op pag. 29/30 werd een Foppe N. genoemd, die als zoon had Wypko (ov. vóór 1585) en Tyabbe Foppes en mogelijk ook Tiacke Foppes, gehuwd met Haycke.

Als kinderen van Wypko noemden wij:

- Joachim Wypkes, ov. vóór 1585, gehuwd met Haycka Jurgens,
- Foppe Wypkes en
- Tyacke Wypkes.

Uit V.z.1/2-8-1611 blijkt echter duidelijk dat er nog een broer was, met name Hittio Wypkes:

Emo Jans en Rene doen afstand van erfdeling, so sal. Eltie Eltyens en Seben pretenderen op Tyacko Wypkens erfgen. en volgens op Ipo Tyackens en verder op Hayo Derks, samt Hebbel als bewonersche van sal. Ipens sterfhuys, herkomende van erfsecheidung tussen sal. Joachim, Tyacko, Foppo en Hittyo Wypkens gebroeders, waarbij de erfgenamen van sal. Foppo Wypkens werden benadeeld. Er wordt verwezen naar een scheidbrief van 1586.

Tevens willen we wijzen op een acte V.z.1/1-12-1608, waarin o.m. sprake is van Wypko en Hayo Hittiens als kinderen van sal. Hittke Wypkens. Daarenboven blijkt volgens het huwelijkscontract Scheemda 25-8-1625 tussen licke Hittiens en Harmen Thomas, zij een dochter te zijn van Hittio Wypkens en Sijpke (Hayens).

Ook Anneke Hittiens gehuwd met Wiert Popkens was een dochter van Hittio. Uit dit huwelijk werd geboren Censke Wierds, die huwde met Focko Eltiens. In een volgende artikelenreeks hopen we nader op het bovenstaande terug te komen bij de behandeling van samenhangen tussen een aantal Oldambster families.

licctien Hittens, ov. Westeremden 25-9-1678, wed. van Harmen Thomas voert als wapen:

rechts: gedeeld: a. 2 klaverbladen naast elkaar boven een gans, b. een faas vergezeld van 3 leliën.

links: gekwartilleerd, 1. kruis, omslingerd door een slang. 2. bladvolle boom. 3. halve adelaar. 4. 3 eikels.

Het rechtse wapen is dat van haar man, zie grafschrift Westeremden 10-2-1660).

(wapenschema nr. 1)

Haar broer Wypko, geboren 1584, ov. Scheemda 12-8-1642, luitenant en kerkvoogd voert als wapen:

Alliantiewapens onder één helm:

rechts: gedeeld: a. een slang (bij controle bleek dit een slang te zijn, zich slingerend om een kruis). b. bladvolle boom. links: een hert springend tegen een boom. Helmteken een slang. (wapenschema nr. 2). De herkomst van het rechtse wapen zullen we te zoeken hebben bij de vader: Hittio Wypkens.

Wij zijn de Heer H. J. Jansonius te Overschild zeer erkentelijk voor de door hem verstrekte gegevens op de door hem gevonden grafzerken onder de zode op het kerkhof van Scheemda.

Anno 1666, Den 4 Augusti, is de eer en deugtsame Senscke Wierts, de huisvrouw van de eer en achtbare Focko Eltiens Christelick in den Heere gerust in het 35 jaer haeres auerdoems, verwachtende mit alle waere Christelicke gelovigen een vrolicke operstanding in Jesu Christo ten ewigen levent.

Wapens: rechts: een omgewende leeuw; links: gedeeld: I. om een latijns kruis een naar boven kronkelende slang, waarvan de omgewende kop over de linkerhelft van het dwarshout naar beneden hangt; II. op een terras een boom. Helmteken: een uitkomende leeuw.

Anno 1650, den 1 Augusti, is den ehr und achtbaer Focko Eltiens christelicken Godt den Heren gerustet, oldt sijnde int jaeruperstanding in Christ..... het ewige levent

Wapens: rechts: gedeeld: I een halve adelaar, II een halve lelie, uitgaande van de delingslijn; links: een omgewende leeuw. Helmteken: een halve adelaar en een halve lelie aan elkaar.

De dochter van Joachim Wypkens, gehuwd met Haycka Jurgens met name Wya Joachim Wypken, overl. Noordbroek 24-4-1619, gehuwd met Toncko Hewens voert vgl. het grafschriftenboek als wapen: rechts: een boom met lint (dit is een gestyleerde slang) omstrengeld, op terras, vergezeld van 2 sterren. links: huismerk.

Links: huismerk vergezeld van 3 klaverbladen 2,1. (wapenschema nr.3).

Vervolgens noemen wij Tyacko Ippens als zoon van Ipo Hayens en Anneke Dercks, klnz. van Wypcke Tyackes en Hayo Dercks, achterklz. van Tyacko Wypkes. Hij was geboren in 1635 en overleed te Scheemda 27-8-1650. Alliantiewapens onder één helm; rechts gedeeld, a. halve adelaar, b. faas vergezeld van boven een roos, beneden een eikentak waaraan 3 eikels;

links: gedeeld, a. huismerk

b. klimmende leeuw.

Helmteken een roos.

(wapenschema 4)

Het wil ons voorkomen dat de hier beschreven wapens door de vader (tenslotte is Tyacko 15 jaar) ontleend zijn aan de grootouders Hayo Dercks en Wypcke. Het huismerk komt overeen met de slang kronkelend om een kruis uit het wapen van Wypko Hittiens.

Overzien we de gegevens hierboven vermeld, dan is het duidelijk dat: de nazaten van Hittio Wypkens het wapen voeren met rechts de slingerende slang en links de boom.

Tyacko Ippens als nazaat van Tyacko Wypkens voert: de kronkelende slang eveneens, nu zonder boom. Wye Jochums voert de combinatie boom-slang.

Keren wij terug naar het gekwartilleerde wapen van licttien Hittiens, dan blijkt, dat het 3de en 4de kwartier afkomstig zijn van haar moeder Sijpke Hayens. Immers haar neef Hayo Matthias z.v. Matthias Hayens en Geele voert het wapen met de halve adelaar en de 3 eikels. Dit moet dus het wapen zijn van de grootvader van Icke, nl. Haye Reints gehuwd met Ycka, waarover in een volgend artikel meer. (wapenschema 5)

Aangezien in het gekwartilleerde wapen: 3 en 4 afkomstig zijn van de moeder, zal ongetwijfeld het bovenste deel (1 en 2) afkomstig zijn van de vader, Hittio Wypkes.

Tyacko Ippens ontleende het wapen aan zijn grootouders zoals we zagen, dus aan Wypke Tyackes. Aangezien haar neef Wypko Hittiens dezelfde wapenfiguur voert, de slang slingerend om het kruis, zal dit stellig ontleend zijn aan hun grootvader: Wypko Foppes. Aangezien de boom in bijna alle gevallen voorkomt, moet het wel haast zo zijn, dat Wypko Foppes een wapen voert, dat gelijk is aan dat van zijn kleinzoon Wypko Hittiens:

gedeeld: rechts: een slang slingerend rond een kruis; links: een boom op een terras.

1

3

2

4

5

Gruoninga

TIJDSCHRIFT VOOR GENEALOGIE, NAAM- EN WAPENKUNDE

20^e jaargang 1975

2

Redactie: Ir. Th.P.E. de Klerck
G.W. Nanninga

Eventuele bijdragen te zenden aan het redactieadres: "Gruoninga",
Sasland - postbus 1127 - Groningen

INHOUD

G.W.NANNINGA	- Haren (Gr.) en het gemeentewapen,	37
Ds. P. DATEMA	- De Datema's loten van de zelfde stam?	39
Mr. P.J.A. WORTELBOER	- Scheepsbouwers in de Groninger Veenkoloniën, genealogie Holthuis,	45
Ir. Th.P.E. DE KLERCK	- De familie Boneschansker (II),	51
P.J.C. ELEMA en Dr. P. BOS	- Genealogie Moorlag,	57
Drs. J. VAN BOLHUIS	- Problemen en gissingen bij de eerste generatie (Van) Bolhuis,	63
O.J. NIENHUIS	- De familie Amsing, een van de oudste R.K. Hogelandster geslachten (III).	66

HAREN (Gr.) EN HET GEMEENTEWAPEN

door G.W. Nanninga

"Haren heeft een prachtig, nieuw raadhuis". Met deze ontboezeming van Burgemeester en Wethouders, afgedrukt in een huis-aan-huis verspreid voorlichtingsboekje zijn we het volkomen eens. Het onlangs door H.M. de Koningin officieel geopende gemeentehuis vormt, samen met het omliggende winkelcentrum en de bijbehorende parkaanleg, een fraai geheel in de kern van het dorp. Helaas moeten we in dit tijdschrift, dat onder meer de heraldiek tot zijn interessegebied rekent, naast deze lovende woorden ook enige kritiek laten horen. Het betreft namelijk het wapen van Haren, dat er bij de bouw van het nieuwe raadhuis bekaaid is

afgekomen.

Een gemeentewapen is niet zo maar iets; het is het symbool van een gemeenschap en dient met respect behandeld en gebruikt te worden. We krijgen de indruk, dat het gemeentebestuur zich dit niet voldoende gerealiseerd heeft toen de plannen voor het nieuwe gebouw gemaakt werden. Wapens van bepaalde gebieden, steden, dorpen enzovoort werden vroeger verleend door de heer, die daar zijn macht uitoefende. Door de toekenning van zo'n wapen, werd de betrokken gemeenschap erkend als rechtspersoon. Krachtens het besluit van de Soevereine Vorst van 24 december 1814, no. 32, werd de Hoge Raad van Adel belast met de registratie van de wapens van steden, dorpen en heerlijkheden, districten en corporaties; bij K.B. van 20 februari 1816, no. 69 werd de Raad gemachtigd tevoren gevoerde wapens te bevestigen. De verlening van nieuwe wapens geschiedde bij K.B. Tegenwoordig dient men zich hiervoor rechtstreeks tot de Kroon te wenden, die dan, vóór tot erkenning over te gaan, advies zal inwinnen bij genoemde Hoge Raad van Adel. Artikel 1 van het K.B. van 23 april 1919 (Stb. nr. 181) bepaalt namelijk, dat elke nieuwe aanvraag, iedere wapenwijziging of bevestiging van een reeds bestaand wapen bij Koninklijk Besluit bekrachtigd moet worden.

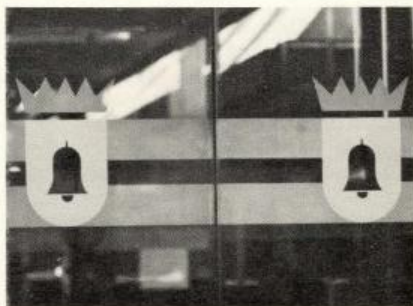
Het wapen van de gemeente Haren werd verleend bij K.B. van 12 januari 1914. De heraldische omschrijving luidt als volgt: "In azuur (blauw) een zilveren klok en in een vrijkwartier van goud een dubbele adelaar van sabel (zwart), hebbende op de borst een schildje van zilver met een dwarsbalk van sinopel (groen); het schild gedekt met een vijfbladerige kroon".

Dit wapen werd kort daarvoor ontworpen. De inwoners van de acht middeleeuwse marken, waaruit het grondgebied van de tegenwoordige gemeente bestond, te weten Haren, Noordlaren, Onnen, Glimmen, Hemmen, Dilgt, Essen en Helpman, werden, overeenkomstig het landrecht van Selwerd (1673), door het luiden van een klok ter vergadering geroepen. Deze klok, als symbool van de eenheid, vormt het hoofdembleem van het Harener wapen. Het vrijkwartier is gelijk aan het wapen van de stad Groningen; het gebied van de gemeente Haren beslaat namelijk het grootste deel van het vroegere landschap 't Gooregt, dat sedert 1460 tot de jurisdictie van genoemde stad behoorde. (Zie Kl. Sierksma: *De gemeentewapens van Nederland*, 1962)

Voorschriften betreffende het gebruik van gemeentewapens zijn er vrijwel niet; omstreeks het midden van de vorige eeuw werd bepaald, dat de ambtsketen van een burgemeester voorzien moest zijn van het gemeentewapen. Toch worden de wapens door de gemeentebesturen veelvuldig gebruikt. Haren maakt hierop geen uitzondering. Men treft het gemeentewapen aan op briefpapier, aanslagbiljetten, allerlei formulieren, op zegelstempels en op de gemeentelijke voertuigen, ja zelfs op de vuilniswagens en dat alles op een heraldisch juiste wijze, soms tezamen met de blauw-wit-blauwe kleuren van Haren.

Het is een goede gewoonte, niet alleen in Nederland maar ook daar buiten, dat het wapen van de gemeente een ereplaats krijgt ergens aan de gevel van het raadhuis, bijvoorbeeld boven de ingang of op een andere plek, waar het goed tot zijn recht komt. Het valt daarom te betreuren, dat, we zeiden het reeds, het gemeentebestuur bij de bouw van het nieuwe raadhuis in dit opzicht te kort geschoten is. Het wapen van de gemeente, of liever gezegd dat wat er voor moet doorgaan, is hier namelijk gedegradeerd tot een soort luxe deurknop. Het is ter weerszijden van de opening in de automatische, glazen toegangsdeur geëts en is dus in gesloten positie van de deur twee maal, vlak naast elkaar te zien. Het valt wel op door zijn uitzonderlijke plaats en door het feit, dat het in duplo aanwezig is, maar zeker niet door zijn afmeting, het is letterlijk en figuurlijk "onder de maat".

Het idee is op zich zelf niet onaardig; men had zich hier echter moeten beperken tot het hoofdelement van het wapen namelijk de klok, eventueel in een rechthoek of cirkel geplaatst. Zodra men deze figuur in een schildkader gaat zetten functioneert het geheel als wapen, hetgeen in dit geval tot een volkomen onjuist resultaat heeft geleid. Afgezien van het feit, dat dit "wapen" gedekt wordt door een aantal zonnestralen, die een kroon moeten voorstellen, afgezien ook van het feit, dat in het blauwe schild een kleurloze en niet, zoals de zonnestralen, wit gekleurde klok staat, moeten we constateren, dat het wapen duidelijk niet in overeenstemming is met het gemeentewapen, dat in 1914 bij Koninklijk Besluit werd verleend. Het vrijkwartier met de adelaar is namelijk, waarschijnlijk vanwege de symmetrie, weggelaten. Dit is, dachten we, een kwalijke zaak. Men heeft op eigen houtje, misschien niet willens en wetens, wijziging aangebracht in een door de Kroon verleend wapen, dat op historische gronden werd samengesteld. Een dergelijke verandering moet, zoals reeds gezegd, bij de Hoge Raad van Adel worden aangevraagd en bij Koninklijk Besluit worden bekrachtigd. Het is te hopen, dat het gemeentebestuur de gemaakte fouten zal willen herstellen, de "deurknoppen" laat veranderen of door iets anders vervangt en een artistiek verantwoorde, historisch en heraldisch juiste uitvoering van het gemeentewapen aan de gevel laat aanbrengen; aan de westzijde van het gebouw is daar ruimschoots plaats voor.

toegangsdeur

DE DATEMA'S LOTEN VAN DEZELFDE STAM?

door Ds. P. Datema

Ongeveer 25 jaar geleden begon de heer A. Datema, de eerste redactie-secretaris van het mededelingenblad van de afdeling Groningen der N.G.V., met het verzamelen van gegevens voor een genealogie Datema. Daarbij bleek, dat in de provincie Groningen en speciaal in het Westerkwartier verschillende families Datema woonden, waarvan maar moeilijk te bewijzen viel, dat het takken van één stamboom waren. De gezamenlijke oorsprong werd toen gezocht te Hooge- en Lagemedden, waar de grafzerk uit 1622 van Grete Roelfjes, de weduwe van Duurt Stullinga en Egbert Datema wees op een vroege aanwezigheid van een Datema. Naderhand nam de schrijver van het volgende overzicht het onderzoek over en nu legt hij zijn vondsten, vermoedens en vragen voor aan een bredere lezerskring ter beoordeling en, zo mogelijk, ter aanvulling en/of verbetering. Daarbij komen eerst de drentse gegevens aan de orde, omdat deze, voor zover thans bekend, nog enige jaren verder terug gaan dan de oudste gegevens uit de provincie Groningen.

A. De gegevens uit de 15e en 16e eeuw.

De oudste vermelding van een Datema, die mij bekend is, komt voor op een betalingslijst wegens een heffing of schatting, opgelegd aan de inwoners van het Zuidenveld, Oostermoer, Rolder Dingspil en het Noordenveld (Gemeente Archief Zwolle inv.nr. AAZ. 01.1251, fotocopie op R.A. te Assen). Het jaar, waarin deze lijst met de namen van meer dan 700 Drenthen werd opgemaakt kon berekend worden op 1445, met een marge van hoogstens een jaar (Zie Gens Nostra, juli/aug. 1974, blz. 226v.). Onder Roderwoelt wordt o.a. vermeld, dat Egbert Datema 2 arnhemse guldens en 13 kromstaarten betaalde: dit was hetzelfde bedrag als de 2 schilden, die door de meesten en als maximum betaald werden. Daaruit zou kunnen blijken, dat Egbert Datema plm. 1445 behoorde tot de boeren met een volle plaats te Roderwolde. In geen van de andere dorpen of buurschappen van het Noordenveld wordt op die lijst een Datema vermeld, zodat we de veronderstelling wagen, dat Roderwolde een stam-dorp is.

In 1480 is Johan Datema betrokken bij een proces, waarbij hij de gelegenheid krijgt om met "den meestendeel der burenen van Roderwolde" voor het hoge rechtscollege van de Etstoel aan te tonen, dat hij geen overtreding van het geschreven recht begaan heeft.

In 1516 blijkt er een hooglopend geschil gerezen te zijn tussen Geert Pouwels, schulte thoe Roderwolde, en Isebrant Datema over een afrekening. Naar de uitspraak van de Drost en de 24 Etten zal de laatstgenoemde uit de stukken zijn gelijk moeten bewijzen en anders zal hij moeten betalen. Het ligt voor de hand om de woonplaats van Isebrant Datema te Roderwolde te zoeken en anders in de naaste omgeving.

In de jaren 1545 en 1546 behandelde de Etstoel het geschil tussen Jan Husinge en Jan Datema (Doetumme) over de vraag of Gese mede gerechtigd was in een bepaalde nalatenschap. De woonplaats van Jan Datema wordt niet vermeld. Wel blijkt uit de afwijkende schrijfwijze van de achternaam, dat de eerste lettergreep toen reeds werd uitgesproken met dezelfde klank als nu nog op het groninger platteland gedaan wordt. (Zie voor de volledige teksten: Ordelboek van den Etstoel van Drenthe 1399-1518, uitgegeven door Mr. H.O. Feith, 1870, blz. 126 en 194,

en Ordelen van den Etstoel van Drenthe 1518-1604, uitgegeven door mr. J.G.Ch. Joosting, 1893, blz. 156 en 165).

Omstreeks de jaarwisseling 1554/5 overleed Jacob Datema kinderloos: een van zijn erfgenamen, Tijmen Cornelis, woonde onder Roderwolde (Zie: Goorspraken van Drenthe 1563-1565, uitgegeven door H. van Riel, 1928, blz. 151-155 en 229-232).

Op Laurentiusdag 1557 heeft Johan(?) Datema schulden aan de patroon (= kerk) van Roderwolde. Deze regel is naderhand doorgestreept, zodat het bedrag niet meer te ontcijferen is. Drie bladzijden verder staat aangetekend in het kerkerekenboek van Roderwolde: "Anno 15 ende 61 ys Johā Datma voerstorven yñ HeF ende heft gebocket onsz patron Synt Jacop apostelij iiii arnts g̃." Later werd er boven geschreven: "Itē dijt ijs betaelt ende wtgedaen". (R.A. Assen, Stn.archief nr 374).

Een andere Jacob Datema trad op als een van de buiren van Roderwolde op de Goorspraken van het Noordervelder Dingspil te Eelde op de laatste februari 1564 en te Vries op 24 maart 1565.

Op de goorspraak te Vries op 14 maart 1577 worden Jacob Datema en zijn helpers aangeklaagd door de schults Gerrit Schepeler wegens het stelen van zijn geweer, terwijl hij niet thuis was. Jacob Datema verweet zich, mede namens de burens van Roderwolde, dat hij, samen met enige helpers het vuurroer als pand heeft meegenomen, omdat de schults weigerde zijn aandeel in de zware schatting tot betaling van de soldaten in Groningen op te brengen: zodra hij betaald heeft krijgt hij zijn geweer terug! De burens van Peize spreken uit, dat de schults binnen drie weken moet bewijzen, dat het een diefstal was en anders heeft hij ten onrechte zijn aanklacht gedaan. (Zie: Goorspraken van Drenthe 1572-1577, 1931, blz. 361).

In het oudste bewaard gebleven kerkerekenboek van Roderwolde, dat, met een onderbreking over de rumoerige jaren vanaf 1580, loopt van 1538-1608 (R.A. Assen, Statenarchief nr 374), is sprake van een Egbert Datema in de jaren 1569-1578: hij had patroonsland in gebruik en was kerkvoogd van 21 juni 1573 tot 5 juli 1578.

De verwantschap tussen al deze genoemde Datema's is niet duidelijk, niet in de relatie van vader en zoon, evenmin in die van broers of neven, al zal in het vervolg de mogelijkheid geopperd worden, dat de Egbert en de Jacob van omstreeks 1570 broers waren of neven, die mandelig het familieland te Roderwolde gebruikten. Een gezamenlijke stamvader is dus ook niet met zekerheid aan te wijzen. Wie de Egbert Datema uit 1445 als zodanig wil beschouwen heeft waarschijnlijk wel gelijk, maar dan blijft de vraag, hoe de stamreeks tot plm. 1600 er dan uitzag en wanneer de vertakking naar twee of meer kanten zich voltrok. Bovendien moet nu eerst nog de vraag gesteld worden, of er een relatie met de Groninger Datema's aan te wijzen is.

Op Sint Martinusavond (10 november) van het jaar 1453 sloten een aantal boeren van Noord- en Zuidhorn en enige andere belanghebbenden een overeenkomst met het klooster van Aduard om ten noorden van Noordhorn een dam aan te leggen door de Oude Riet om het binnendringende vloedwater te keren. Bij de vier boeren uit Zuidhorn, die bij dit project betrokken waren, was ook Geert Datema. Hij woonde vermoedelijk op de Oostergast. Van hem werden geen nadere gegevens gevonden, ook niet van zijn nageslacht. (Zie voor de tekst van deze overeenkomst: R.A. Groningen, Dijkrecht van Humsterland, nr. 2, fol. 115 vv.).

Op Sint Jan 1493 sloten de belanghebbenden een overeenkomst over

de ommeegang van het recht in de Sickemahuisterkluft onder Niehove. Deze oorkonde werd ondertekend door o.a. de pastoor van Niehove en Elinck Datema. (Zie afschrift in Clauwboek van Tjassens, R.A. Groningen, Hoge Justitie Kamer nr 1864 en besproken in: J.Ph. de Monté Ver Loren, Rechterlijke organisatie van Humsterland en die van de Marne, 1948, blz. 28 v., noot 64).

Op donderdag na Martini 1525 werd op het raadhuis binnen Groningen uitspraak gedaan in het geschil tussen Eling Datema en Luyl Tapper te Oldehove (Zie: Warfconstitutie en Oordelen 1407-1601, bijeenverzameld door mr. H.O. Feith, 1863, blz. 134). Meer gegevens over deze Datema en eventueel nageslacht zijn mij niet bekend. Woonde hij misschien op de Datemaheerd in de Gaukemaweersterkluft (Gaaikemaweer) onder Niehove? (Zie voor de ligging en de rechten van de Datemaheerd: B.W. Siemens, Toelichting behorende bij de historische atlas van de Provincie Groningen, 1962, blz. 72 vv., J. Bierma, Land en volk van Humsterland, 1961, blz. 284 v. en 376, J.Ph. de Monté Ver Loren, a.w. blz. 64 en 76).

In 1540 werd het kohier der grastallen van de kerspelen van het Westerkwartier opgemaakt (R.A. Gron. Ommelander Archieven nr. 39). Daarin wordt geen Datema meer gevonden en de Datemaheerd te Niehove staat dan op naam van de Olde Johan Bolt.

Het is met deze weinige gegevens onmogelijk de beide Datema's uit het Westerkwartier in relatie te brengen met de Datema's uit Roderwolde. De vraag kan zelfs gesteld worden of er ooit een familierelatie bestaan heeft en of het niet mogelijk is, dat op meer plaatsen dezelfde achternaam uit de gangbare voornaam Date ontstaan is. Datema heeft immers als zovele achternamen uit het betreffende gebied de vorm van een patronymicum (= achternaam, afgeleid van de voornaam van de vader) en betekent: (zoon) van Date. Deze achternaam met de friese uitgang -ma gaat blijkbaar terug tot de tijd, toen er nog fries gesproken werd in het Westerkwartier en ook in de omgeving van Roderwolde. De voornaam Date, die een germaanse achtergrond kan hebben met de betekenis: daad of werk, of een latijnse oorsprong met de betekenis: gave of geschenk, kwam in de beschreven periode veelvuldig voor in het betrokken gebied en is nu nog niet helemaal in onbruik geraakt.

B. De twee Roderwolder takken tot plm. 1800.

Na de reductie van Groningen en de bevrijding van Drenthe in 1594 werd onder het nieuwe bewind van stadhouder Willem Lodewijk geleidelijkaan weer een geordende samenleving zichtbaar. Hiertoe behoorde ook de doorvoering van de kerkhervorming in 1598.

Dan blijken in Roderwolde en omgeving verschillende familienamen met de -ma-uitgang, die in de 16de eeuw voorkwamen, niet of nauwelijks meer gevonden te worden: een uitzondering vormen de Aukema's van Leutingewolde en de Datema's van Roderwolde. Waren de andere families uitgestorven of het slachtoffer van de oorlog geworden, of verdwenen zij uit de kerkelijke administratie, omdat zij zich hadden aangesloten bij de Mennisten, die in Roderwolde een grote aanhang hadden? (Zie: J.G.C. Joosting en L. Knappert, Schetsen uit de kerkelijke geschiedenis van Drenthe, 1916, blz. 150 vv.).

De familie Datema komt uit de oorlogsjaren te voorschijn verdeeld in twee takken, waarvan de vertegenwoordigers Hindrik en Roelof samen in 1595 twaalf mad patroonsland kopen, samen in 1633 tot voor de Etstoel een proces voeren over het recht van weg over Schulteslandt te

Roderwolde en samen in 1635 genoemd worden als de (oudste?) getuigen, dat Roderwolde voorheen kerkeboeken van groter en dikker formaat bezat, waarin zij wel hadden zitten lezen. Zij beide en hun nakomelingen ondertekenden vaak samen met de andere karspelluiden de kerkerekening; in de volgende 150 jaren zijn zij in een afwisselende regelmaat kerkvoogd, terwijl bij de ambten van diaken en ouderling dit afwisselende beeld soms ook aanwezig is. Volgens de grondschattingen vanaf 1642 hadden de beide takken elk een eigen boerenbehuizinge met erf en hof, doch bezaten en gebruikten zij het land mandelig tot de scheiding van 15 april 1835 (Not. Arch. Van Lier te Norg, 1835 nr. 44). Dit land ligt in een lange opstreckende strook tussen de Sandebuurse Dijk en de Rietboor (uitmonding van de Matsloot in het Leekstermeer) en heeft dus een lengte van ongeveer 2500 meter bij een breedte van bijna 200 meter. Dit land is gemakkelijk te vinden, omdat de weg naar Sandeburen er midden over heen loopt. De oostelijke zwetsloot is ook nog duidelijk te herkennen, omdat hij zonder enige verspringing rechtdoor loopt van de Sandebuurse Dijk tot de Matsloot.

In 1620 wordt de eerste familierelatie aantoonbaar: daarmee kan de eerste tak beginnen, genoemd naar Roderwolde de tak R.

R I, 1-4 kinderen van ... Datema en N.N. (volgorde onbekend) (Zie: Gem. Arch. Gron. III^x 4 fol. 300; R.A. Assen, Etstoel, lottingen 1620, fol. 148; 1622, fol. 212; 1624, fol. 136; 1625, fol. 218).

1. Hindrik Datema, geboortedatum onbekend (voor 1570?), landbouwer te Roderwolde, koopt als Heyne Datema in 1595 samen met Roelof Datema plm. 12 mad kerkeland voor 50 daalder (wie kent de bron van dit gegeven?), legt in 1606 rekenschap af als kerkvoogd, ondertekent de kerkerekeningen van 1608-1619, neemt in 1626 geld op rente van de kerk, spant in 1633 samen met Roelof Datema een proces aan tot voor de Etstoel wegens het recht van weg over Schulteslandt te Roderwolde, leeft nog op 2 februari 1635, gehuwd met Elletien, verder onbekend. Volgens het register op het gemaal van 13 mei 1630 was toen nog een dochter bij vader en moeder thuis, verder onbekend. Volgens de grondschatting van 1630 had hij zijn goederen overgedragen aan zijn zoon Egbert Datema, die zijn broers en zuster moest uitboedelen. Deze broers en zuster zijn onbekend, zie echter de constructie in de slotbeschouwing. Zie verder R II, 1.
2. Magdalena Datema, gehuwd met Tomas Jurgiens te Leer (Oost Friesland), verder onbekend.
3. Hille Datema, gehuwd met Floris Pouwels, landbouwer te Roderwolde; had volgens registers op gemaal en grondschatting een zoon Pouwel Floris, die in 1630 de boerderij overnam.
4. Egbert Datema, ondertrouw Groningen 11-11-1599 Lamme Jansen, weduwe, burger stad Groningen 1600/01, bierbrouwer Herestraat, ovl. voor 1-9-1620 kinderloos. Over de nalatenschap van zijn weduwe uit haar eerste huwelijk werd geprocedeerd te Groningen en voor de Etstoel 1620-1625.

R II 1. Egbert Datema, geboortjaar onbekend, landbouwer te Roderwolde vanaf 1630 of eerder, blijkens de registers van de grondschatting vanaf 1641 staat de boerderij op Sandeburen en wordt het land mandelig gebruikt met een lid van de andere tak. Hij ondertekent de kerkerekeningen van 1621-1669, is 4x kerkvoogd, heeft in 1644 een halve stem bij de verkiezing van een school-

- meester, ouderling in 1668, overleden voor of op 12-2-1678 op het Zandtbuyl onder het nalaten van vele schulden (Etstoel, lottingen 12-11-1678). Hij blijkt op 13-5-1630 gehuwd (naam vrouw onbekend) en heeft dan 1 kind, dat ouder dan een jaar is, zeer waarschijnlijk R III, 1.
- R III, 1 Himme Datema, geboren voor 1630?, landbouwer te Sandeburen, koopt in 1661 de boerderij van Engelbert Allershoff en consorten, opt Santbuer, wat hem bestreden wordt voor de Etstoel (Naercoop), overlijdt in 1681, gehuwd met Annegien Schuiringe, waarschijnlijk een dochter van Jan/Johan Schuiringe en Cornelissien Luitjens en dan ook stiefdochter van Pouwel Datema, de tweede man van Cornelissien Luitjens (zie verder bij tweede tak), geboren in of na 1635, overleden omstreeks 1685, waarvan 2 kinderen: R IV, 1-2 (volgorde?). (Etstoel, lottingen 1683 fol. 34 en 96; 1685 fol. 31 en 104).
- R IV, 1 Lammegien Datema, geboortejaar onbekend, huwt voor 1685 met Harmen Lunsingh, zoon van Joachim Lunsche en Elisabeth Woltheri, waarvan 5 kinderen: zie o.a. R.A. Assen, Inventaris Tonckens.
2. Jacob Datema, geboren voor 1663?, landbouwer Zandbuir, volgens het haardstedengeld een volle plaats, ondertekent kerkerekeningen 1685-1721, diaken 1694, ouderling 1702, kerkvoogd 1699, 1708, 1718, 1721, volmacht van Sandeburen 1699, huwt (datum onbekend) Aeltien Coops, dochter van Jan Coops en Wemilia Mezeroy (Waar sluit deze Wemilia aan bij de schuldenfamilie Mezeroy, Gens Nostra 1964, blz. 109-115?). Uit dit huwelijk 3 kinderen: R V, 1-3, volgorde onbekend.
- R V, 1 Pouwel Datema, geboortejaar onbekend, landbouwer te Sandeburen, huwt 1. Jantje Barkman, dochter van Derk Barkman en Wemeltje, volgens Schultenarchieven overleden voor 31-12-1732, waarvan 3 kinderen, R VI, 1-3; huwt 2. te Roderwolde 31-12-1732 Annegien Jans(en), weduwe van Bake Roelofs, waarvan 1 dochter: R VI, 4. Hij ondertekent de kerkerekeningen vanaf 1725 en is kerkvoogd vanaf 1739; hij overlijdt vermoedelijk op 2-10-1741.
2. Annegien Datema, data onbekend, huwt Albert Westebrink, waarvan minstens 3 kinderen te Roden geboren zijn.
3. Wemeltien Datema, data onbekend, huwt Roelef Willems, waarvan 5 kinderen, o.w. Jacob Datema, ged. Roderwolde 17-3-1743, ongetuwd gestorven te Roderwolde 14-2-1828.
- R VI, 1 Jan Dathema, ged. Roderwolde 11-6-1724, landbouwer te Sandeburen, ovl. 1786, huwt te Roderwolde 7-5-1747 zijn stiefzuster Wemeltje Bake(n)s, dochter van Bake Roelfs en Annegien Jans, geb. plm 1722, ovl. 1779, wv. 6 kinderen, zie R VII, 1-6.
2. Derk Datema, ged. Roderwolde 17-3-1726, landbouwer te Sandeburen op een kwart van het familieland, afkomstig van de andere tak, datum overlijden?, huwt te ... Roelfjen Sickens, herkomst onbekend, wv. 4 kinderen, zie R VII, 7-10.
3. Aaltje Datema, ged. Roderwolde 14-3-1728 huwt te ... Bartelt Aukema z.v.? waarvan kinderen.
4. Jochemina Datema, ged. Roderwolde 23-7-1733, verder onbekend.
- R VII, 1 Jantje Datema, ged. Roderwolde 25-2-1748, huwt 1. Roden 19-5-1771 Jacob Willems van Foxwolde; geen kinderen?; huwt 2. Roden 5-5-1782 Jan Kruijms Schuring van Steenberg, zoon

- van Jan Schuring en Eempjen Jans, ged. Norg 14-2-1745, wv. kinderen.
2. Pouwel Datema, ged. Roderwolde 25-1-1750, naderhand als Pauwel geschreven, landbouwer Matsloot, ovl. Matsloot 16-7-1812, huwt te Roderwolde 12-10-1777 Geertje Alberts Oosterhof van Roderwolderdijk, d.v. Albert Eytes Oosterhof en Annigjen Sickens, ged. Roderwolde 23-4-1747, ovl. Matsloot 18-2-1822, wv. 2 kinderen, zie R VIII, 1-2. Zie voor haar voorgeslacht de genealogie Wieringa, blz. 275 nr 6. Deze familie Oosterhof/de Weert stamt waarschijnlijk af van het echtpaar Jan de Weert en Machtelde Mezeroy, zie Gens Nostra 1964, blz. 111 nr 2.
 3. Annigje Datema, ged. Roderwolde 4-2-1753. procl. Roderwolde 14-4-1776 Jannes Krijthe, z.v. Severijn Crijthe en Annegien Bakkes, ged. Roderwolde 27-7-1746, ovl.?, wv. minstens 1 dochter.
 4. Bake Datema, ged. Roderwolde 7-3-1756, landbouwer te Sandeburen op de helft van het familieland van deze tak, ovl. 1792, huwt te Roderwolde 1-7-1781 Grietje Roelfs (Bakering), weduwe van Roelf Abels Jans, d.v. Roelf Willems en Hendrikjen Jans, ged. Roden 8-9-1743, ovl. Sandbuir 10-4-1814, wv. 3 kinderen, zie R VIII, 3-5.
 5. Jacob Datema, ged. Roderwolde 19-2-1758, landbouwer te Roderwolde, gebruiker van een kwart van het familieland, afkomstig van de andere tak, ovl. ..., huwt te Roderwolde 26-10-1782 Annigjen Krijthe, weduwe van Jan Tinge Vos en Fokke Jans, dochter van S(t)everijn Krijthe en Annechijn Bakens, ged. Roderwolde 12-10-1743, wv. 2 kinderen, zie R VIII, 6-7.
 6. Wemeltie Datema, ged. Roderwolde 13-4-1760, jong gestorven?
- R VII, 7 Jantje Datema, ged. Roderwolde 26-2-1758, huwt te Roderwolde 6-5-1781 Eyte Alberts Oosterhof van Roderwolderdijk, ged. Roderwolde 19-10-1749, z.v. Albert Eytes Oosterhof en Annigjen Sickens, wv. o.a. Albert de Weert en Derk Datema, ged. Roden 6-7-1794, die als Derk Datema Oosterhof op 15-6-1837 te Hoogkerk trouwde met Albertje van der Veen.
8. Sicke Datema, ged. Roderwolde 20-1-1760, jong gestorven.
 9. Sikke Datema, ged. Roderwolde 1-2-1761, landbouwer Sandeburen op een kwart van het familieland, afkomstig van de andere tak, ovl. Sandbuir 29-12-1839, huwt te Roderwolde 3-7-1785 Jantje Tinge Vos, d.v. Jan Tinge Vos en Annigjen Krijthe, geb. Roderwolde 28-10-1764, ovl. Sandbuir 23-8-1833, waarvan 8 kinderen: R VIII, 8-15.
 10. Roelf Datema, ged. Roderwolde 23-10-1763, jong gestorven?
- R VIII, 1 Wemeltien Datema, ged. Roderwolde 26-7-1778, ovl. 1795.
2. Albert Datema, geb. Roderwolde 25-9-1787, geb. ald. 7-10-1787, landbouwer Matsloot, ovl. Matsloot 19-3-1824, huwt te Roden 3-9-1814 Jantje Freerks Vroom, d.v. Freerk Geerts Vroom en Aafke Pieters, geb. Legemeeden .-7-1794, waarvan 5 kinderen, waarvan het nageslacht vooral gevonden wordt in het gebied ten noorden van de stad Groningen. Zij huwt 2. op 22-10-1825 Pieter Ytes Tornga, landbouwer, afkomstig van Leegkerk.

(wordt vervolgd).

SCHEEPSBOUWERS IN DE GRONINGER VEENKOLONIEN

GENEALOGIE HOLTHUIS

door Mr J.P.A. Wortelboer

Evenals het reeds behandelde geslacht Bijholt in Gruoninga 1973, no. 3 heeft misschien ook de familie Holthuis zich bij de keuze van een familienaam laten beïnvloeden door de scheepsbouw; zij bouwden immers houten huizen!

De hoofdpersonen van deze genealogie woonden en werkten in Muntendam. De eerste scheepsbouwer vindt U in de tweede generatie; De in generatie III genoemde Harm Derks moet niet verward worden met een naamgenoot, die in dezelfde periode als scheepsbouwer in de rechterlijke archieven van Veendam voorkomt. De handtekeningen van de juiste Harm Derks en van zijn vrouw Hindrika Fokkens vindt U elders in dit artikel afgebeeld.

Ondanks het doorwerken van de Rechterlijke Archieven van Nieuwe Pekela, Wildervank, Veendam en Zuidbroek is het niet gelukt de ouders van de in de eerste generaties genoemde broers Wigbolt en Jan te vinden. Gesteld kan worden dat deze familie tot de oudste R.K. geslachten in de Veenkoloniën behoort, samen met Bodewes (zie het Bijblad van de Nederlandse Leeuw, deel 4), Bijholt (zie Gruoninga 1973, no. 3), Kok (zie Gruoninga 1974, no. 3), Feeburg (zie Gruoninga 1974, no. 2) en van der Werff en Drenth.

De in generatie Ib genoemde Susanna Jans is misschien een Baalman, tenminste bij twee van haar kleinkinderen Wekenborg is meter ene Susanna Jans, terwijl één keer Susanna Baalmans als meter wordt genoemd. De gegevens uit de Rechterlijke Archieven zijn gehaald uit R.A. V ll, tenzij dit in de tekst anders is vermeld.

Ia Wigbolt Jans, wever te Muntendam, huwt als zijnde van Veendam te Zuidbroek 23 sept. 1714 (huw. contract ald. 29 aug. 1714) met Hille Berents, J.D. te Muntendam; hij hertr. Zuidbroek 6 juli 1721 Maria Everts, in Sappemeer, hij zelf woont dan in Muntendam. Marieke Everts hertr. te Zuidbroek 29 sept. 1748 (huw. contract ald. 4 sept. 1748) met Jan Wilken, van Doerpen (= Dörpen in Duitsland).

R.A. V x, dl. 17, d.d. 24 aug. 1714 kopen Wigbolt Jansen en desselfs ondertroude bruid Hille Berents een behuisinge en schuirtje met vier wevers stellen en het toebehorige weversgereedschap met oock een schap en tafel, en het beddegoed in de winkel, uitgenomen alleen het bovenste bedde en een kussen voor 325 caroli gulden.

R.A. V x, dl. 17, d.d. 29 aug. 1714 huw. contract tussen Wigbolt Janssen te Veendam en Hille Berents J.D. te Muntendam. Van hun familie is slechts Jan Abels als neef van bruids zijde aanwezig.

R.A. V x, dl. 17, d.d. 5 mei 1719 kopen Wigbolt Jans en Hille Berents een huisplaatse en kampje te Muntendam gelegen, voor 60 caroli gulden.

R.A. V ll, dl. 9, d.d. 13 nov. 1730 verklaren Wigbold Jans en Maria Everts Echt: te Muntendam 240 car: guld: schuldig te zijn aan Anthony Scheppers en Aaltjen Harmens Drock Echtl: in Veendam, heerkomende wegens geleverde ware.

R.A. V kk, dl. 7, d.d. 25 jan. 1727 kopen Wigbolt Jans en Maria Evers echtelieden woonachtig tot Muntendam een seker huis en tuine beneffens de geheele opstreek so boute als veen gelegen tot Muntendam westwaarts van de zo genoemde bovenweg, voor 300,-

R.A. V x, dl. 20, d.d. 18 mei 1742 verkopen Wigbolt Jans en Marieke Everts Ehel. te Muntendam een behuisinge eerd en nagelvast met de overdragt van huisplaatze en tuin voor 116 car gulden aan Willem Derks en Elske Everts Ehelieden te Muntendam.

R.A. V x, dl. 20, d.d. 4 sept. 1748: huw. contract tussen Jan Wilken en Maria Everts Wed: van wijl. Wubbelt Jans. Dedigslieden zijn geweest an de zijde van de bruid Elske Everts als suster en Jan Harms als angetrouwde swager.

Uit het eerste huwelijk 2 kinderen:

1. Trijntje Wigbolts, van Muntendam, huwt Zuidbroek 12 febr. 1747 (huw. contract ald. 8 febr.) Jan Harms (Smit).

R.A. V x, dl. 20, d.d. 8 febr. 1747: huw. contract tussen Jan Harms en Trijntje Wigbolts. Dedigslieden an de zijde van de bruid zijn geweest Marieke Everts als bruidsstiefmoeder, Susanna Jans als moi, Geert Harms en Grietje Wigbolts als angetrouwde broeder en volle suster.

R.A. V x, dl. 20, d.d. 7 juni 1746 vindt een minnelijke boedelscheiding plaats van de nagelaten boedel van Wigbolt Jans tussen Marieke Everts weduwe van wijl Wigbolt Jans ter Eener en Trijntje Wigbolts en Geert Harms en desselvs Huisvrouw Grietje Wigbolts als kinder en Erfgenamen van Wigbolt Jans voorn. ter andere zijde.

R.A. IV ij, dl 5, d.d. 1 mei 1775 wordt de inventaris opgemaakt van de goederen van wijlen Trijntje Wibbels wed^e wijlen Jan Harms.

Marieke Everts behoudt in eigendom den gehelen boedel, huis, landerijen, veen etc. nevens alle weversgereedschap. Hiertegen keert Marieke Everts aan de kinderen 921 car. gld. uit.

2. Grietje Wigbolts, van Muntendam onder Zuijtbroek, huwt Hoogezand 22 mei 1741 Geert Harms, van Meeren in Westphalen, woonachtig op de Kalkwijk.

Uit dit huwelijk:

- a) Hilligjen Geerts, die huwt Kleinemeer 7 jan 1769 Jan Derks Swart, weduwnaar van Catharina Jurriens Veerkamp, beide echtelieden zijn vóór 1812 overleden. (Haar moei is Trijntje Wigbolts, terwijl Harm Jans Baalman een volle neef is - hoe precies is nog niet bekend-). Jan Derks Swart is een zoon van Derk Hendriks Swart en Maria Jans.

- b) Trijntje Geerts Koormann, ged. Kleinemeer 14 febr. 1762, overl. Wildervank 7 juni 1838, die huwt Kleinemeer 22 nov. 1783 (huw. contr. Veendam 20 nov.) Willem Hegge, geb. Freren ca. 1757, overl. Wildervank 2 juli 1835, koopman; bij zijn overlijden wordt hij landbouwer genoemd; zoon van Jan Hendrik Hegge en Anna Maria Sleumer.

R.A. V x, dl. 26, d.d. 17 aug. 1786 compareerden Jan Derks in de Nieuwe Compagnie onder Kropswolde woonachtig en Willem Hegge in de Wildervanck woonachtig, die compareerden en caveerden wegens hunne huisvrouwen Hilligjen Geerts en Trijntjen Geerts erfgenamen van wijlen hare moej Trijntje Wigbolts Wed van wijlen Jan Harms Smit, die verklaarden

uit handen van de E. Imke Edzes Wed van wijlen den Ouderling Hommo Eltsjes Eppes ontvangen te hebben 430 carl. gl. zijnde de twee laatste terminen koopschat, van een huis en plaatsje in Muntendam aan de E. Dedde F. ppes verkogt (op 11 jan. 1774).

Ib Harm Jans, wonende te Muntendam, huwt ca. 1720 Susanna Jans (Baalman?), zij hertr. als weduwe van Harm Jans te Muntendam op 5 dec. 1728 te Zuidbroek met Harm Harms, op de Meeden geboortig van Meppen in Westfalen (geproclameerd Meeden 1 okt. 1728 Harm Harms Wekenborg). Deze laatste was schoenmaker. Uit dit huwelijk is slechts één zoon bekend, die volgt onder II.

d.d. 1 febr. 1724 kopen Harmen Jans en Susanna Jans Echtl: te Muntendam een huis met desselvs tuin als ook eenig lant staande en gelegen in Muntendam met sijn plantagie en gewas voor 700 car. guld:

R.A. V oo, d.d. 27 nov. 1728 wordt de inventaris opgemaakt van nagelaten goederen van Harm Jans welke Susanna Jans onder zich heeft. In de marge van deze akte staat geschreven: copia an Wigbolt Jans en Jan Wessels Muntend.
R.A. V x, dl. 20, d.d. 24 aug. 1741 verkoopt Susanna Jans wed: van Harm Harms tot Muntendam en voor haar als assistent Wigbolt Jans een huis, met schoenmakersgereedschap kuup en kalkdoppen, eerd en nagelvast met een tuintjen waarop het huis staat, beswetende o.a. ten Oosten an de Heereweg, als mede nog een tuintjen voor 300 gl. Hieruit (zie RA V qq, dl 5, 30-11-1728)

II Derk Harms, sloopstimmerman te Muntendam; tussen 1761 en 1787 bouwde hij 37 schepen, huwt ca. 1749 Elisabeth Caspers, d.d. 28 aug. 1759 lenen Derk Harms en Lijsebeth Caspers Ehel: 500 car: guld: tegen 5% (R.A. Vmm, deel 8).
d.d. 10 aug. 1767 verkopen Susanna Jans, weede van wijlen Harm Harms Wekenborg en haare zoons Jan Harms, Derk Harms en Harm Harms de laatste voor hem zelve en in qlte als mombor over 't minderjarige kind van Hilligjin Harms bij Harm Hindriks in egte verwekt een huis en tuine met eenig land, mitsgaders eenig vee en hooi, staande en gelegen te Muntendam voor 1100 gld: aan Wigbolt Harms, zoon van eerste en broeder van laatste comparanten.
d.d. 15 okt. 1762 huwelijkscontract tussen Wigbolt Harms en Leentje Harms. Dedigsluiden an bruidegomszijde waren de E. Zuzanna Jans als moeder, Harm Harms als broeder Hillichien Harms als zuster en Derk Harms als halve broeder.
Uit dit huwelijk de volgende kinderen:

1. Trijntje Derks, overl. vóór echtgenoot, ondertrouw Hoogezand 11 april, huwt Kleinemeer 15 mei 1779 Harm Klasen Waterlo, uit de Kiel, geb. ca. 1746, overl. Lula (Windeweer) 27 april 1816 kleermaker.
2. Susanna Derks, woonachtig te Sappemeer in 1793 en overl. te Kleinemeer, huwt (1) Zuidbroek 12 mei en Kleinemeer 10 mei 1788, huw. contract Veendam 5 mei 1788 Hindrik Engberts Bolder, van Hase in Munsterland, overl. vóór 14 mei 1793 (boedelscheiding in Veendammer Protocol), zoon van Engbert Bolder en Trijntje Harms; zij hertr. Kleinemeer/Sappemeer 18/19 mei 1793, huw. contract Veendam 14 mei Engbert Wub-

- bens Homfelt, geb. Heede (Dsl.) ca. 1762, overl. Kleinemeer 4 nov. 1850, timmerman, tapper, zoon van Wilbald Hindriks Humfelt en Catharina Hansen.
d.d. 13 juli 1789 verkoopt Hindrik Engberts Bolder, medecaveerende voor zijn vrouw Susanna Derks zes dallen gelegen in Muntendam voor 41 gld:
3. Harm Derks Holthuis, volgt III.
 4. Hilligjen Harms Holthuis, geb. Muntendam ca. 1755, overl. Veendam 30 aug. 1833; ondertr. Veendam 26 okt. 1777, huw. contract ald. 13 nov. met Berend Geerts Wilminck (komt ook voor als Berend Geerts of als Berend Geerts Smit), van Daukeren (Wesuwe (Dld), overl. Veendam 13 mei 1800, smid ald. d.d. 15 juni 1793 verklaart de schipper Kornelis Jans Boon 702, - schuldig te zijn aan Berent Geerts Wilminck en Hilligjen Derks Ehel: te Veendam pro resto van geleverd taaij ijzerwerk gekomen aan debiteuren nieuwe smakschip Vrouw Jantje genaamt, gemaakt te Veendam door de E. Harm Derks en onlangs van de bijl te water gebragt.
 5. Anna Derks, overl. te Dokkum, ondertr. Hoogezand 7 sept. 1788 met Jacobus Alloisius Schmeltz (Smelts), "doctor uit Duitschland", geb. ca. 1749 en wonende te Akkerwoude (Friesland), overl. Dokkum 1 juni 1819, chirurgijn ald., zoon van Jacobus Ignatius Schmeltz, advocaat te Hadamar in het Nassausche. Uit dit huwelijk 4 kinderen.
 6. Jantje Derks Hoek, geb. Muntendam, ged. Kleinemeer 12 febr. 1762, overl. Martenshoek 1 juni 1839, huwt Kleinemeer 28 mei 1784 Wijnke Jans Bijlholt, geb. Martenshoek ca. 1758, overl. ald. 7 sept. 1817, mr. sloopstimmerman ald., zoon van Jan Wijnkes Bijlholt, sloopstimmerman, en Geertje Gerrits Slumer (dit moet eigenlijk zijn: Boer).
 7. Maria Derks, geb. Muntendam, ged. Kleinemeer 16 aug. 1768, overl. Maarhuizen (Winsum) 1 febr. 1842, landbouwersche ald., huwt Kleinemeer 15 april/Windweer 17 mei 1789, huw. contract Veendam 14 mei 1789 met Derk Jans Zwart, van Nieuwe Compagnie, ged. 1 febr. 1761, overl. Maarhuizen 10 dec. 1822, zoon van Jan Derks Zwart, landbouwer in de Nieuwe Compagnie (Hoogezand) en later op den Hoorn (Leens) en Catharina Jurriens (Veerkamp). Zie verder blz. 407 van "De lijsten der hoogstaangeslagenen in het departement van de Westereems", door Jhr. Dr. P.J. van Winter.

III Harm Derks Holthuis, geb. Muntendam ca. 1755, overl. Veendam 11 juli 1830, mr. sloopstimmerman te Muntendam, huwt Kleinemeer/Zuidbroek 23/6 juni 1785, huw. contract Veendam 13 juni met Hindrika Fokkens van der Werff, geb. Martenshoek, ged. Kleinemeer 9 dec. 1760 als Anna Henrika, overl. Veendam 11 jan. 1836, dochter van Fokko Ubels van der Werff, mr. sloopstimmerman bij Martenshoek onder Cropswolde, en Johanna Ottens Smit.
d.d. 5 april 1786 verkopen Derk Harms en Lijzabeth Kaspers aan haar zoon en schoondogter Harm Derks en Hinrika Fokkens een huis en tuine door kopers bewoont alsmede de helling met de schuur en alles wat tot de helling behoord, staande en gelegen aan 't Hoofddiep in Muntendam voor 2500 gld.
d.d. 18 april 1791 verkoopt Harm Derks als erfgenaam van wijlen

Derk Harms en Elisabeth Caspers, mede caverende voor de overige medeërfgenenamen aan Harm Harms Wekenborg en Trijntje Hindriks Eh: in Muntendam een stuk wijdland p.m. 2 deimt, gelegen in Muntendam voor 400 gld.

d.d. 5 mei 1791 verkopen Berend Geerts Smit mede caverende voor zijn ehevrouw Hilligjen Derks, Harm Derks en Hindrika Fokkes Ehel., Wijnke Jans Bijholt mede caverende voor zijn ehevrouw Susanna Derks en Harm Klasen Waterloo allen te samen als erfgenamen van wijlen Elisabeth Caspers, wed.w: van Derk Harms, mede kaverende voor de medeerfgenaam Anna Derks en Jakobus Aloijsius Schmeltz van Akkerwoiyden een akker en heemstede geleden in Muntendam voor 310 gld: en verkopen een stuk dalland gelegen in Muntendam voor 81 gld: en verkopen een stuk land gelegen in de Wijde onder Veendam voor 100 gld: en verkopen tusslotte nog een akker gelegen onder Muntendam voor 220 gld: en cederen een vordering van 1500 gld: zijnde een restant koopschat over een huis, tuin, land en helling onder Muntendam, welke bij de mede erfgenamen Harm Derks en Hindrika Fokkens Ehel: van Muntendam aan gesamenlijke comparanten schuldig zijn ingevolge verzegeling de dato den 5 april 1786.

d.d. 2 juli 1793 vindt de minnelijke scheiding en deling plaats van de nalatenschap van Derk Harms en Elisabeth Caspers, de erfenis beloopt 9457,-; Berend Geerts en Hilligjen Derks krijgen een huis en tuin met drie stukken land gelegen bij het oude verlaat onder Muntendam en een bedrag van 395=5= aan contanten. De overige erfgenamen ontvangen hun erfenis in contanten ten bedrage van 1351,-.

Uit Harm Derks en Henrika Fokkens de volgende kinderen:

1. Theodorus Harms Holthuis (Muntendam genaamd bij zijn huwelijk), geb. Muntendam, ged. Kleinemeer 23 juni 1786, overl. Veendam 7 aug. 1875, scheepstimmerman, huwt Veendam 13 juni 1811 Anna Joostens Baalman, geb. Veendam, ged. Kleinemeer 14 jan. 1790, overl. Veendam 7 juni 1863, dochter van Joost Harms Baalman, grofsmid, en Maria Roelfs Hase Drenth. Uit dit huwelijk kinderen.
2. Fokko, alias Phocas, geb. Muntendam, ged. Kleinemeer 21 dec. 1788, overl. Veendam ca. 5 dec. 1859 volgens de tienjaarlijkse tafel, maar daar niet gevonden.
3. Elisabeth Harms Holthuis, geb. Muntendam, ged. Kleinemeer 28 sept. 1791, overl. Veendam 17 okt. 1873, huwt Muntendam 21 okt. 1824 Eustachius, vulgo Stas, Savené (Savenije), geb. of ged. Millen, kanton Tongeren, arr. Maastricht 19 jan. 1786, overl. Veendam 16 juli 1875, rentenier in 1873, weduwnaar van Helena Oosterman, zoon van Johannes Savené en Johanna Weerman.
4. Otto Harms Holthuis, geb. Muntendam, ged. Kleinemeer 30 maart 1794, overl. Veendam 18 juni 1851, scheepstimmerbaas te Veendam, huwt (1) Veendam 31 aug. 1818 Helena Jans Ewijk, geb. Veendam, ged. Kleinemeer 23 nov. 1794, overl. Veendam 4 juni 1820, dochter van Jan Ewijk, tuinman, en Aaltje Mees Feeburg (zie Gruoninga 1974, no. 2); hij hertr. Muntendam 17 jan. 1824 Joanna Harms Nagel, ged. Kleinemeer 18 dec. 1800, overl. Veendam 2 febr. 1831, dochter van Harmannus Jans Nagel, schipper, en Anna Caspers Uil.

Uit het eerste huwelijk kinderen. Uit het tweede huwelijk niet nagegaan.

5. Joanna Harms Holthuis, ged. Veendam 6 jan. 1797, huwt Muntendam 8 dec. 1825 Caspar Harms Nagel, ged. Veendam 30 maart 1803, zeeman, broer van Joanna Harms Uil.
6. Ubaldus Harms Holthuis, geb. Muntendam, ged. Veendam 26 mei 1803, overl. Muntendam 5 juni 1853, scheepstimmerman ald., huwt Veendam 28 juni 1830 Joanna Harms Mulder, geb. Wildervank, ged. Veendam 21 april 1806, overl. ná 1869; dochter van Harmannus Jans Mulder, smid en Lubбина Koerts Gort, deze laatste is een dochter van Koert Lammerts Gort, schipper en begr. Wildervank dec. 1808, en Jantje Geerts, begr. Wildervank jan. 1805.

Uit dit huwelijk kinderen.

In de aanvang van dit artikel gaven we als mogelijke verklaring van de naam Holthuis dat deze zou zijn beïnvloed door de scheepsbouw. Verschillende andere genealogen achten een andere verklaring meer voor de hand liggend, namelijk dat hier sprake is van een toponiem, een naam dus, die afgeleid is van een aardrijkskundig begrip. Een plaats als Holthusen of iets dergelijks zou dan voor de hand liggen. We realiseerden ons toen, dat de in generatie Ib genoemde Susanna Jans waarschijnlijk een Baalman is. Welnu, de veenkoloniale Baalmannen zijn allen afkomstig van "Holthausen in Munsterland Koninkrijk Hannover"!

Harm Derkes Henderijda Fockes

DE FAMILIE BONESCHANSKER

door Ir. Th.P.E. de Klerck

vervolg van bl. 12 van deze jaargang

Bij afbeelding 4 op bladzijde 52.

Boerensociëteit (gefotografeerd in 1900 door Koert Tijdens, toen leerling op de H.B.S. te Winschoten (zie B.B.B. 79) vóór de herberg Van Ingen. Hangt bij de familie Botjes in Boneschans (B.B.B. 81). De namen zijn bewaard gebleven door de aantekeningen van Ubbo Botjes, grootvader van de tegenwoordige bewoner van B.B.B. 81 Rubertus Botjes, gehuwd met Ella van Hoorn, wier overgrootvader Eltjo (Wirtjes) Hamster ook op deze foto staat. Op deze foto van l. naar r.:

bovenste rij, staande:

1. Hendrik Folkert Tijdens, geb. Hamdijk 9.2.1870, ov. Winschoten 26.4.1938 (zie B.B.B. 82 en O.B. 218a).
2. Fekko Botjes, geb. Hamdijk 25.11.1875, ov. Groningen 2.2.1931 (zie B.B.B. 80, O.B. 124a en Botjes nr. 131).

tweede rij, staande:

1. Berend Renken, geb. Hamdijk 9.1.1863, ov. Nieuwe Schans 9.8.1949, ongehuwd (zie B.B.B. 79).
2. Adamus ter Cock, geb. Bellingwolde 2.8.1846, ov. Nieuwe Schans 1.3.1923, winkelier, z.v. Heero ter Cock (lb.) en Rikste Harms Engelkens (de enige niet-landbouwer in dit gezelschap).
3. Johann Folkerts Groeneveld, geb. Bunderhee 1.6.1854, ov. Süder-Christian-Eberhards-Polder 26.8.1916 (zie "Die Groenevelds" I 366).
4. Anneus Groeneveld, geb. GrashausDünenbroek 14.7.1859, ov. ald. 29.3.1939 (zie "Die Groenevelds" I 366).
5. Onno Jan Onnes, geb. Nieuw Beerta 4.3.1864, ov. Apeldoorn 7.2.1949 (zie B.B.B. 84 en O.B. 134b).
6. Adamus ter Cock Pzn., geb. Hamdijk 27.6.1856, ov. Haren 22.2.1941 (zie B.B.B. 81 en O.B. 189b).
7. Cornelius Renken, geb. Hamdijk 13.10.1860, ov. Nieuwe Schans 8.5.1938 (zie B.B.B. 79).
8. Ubbo Botjes, geb. Hamdijk 28.3.1877, ov. Winschoten 2.2.1973 (zie B.B.B. 81, O.B. 124b en nr. 132 in het door hem geschreven boek "Stamboom der familie Botjes").
9. Nantko Tijdens, geb. Hamdijk 25.3.1872, ov. Sauwerd 3.2.1951 (zie B.B.B. 79 en O.B. 132b).

derde rij, zittend:

1. Eltjo Hamster, geb. Midwolda 5.9.1847, ov. Nieuwe Schans 27.2.1926 (zie B.B.B. 86).
2. Helenius Edzes, geb. Meeden 2.5.1845, ov. Nieuwe Schans 17.10.1931 (zie B.B.B. 87).
3. Douko Muntinga, geb. Finsterwolde 7.4.1850, ov. Eexta 15.4.1922 (zie B.B.B. 88, stamboom Muntinga p. 28, O.B. 158b).
4. Engel Hindriks Tijdens, geb. Hamdijk 14.8.1845, ov. Nieuwe Schans 2.8.1926 de vader van de fotograaf (zie B.B.B. 83)
(Ella van Hoorn is d.v. Wopke Anne van Hoorn en Tjaaktje Koets, kleind. v. Tiebinus Koets en Ellechien Hamster en achterkleind. v. Eltjo Wirtjes Hamster en Tjaaktje Dijkema).

Genealogisch overzicht

Nadat in het voorgaande getracht is een beschrijving te geven van de plaats waaraan de familie de naam ontleende en geconstateerd werd, dat er naast de in 1812 aangenomen naam Boneschansker in enkele gevallen een andere schrijfwijze voorkomt, komen wij nu aan de meer gedetailleerde beschrijving der verschillende personen. Onder de reeds eerder vermelde restricties is het overzicht bijgewerkt tot in 1974. Ondertussen heeft de familie een door G.W. Nanninga te Haren (Gr.) ontworpen wapen aangenomen.

Schild: een zilveren veld met een groene vierkante, op een punt staande schans en een rood schildhoofd met 5 gouden sterren, geplaatst 3 en 2.

Helmteken: een rode vlucht.

Dekkleed: zilver en groen.

Bij het samenstellen van dit nieuwe wapen werd hij geleid door twee omstandigheden: 1°: het feit, dat de oudst bekende woonplaats en tevens de plaats waar thans nog de meesten van de familie wonen Midwolda (Oldambt) is, de gouden sterren overgenomen uit het gemeentewapen herinneren hieraan; 2°: het feit, dat de familienaam afkomstig is van de eertijds bij Nieuwe Schans gelegen Bo(om)erschans, hetgeen gesymboliseerd wordt door een groene schans. De rode vlucht als helmteken herinnert aan het rode vogeltje in het gemeentewapen van Midwolda en staat

eveneens in verband met de plaats van herkomst van het geslacht. Tenzij anders vermeld heten zij Boneschansker.

De stamouders zijn:

- I. Berent Hindriks, die 30.4.1730 trouwt te Midwolda (Oldambt) met Grietje Jans. Ook thans nog is de gemeente Midwolda de plaats waar verreweg de meeste Boneschanskers wonen.
- II. Kinderen van Berent Hindriks en Grietje Jans (van D):
 1. Gepke Alke, ged. Midwolda 14.11.1734.
 2. Alke, ged. Midw. 15.9.1737.
 3. Wupke, ged. Midw. 12.2.1741, tr. Midw. 23.4.1769 met Tjaart Jans, geb. Muntendam, wonende Noordbroek.
 4. Hindrik, ged. Midw. 18.8.1743.
 5. Roelof, ged. Midw. 17.12.1747.
 6. Berent, ged. Midw. 31.5.1751, ov. Boneschans (kerkboek Bellingwolde) 12.11.1808 als "Berend Berends Boneschanscher", begraven 16.11, koopman, herbergier, tr. Nieuwe Schans 29.4.1781 (ook h.c.) met Cornelia Hindriks, ged. Beerta 14.1.1759, ov. Beerta 23.2.1836 als "Cornelia Hinderks Nevens", d.v. Hindrik Nevens en Hilje Pieters. Deze ouders tr. Beerta 26.10.1755. Hindrik Nevens is van Stevensweert, een vestingstad evenals Nieuwe Schans. Hij hertr. Nieuwe Schans 2.4.1799 (ook h.c.) met Jantje Wolters, weduwe van Theodorus van Blom.

Kinderen zie III.

7. Gepke, ged. Midw. 4.6.1756.

III. Kinderen van Berent Berents en Cornelia Hindriks (van II.6):
Heten Boneschansker.

1. Hilje, geb. Boneschans 10.2.1782, ged. Langakkerschans (= Nieuwe Schans) 17.2.1782 (ingeschreven in het doopboek van Bellingwolde), ov. Boneschans 16.9.1827 in huis nr. 242, ongehuwd.
2. Beerent, geb. Boneschans 14.2.1784, ged. alsvoren 22.2., ov. Beerta 5.7.1869, landarbeider, landbouwer, koopman, kas-telein, tr. Beerta 7.10.1815 met Hillechijn Derks Kuiper, ged. Beerta 12.11.1790, ov. ald. 6.11.1846, d.v. Derk Hindriks (Kuiper) (arbeider) en Imke Harms.
Kinderen zie IV 1.
3. Hindrik, geb. Boneschans, ged. alsvoren 19.9.1786, ov. Ekamp (Midw.) 10.7.1832 als "Boneschans", arbeider, landbouwer, tr. Beerta 8.5.1813 met Mettje Willems (Ottens) van Dijk, geb./ged. Nieuw Beerta 29.3./3.4.1791, ov. Ekamp (Midw.) 19.11.1846, d.v. Willem Ottens (koopman) en Trijntje Hindriks (Schenkel).
Kinderen zie IV 2.
Trijntje H. Schenkel hertr. met Berend Jurjens Kroon.
4. Grietje, geb. Boneschans, ged. alsvoren 27.6.1790, ov.? (bij het overlijden van haar man is zij "afwezig"), tr. Groningen 7.12.1817 met Frans Geugjes Sap, ged. Wildervank 17.5.1778, ov. Groningen 5.2.1858, koopman, weduwnaar van Jantje Jans Hovingh (ov. Hoogezand 2.3.1812), z.v. Geugje Hindriks Sap (houtkoper) en Aaltje Schippers.
5. Jan Nevens, geb. Boneschans 9.2.1793, ged. alsvoren 27.2. ov. Boneschans 19.2.1867, herbergier (1817), landbouwer, winkelier (1832), veearts (1862), tolpachter (1860, 1867), tr. I Nieuwe Schans 6.12.1817 met Wemelyna Engelkes Vriese, geb. Bellingwolde 28.7.1798, ged. 5.8., ov. aldaar 21.3.1828, d.v. Engelke Jans Vriese en Trijntje Jans (Nieboer); (landbouwer, zie B.B.B. 89).
tr. II Nieuwe Schans 22.4.1831 met Geeske Berends Migchels, geb./ged. 3/9.6.1805, verhuisde juli 1867 naar Winschoten, waar zij ov. 21.10.1886, d.v. Berend Migchels (landbouwer) en Siben Roelfs Bosch. Zie afb. 1 en 2.
Kinderen zie IV 3.
6. Jan Pieters Stuurman, geb. Boneschans 18.9., ged. alsvoren 25.9.1796, waarschijnlijk jong overleden.
7. Auke, geb. Boneschans 28.3.1800, ged. alsvoren 3.4., ov. Dalen 11.2.1855, tr. Nieuwe Schans 20.4.1818 met Karl Gerlach Begemann, geb. Lippenhuizen 6.11.1792, ov. Borger 23.12.1873, commies 2e klas bij in- en uitgaande rechten te Boneschans (1818), grietman van Opsterland, z.v. Simon Hendrik Anton Begemann (predikant te Lippenhuizen 1788-1794, Vlagt-wedde 1794-1801, Norg 1801-1841) en Lutgera Waten.

IV 1. Kinderen van Beerent Boneschansker en Hillechijn D. Kuiper (van III.2):

6 heten Boneschansker, 7 Boonschansker.

1. Cornelia, geb. Beerta 24.7.1816, ov. Beerta 29.9.1846, on-
gehuwd.
2. Imke, geb. Beerta 19.8.1817, ov. Beerta 20.10.1817.
3. Derk, geb. Beerta 12.9.1818, ov. Beerta 9.3.1819.
4. Derk, geb. Beerta 13.9.1819, ov. Beerta 25.2.1840 als fuse-
lier met onbepaald verlof, ongehuwd.
5. Imke Boonschansker, geb. Beerta 28.6.1821, ov. Beerta
12.6.1822.
6. Imke Boonschansker, geb. Beerta 30.8.1822, ov. Beerta
1.1.1847, ongehuwd.
7. Berend Boonschansker, geb. Beerta 20.8.1824, ov. Beerta
24.10.1888, alndbouwer, voerman, tr. Beerta 16.5.1857 met
Geesien Nanninga, geb. Winschoten 20.5.1827, ov. Blijham
(Wedde) 31.10.1908, d.v. Jacob Nannes Nanninga (landbouwer)
en Martje Waalkens. Kinderen zie V 1.
8. Jantjen Boonschansker, geb. Beerta 7.1.1826, ov. Beer-
ta 8.3.1826.
9. Hindrik Boonschansker, geb. Beerta 29.6.1827, ov. Win-
schoten 26.6.1890, bakker,
tr. I Winschoten 4.7.1850 met Janna Busscher, geb. Win-
schoten 5.10.1821, ov. ald. 6.11.1882, d.v. Marten Melles Bus-
scher (koopman, herbergier) en Trijntje Harms van Heuvel;
tr. II Winschoten 28.10.1886 met Anneke Nanninga, geb.
Sappemeer 13.2.1849, ov. Winschoten 4.10.1915 als ventster,
kruidenierster, d.v. Harm Conken Nanninga (schoenmaker) en
Aaltje Jacobs Penthum.
Kinderen uit beide huwelijken zie V 2.
10. Harm Boonschansker, geb. Beerta 5.3.1829, ov. Beerta
17.3.1829.
11. Jantjen, geb. Beerta 28.6.1830, ov. Beerta 12.12.1831.
12. Jan, geb. Beerta 29.8.1834, ov. ? (komt 1.1.1890 nog voor in
het bevolkingsregister van Finsterwolde), dagloner
tr. I Beerta 6.4.1861 met Martjen Bonder, geb. Ekamp (F.)
11.6. 1838, ov. ald. 27.1.1866, d.v. Harm Jans Bonder (huis-
verver) en Janna Jans Drenth;
tr. II Finsterwolde 5.4.1867 met Elske Prins, geb. Beerta
27.9.1821, ov. Ekamp (F.) 31.5.1873, weduwe van Jurjen Arends,
d.v. Jans Pieters Prins (arbeider) en Jantjen Roelfs Kuiper;
tr. III Finsterwolde 6.3.1874 met Riemke Willems Meijer,
geb. Zuidbroek 7.10.1822, ov. Ekamp (F.) 16.7.1887, wed. van
Wilke Jakobs Emmens, d.v. Frouke Berends Meijer.
Kinderen alleen uit het 1e huwelijk, zie V 3.
13. Jantjen Boonschansker, geb. Beerta 25.12.1836, ov. Win-
schoten 11.5.1868, tr. Beerta 19.3.1859 met Jans Jansen,
geb. Finsterwolde 2.3.1834, ov. Beerta 15.2.1915, dagloner,
kleermaker, houtkopersknecht, watermolenaar te Beertsterhoo-
gen, z.v. Albert Jans Jansen (watermolenaar) en Zwaantje Jans
Kramer.
Jan Jansen hertr. Beerta 30.4.1870 met Trientje Bolwijn, geb.
Nieuw Beerta 12.1.1829, ov. Beertsterhoogen 27.11.1909, wed.
Erenst Pals (dagloner), d.v. Wientje Kornelis Bolwijn en Pietje
Koerts Luttje.

IV 2. Kinderen van Hindrik Boneschansker en Mettje W. van Dijk (van
III.3):

Heten Boneschans. Hindrik heet in de huwelijksakte terecht Boneschansker en tekent ook zo. Bij de aangifte van de geboorte van zijn kinderen heet en tekent hij Boneschans.

1. Trijntje Hindriks Boneschans, geb. Ekamp (Midw.) 20.12.1813, ov. Oostwold (Midw.) 7.1.1892, winkelierse, tr. I Midwolda 2.9.1844 met Tammo Jans Starke, geb. Finsterwolde 13.9.1819, ov. Oostwold 14.5.1846, landbouwer, z.v. Geert Tammes Starke (landbouwer) en Doetjen Hindriks Niewold;
tr. II Midwolda 4.5.1849 met Tonnis Jans Hut, arbeider, geb. Midwolda 4.12.1816, ov. Oostwold 12.12.1894, z.v. Jan Tonnis Hut (arbeider) en Jantje Harms.
2. Berend Hinderks Boneschans, geb. Ekamp (Midw.) 8.5.1815, ov. Westerlee 14.12.1855 als arbeider
tr. I Scheemda 10.7.1847 als landgebruiker te Westerlee met Grietje Jans van Loo, geb./ged. Scheemda 17/27.1.1805, ov. Westerlee 5.11.1847, landgebruikster ald., d.v. Jan Jans van Loo (arbeider) en Anje Philippus; wed.v. Harm Bronsema.
tr. II Scheemda 2.3.1850 als arbeider met Klaassien Klaassens, geb. Nieuw Beerta 16.10.1821, ov. Oude Dijk (Nieuw Beerta) 5.2.1862, d.v. Derk Jans Klaassens (arbeider) en Ida Hindriks.
Kinderen uit het 2e huwelijk zie 4.
Klaassien Klaassens hertr. Beerta 17.7.1858 met Jan Wendelkes geb. De Bult, ged. (ev. luth.) Winschoter Zijl 7.6.1802, ov. Oude Dijk 17.3.1866, dagloner, weduwnaar eerst van Geertjen Jans Bos daarna van Everwina Harms Sweede, z.v. Hindrik Wendelkes en Frouwe Jans.
3. Kornelia Boneschans, geb. Ekamp (Midw.) 16.10.1818, ov. Beerta 2.8.1888, tr. Beerta 2.5.1846 met Willem Jakobs Hamster, geb. Oostwold 2.6.1814, ov. Beerta 3.4.1888, arbeider, z.v. Jakob Hindriks Hamster (dagloner, geb. F. 28.12.1790, ov. Midw. 26.12.1871) en Eefke Willems van der Veen, kleinzoon van Hindrik Jakobs en Dieuwer Jans. Zie B.B.B. 31.
4. Willem Boneschans, geb. Ekamp (Midw.) 21.10.1820, ov. Bellingwolde 17.2.1883 als koopman, dagloner, wagenaar, landbouwer, tapper, tr. Midwolda 30.8.1851 met Elsie Aukes, geb. Ekamp (Midw.) 2.4.1829, ov. Bellingwolde 4.5.1893, d.v. Hilbert Jakobs Aukes (arbeider, geb./ged. Bellingwolde 2/14.10.1798, ov. Oostwold 22.1.1856 als weduwnaar van Foktjen Klaassens Kreijenborg) en Janna Jakobs Karspers. Kinderen zie V 5.
5. Jan (Hindriks) Boneschans, geb. Ekamp (Midw.) 24.10.1822, ov. Oostwold 24.5.1882, wagenaar, voerman, landbouwer, arbeider
tr. I Midwolda 11.11.1844 met Rikste Aukes, geb. Ekamp (Midw.) 26.9.1826, ov. Oostwold 18.5.1852, zuster van Elsie, zie IV 2.4;
tr. II Midwolda 30.5.1853 met Menje Berents Schoonbeek, geb. Termunten 21.2.1822, ov. Oostwold 30.4.1898, d.v. Hindrik Jacobus Schoonbeek (timmerman) en Martje Eilts Oosterveld.
Kinderen uit beide huwelijken zie V 6.

(wordt vervolgd).

GENEALOGIE MOORLAG

door Petronella J.C. Elema en Dr. P. Bos

Inleiding

In het tentoonstellingsnummer van "Gruoninga" 10 (1964) blz. 35, kwam in het kort ook de familie Moorlagh ter sprake. Gesteld werd dat alle thans bekende families Moorlach, Moorlag, Moloch en Molog tot één geslacht behoren. De familie zou oorspronkelijk van Vlagtwedde afkomstig zijn en teruggaan op Jan Moorlag, geb. ca. 1650, wonende te Veele (een gehucht bij Vlagtwedde) en gehuwd met Speltje Jans; deze zou dan een zoon zijn van een Willem Moorlag, gehuwd met een Rebecca. Tenslotte werd nog het vermoeden uitgesproken dat de eerste naamdragers afkomstig zouden zijn uit Mörlach, een dorp in Beieren. Omdat een betovergrootmoeder van één van ons (P.B.) een lid van deze familie was (V.1.2.1) en het vinden van haar afstamming nogal moeilijkheden opleverde, leek het gewenst deze familie eens nader te onderzoeken. Het bleek dat er hier en daar kleine, onvolledige en bovendien onjuiste fragment-genealogieën in omloop waren. Systematisch archiefonderzoek leverde onderstaande genealogie op. Inderdaad bleken de meeste Moorlags (ongeacht de spelling) tot één, oorspronkelijk uit Vlagtwedde stammende familie te behoren. De overige in 1964 geuite veronderstellingen waren min of meer uit de lucht gegrepen. "Speltje" was verkeerd gelezen voor Aeltje, Rebecca zal met een J(oh)an Moerlagh getrouwd geweest zijn en hoewel Vlagtwedde blijkens "Nederland in vroeger tijd" (deel XXIV, blz. 442) voorheen een levendige plaats was "alzo hier doorgaat de groote weg over de Boertange naar Munsterland" leek ons het verband met een Beierse plaats wel wat ver gezocht. Niettemin kan een herkomst uit Duitsland niet bij voorbaat worden verworpen. De grens lag dichtbij en de familie neemt de eerste decennia in het dorpsbeeld een vrij geïsoleerde plaats in, die door import van buitenaf te verklaren zou zijn. Een waarschijnlijk Duitse, maar naar de voornamen te oordelen niet verwante naamgenote komt voor in Veendam: Anna Maria Mo(o)rlaghe, van Braamsch (mogelijk Bramsche, dat vlak boven Osnabrück ter hoogte van Ootmarsum ligt) krijgt Veendam 23-4-1702 attestatie om elders te huwen (onbekend waar, niet in stad-Groningen) met Roelef Cramer. Hij was eerder getrouwd 1. Veendam 26-6-1695 (hij komt dan van Swol) met Margaretha Wakers en 2. Veendam 23-1-1701 met Grietje Tijssen Groenendal. In de Rechterlijke archieven van Veendam (V 11) komen 23-11-1703, blz. 81, Roelef Cramer en Anna Maria Moorlaghe voor als betrokken bij een verkoop; en 6-7-1705, blz. 133, Roelef Cramer en Anna Maria van Moorlaghe, in verband met een overdracht. Kinderen uit dit huwelijk werden te Veendam gedoopt:

1. Lucretia, ged. 4-2-1703.
2. Rudolphus, ged. 9-3-1704.
3. Anna Maria, ged. 2-4-1706.

Deze vrouw behoorde dus duidelijk niet bij de Vlagtwedder familie. Een rond 1750 in Onstwedde getrouwd echtpaar, waarvan alle kinderen de naam Moorlag aannemen, lijkt er wel degelijk bij te horen. Aansluiting bleek echter op geen enkele manier mogelijk, zodat deze genealogie vooralsnog apart moet blijven staan. De uitwerking hiervan volgt als

bijlage. In de grote genealogie zijn bijna alle overige dragers van de naam Moorlag ingepast. Niet op alle plaatsen zijn werkelijk "harde" bewijzen te leveren voor de filiaties, maar de genealogie zoals die hier gepresenteerd wordt lijkt ons te sluiten. Commentaar en aanvullende gegevens zullen in dank aanvaard worden! Zoals bij meer Groninger families voorkomt werd de familienaam nu en dan via de moeder doorgegeven (men zie III.4, III.6 en III.9.2.). Dit bemoeilijkt uiteraard het onderzoek. Bijzonder lastig was het de aansluiting te vinden van de bovengenoemde betovergrootmoeder (V.1.2.1), Janna Jans Moorlag, met de overige leden van dit geslacht. Blijkens een akte van bekendheid was haar vader Jan Klasens Moorlag (V.1.2) een neef van Harm Gerrits Moorlag (V.2); aanvankelijk werd de verwantschap gezocht via Klaas Harms en Etje Harms, resp. de vader van Jan Klasens en de moeder van Harm Gerrits Moorlag, doch ten onrechte. Uiteindelijk bleek het de schoonmoeder van Klaas Harms, nl. Rixtje Jans (IV.2) en de vader van Harm Gerrits, nl. Gerrit Jans Moorlag (IV.3) zuster en broer geweest moeten zijn. Hier doet zich dus het geval voor dat iemand zijn familienaam rechtstreeks van zijn overgrootvader kreeg: Jan Klasens Moorlag ontving de familienaam via zijn grootmoeder Rixtje Jans (die zelf nooit als Moorlag wordt vermeld) van zijn overgrootvader Jan Moorlagh. Om het geheel nog wat moeilijker te maken bleek de doop van laatstgenoemde (III.1) niet te vinden te zijn (evenmin als van vele andere familieleden) en waren de vader en de grootmoeder van Jan Klasens Moorlag in andere plaatsen gedoopt dan waar zij volgens hun huwelijkssinschrijvingen vandaan kwamen: Claas Harms "vanwege het onbegane seizoen des jaers" (men had in december van Overschild naar Hellum moeten reizen, maar de weg naar Woltersum was beter begaanbaar) en Rixtje Jans was gedoopt in Vlagtwedde, maar haar moeder Tamke Gerrits was als weduwe naar haar geboorteplaats Wirdum teruggekeerd, zodat Rixtje bij haar huwelijk "van Loppersum" kon komen. Ook de doop van de echtgenoot van Rixtje Jans (Reert Cornelis, met wie zij in 1745 trouwde) werd niet gevonden. Dit soort zaken maakte het leggen van de juiste verbanden niet gemakkelijker.

Bij de eerste generatie is dan nog een mogelijk verwante tak van naamgenoten opgevoerd, waarvan de relaties zowel onderling als met de hoofdstam onduidelijk blijven. Tijdens het onderzoek bleken daarvan nog nakomelingen in de mannelijke lijn te leven onder het patroniem Wijnholds. Dank zijn wij verschuldigd aan de heren Brongers, die zijn Moorlag-dossier ter beschikking stelde, en Jansonius, die vele, over de hele provincie verspreide gegevens noteerde en ook verder verhelderende toelichtingen gaf.

De Vlagtwedder Moorlag-familie.

- I. Deze oudste generatie moet hypothetisch blijven, zolang dit echtpaar niet in de archivalia is teruggevonden. Te oordelen naar de namen van de kleinkinderen zullen deze ouders ongetwijfeld gehehen hebben: Jan Moerlagh, gehuwd met Rebecca N; zij leefden naar schatting tussen 1640 en 1690.

In de Rechterl. archieven van het landschap Westerwolde (R.A. VI w) komen zij in de bewaard gebleven delen (1654-'60, 1666-'93) niet voor. Wel is een zekere Jan Moerlagh (de eerste malen Johan genoemd) tussen 15-5-1676 en 22-4-1689 vijftien maal "hiertoe ex-

presselijk gerequireerde" getuige, wat op een zekere status wijst. Nooit wordt daarbij zijn beroep of functie vermeld, wel zijn het steeds akten die in Vlagtwedde verleden zijn. Het echtpaar heeft in ieder geval vier gehuwde kinderen gehad. Dat deze inderdaad broers en zusters waren blijkt uit het huwelijkscontract van één van hen, in 1698 (zie II.4). Hieraan is de volgorde ontleend waarin zij zijn opgevoerd:

1. Jannes (volgt II.1).
2. Claes (volgt II.2).
3. Willem (volgt II.3).
4. Grietien (volgt II.4).

Mogelijk, maar niet zeker, is aan deze familie verwant:

Jan Moerlagh, getrouwd met Aeltjen Jans, dit echtpaar laat Vlagtwedde 9-6-1678 een zoon Wijnold Jans dopen.

Kinderen van deze Wijnold Jans uit een verder onbekend huwelijk, allen te Wedde gedoopt zijn:

1. Aeltjen, ged. 13-2-1707.
2. Jan Moorlag, ged. 14-3-1710.
3. Jan Moorlag, ged. 13-12-1715.

Een zeker Jan Wijnolts Moorlagh, geboortig van Wedde maar bij zijn huwelijk in Vlagtwedde wonend, trouwt Vlagtwedde 11-2-1725 Anneke Harms van Wollinghuizen. Dit kan onmogelijk de dopeling van 1710 of 1715 zijn, maar verwantschap is wel zeer waarschijnlijk.

Anneke Harms wordt Vlagtwedde 29-2-1704 gedoopt als dochter van Harmen Hindricks Bulder en Annecke Geerts. Een verzorgingsbeding dat haar ouders 15-1-1720 (R.A. VI w 5) sluiten met haar oudste broer Geert Harms Bulder, die met Anneke Frerichs ten Veldhuis was getrouwd, geeft als haar broers en zusters nog: Wilmke Harms Bulder (getr. met Jan Claessen in Ter Wupping), Geeske Harmens Bulder (getr. met Berent Feckes aan het Winschooter Oosterend), Neeske Harms Bulder, dienstmaagd bij een stad-Groninger burgemeester, Grete Harms Bulder (getr. met Harm Alberts in Wollinghuizen), Jan Harms Bulder en Dirck Harms Bulder. Kinderen uit het huwelijk van Jan Wijnolts Moorlagh en Anneke Harms Bulder worden in Vlagtwedde gedoopt:

1. Wijnolt, ged. 17-6-1725.
2. Albert, ged. 28-5-1741.

Waarschijnlijk zijn in de tussenliggende periode elders ook nog kinderen gedoopt, zo zou men o.a. een Harm verwachten. Hier verdwijnt verder de naam Moorlagh:

Wijnholt Jans, soldaat in de compagnie van de Luit. gen. J. Lewe, van Vlagtwedde, ondertrouwt Oude Pekela 29-2-1748 Hindrikje Philips van de Pekela. In de daarop volgende jaren is het dtb van Oude Pekela zeer fragmentarisch bijgehouden: men mag aannemen dat hun eerste kind een zoon Jan was. Uit dit huwelijk:

1. Jan Wijnholts, geb. Oude Pekela ca. 1749, overl. Emmen 2-5-1825. Trouwt 1-6-1777 Geesjen Lamberts. Uit hun zoon Wijnholt Jans Wijnholts, ged. 26-11-1793, een nog bestaande familie Wijnholts.
2. Lientje, ged. Oude Pekela 7-2-1751.
3. Albert, ged. Oude Pekela 21-1-1753.
4. Albert, ged. Oude Pekela 27-10-1754.

II.1 Jannes Moorlagh; overl. Vlagtwedde 5-8-1723.

- Trouwt Vlagtwedde 22-5-1686 Rickste Engelckes, van Smeerlingh. Hij is enkele malen "versochte getuige" in Vlagtwedde: 12-3-1717 en 10-9-1721 (R.A. VI w 5) en 14-11-1722 (R.A. VI w 6).
Kinderen, allen te Vlagtwedde:
1. Rebecca, ged. 6-3-1688.
 2. Jan, mogelijk geb. ca 1690 (toen het doopboek niet ingevuld werd; volgt III.1).
 3. Engel, ged. 9-8-1696 (volgt III.2).
- II.2 Claes Moorlagh; overl. Vlagtwedde 4-10-1704.
Trouwt Vlagtwedde 17-4-1692 Griete Hindriks; zij hertrouwt Vlagtwedde 26-5-1715 Harm Berents ter Horst, van Ter Apel.
Kinderen, allen te Vlagtwedde:
1. Albertien, ged. 6-10-1695. Mogelijk is zij Aeltien Moorlagh, aangenomen Vlagtwedde 7-12-1712, deces. Onstwedde den 6 juni 1714 (datum moeilijk leesbaar); anders zou deze Aeltien ook tot de Wijnholts/Moorlag-familie kunnen behoren.
 2. Jan Moorlagh, ged. 15-8-1697 (volgt III.3).
 3. Rebecca, ged. 12-12-1699 (jong overleden).
 4. Rebecca, ged. 11-9-1703 (volgt III.4).
 5. Hindrick, ged. 1-7-1703 (volgt III.5).
 6. Klaessina, ged. (postuum) 1-6-1705; overl. vóór 1732 (hertrouwt echtgenoot); belijdenis Vlagtwedde 1-12-1724. Trouwt Vlagtwedde 5-5-1726 Jacob Oostervelt, ged. Vlagtwedde 21-5-1696 als z.v. Simon Oostervelt en Hillechien Jans. Kinderen. 1. Hillichien (ged. 28-7-1726); 2. Simon (ged. 27-7-1727) en 3. Klaes (ged. 21-10-1728).
- II.3 Willem Moorlagh; belijdenis Vlagtwedde 28-2-1696, overl. na 1746. Trouwt 1. Vlagtwedde 2-10-1698 Annecke Harmens.
Trouwt 2. als Willem Moorlagh van Veele, Vlagtwedde 7-12-1727 Geeske Harms, wed. van Jan Geerts Nieman. Huwelijkscontract VI z (Vlagtwedde) 5-12-1727, blz. 172. De bruidegom brengt in zijn kamp bij Veele gelegen, twee bedden, een koe, 5 tinnen schottels, 1 kroes, 2 tinnen koppen en 1 half-kroes pulle. Zijn getuigen zijn Hans Hindricks en Aeltien Moorlaghs, swaeger (schoonzoon) en dochter; zijn zoon en dochter Harm en Geesyn zijn wel expres versocht doch niet verscheenen, de jongste zoon Jan is mogelijk nog niet oud genoeg om te compareren. De bruid, die een iets grotere veestapel bezit (een koe en een kalf, een gante met twee oude gansen) en veel huisraad, neemt de bruidegom bij zich in haar behuizing en thuinte het Sloots geheten, dat overigens nog niet ten volle betaald is; bij de koop op 22-5-1720 bleef een schuld van 100 Car. gld. staan bij (nu wijlen) Ds Henricus Hommerickhuisen en Tjaduwe Haeselhofs, die op 10-1-1729 (R.A. VI w 6) vernieuwd wordt door Geeske Harms en haar tweede man. Willem Moorlagh overleeft ook zijn tweede vrouw. 1-9-1744 verkopen de volmachten van resp. de erfgenamen van Nije Jan en die van Nije Jans Geescke, geweesene huisvrouw van opgemelte overledene Nije Jans en laest weer hertrouwt an Willem Moorlag, deze behuizing en tuin aan Derck Willems en Hindrikje Alberts (R.A. VI w 8). Willem Moorlag heeft er dan 17 jaar gewoond, maar schijnt nog een behuizing in bezit te hebben, mogelijk die waarin zijn oudste dochter woont: 7-7-1746 (R.A. VI w 8, blz. 263) laat hij te zijnen huize een "oefelgangsbrieff" opmaken, waarbij hij verklaart dat hij 22-2-1727 een dispositie heeft gemaakt

over zijn na te laten goederen ten profijte van zijn oudste dochter Aeltjen Willems Moorlagh wegens alle trouwe diensten aan haar vader bewezen. Nu verneemt hij dat "sulx in regte niet bestaan kan" omdat dit geen versegelt instrument is; en daar hij al een viereendeeljaars bedlegerig is en Aeltje zich veel moeite en kosten heeft getroost, doet zijn huis met tuin en alle verdere goederen "die dog soo heel groot niet en sijn" in oevlgang over aan Aeltje en haar man Hans Hindricks, op voorwaarde dat zij voor zijn levensonderhoud, verzorging en begrafenis zullen zorgen. Zij moeten bovendien aan zijn andere dochter Geeske Willems te Wittewierum aanstonts eene van hare twee koijen geven, omdat zij dezelve nodig heeft. Soodaene capitaal en rente van 60 Car. gld. als hij volgens obligatie van 10-5-1745 heeft over Geert Harms en desselfs soon Harm Geerts tot Vlagtwedde (hoogstwaarschijnlijk zijn zwager en neef, zie II.4) blijft onder Hans Hindricks berusten, die ook de rente ontvangt. Maar als de beide kinds kinderen met naeme Willem Moorlach en suster Martjen Moorlach wonende tot Loppersum meerderjarig zijn of komen te trouwen, kunnen zij dit opeisen. Willem Moorlagh is verzochte getuige op 13-8-1732, daarna vanaf 9-11-1736 zeer regelmatig als M(este)r Moorlagh (deze betiteling betekent hier niet schoolmeester, maar duidt een zekere maatschappelijke standing, mogelijk die van handwerksman, aan). De laatste maal dat hij als getuige werd aangetroffen was op 7-5-1743.

Kinderen uit het eerste huwelijk, allen te Vlagtwedde:

1. Aeltien, ged. 20-11-1698 (volgt III.6).
 2. Harm, ged. 28-7-1700 (volgt III.7).
 3. Geescke, ged. 26-3-1702.
 4. Rebecca, ged. 8-12-1703.
 5. Geeske, ged. 16-8-1705. Trouwt Wittewierum mei 1728 als Geeske Willems, j.d. tot Vlagtwedde, met Omge Doeës van Kroddebouren. Hieruit kinderen te Wittewierum.
 6. Rebecca, ged. 18-3-1708.
 7. Jan Moorlagh, ged. 26-4-1711.
- II.4 Grietien Moorlachs, overl. na 1746.
- Trouwt 1. (ws. Vlagtwedde 1690; tussen dec. 1689 en april 1691 zijn "om de swackheit van het gesichte van mijn vaeder Joannes Hommerickhuisen deese (huwelijken) niet aengeteectent") Harmen Pieters. Trouwt 2. als weduwe van Harmen Pieters Vlagtwedde 1-3-1698 Geert Harmens; h.c. Vlagtwedde 30-4-1698 (VI z 1, fol. 15). Getuigen aan bruidegomszijde Jan Wiindels als swaeger en Jacob Hesse als getuige; getuigen aan bruidszijde Jannes Moorlagh, Claes Moorlagh en Willem Moorlagh als broeders, alsmede Ijmer Hoyckingh als getuige. De bruid heeft dan twee voorkinderen. Mr Geert Harms, timmerman te Vlagtwedde, en desselfs huisvrouw Grietje Moorlach lenen 30-8-1721 (R.A. VI w 5) 200 Car. gld. van Jan Polling, erfgesetene te Jipsinghuizen. Boven dit bedrag lenen Mester Geert Harms, timmerman tot Vlagtwedde, zijn huisvrouw Grietien Moorlachs en hun soon Mester Harm Geerts, timmerman, en desselfs huisvrouw Roelefjen Wolters nogmaals 100 Car. gld. van Jan Pollinge op 8-1-1746 (R.A. VI w 8). De financiële toestand lijkt daarna te verslechteren; afgezien van de in II.3 genoemde obligatie bevestigt Grietje Moorlagh, huisvrouw van Geert Harms, samen met haar zoon en schoondochter Harm Geerts tim-

merman, en Roelefjen Wolters dat zij aan boekhouder en diakenen van de kerk te Vlagtwedde 100 Car. gld. 12 st. schuldig zijn, herkoomende van verscheydene voor en nae verschooten penningen (R.A. VI w 8, 29-12-1746).

Kinderen uit het eerste huwelijk, allen te Vlagtwedde:

1. Pieter, ged. 3-5-1691 (volgt III.9).
2. Elsie, ged. 24-3-1693.
3. Jannes, ged. 28-10-1694.

Kinderen uit het tweede huwelijk, allen te Vlagtwedde:

4. Harm, ged. 21-5-1699. Deze Harm Geerts, eveneens timmerman, trouwt (mogelijk) Vlagtwedde 20-10-1722 Anna Jans en (zeker) Vlagtwedde 8-5-1735 Roelfijn Wolters.
5. Claes, ged. 30-10-1701.
6. Hindrick, ged. 30-12-1703.

III.1 Jan Moorlagh; belijdenis Vlagtwedde 4-3-1712.

Trouwt Vlagtwedde 1-12-1715 Tamke Gerrits van Wirdum. Tamke Gerrits, j.d., belijdenis Vlagtwedde 2-3-1714; att. naar Groningen 30-10-1714; komt 28-2-1716 terug als huisvrouw van Jan Moorlagh met att. van Oosterwijterd; tenslotte zonder aangegeven datum "decessit (overleden) Wirdum". Zij is ged. Wirdum 8-2-1691 als dr. v. Gerrit Geerts, schoolmeester, en Swaantje. Deze Gerrit Geerts trouwt Wirdum 15-5-1687 Swaantje Helderbeecks; haar eerste huwelijk was Wirdum 21-11-1680 met Evert Indys, schoolmr. te Wirdum, waarbij zij van Groningen kwam. Op dit gezin zal de volgende zinsnede slaan (R.A. VI w 6, 15-1-1726): (verkoop van) sodaene huis en hoff het Deckers genaemt, alsmede de grond daer de schuire op gestaen heeft, alsmede het kleine huis daer Jan Moorlach in woont...

Kinderen, allen te Vlagtwedde:

1. Jannes, ged. 18-10-1716 (volgt IV.1).
2. Swaentien, ged. 30-10-1718.
3. Rixte, ged. 21-3-1721 (volgt IV.2).
4. Gerryt, ged. 12-12-1723 (volgt IV.3).
5. Rebecca, ged. 11-8-1726.

III.2 Engel Jannes Moorlagh; belijdenis Vlagtwedde 27-2-1722.

Trouwt Vlagtwedde 25-4-1723 Hinderkyn Hindriks (van Piccardiën, nu woonachtigh in het Velthuis). Hij is verzochte getuige (R.A. VI w) 11-5-1736, 20-7-1736, 28-5-1743, 8-6-1743 en 27-6-1743.

Kinderen, allen te Vlagtwedde:

1. Jannes, ged. 6-3-1724 (volgt IV.4).
2. Hinderick, ged. 28-4-1726.

III.3 Jan Claesen Moorlagh; belijdenis Vlagtwedde 6-12-1719. Trouwt Vlagtwedde 1-4-1720 Jantien Harms van Ypsinghuisen. (R.A. VI w 6, blz. 448) 13-12-1728 doet Jan Claessens Moorlagh tot Vlagtwedde een mollenwaer over Veeler Hammarck tot Veele geleegeen over aan Berent Hindrick Leppe (of Liepe) met bijbetaling van 500 Car. gld., waartegen hij het plaetsjen de Virde genaemt ontvangt.

Kinderen, alleen te Vlagtwedde:

1. Klaes, ged. 17-11-1720.
2. Swaentien, ged. 14-3-1723.
3. Harm, ged. 22-4-1725 (tweeling).
4. Klaes, ged. 22-4-1725 (tweeling; volgt IV.5).

(wordt vervolgd).

PROBLEMEN EN GISSINGEN BIJ DE EERSTE GENERATIES

(VAN) BOLHUIS

door Drs. J. van Bolhuis

Al enige tijd is een onderzoek lopende naar families met de naam (van) Bolhuis. Mej. Elema maakte daar in Groninga (1974/6) al melding van. Het resultaat is een bestand van ettelijke honderden dragers van die naam. Het zal duidelijk zijn dat gegevens betreffende een familie (van) Bolhuis, kwartierstaatfragmenten e.d. welkom blijven op het eerder vermelde adres of bij schrijver dezes.

Het in elkaar passen van de verschillende fragmenten levert nog wel problemen en verrassingen op. Een voorbeeld volgt. I.v.m. de aard van dit artikel vermeld ik alleen die personen die voor de loop van mijn beoogd onderzoek nodig zijn. Als er mogelijk verband is met een andere familie (van) Bolhuis wordt dat vermeld in een voetnoot.

De hoofdtak is afkomstig van de edele heerd Bolhuis onder Wirdum.

Uit deze familie komt o.m. voort:

A VI. Abel Popkes, geb. plm 1590, overl. Middelbert 1670, tr. 1626 Geessien Jans, d.v. Jan Peters en Hille te Middelbert.

VII-a. Eppo Abels, moet voor 1630 geboren zijn, woonde te Middelbert, achtereenvolgens gehuwd met Gaeske Gerrits, Grietien Hayes (vertrekt met attestatie in 1665) en Geertruid Wendels (in 1683 met attestatie van Noorddijk). In het doopboek van Middelbert ontbreekt een blad, de jaren 1645 tot mei 1653. Het boek begint in 1630 (VII-a).

VIII-b. Popke Abels, ged. 1654, tr. Marregien (Jacobs?), in 1677 lidmaten te Haren (VIII-b).

VII-c. Pieter Abels, tr. 1666 Maria Abbringe, te Middelbert.

VIII-a. Popko Abels Bolhuis, ged. Middelbert 15-5-1665, woonde te Essen (Haren) overl. na 1755, tr. Aaltien Abbringe, wed. van Jacob Popkes.

VIII-b. Jacob Popkes, geb. plm 1678, overl. na 1732, tr. plm 1700 Aaltien Abbringe, d.v. Luychien Abbringe van Onnen (Haren). Het echtpaar woont te Esssen (Haren), zij hertrouwt Popko Abels, genoemd onder VIII-a.

IX-a. Aaltien, ged. Haren 13-4-1704, tr. Groningen 18-6-1726 Geert Buirema te Helpman, later schulte, hij hertr. twee maal, nl: Groningen 10-12-1735 Harmanna Fledderus van Haren en Groningen 8-8-1739 Margrietha Anthonius van Dam.

IX-b. Luitje Abbringe, ged. 6-8-1710, tr. Haren 12-4-1739 Marchien Boerema, ged. Groningen 18-8-1717, van Garmerwolde, d.v. Kornelis Buirema en Ida Ebens, die in het lidmatenregister van Garmerwolde dec. 1717 ingeboekt worden van Groningen.

X. Aaltje Bolhuis, ged. Haren 10-10-1745 overl. Eelde 25-4-1815, tr. Eelde 7-5-1775 Jan Meulman, van Schelfhorst.

XI. Ida Meulman, ged. Eelde 1788, tr. Pieter Bolhuis 1772-1836.

Is hier sprake van een familiehuwelijk? Dat kan. Gewoonlijk zijn er dan meer van die huwelijken te vinden. Bovenstaand staatje geeft grond aan vermoedens in die richting. De naam Buirema (Boerema) is twee maal te vinden (IX-a en IX-b). Vermoedelijk zijn Geert en Marchien geen broer en zus. De ouders van Geert zijn niet bekend, maar uit zijn eerste huwelijk worden te Groningen van 1727-1733 vijf kinderen gedoopt: Jan,

Margyn, Marchjen, Jan, Jacob. Omdat de ouders van Aaltien Jacob en Aaltje heetten, zou te verwachten zijn dat zijn ouders Jan en Marchien heetten. De naam Abbringe komt twee maal voor: VII-c en VIII-a/b, in het laatste geval valt het tweede huwelijk in dezelfde familie.

Hoe zit de familie van Pieter Bolhuis in elkaar?

B I. Pieter Pieters (van Bolhuis) tr. Aafke Jans. De eerste maal dat hij met een achternaam wordt vermeld is bij zijn overlijden te Groningen 22-4-1774. Het gezin woonde buiten de Apoort van Groningen, wat logisch is, want in 1736 kopen Pieter Pieters en Aafke Jans een "halve trekschuite, varende van Groningen op het Strobussen en wederom". Aafke Jans wordt aangenomen in 1739. Ze lieten 8 kinderen dopen in Groningen, het eerste in 1734, het laatste was:

II. Jan Pieters (van) Bolhuis, ged. Groningen 31-12-1747, schoolmeester te Zuidlaren. Hij komt daar met attestatie van Garmerwolde. Wat deed hij daar? Was hij er ook schoolmeester? Marchien Boerema (AIX-b) kwam ook uit Garmerwolde, weliswaar ongeveer 50 jaar eerder, maar als er sprake is van familiehuwelijken lijkt dat een periode die wel te overbruggen valt (1). Jan is schoolmeester in Zuidlaren (1767-1780) daarna gaat hij de jeugd in Winschoten onderwijzen, daar wordt hij ook begraven in 1786. Hij trouwde Zuidlaren 1769 Willemetje Jans Tiddens, die overlijdt Eelde 8-7-1804. Twee kleinkinderen in vrouwelijke lijn nemen later de naam "Bolhuis".

III. Pieter Bolhuis, ged. Zuidlaren 1772, overl. Eelde 1836, tr. 1. Eelde 1797 Catharina Wolters, ged. Eelde 24-8-1766, overl. Eelde 9-1-1809. d.v. Wolter Jans en Geertruid Steringa, tr. 2. Eelde 22-6-1817 Ida Jans Meulman, ged. Eelde 31-8-1788, genoemd onder A XI. De eerste maal dat de naam Pieter bij een familie (van) Bolhuis voorkomt is volgens mijn gegevens bij A VII-c. Opmerkelijk is dat juist hij weer een potentiële kandidaat is voor een familiehuwelijk (Abbringe). Gezien de tijd zou hij de (groot)vader van Pieter Pieters van Bolhuis kunnen zijn (2). Waarom de onder B vermelde familie de naam (van) Bolhuis voerde is niet bekend. Het begint een beetje op een rijtje rechtopstaande dominanten te lijken waarvan er een valt. Als we de familie familie van Willemetje Jans (Tiddens) (BII) nagaan blijkt ook daar de naam Bolhuis voor te komen.

Ik laat hier enige gegevens van die familie volgen: -

C I. Fecke Melles, overl. voor 1711, tr. Anneke Jans, het echtpaar zal in Zuidbroek gewoond hebben.

Ila. Tidde Feckes tr. (H.C. Vcc 5, dd. 5-9-1711) Westerlee 11-10-1711 Jantien Jans, d.v. Jan Cobes (dan reeds overleden) en Grietje Meyering. (3)(4) (III) in 1743 wordt Tidde aangeduid als "ons kaspels geëligeerde".

Ilb. Albert Feckes, tr. Grietje Bottiens, echtpaar te Westerlee, Albert overleed na 1743, zijn vrouw vermoedelijk daarvoor.

Ilc. Jan Tjapkes, tr. Teetien Sijmens.

Ild. Mello Feckes, mogelijk gehuwd met Hilje Jans, want een Hilje Jans wed. van Mello Feckes tr. (H.C. V x 18 dd 19-1-1724) met Otto Harms, later hertr. ze voor de tweede maal (V x 19 dd. 25-3-1729) Fokke Harms te Muntendam.

Ile. Menste Feckes, tr. (H.C. V x 15 dd. 5-4-1700) Emo Jans (Meed).

IIIa. Fecke, ged. Westerlee 17-3-1713.
 IIIb. Jan Cobes, ged. Westerlee 26-12-1715, tr. Zuidlaren (als Jan Tiddes) 1747 Hindrikje Egberts Sissing, van Zuidlaren. In 1752 komt Jan Tiddes van Westerlee met attestatie naar Zuidlaren (IVa).
 IIIc. Grietje Tiddes, ged. Westerlee 13-11-1718, tr. (H.C. V cc 6, blz 781 in 1743) Willem Aijelts, z.v. wijlen Aielt Willems en Grietje Heeres
 IIId Anneke, ged. Westerlee 10-5-1725
 IIIe Elsie, ged. Westerlee 25-6-1730
 IIIf. Sune Tiddens, ged. Westerlee 15-6-1732, tr. 1. Westerlee 1763 Swaantje Okkes, tr. 2. Westerlee 1773 Lutgertje Ritzes (IVb).
 IIIg. Hinderkien ged. Westerlee 29-5-1735
 IIIh. Elsie ged. Westerlee 27-7-1738
 IVa. Willeme Jans Tiddes, ged. Westerlee 12-5-1748 (zie B II)
 IVb. Jan Sunes Bolhuis, geb. Westerlee 18-12-1768.
 Ik ken uit deze familie (nog) geen andere gevallen waar de naam "Bolhuis" wordt aangenomen, vermoedelijk gebeurde het ook bij Jan Sunes pas in 1811. Na de algemene oproep om gegevens aan het begin van dit artikel enkele meer specifiek gerichte vragen: Wie weet meer over het evt. verband tussen deze families? Wat voor de families B en C de reden om de naam (van) Bolhuis te gaan voeren? Waar kwamen Pieter Pieters en Aafke Jans vandaan? Hun huwelijk is nooit gevonden. Is er verband met de in de noten genoemde personen?

NOTEN:

- (1) Over Garmerwolde en familiehuwelijken gesproken: Catharina van Bolhuis, van Garmerwolde, tr. Groningen 16-10-1703 Pieter van Ringen, van Groningen. Haar broer Cornelis van Bolhuis, van Garmerwolde, tr. Groningen 14-4-1696 Bewina Cornelis van Ringen. Het zal dezelfde Cornelis Bolhuys zijn die in 1696 het burgerrecht krijgt. Een Jan Bolhuis is als neef getuige bij het huwelijk van Hendrika van Ringh te Groningen. Van deze personen is mij verder niets bekend.
- (2) Er kan ook verband bestaan met twee families uit Lellens die om onduidelijke redenen later de naam Bolhuis voeren en waarvan de stamouders eveneens het patroniem Pieters hebben. Dat zijn: Sasper Hitjes, tr. Tjamsweer 5-12-1732 Mettien Pieters, van Lellens, (hun zoon is Tidde (!) S. Bolhuis, ged. Appingedam 5-9-1753) en: Tijmen Pieters, schipper (!) te Lellens tr. Annechien Pieters.
- (3) Nog in één andere tak komt de naam Tidde voor. Het betreft hier Albert Herweringh van Groningen, tr. Appingedam 1705 Sjoucke Tiddes Bolhuys, van Oosterwijtwerd, hun zoon is Tidde Alberts Bolhuis.
- (4) Er zijn al zoveel gissingen gedaan dat er nog wel een hele wilde en ongefundeerde bij kan: Waarom zou Aafke Jans (B 1) geen dochter zijn van Jan Cobes en Grietje Meyering? Pieter Pieters en Aafke Jans hebben 8 kinderen met de namen: Grietje, Jan en Pietertje.

ooo

Trouwboek Oostwold 1755

Den 13, 20, 27 April geproclameert en den 1 Junij getrouwt (te Bunde) Eppe Jacobs Velthuis, zoon van Jacob Eppes, van Oostwolda, woonachtig in 't Beerster Hammerk, met Geertje Syverts, van Wynder, weduw van wijlen Frederijk Cadee, woonende te Bonda.

Papekop

DE FAMILIE AMSING

EEN VAN DE OUDSTE R. K. HOGELANDSTER GESLACHTEN

door O. J. Nienhuis

vervolg van blz. 28 van deze jaargang

wordende bij Eling Ties en vrouw onder vaste beklemmingen gebruikt, jaarlijx voor 15 gl., voor de somma van vier honderd zes en vijftig caroly gl. - 20 maay 1780.

Ommelander geslachten VII 70.6., blz. 697: "Voor Gerhardus Nanninga, Rigter van Siddeburen. Berentje Ridders en haar Eheman Jan Arries verkoopen aan Redmer Tewes en no. ux Derkjen Frericks de halfscheid van een Heerd Landes onder Usquert geleegen bij Albert Gerrits en vrouw onder beklemminge wordende gebruikt, doende deze halfscheid s'jaars tot huire een hondert Car. gl., behoorende de overige halfscheid aan de Eersame Hijke Tewes, sijnde het verkogte groot 14½ Juk 4 roeden binnen Dijksland en 28 ¾ Jukken 58 roeden uiterdijks land. Koopsom 3525 c.gl. 29 oct. 1772.

2. Trinje Tewes, geb. Usquert op de Groote Bosch, overl. Usquert 31-3-1753. Gehuwd Uithuizen 29-5-1732 met Jacob Pieters Bos, geb. Den Ham op Piloersema, overl. Usquert op Papekop 23-12-1764, lb. te Usquert op Papekop ca. 1733 t/m 1764, z.v. Pieter Jacobs Bos en Wiske Jacobs Scholtens. Jacob Pieters Bos hertrouwde met Jacomina Clasen. De boerderij Papekop diende in de 17de eeuw als schuilkerk voor Rooms-Katholieken. Hiervan wordt melding gemaakt door M. J. Gasman in het boekje "Parochie Den Hoorn, geschiedkundige aantekeningen", blz. 17: "In de Oostelijke Ommelanden was ondertusschen een pater, Johannus Langedul gearriveerd en als bewijs, hoe onveilig de paters hier leefden, moge vermeld, dat deze pater Langedul, die te Uithuizen veel vertoefde, door den heer van dat dorp, waarschijnlijk, Mello Alberda, werd verbannen. Ver trok de moedige zielenijveraar echter niet weg, want juist op de grens van Uithuizen naar den kant van Usquert heen, zette hij zich neer op de boerderij, Papekop geheeten, waar hij voortaan godsdienstoefeningen hield.

R.A. LXV d 14, fol. 80, 11 juli 1758. H.C. tussen Jacob Pieters en Jacomina Clasen. Dedigslieden aen Bruidgomszijde Grietje Pieters wed. van Jan Jans als volle zuster, Pontje Ariens als neef, Jacob Ariens als neef en Wiske Ariens als nigte, aen Bruidssijde Hindrik Clasen als volle broer, Gaale Clasen als volle broer, Lammert Derks en Anje Clasen als swager en volle suster, Beene Beenes en Eltje Clasen als swager en volle suster, Sijwert Hindriks en Geertruit Harms als volle oom en aengetrouwde moeij.

3. Redmer Tewes, geb. Usquert op de Groote Bosch, overl. Uithuizen 2-4-1783, lb. Usquert op de Groote Bosch van 1749 t/m 1771, daarna wonende te Uithuizen. Gehuwd Uithuizen 29-2-1736 met Derkjen Frericks Langelandt, geb. Garmerwolde, ged. Bedum 12-10-1702, overl. Uithuizen 26-11-1779, d.v. Freerk Jacobs Langelandt en Anje Cornelis. Derkjen Fr. Langelandt was weduwe van Geert Sierts.

R.A. LII b1, fol. 27: "Zijn gecompareert en erschienen D.E. Fre-rik Geerts en Bouke Willems egteluiden woonagtig op Luttekewolde in 't carspel Bedum onder de jurisdictie van Garmerwolde, de welke beleden voor haar en voor haar erfgenamen van de E. Redmer Thewes en Derkjen Frerix egteluiden woonagtig tot Usquert op de grote Busch in gereden gangbaren gelde ontvangen en op rente ge-
nomen te hebben een summa van 1.200 car. guldens 7-10-1754.

R.A. LII b2, fol. 129: "Zijn gecompareert en erschienen de E. Alje Wolters, Klaas Willems en derato caverende voor zijn Huisvrouw Imke Wolters, dewelke bekenden stedevast en onwederroepelijk verkogt te hebben zulks doende kragt dezès haar Huis door wijlen haar overleden moeder bewoond, staande te Uithuizen an de straat op kerkegrond doende jaarlijks met het sesjarig geschenk daar in begre-
pen tot huire Vijf gulden 5 Stuiver, om op anstaande maaij te anvaar-
den sulks alles aan de E. Redmer Tewes en Derkjen Vreriks Ehel. zo mede compareerden en dezen koop accepteerden voor een somma van vierhondert twee en dertig car. gulden. 1-5-1771.

R.A. LII b2, fol. 139: "Zijn gecompareert en erschienen de E. Red-mer Tewes en Derkjen Freriks thans woonagtig tot Uithuizen, de-
welke bekenden en beleden aan haar schoonsoon en dogter de E. Willem Ytes en Anje Redmers ehel. zo mede compareerden en dezen accepteerden Stedevast en onwederroepelijk verkogt op en overge-
dragen te hebben, zulks doende door dezen een behuizinge de grote Bos genaamt gelegen tot Usquerd, bestaande in een binnenhuis, keu-
ken en agterhuis met alles 't geene aard en nagelvast werd bevonden met bomen, planten en plantagiën met balkholt, kaarnmolen en dors-
blok, benevens de beklemminge van Een hondert vijf en veertig Juk-
ken binnen- en uiterdijs en sevenveertig Jukken anwas onder Us-
quert en Uithuizen gelegen. Zulks verkogt voor een somma van 6500 car. gld. 5-7-1771.

Grafschriftenboek, Uithuizen no. 28: "Anno 1783 den 2 April is de eerzame Reddemer Tewes in zijn leven voornaam huisman tot Uithui-
zen in het 74ste jaar zijnes ouderdoms zeer Christelijk in den Heere ontslaapen en leit alhier begraven verwachtende een zaalige verrij-
zenisse ten eeuwigen leven door onse Heer Jesus Christus.

Wapen: gedeeld, a. een faas beladen met een verkort kruis, bo-
ven: 3 klaverbladen, 2.1., beneden: een klaverblad; b. een faas
beladen met een kroon, boven: een ster, een kruis en een roos,
paalsgewijs, beneden: 3 rozen 2.1. (vers onleesbaar).

Grafschriftenboek, Uithuizen no. 27: "Anno 1779 den 26 Novembris is de Eer en Deugtsaame Derkjen Freriks Langelandt in haar leven de Huisvrouw van D.E. Reddemer Tewes woonagtig tot Uithuizen in het 77ste jaar haars ouderdoms zeer Christelijk ontslapen en den 6
December alhier begraven verwachtende een zalige verrisenisse ten
eeuwigen leven door onzen Heere Jesus Christus.

Wapen: gedeeld, a. 2 boomen, paalsgewijs, b. doorsneden boven:
3 eikels, 1.2., beneden: 3 klaverbladen, 2.1. (vers onleesbaar).
Kinderen uit dit huwelijk zie VI.1.

4. Grietje Tewes geb. Usquert op de Grootte Bosch, overl.
Uithuizen 3-2-1771, ongehuwd.

R.A. LII b1, fol. 64 vs.: "Zijn gecompareert en erschienen de E.
Geert Arents caverende mede voor sijn huisvrouw Berendina Roda

woonagtigh op Nieuwolda en Johannes Roda woonagtigh in Groningen, dewelke beleden en verklaerden an de E. Hijke Tewes en Grietje Tewes twe susters woonagtigh tot Uithuisen voor de tijdt van negen Jaeren in eigedom verpagt, gecedeert en overgedragen te hebben, als desen over desen negen en twintigh en een half grasen lant in agt vennen sonder de maat daerop te leggen gelegen tot Sandeweer hebbende sijn uitweg van het zuiden door Sandeweer anvank nemende op Gregori 1756 en eindigende op Gregori 1765, aldus verpagt voor een somma van twe duisent agthondert vijf en seventigh guldens, so verpagtenaren bekenden geheel en al van de pagtenaren ontvangen te hebben. 19-4-1756.

V. 2. kinderen van Freerk Ubbes en Grietje Ysbrants

1. Ubbe Freerks geb. Usquert op Kruisstee, overl. tussen 1776 en 1782, lb. op de Eenrummerstreek, daarna te Kloosterburen op Feddemaheerd van 1744 t/m 1767. Gehuwd (1) Usquert 3-8-1727 met Grietje Ariens geb. Eenrum, overl. Eenrum vóór 1742, waarschijnlijk d.v. Arien Ariens en Fokeltje Willems. Gehuwd (2) Den Hoorn 6-10-1742 met Eijtje Cornelis, geb. Mensingeweer, overl. Mensingeweer vóór 1782, d.v. Cornelis Edes en Trijntjen Jans.

Collectie Trip 455, no. 143: H.C. 17 nov. 1742 tussen Ubbe Freeriks te Eenrum en Eetje Cornelis d.v. Cornelis Eedes en Trijntje Jans e.l. te Mensingeweer. Dedigslieden aan bruidegomszijde: Jelmer Freerks, Tjaardt Fransen, Grietie Freriks, Jacob Reinders, Jacobus Boelens en Johanna Homans. Aan bruids zijde: Cornelis Eedes en Trijntje Jans e.l. Grietje Eedes en Jan Clasen e.l. Jan Cornelis, Trijne Jacobs, Eede Cornelis, Gerrit Edes, Lisebeth Jansen, Daniel Berents, Aagtje Eedes, Maria Eedes weduwe van M. Steven Cossel. R.A. XLV. c1, 12 januari 1787: "Voor Henricus Cleveringa. Zijn gecompareerd 1. de E. Reinder Willems in qlte als legitimus tutor over sijn drie minderjarige kinderen bij wijlen Trijntje Ubbes in huwelijk verwekt, als repraesentanten van der pupillen overleden moeder Ubbes. 2. De E. Otte Jans als voormond, Hindrik Jurjens sibbe en Alje Jans als vreemde voogden over de vier pupillen soo Trijntje Ottes bij wijlen Cornelis Ubbes in huwelijk heeft verwekt, als repraesentanten van wijlen der pupillen vader Cornelis Ubbes, te saemen kinds kinderen en erfgenamen van wijlen der pupillen grootmoeder Eetje Cornelis, dewelke bekenden een vaste en onherroepelijke afscheidinge met elkanderen gemaakt te hebben, nopens de nalatenschap van wijlen der pupillen grootmoeder Eetje Cornelis opgemelt. Kinderen uit dit huwelijk zie VI.2.

2. Grietje Freerks geb. Usquert op Kruisstee, overl. Usquert 10-3-1763. Gehuwd Uithuisen 6-2-1733 met Tjaart Fransen, geboorteplaats onbekend, overl. Usquert 1-1-1765, lb. op Kruisstee van 1738 t/m 1765.

Ommelander archieven 470: "Fredrik Ubbes tot Usquert heeft ingeh. voor den teit van 6 Jaeren, gregori 1734 aengevangen 64 Jucke en 64 roeden binnendeiks land, met nog 37 1/4 Jucken 64 roeden buitendeiks, maekende te saeme 102 1/4 Jucken 35 Roeden naer de roede 16 voet 300 roeden op het Juck. Soo binne als buitendeiks.

Nu Tiaert Fransen en
vrouw Grietie Frerikx tot
Usquert volg: U.E.M. resol.
van 12 Juny 1738

Sal. Jaarl. daer voor te huere
geeven 460 gl. de ouwde huer
volg. resol. van 22 feb. 1722

R.A. LI b1, fol. 133: "Voor Unico Alberda Heer van Menkema, Uithusen en Usquert. Dat persoonlijk voor mij gecompereert en erschenen zijn de E. Jacob Peters en Grietje Tjaarts Egtelieden, de E. Tewes Redmers en Eltjen Tjaarts ook Egtelieden, de E. Trijnje Tjaarts, geadsisteert met haar oom Ubbe Freerks, dewelke bekennen en beleden Samentlijk en elk in zijn qualiteit dat zij een Effectijve scheidinge en delinge met elkander hadden gemaakt van alzo danige goederen als de E. Tjaart Fransen en Grietje Freerks haar Comparanten vader en moeder saliger op haar hadden gedevolveert en tot haar profijjt nagelaten.

Is Tewes Redmers en Eltjen Tjaarts te dele gevallen enig in goet gerekent op 340 guld. 8 St. en de olderlijke plaatze Kruistee genaamt met de overdragt der landerijen toebehorende de ommelanden staande en gelegen tot Usquert, nog met huismans gereetschap Levendige Have mobile in goederen alles in voegen zoo ten Inventarie bekent staat in dato 5 Martius 1765 door wederzijts Contrahenten eigenhandig ondertekend is, alles voor een somma van 8848 guld. 16 St. 28 September 1765.

3. Catharina Freerks geb. Usquert op Kruisstee, overl. Usquert 8-8-1750. Gehuwd Uithuizen 19-8-1741 met Jacob Reinders geb. Uithuizen op Rijk-Hemmemaheerd, overl. Usquert 6-3-1763, lb. op Rijk-Hemmemaheerd, z.v. Reinder Jacobs en Eltje Clasen.

Grafschrift: "Anno 1763 den 6 maart is de Eersame Jacob Reinders in zijn leven woonachtig tot Usquert in het 48ste jaar zijn ouderdoms zeer Christelijk in den Heere ontslapen en leid ahier begraven, verwagende een zaalige verrijzenis door Jesus Christus.

Hier lig ik eenzaam in een huis
Ontslagen van veel moeite en kruis
Tot dat ik weder op mag staan
En weer tot mijnen Schepper gaan

R.A. LII b2, fol. 71: "Sijrt Harkes en Grietje Jacobs Ehel. woonachtig tot Uithuizen, verklaren ontvangen te hebben van de E. Rense Eelkes voormond, Ubbe Vreriks sibbe voogt en Eeuke Blink vreemde voogt over de onmondige soon van wijlen Jacob Reinders bij wijlen Trijntje Vreriks in egte verwekt de somma van 1.100 gl. 11-10-1766

4. Jelmer Freerks geb. Usquert op Kruisstee, overl. na 1747 Gehuwd Uithuizen 21-10-1747 met Maria Jans. Jelmer Freerks wordt genoemd in het huwelijkscontract van Ubbe Freerks en Eytje Cornelis. Van hem zijn verder geen gegevens bekend.

VI.1. Kinderen van Redmer Tewes en Derktje Freerks Langeland

1. Tewes Redmers geb. Losdorp, ged. Uithuizen 14-12-1736, overl. Usquert op Kruisstee 9-12-1807, lb. op Kruisstee van 1766 t/m 1807.

Gehuwd Uithuizen 7-2-1761 met Eltje Tjaarts geb. Usquert op

Kruisstee, ged. Uithuizen 18-12-1737, d.v. Tjaart Fransen en Grietje Freerks (zie ook V 2.2.).

R.A. XXIX 12, fol. 144, 12-1-1761. H.C. tussen Tewes Redmers en Eltje Tjaarts. Aan bruidegomszijde Redmer Tewes en Derkjen Freerks als vader en moeder, en Freerk Geerts en Bouke Willems als angetroude halfsuster en Theodorus Frereks als oom en Harke Syrts als angetroude oom en Trijnje Frereks als mae. En an de bruidssijde Tjaart Fransen en Grietje Freerks als vader en moeder en Jacob Peters en Grietje Tjaarts als swager en suster, en Ubbe Freerks als oom en Eetje Cornelis als angetroude mae en Jacob Reinders als angetroude oom.

R.A. LI b4, fol. 266: "Zijn gecompareert Tiewes Redmers en Anje Redmers welke verklaarden na Examinatie van den Staat en inventaris des Boedels bij wijlen hare zuster Trijntje Redmers nagelaten, dezelve in der minne te hebben gescheiden zijnde aan Tiewes Redmers te deel gevallen 1. 75 Grazen land onder Cantus gelegen bij de wed. van Roelf Harms s'jaars voor f 225 gulds onder beklemminge in gebruik. 2. 32 Grazen land onder Uithuizen gelegen bij de wed. van Tiewes Aljes s'jaars voor 112 gl. onder beklemminge in gebruik. 3. 19 Grazen land onder Zuidwolde gelegen bij Jannes Egges s'jaars voor 30 gl. onder Beklemminge in gebruik en word aan Anje Redmers toebedeelt. 1. 86 Grazen land onder Uithuizen mede gelegen bij Harke Ties s'jaars voor 252 gl. onder beklemminge in gebruik. 2. 25 Grazen land met zijn quelder onder Usquert gelegen bij Jan Rienjes s'jaars voor 90 gl. onder beklemminge in gebruik 3. 2 Grazen land onder Garmerwolde gelegen bij Wolter Jacobs onder beklemminge s'jaars voor 13 gulds in gebruik en worden voorzeide Landen wederzijts toegescheiden.

Kinderen uit dit huwelijk zie VII.1.

2. Catharina Redmers geb. Losdorp, ged. Uithuizen 31-3-1739, overl. Uithuizen 3-2-1799, ongeh.

Grafschriftenboek, Uithuizen no. 35. "Anno 1799 den 10 Februari is de Eer- en Deutzame Trijnnie Redemers dogter van de E. Redemer Tewes en Derktien Freriks in leven woonagtig tot Uithuizen seer Christelick in den Heere ontslapen oud 59 jaren 10 maanden en 15 dagen en leid ahier begraven, verwagtede een salige verrijzenisse ten eeuwigen leven door onsen Heere Jesus Christus.

3. Antje Redmers geb. Losdorp, ged. Uithuizen 4-5-1742, overl. Uithuizen 4-12-1834. Gehuwd Uithuizen 3-10-1767 met Willem Ites geb. Aduard, ged. Bedum 29-1-1734, overl. Usquert 18-9-1777, lb. te Usquert op de Groote Bosch, z.v. Ite Cornelis en Eijske Willems.

R.A. LI b1, fol. 179, 6-10-1767. H.C. tussen Willem Ites en Antje Redmers. Aan bruidegomszijde Claas Thomas en Eiske Willems als stiefvader en volle moeder, Willem Redmers en Hilje Ites als swager en suster, Jacob Hindriks en Sabina Ites als swager en suster. R.A. LII b5, fol. 96 vs. "Zijn gecompareerd de E. Tewes Redmers en Anje Redmers te zamen erfgenamen en Representanten van Trijnje Redmers welke bekenden en beleden stedevast en onwederroepelijk te hebben verkogt op en overgedragen zulks als nog doende door deesen aan de E. Antoni den Olden en Allegonda Verla Ehel. te zamen mede gecompareerd en in deesen Koop accepterende eerste

comparanten behuizinge te Uithuizen voor de somma van één duisend
Een honderd en vijftig car. gld. 18-5-1802.

VI.2. Kinderen van Ubbe Freerks en Grietje Ariens

1. Grietje Ubbes geb. Eenrum, ged. Den Hoorn 3-9-1730, jong overleden.
2. Arien Ubbes geb. Eenrum, ged. Den Hoorn 2-10-1731, overl. na 1758, ongehuwd.
3. Frerik Ubbes geb. Eenrum, ged. Den Hoorn 14-4-1733, overl. vóór 26-4-1734.
4. Willem Ubbes geb. Eenrum, ged. Den Hoorn 26-2-1734, jong overleden.
5. Frerik Ubbes geb. Eenrum, ged. Den Hoorn 26-2-1734, jong overleden, vóór 21-7-1737.
6. Grietje Ubbes geb. Eenrum, ged. Den Hoorn 11-4-1735, jong overleden.
7. Frerik Ubbes geb. Eenrum, ged. Den Hoorn 21-7-1737, overl. vóór 3-12-1740.
8. Hilje Ubbes geb. Eenrum, ged. Den Hoorn 27-10-1738, jong overleden.
9. Fridericus Xaverus Ubbes geb. Eenrum, ged. Den Hoorn 3-12-1740, overl. vóór 15-6-1754.

VI.2. Kinderen van Ubbe Freerks en Eytje Cornelis

10. Trinje Ubbes geb. Eenrum, ged. Den Hoorn 1-10-1743, overl. Kloosterburen op Feddemaheerd 4-4-1782. Gehuwd Den Hoorn 26-10-1764 met Reinder Willems geb. Kloosterburen op Feddemaheerd, ged. Den Hoorn 17-11-1736, overl. Kloosterburen 21-5-1792, lb. op Feddemaheerd van 1767 t/m 1792, z.v. Willem Reinders en Bouke Reinders.
R.A. XLV c1, fol. 49, 11-9-1764, H.C. tussen Reinder Willems en Trijntje Ubbes. Getuigen aan bruidegomszijde de E. Rense Eelkes en desselfs huisvrouw Bouke Reinders als stiefvader en moeder, de E. Jacob Jacobs en Vrouke Willems als swager en suster. En an de Bruidssijde de E. Ubbe Freriks en Eetje Kornelijs als vader en moeder, de E. Kornelis Eedes als grootvader en de E. Jacob Pieters en desselfs huisvrouw Griete Tjaarts als neef en nigte en Tiewes Reddemers en desselfs huisvrouw Eltien Tjaerts als neef en nigte.
11. Grietje Ubbes geb. Kloosterburen op Feddemaheerd, ged. Den Hoorn 4-10-1744, jong overleden.
12. Tetje Ubbes geb. Kloosterburen op Feddemaheerd, ged. Den Hoorn 18-10-1745, jong overleden. (wordt vervolgd)

Bij Sasland - postbus 1127 - Groningen, verschijnen eveneens de "Driemaandelijkse Bladen".

Dit tijdschrift, dat de taal en het volksleven in het oosten en noord-oosten van Nederland behandelt, werd in 1901 voor het eerst uitgegeven door de een jaar tevoren opgerichte Vereeniging tot Onderzoek van Taal en Volksleven in het Oosten van Nederland, die tot 1908 vooral onder leiding van Dr. J.H. Galleé en G.J. Klokman heeft bestaan. Van 1909 tot het omstreeks 1931 ophield te verschijnen is het tijdschrift vervolgens geredigeerd door Dr. J. Bergsma. In 1949 begon onder redactie van Dr. H.L. Bezoen en Dr. J. Naarding de Nieuwe Serie. In 1955 werd het tevens orgaan van het Nedersaksisch Instituut der Rijksuniversiteit te Groningen, waarvan Prof.Dr. K.H. Heeroma toen hoogleraar-direkteur was.

De Driemaandelijkse Bladen verschijnen vier maal per jaar. Prijs per jaargang f. 10.00, voor 1 februari van ieder jaar te voldoen door overschrijving op postrekening 1215274 t.n.v. de Penningmeester van de Stichting Sasland, Postbus 1127, Groningen.

Bij van Gorcum - Assen verscheen onlangs als tiende deel van de reeks Nederlands Repertorium van Familienamen het deel "Rotterdam", ingeleid door H. Buitenhuis. De eerste negen delen, die de namen van Drenthe, Friesland, Groningen, Utrecht, Zeeland, Overijssel, Amsterdam, Gelderland en 's Gravenhage geven, zijn reeds bij dezelfde uitgever verschenen.

Ofschoon Rotterdam zich buiten het onmiddellijke interessegebied van de lezers van Gruoninga bevindt, menen wij er toch goed aan te doen het verschijnen van dit deel onder de aandacht te brengen. Onder de 35.095 familienamen zullen er ongetwijfeld een aantal zijn, die voor noordelijke genealogen van belang zijn.

Gruoninga

TIJDSCHRIFT VOOR GENEALOGIE, NAAM- EN WAPENKUNDE

20^e jaargang 1975

3

Redactie: Ir. Th.P.E. de Klerck
G.W. Nanninga

Eventuele bijdragen te zenden aan het redactieadres: "Gruoninga",
Sasland - postbus 1127 - Groningen

INHOUD

Mr. J.P.A. WORTELBOER	- Het geslacht Wortelboer,	73
Ds. P. DATEMA	- De Datema's loten van dezelfde stam? (II),	78
G.W. NANNINGA	- Surhuisterveensters in Westerbroek,	85
Drs. U.M. UBBENS	- De grafzerk van Heertjen Ubbes,	88
E.J. HEERES	- Aanvulling op de oudste gegevens Kok,	90
P.J.C.ELEMA/Dr. P. BOS	- Genealogie Moorlag (II),	91
O.J. NIENHUIS	- De familie Amsing, een van de oudste R.K. Hogelandster geslachten (IV),	97
Ir. Th.P.E. DE KLERCK	- De familie Boneschansker (III).	103

HET GESLACHT WORTELBOER

door Mr. J.P.A. Wortelboer

Uitgangspunt van de genealogie van bovengenoemde familie is het echtpaar Jan Hindriks Wilkens en Geessien Geerts Wortelboer. Sinds 1764 komt Jan Hindriks Wilkens voor met de achternaam Wortelboer. Hierover straks meer.

Verzameld zijn alle nakomelingen in mannelijke lijn; dit houdt o.m. in dat in beginsel iedere thans levende Wortelboer zich in deze genealogie moet kunnen terugvinden. Wanneer dat in een incidenteel geval niet mogelijk is, behoort hij ongetwijfeld tot een Noord-Amerikaanse tak, waarmee ik geen contact heb kunnen leggen.

Het voorgeslacht van Jan Hindriks Wilkens is ons slechts bekend geworden uit zijn huwelijkscontract uit 1741. Daarin wordt hij genoemd een zoon van Hindrik Wilkes en Gijssel Jans Deuling en blijkt hij afkomstig te zijn van het dorpje Hee, waarmee bedoeld wordt Heede, dat op enkele tientallen kilometers van Oude Pekela, in Duitsland is gelegen. Een onderzoek in Heede leverde niets op, daar de R.K.-kerkboeken eerst in 1720 aangevangen.

Van de familie van zijn vrouw Geessien Geerts Wortelboer, is ons meer bekend. Uit het reeds genoemde huwelijkscontract bleek, dat zij een dochter was van Geert Geerts Wortelboer en Trijntje Freriks. Met uitzondering van verschillende akten uit de rechterlijke archieven uit de periode 1730-1733, is het niet gelukt iets meer over Geert Geerts Wortelboer te vinden. Wel is dat gelukt met de familie van zijn vrouw Trijntje Freriks. Zij is een dochter van Frerik Jurriens en Antje Lammerts, terwijl ze ook nog een broer had, Lammert Freriks geheten. Deze Lammert Freriks was schoenmaker te Midwolda en huwde in eerste echt met Ida Meeuwes, die een dochter was van Meeuwes Popkes en Wija Berents; deze laatsten behoren tot het Veenkoloniale geslacht Smit, waartoe o.m. de scheepsbouwers Smit op Westerbroek gerekend moeten worden. Voor de tweede maal huwde Lammert met Hillena (Leentje) Harms, die vermoedelijk identiek is aan Helena Clasens met wie hij op 28 november 1740 een huwelijkscontract opmaakte te Midwolda. Uit zijn eerste huwelijk had Lammert Freriks een tweetal dochters: Trijntje en Wupke, beide Ned. Hervormd gedoopt te Midwolda, resp. 26 juni 1735 en 29 maart 1737. Gesteld kan worden dat 95% van alle Wortelboeren in mannelijke lijn afstammen van Jan Hindriks Wilkens Wortelboer en Geessien Geerts Wortelboer. Uit dit echtpaar werden een vijftal zoons en één dochter geboren, die niet als zuigeling kwamen te overlijden. Alle vijf zoons traden in het huwelijk en zorgden voor een talrijk nageslacht. Om wille van de overzichtelijkheid heb ik de stamboom gesplitst in vijf takken; iedere tak geeft de afstammelingen van één van de vijf zoons weer. De oudste zoon, Hindrik Jans Wortelboer vormt met zijn nageslacht de eerste tak, de tweede zoon, Geert Jans Wortelboer, is het begin van de tweede tak, de derde zoon Jan en de vierde zoon Freerk Jans Wortelboer vormen met hun nageslacht de derde en vierde tak, terwijl de jongste zoon Wilke Jans Wortelboer met zijn nakomelingen de vijfde tak vormt. De naam Wortelboer komen we voor het eerst tegen in een akte uit het jaar 1759. In die akte wordt Trijntje Freriks de weduwe van Geert Geerts Wortelboer genoemd. De naam Wortelboer is aan de tekst toegevoegd; misschien werd bij het voorlezen van de akte door Trijntje Freriks opgemerkt dat wijlen haar man Wortelboer heette en werd toen de naam nog bijgeschreven.

Circa 100 jaar oude maquette van de scheepswerf van Fredericus Wortelboer te Oude Pekela, door zijn zoon Gerhardus meegenomen naar Argentinië en thans in bezit zijnde van zijn kleindochter Ana wonende in Azul (Arg.).

Op de helling twee in aanbouw zijnde schepen, rechts het woonhuis, links de hellingschuur, op de voorgrond het diep met de "snikke".

Geessien Geerts Wortelboer, het eenige kind van Geert Geerts en Trijntje Freriks, huwde in 1741 met Jan Hindriks Wilkens. J. H. Wilkens noemde zich sedert 1764 Wortelboer en komt sinds dien onder verschillende benamingen voor. De meest eenvoudige is wel Jan Hindriks, wat wil zeggen: Jan de zoon van Hindrik; een iets uitgebreidere versie is: Jan Hindriks Wilkens, wat wil zeggen: Jan de zoon van Hindrik en de kleinzoon van Wilke; ook wel wordt zijn naam voluit geschreven en wordt het: Jan Hindriks Wilkens Wortelboer; vooral de pastoor van Kleinemeer had daar een handje van. Zelf ondertekende hij in den beginne met Jan Hindriks Wilkens, terwijl hij later consequent Jan Hindriks of Hinders Wortelboer schrijft.

Een acceptabele verklaring van de naam Wortelboer heb ik niet kunnen vinden. Misschien, het is maar een veronderstelling, bezaten onze voorouders stukken land in de Oude Pekela ter ontginning, welke bezaaid waren met oude wortelstronken. Een mogelijke andere verklaring voor de naam Wortelboer vond ik in het boek "Oud Hoogezand en Sappemeer in woord en beeld", van Leonard Smid. Daar staat op pagina 23 te lezen: "de veenkoloniaal verbouwde aanvankelijk voor eigen gebruik en als ruilmiddel in het dorp granen, bonen, knollen en pinksternaken, een soort wortel". In Veendam komt in de 18e eeuw een familie Pinksterboer voor. Zou het dan niet kunnen zijn, dat een pinksterboer hetzelfde is als een wortelboer?

Ook moet gewezen worden op hetgeen in het woordenboek van Van Dale staat: "een boer die vooral wortelen teelt". In het, door Drs. C. Kruijskamp verzorgde supplement hierop staat: "boer, die binnen een stad woont, maar zijn bouwgrond daarbuiten heeft".

Zoals met alle namen in de 18e eeuw werd ook onze naam op verschillende manieren geschreven zoals Wortel Boer, Wortel Buir of Wortel Buur, al of niet aan elkaar geschreven.

Het stamechtpaar Wortelboer, Jan Hindriks Wilkens Wortelboer en Geessien Geerts Wortelboer, heeft zijn kinderen Rooms Katholiek opgevoed. Voor zover dit aan Jan Hindriks heeft gelegen is dit niet zo verwonderlijk. Hij was immers afkomstig uit Heede, een dorp in het Katholieke Emsland. Geessien Geerts werd echter te Oude Pekela gedoopt op 15 december 1720 in de Ned. Hervormde kerk. Nu is dit nog geen reden om te gaan denken, dat zij niet R.K. zou zijn. Dergelijke dopen kwamen meer voor bij Katholieke families bij afwezigheid van een R.K. geestelijke. Toch ben ik van mening dat de eerste Wortelboer's, de ouders van Geessien Geerts Wortelboer, Ned. Hervormd waren. Behalve de doop van hun dochter in de Ned. Hervormde kerk kan hieromtrent worden aangevoerd dat de broer van Trijntje Freriks, namelijk de hiervoor al genoemde Lammert Freriks, in ieder geval zijn eerste huwelijk sloot met een niet-Katholiek meisje: Ida Meeuwes, terwijl de beide kinderen uit dat huwelijk in de Ned. Herv. kerk van Midwolda werden gedoopt.

Boeren, smeden/scheepsbouwers, en kooplieden, dat is een globale indeling van de beroepen en ambachten welke door de Wortelboeren in de 18e en de 19e eeuw werden uitgeoefend. Zelfs in deze tijd is de vererving van een beroep van vader op zoon nog waar te nemen. Bij de boeren is dit een heel normale zaak, maar het feit dat in de eerste tak nog steeds smederijen en een scheepswerf voorkomen is toch wel een aardig gegeven. Was Jan Hindriks Wilkens, waarschijnlijk in navolging van zijn schoonvader Geert Geerts Wortelboer, werkzaam als ontginner in de

Pekelder venen, zijn zoons werden al niet meer zonder uitzondering ver-
vener. De oudste zoon, Hindrik, werd mr. smid in Oude Pekela en lever-
de o.m. het ijzerwerk voor de toen nog houten schepen. Zijn nakomelingen
waren o.a. zoals hiervoor al gezegd smeden en scheepsbouwers. De twee-
de zoon, Geert, kocht van zijn ouders een boerderij in de Pekela; veel
van zijn nakomelingen bleven het boerenbedrijf trouw, hoewel velen, ten
gevolge van de grote gezinnen genoodzaakt waren op andere wijze de kost
te verdienen en op die manier nog al eens in de textiel terecht kwamen.
De derde en vierde tak zijn al spoedig in mannelijke lijn uitgestorven,
zodat deze in deze beschouwing niet aan bod komen.
De vijfde zoon tenslotte, Wilke, kocht van zijn ouders eveneens een boer-
derij. Veel van zijn geslacht zocht het in de manufacturen, terwijl ver-
schillenden hun heil zochten in de scheepvaart.

De familie Wortelboer woonde gedurende de 18e eeuw in de beneden Pekel
A en wel aan de Noordkant, waarmee Oude Pekela wordt bedoeld, dit in
tegenstelling tot de boven Pekel, waarmee Nieuwe Pekela vroeger werd
aangeduid. In de 19de eeuw zwermde de Wortelboer's uit, niet alleen
over Nederland, waarbij de nadruk lag op Amsterdam, maar ook naar
Meppen, Rütenbrock en Bremerhaven in West-Duitsland. Ook nu nog wo-
nen in Rütenbrock tientallen Wortelboer's. Enkele ondernemende fami-
lieleden belandden zelfs aan de overkant van de Atlantische Oceaan, zo-
dat thans in Argentinië en in Michigan (USA) vele Wortelboer's wonen.
Ook in deze eeuw vond er een trek plaats naar andere werelddelen. Nu
richtte men voornamelijk zijn schreden naar Australië, Nieuw Zeeland en
Canada, terwijl ook nog een tweetal zich naar Zwitserland begaf.

In het begin van de 18e eeuw was het met de mogelijkheid tot kerkgang
treurig gesteld. De Katholieken woonachtig in de beide Pekela's moesten
naar Kleinemeer (eenbuurtschap bij Sappemeer) voor het bijwonen van de
Heilige Mis. In 1767 begonnen de Katholieke Pekelder veenboeren te re-
questreren in Groningen om toestemming te verkrijgen tot het bouwen van
een eigen kerk. Dit verzoek werd afgewezen. Toen de Pekelder Katho-
lieken vervolgens in afwachting van gunstiger tijden de boerderij, voor
de eredienst aangekocht, een beetje opknapten, werd deze in de nacht
van 23 op 24 augustus 1771 door anti-papisten "met sulck een rasernie en
helse furie" verwoest, "dat sij den eenen steen niet op den andere gela-
ten hebben". In 1773 kwam Willem V in ons gewest en nu deden de katho-
lieken een poging om van de stadhouder de gewenste toestemming te ver-
krijgen. Onze Jan Hindriks Wortelboer en Jan Harms Poker overhandig-
den eigenhandig een request aan de Prins. Weer was het resultaat nihil.
Maar de Katholieken versaaften niet. Eind 1782 probeerden ze het nog
eens, dit maal bij het stadsbestuur van Groningen. Willem Cornelis Smit
(die later als Grol voorkomt), Hindrik Everts Schuckenbruch, Jakobus
Willems, Jan Hindriks Flas, Harm Berents Drent, Jan Kaspers Drent,
Jan Hindriks Wortelboer, Harm Geerts Smit en Roelf Kaspers
Drent, allen stadsmeiers in Oude- en Nieuwe Pekela zonden een schrij-
ven, waarin zij betoogden, dat meer dan 70 gezinnen met bijna 200 kin-
deren nog altijd waren aangewezen op de parochie in Kleinemeer. Dit
verzoek tenslotte werd ingewilligd. De nieuw te bouwen kerk mocht wor-
den gebouwd te Oude Pekela op de "plaatse" land van Jan Hindriks
Wortelboer.

Het hierbij afgedrukte wapen werd voor de hele familie ontworpen.

De omschrijving luidt als volgt:
in zilver een blauwe golvende dwarsbalk vergezeld van drie groene klaverbladeren.

Helmteken: een groen klaverblad

Dekkleden: zilver en groen

Het wapen is geregistreerd bij het Centraal Bureau Voor Genealogie onder nr. 4.7.5904. Dit wapen versymboliseert de binding van onze familie met de scheepsbouw en de scheepvaart, tot uiting komende in de blauwe golvende dwarsbalk, terwijl hiermee tevens herinnerd wordt aan het riviertje de Pekel A, waaraan onze voorouders zich hebben gevestigd. De drie klaverbladen zijn een verwijzing naar de landerijen, die door de eerste Wortelboer's in cultuur werden gebracht.

Het bovenstaande geeft de hoofdzaken weer uit de inleiding van het door mij samengestelde en onlangs als nummer 3 in de "Gruoninga-reeks" verschenen boek "Wortelboer een geslacht uit de Veenkolonien". Belangstellenden in de geschiedenis van onze familie moge ik verwijzen naar deze uitgave.

ooo

De eerste kampeerder?

In het doopboek van Haren troffen we de volgende doopakte aan:
28-7-1743: Roelof Abeen wonende over het Hoornsche diep in een Tente, en Albertijn Geers ehel. een Sone Geert.

DE DATEMA'S LOTEN VAN DEZELFDE STAM

door Ds. P. Datema

vervolg van blz. 44 van deze jaargang

- R VIII,3 Jan Datema, ged. Roderwolde 26-12-1781, ovl. Hogemeeden 28-12-1835, huwt te Den Ham 10-5-1807 Antje Sonius van Noordhorn, d.v. Bernardus Sonius en Jantje Egberts, wv. 5 kinderen, geboren te Wierum en Oostum met nageslacht in het Westerkwartier, o.a. Niekerk-Oldekerk.
- 4 Hendrik Datema, geb. Sandeburen 20-5-1784, ged. Roderwolde 30-5-1784, arbeider te Roderwolde, landbouwer te Foxwolde, ovl. Leutingewolde 21-2-1852, huwt te Roden 6-5-1813 Tjerkje Roelfs Hofman van Roderwolde, d.v. Roelof Gerrits en Sjoukjen Tjerks, ged. Roderwolde 19-6-1785, waarvan 6 kinderen: nageslacht in het noorden van Drenthe?
- 5 Pouwel Datema, ged. Roderwolde 20-7-1788, landbouwer te Sandeburen op de helft van het familieland van deze tak, ovl. Sandbuir 30-3-1829, huwt te Roden 20-6-1821 Sabke Pieters Oosterhof, d.v. Pieter Oosterhof en Antje Sietzes, geb. Roden 28-3-1797, ged. ald. 9-4-1797, ovl. 9-1-1836, wv. kinderen geboren te Sandeburen: nageslacht te ?
Zij hertrouwt te Roden 30-12-1830 Harm Hindriks Ipema, landbouwer Zulte, weduwnaar van Neessien Ananias.
- R VIII,6 Jan Datema, ged. Roderwolde 12-10-1783, verder?
- 7 Wemeltie Datema, ged. Roderwolde 17-6-1787, verder?
- RVIII,8 Derk Datema, ged. Roderwolde 21-5-1786, landbouwer Sandbuur, ovl. ald. 13-12-1859, huwt te Roden 6-8-1812 Hinderkien Roelfs Weering, d.v. Roelf Berends Weering en Annigje Jans, geb. Roderwolde 13-8-1785, ovl. Sandebuir 25-5-1864, waarvan 6 kinderen met nageslacht in het noorden van Drenthe.
- 9 Jan Datema, geb. Sandeburen 26-10-1788, ged. Roderwolde 2-11-1788, koopman, tapper en landbouwer te Roderwolde, ovl. ald. 11-5-1863, huwt te Roden 27-12-1815 Hindrikje Jans Venekamp, d.v. Jan Reinders en Renske Jans, geb. Roderwolde 21-10-1782, ged. ald. 27-10-1782, ovl. ald. 1-3-1847, waarvan minstens 4 kinderen met nageslacht in Roderwolde (molen!) en omgeving.
- 10 Roelfje Datema, geb. Sandebuur 14-5-1791, ged. Roderwolde 22-5-1791, ovl. Sandebuur 19-8-1872, huwt te Roden 8-5-1812 Hendrik Tunnis Everts Papenburg (achternaam van 1826!), z.v. Evert Berends en Ike Jans, geb. of ged. Foxwolde 5-10-1783, landbouwer ald., ovl. ald. 19-6-1831, waarvan 2 kinderen, o.a. Sikke Datema Everts, die later trouwde als Sikke Papenburg.
- 11 Annigjen Datema, ged. Roderwolde 5-1-1794, jong gestorven.
- 12 Annigje Datema, ged. Roderwolde 28-12-1794, ovl. Roderwolde 17-3-1869, huwt te Roden 20-5-1818 Berend Roelfs Weering, z.v. Roelf Berends Weering en Annigjen Jans, geb. of ged. Roderwolde 25-4-1790, landbouwer, herbergier en winkelier te Roderwolde, ovl. ald. 26-4-1861, wv. 5 kinderen.
- 13 Wemeltie Datema, geb. Sandeburen 2-11-1797, ged. Roderwolde 12-11-1797, ovl. 6-11-1876, huwt te Roden 3-5-1839 Adrianus Hen-(de)rikus Fonk, weduwnaar van Jeichien Hindriks Brink, z.v. Pieter Fonk en Anke Jurriens, ged. Roderwolde 14-7-1799, schoenma-

- ker, ovl. 12-10-1864, geen kinderen.
- 14 Steverijn Krijthe Datema, geb. Sandeburen 15-9-1800, ged. Roderwolde 5-10-1800, landbouwer Sandbuir, ovl. 26-8-1876, huwt te Grootegast 20-5-1844 Renske Jacobs van Zanten, d.v. Jacob Jans van Zanten en Jantje Jans, geboren te Sebaldeburen plm 1809, wv. 2 zoons.
- 15 Jantje Datema, ged. Roderwolde 3-4-1803, verder onbekend.

De andere tak van Roderwolde begint met Roelof Datema, vanaf 1595 tot 1633 telkens samen met Hindrik (R I,1) genoemd. Deze tak wordt aangeduid met een S, omdat de achternaam Datema bewaard gebleven is via het echtpaar Syverling-Datema, dus langs een vrouwelijke schakel, zie S VI, 1.

- S I, 1 Roelof Datema, geboortejaar onbekend, landbouwer Roderwolde (Sandeburen), ovl. na 2-2-1635; kocht kerkeland in 1595, was kerkvoogd 1600-1602, moest opening van zaken geven t.o.v. Drost en Gedeputeerden (R.A. Assen, Resolutien van Drost en Gedeputeerden, dl. I, blad 76, nr. 8, 3-11-1602), ondertekende de kerkekening vele malen in de jaren 1611-1633. De naam van zijn vrouw die volgens het register op het gemaal op 13-5-1630 nog leefde, is niet gevonden. Volgens de grondschatting van 16-6-1630 had hij zijn landerijen overgedragen aan zijn zoon Jacob, die daarvoor zijn (onbekende) zusters schadeloos had gesteld.
- S II, 1 Jacob Datema, geboortedatum onbekend, landbouwer Sandeburen, ovl. 1652 (in 1653 afrekening met erven van Jacob Datema in kerkeboek), ondertekent de rekeningen van 1622-1651, is in die periode een paar maal kerkvoogd, stemt in 1644 mee voor een nieuwe schoolmeester, komt ook voor in de grondschattingsregisters, gehuwd met een onbekende vrouw, had op 13-5-1630 vier kinderen boven een jaar, misschien deze vier: (Etstoel, lottingen 1678, blz. 284 vv.).
- S III, 1 Hillegien Datema, ovl. voor 12-11-1678, gehuwd met ..., enige zoon en erfgenaam Luyrt Jansen.
- 2 Popke Datema, ovl. tussen 1672 en 1678, landbouwer Sandeburen vanaf 1652, ondertekent kerkerekeningen 1652-1672, kerkvoogd 1664, huwt te Noordlaren 3-9-1647 Grietje Heminge, geboren te Glimmen, d.v. Jan Heminge en Hendrikje, wv. 1 zoon en erfgenaam, zie S IV, 1.
- 3 Oetje Datema, ovl. voor 12-11-1678, huwt te Noordlaren 3-9-1647 Lugien Heminge van Glimmen, z.v. (?) Jan Heminge en Hendrikje, wv. 2 kinderen: Lammegien Heminge, geb. 1656, tr. 1675 Willem Hidding van Bunnan en Jan Hieminge, geb. 1661, tr. 1683 Jantien Hidding van Gasselte. Zie verder bij S VI, 3 en Jaarboek Centr. Bur. voor Genealogie, 1972, blz. 131.
- 4 Pouwel Datema, landbouwer, had land te Roderwolde en Foxwolde, was 1663-1668 kerkvoogd te Roden, ovl. plm. 1678 te Foxwolde, huwde 1652 (eenkindschap van 8-11-1652, geaprobeerd door Etstoel 10-11-1652) Cornelissien Luytiens, d.v. Luytien Jansen van De Sulte, weduwe van Jan/Johan Schuirinck/Schuiringe, met wie zij in 1635 getrouwd was, uit welk eerste huwelijk zeer waarschijnlijk sproot Annegien Schuiringe, de vrouw van Himme Datema (R III, 1). Het tweede huwelijk bleef kinderloos.
- Is deze Pouwel Datema dezelfde als die in 1630 onder Haren 30 grazen land gebruikte (R.A. Gron. Statenarchieven 1594-1798, nr. 2133)?

- S IV, 1 Harmen Datema, geb. midden 17de eeuw, landbouwer te Sandeburen op een volle plaats met de helft van het familieland van deze tak, ondertekent de kerkerekeningen van 1675-1694, is 2x kerkvoogd, ovl. 1696 (diaconieboek Roderwolde), huwt ... Jantien Hamming, d.v. Jan Hamminck en ..., geboortedatum onbekend, ovl. 1691 (diaconieboek), wv. 2 kinderen (Etstoel, lottingen 1701, blz. 445, Rechtdagen Drost en Gedeputeerden 9-11-1707).
- S V, 1 Popke Datema, geb. voor 1680?, landbouwer Sandeburen, ondertekent de kerkerekeningen 1696-1727, 2x kerkvoogd, vermoedelijk in 1727 gestorven, gehuwd met Trijntje Luinge van ..., waarvan 4 kinderen, volgorde onbekend, zie S VI, 1-4.
- 2 Jantien Datema, verder niet gevonden.
- S VI, 1 Jantien Datema, geboortedatum onbekend, huwt te Roderwolde 1731 Nicolaas Suyverding (ook wel Siverling) van Norch, uit welk huwelijk o.a. een zoon Popke Datema, zie S VII, 1
- 2 Frerik Datema, geb. datum onbekend, landbouwer te Zandeburen op de helft van het familieland, schatbeurder, ondertekent de rekeningen 1730-1746, ovl. tussen 1746 en 1750, huwt te Roderwolde 14-10-1742 Oetje Heminghe van Glimmen, d.v. Lucas Heminghe en Hillegien, ged. Noordlaren 25-12-1707, wv. 2 dochters, zie S VII, 2-3. Het uitblijven van mannelijk nageslacht zal de reden geweest zijn, dat naderhand de helft van het familieland, dat door deze tak gebruikt werd, overging in handen van leden van de andere tak: R VI, 2 en R VII, 5 en hun nazaten.
Oetje Heminghe hertrouwde Roderwolde 19-4-1750 Lambert Bavinge, weduwnaar van Onnen.
- 3 Marrechijs Datema, geb. plm. 1707, ovl. Noordlaren 25-11-1765 (58 jaar oud), huwt Roderwolde 24-5-1742 Jannis Heming van Glimmen, z.v. Jan Heming en Jantien Hidding (zie S III, 3), wv. 3 kinderen.
- 4 Grietje Datema, belijdenis Roderwolde 17-6-1736, huwt te Groningen 7-3-1747 Jan Hieming van Noordlaren, verder niet gevonden.
- S VII, 1 Popke Datema van Siverling of Popke Datema Zuiverdink, ged. Norg 30-3-1732, landbouwer Zuidvelde, ovl. 22-1-1766, huwt 6-1-1766 thuis in Zuidvelde Marchje Hindriks, d.v. ..., ovl. 9-4-1799, wv. 1 zoon, posthuum geboren, zie S VIII, 1.
- S VII, 2 Trijntje Datema, ged. Roderwolde 12-4-1744, verder onbekend.
- 3 Hillegijn Datema, ged. Roderwolde 26-7-1745, verder onbekend.
- S VIII, 1 Popke Datema, ged. Norg 20-4-1766, landbouwer te Een, ovl. ald. 16-5-1795, huwt 1. te Norg 7-5-1786 Marchje Stevens van ..., wv. 1 zoon: S IX, 1. huwt 2. te Norg 18-5-1794 Hendrikje Stevens, d.v. Steven Hendriks Koopman en Wemeltje Theis, ovl. Een 24-1-1803, wv. 1 zoon: S IX, 2.
- S IX, 1 Popke Datema, ged. Norg 17-6-1787, verder niet gevonden.
- 2 Steven Datema, geb. te Een, ged. Norg 19-4-1795, landbouwer, huwt te Norg 15-5-1824 Hinderkien Adriaans van Dijken, d.v. Adriaan van Dijken en Wibbichje Jans Hoff, ged. Norg 13-3-1791, wv. 6 kinderen met nakomelingen in west Drenthe, Meppel e.o. en noordoost Overijssel.

C. De Groninger takken tot ruim 1800.

Volgens het boek Grafschriften in Stad en Lande van 1910 werd in 1622 te Legemeeden begraven Grete Roelfjes de weduwe van salige Duert Stul-

lersma (?) ende Egbert Datema. Bij de registratie van de verhuurde landerijen van het voormalige klooster te Aduard in 1595 blijkt zij reeds weduwe te zijn en wordt dan aangeduid als Grete Datema (later ook als Griete). Aanvankelijk staat zij vermeld onder het hoofd Landen op de Hoge Meeden, later onder het hoofd Dyxter en Legemeedster (Zie R.A. Gron., Statenarchieven nrs 2289 vv.). Volgens de onderzoeken van de heer B.W. Siemens bij het samenstellen van de Historische Atlas van de Provincie Groningen en de daarop gebaseerde, door hem getekende boerderijkaart (gedeponeerd op het Rijksarchief te Groningen) gebruikte zij de boerderij ten noordoosten van Den Horn, ten noorden van de spoorlijn Groningen-Leeuwarden, waarvan de reed ten oosten van de overweg op de Weersterweg uitkomt (thans gebr. Cazemier). Deze voormalige kloosterboerderij, die naderhand gekocht kon worden, is tot op heden in gebruik bij nakomelingen van Griete, de oude weduwe, zoals ze aangeduid wordt in het lidmatenregister van Aduard.

De eerste man van Grete Roelfjes, Duurt Stulling(e) of Stolling(a), was waarschijnlijk een nazaat van Wolter Stollings soen, die in 1540 op Hoge- en Lagemeeden 73 grazen land gebruikte (Oml. Arch. nr 39), zodat we de veronderstelling wagen, dat deze boerderij eerder door Stolling's bewoond werd. Vermoedelijk is uit het huwelijk van Duurt en Griete slechts één zoon geboren, ook weer Duert geheten, wat de veronderstelling oproept, dat de vader gestorven is voor de geboorte van zijn zoon. Om een deel van de nalatenschap van de zoon Duurt is langdurig gepleeerd (R.A. Gron. Recht. Arch. LXI*a) en in dat proces waren ook kinderen uit het tweede huwelijk van Grete Roelfjes betrokken: Hindrick Datema en Egbert Datema, die dan zonen moeten zijn van Egbert Datema, die bij de eerste registratie in 1595 reeds overleden blijkt te zijn. Grete houdt het bedrijf op haar naam tot in 1604/05 haar zoon Hendrik in de registratie vermeld wordt.

De herkomst van de tweede man Egbert Datema kon tot nu toe niet met zekerheid vastgesteld worden. Afgaande op het feit, dat er in 1540 in het Westerkwartier geen Datema's meer vermeld worden (Oml. Arch. nr 39), komen we tot het vermoeden, dat de herkomst van deze Egbert Datema gezocht moet worden in het naburige Roderwolde. Voor deze veronderstelling pleit het volgende argument: de namen Egbert en Hendrik sluiten niet aan bij de eerder genoemde Datema's uit het Westerkwartier uit hoofdstuk A, maar zij passen volledig bij de voornamen van de Roderwolder takken. De namen Brandt en Johan, die ook in deze Groninger tak voorkomen, kunnen ook verband houden met Isebrant en Johan uit Roderwolde. Aan de naam Roelof, die zeer waarschijnlijk terug gaat op de vader van Grete Roelfjes, kan geen bewijs ontleend worden en met het ontbreken van de naam Jacob kan men verschillende kanten uit, maar verder dan een veronderstelling komen we niet op het punt van de herkomst van Egbert Datema. Deze tak wordt aangeduid met een H naar Hogemeeden of Den Horn en begint dus met

H I Egbert Datema, herkomst onbekend, gebruiker van een boerderij van het klooster Aduard op Hooge- en Lagemeeden, overleden voor of in 1595, gehuwd met Gr(i)ete Roelfjes, weduwe van Duurt Stolling, overleden 1622 en begraven in de kerk te Lagemeeden, waarvan kinderen, zie H II, lvv. (volgorde onbekend).

H II, 1 Hindrik Datema, geboortejaar onbekend, boer Munnikedijk vanaf 1604/5 als opvolger van zijn moeder, overleden voor 25-10-1664, gehuwd met Anna, herkomst onbekend, overleden voor 25-10-1664, waarvan kinderen, die van 1664-1667 als meijer ingeboekt stonden,

- doch waarvan slechts een met name gevonden werd, zie H III, 1 (bronnen: R.A. Gron. Statenarchieven nrs 2310 vv.: rekeningen van de kloostergoederen).
- H II, 2 Egbert Datema, vermeld op 3-5-1641 in de erfeniskwestie van Duert Stollinga als broer van Hindrik Datema (zie boven), verder onbekend.
- ? 3 Roeloff Datema, nergens vermeld gevonden als zoon van Egbert Datema en Grete Roelfjes, woont te Aduard, huurt daar de Meulenberch v.a. 1608 en vanaf 1621 ook 6 grazen voormalig kloosterland. De zoon, die het eerst trouwt is een Egbert en kan dus de oudste geweest zijn, vooral gelet op de leeftijd van de andere kinderen, en zou dan genoemd zijn naar zijn grootvader van vaders kant; een andere zoon heet Hindrik, die dan genoemd kan zijn naar zijn oom, aangeduid onder H II, 1, zodat de namen aanleiding geven tot de veronderstelling, dat ook deze Roeloff een zoon van het echtpaar Egbert en Grete was. Hij stierf in 1638, was gehuwd met Jantje Hoeck, dochter van Gerryt Hoeck (van Den Ham?), waarvan kinderen, zie ? H III, 2 vv.
- H III, 1 Gerrijt (Hindrix, S.A. 3168, fol. 204) Datema, geboortedatum onbekend, boer Monnickedijck tussen Hooge- en Lagemeeden, ovl. . . ., gehuwd met Jantje, verder onbekend, waarvan 1 dochter, wier nakomelingen bij de invoering van de Burgerlijke Stand in 1811 voor een deel de achternaam Datema blijken te hebben aangenomen, zie H IV, 1.
- H III, 2 Egbert Datema van Groot Adewert, huwt november 1620 met Houke Geerds van Visvliet (proclamaties te Aduard en Visvliet in juli en augustus 1620, bezwaren van haar stiefvader, uitspraak van de Hoofdmannenkamer 6-10-1620, Hoge Justitie Kamer 853, fol. 373). Van dit echtpaar werden in het Westerkwartier geen nadere gegevens gevonden. Zou deze Egbert Datema dezelfde kunnen zijn als de Egbert Datema, die vanaf 1622 in Zeerijp gevonden wordt? Zie voor deze Fivelgoër tak F 1 vv.
- Tot de kinderen van Roelf Datema en Jantje Hoeck rekenen we ook:
3. Gerryt Hoeck, huwt te Aduard 29-3-1640 Greetjen Rotgers van Aduard, waarvan 9 kinderen zonder de achternaam Datema.
 4. Jan Roeleffs Datema, vermeld als broer van Gerryt Hoeck, huwt december 1641 Froucke Hanses van Groningen, weduwe van Jacob Arents, verder onbekend.
 5. Berent Roelefs Datema van Adewert, huwt te Aduard 1-6-1627 Annetjen Egers van Zuidhorn, waarvan 1 kind: Anne, ged. Aduard 29-6-1628, verder onbekend.
- ? 6. Wibbe Datema, zonder vadersnaam vermeld, waarvan een zoon Jan, ged. te Aduard 15-8-1630, verder onbekend.
7. Hinrick, geb. Aduard 10-4-1618, ged. ald. 13-4-1618.
 8. Johan, geb. Aduard 4-2-1620, ged. ald. 6-2-1620.
 9. Brandt, geb. Aduard 30-4-1622, ged. ald. 5-5-1622.
 10. Jantien, geb. en ged. Aduard 8-2-1624.
 11. Brand, ged. Aduard 11-3-1627.
- H IV, 1. Anje (Datema), data onbekend, huwt 1e voor of in 1694 Isebrant Pieters, vanaf 1694 boer Monnickedyck, overleden voor of in 1704, waarvan minstens 3 dochters, zie H V, 1-3; huwt 2^e plm 1704 Gerryt Eelkes, gestorven plm. 1740, boer Monnickedyck 1704-1740, waarvan 1 dochter, zie H V, 4.
- H V, 1. Trijnje Isebrants van Hogemeeden, geboortedatum niet bekend,

- overleden te Stedum in 1732, huwt augustus 1717 Gerryt Jans van Lettelbert, wonend te Oostwold (W.K.), waarvan 3 dochters te Oostwold gedoopt werden. Een verbinding met latere Datema's werd niet gevonden.
2. Pieterke Isebrants op de Legemeeden, huwt april 1718 Arent Tonnis, boer te Hoogkerk, Thesinge en Stedum, waarvan 8 kinderen, zie H VI, 1-8. (Arent Tonnis hertrouwde te Stedum 21-6-1750 Jantje Willems van Stedum, die op haar beurt hertrouwde te Stedum 29-3-1783 met Jacob Jans van Garsthuizen, alles zonder relaties met de latere Datema's).
 3. Walje Isebrants van Hogemeeden huwt te Oostwold (W.K.) 31-8-1720 met Hemme Jans(en) van Legemeeden, waarvan vermoedelijk 5 kinderen, zie H VI, 9-13.
 4. Hilje Gerrits, huwt te Oostwold (W.K.) 13-9-1733 Cornelis Jakobs, vanaf 1740 boer Monnikedijk, waarvan 7 kinderen, zie H VI, 14-20.
- H VI,1-8 kinderen van Pieterke Isebrants en Arent Tonnis (H V,2)
1. Jacob, ged. Hoogkerk 3-8-1718.
 2. Jantje, ged. Hoogkerk 17-10-1720.
 3. Anje (Arents), ged. Paasmaandag 1722 te Hoogkerk, huwt te Stedum 2-5-1745 met attestatie van Thesinge Jan Tonnis van Ten Boer, meestersmid te Thesinge, Stedum (1746-1749) en Menkeweer, waarvan 3 kinderen, zie H VII, 1-3
 4. Alje, ged. Thesinge 13-6-1723.
 5. Gerrijt, geb. Thesinge 24-12-1724, ged. ald. 25-12-1724.
 6. Pieter, geb. Thesinge 9-2-1726, ged. ald. 3-3-1726.
 7. Tonnis, ged. Thesinge 15-1-1730.
 8. Tonnijs, geb. Stedum 26-10-1736, ged. ald. 4-11-1736.
- H VI,9-13 kinderen van Walje Isebrants en Hemme Jans (H V, 3).
9. Jan, ged. Oostwold (W.K.) 3-8-1721.
 10. Isbrant, ged. Oostwold 17-3-1724.
 11. Jan (Hemmes), ged. Oostwold 2-4-1725, landbouwer Legemeeden, huwt te Oostwold 14-4-1752 Albertje Alberts, dochter van Albert Temmes en Geertje Pieters, geb. Legemeeden, ged. Aduard 11-1-1728, waarvan 6 kinderen, zie H VII, 4-9.
 12. Grietje, ged. Oostwold 26-10-1732.
 - ? 13. Gerrit (Hemmes), niet te vinden in doopboek van Oostwold c.a., bij huwelijk afkomstig van Den Horn of Hoogemieden, heeft een dochter Walje, huwt 1^e te Oostwold (W.K.) 9-4-1757 Metje Geerts van Legemeeden, waarvan verder niets gevonden, huwt 2^e te Oostwold 16-5-1762 Corneliske Remts, dochter van Remt Piers en Grietje Reyts, geb. Oost um 30-10-1730, ged. Garnwerd 5-11-1730, waarvan 5 kinderen, zie H VII, 10-14.
- H VI,14-20 kinderen van Hilje Gerrits en Cornelis Jakobs (H V, 4).
14. Jakob (Cornelis), ged. Hogemeeden 30-5-1734, landbouwer aldaar op de ouderlijke boerderij, huwt te Legemeeden 29-4-1764, na afkondiging ook te Garnwerd, Ouckje of Auktje Gerrits, dochter van Gerrit Gerrits en Enje Jacobs uyt de hoek onder Garnwerd, geb. 23-9-1737, ged. Garnwerd 29-9-1737, waarvan 2 kinderen, zie H VII, 15-16.
 15. naam niet ingevuld, ged. Hogemeeden 4-12-1735.
 16. Gerryt, ged. Hogemeeden 20-12-1739.
 17. Gerryt, ged. Hogemeeden 25-12-1740.
 18. Gerryt, ged. Hogemeeden 12-7-1744.

19. Gerryt, ged. Hogemeeden 15-1-1747.
20. Liefke (Kornelis), ged. Hogemeeden 28-3-1749, huwt te Lage-
meeden 15-7-1770 (na bezwaren in 1768) Pieter Meentes Veen-
stra van Niebert, schoolmeester te Lagemeeden, waarvan 5
kinderen, verder niet van belang.
- H VII,1-3 kinderen van Anje Arents en Jan Tonnis (H VI, 3).
1. Tonnis Jans Datema, geb. Stedum 10-2-1746, ged. ald. 13-2-
1746, overman te Groningen, huwt te Oostwold (W.K.) 9-5-1773
Jantje Lucas Molenberg van Engelbert (Nieuwe Roode Haan),
doop niet gevonden, waarvan 3 kinderen, zie H VIII,1-3.
 2. Alje, geb. Stedum 3-3-1747, ged. ald. 5-3-1747.
 3. Anje Jans Datema, geb. op 't Rodewolt 8-6-1756, ged. Menke-
weer 13-6-1756, ovl. Westerdijkshorn 4-4-1825, huwt te ...
Olchert Alderts Datema, zoon van Aldert Jans en Anje Olcherts,
ged. Zuidwolde 28-11-1756. Landbouwer te Zuidwolde en Bedum
(Westerdijkshorn), ovl. te Westerdijkshorn 9-12-1826, waarvan
9 kinderen, zie H VIII, 4-12).
- H VII,4-9 kinderen van Jan Hemmes en Albertje Alberts (H VI, 11).
4. Albert, ged. Oostwold (W.K.) 17-1-1753.
 5. Grietje, ged. Oostwold 7-2-1756, huwt te Oldehove 2-9-1781 Ja-
cob Hindriks Doornbos, landbouwer, geb. Leermens, ged. Ol-
dehove 5-7-1782, ovl. ald. 6-8-1813.
 6. Walje Jans Datema, geb. Munnikedijk 1-4-1758, ged. Oostwold
16-4-1758, ovl. Ezinge 2-5-1824, huwt 1^e Oldehove 5-11-1786
Jan Jans Kijft, ged. Oldekerk 13-2-1749, landbouwer, ovl. Ol-
dehove 29-11-1810, wv. 1 dochter; huwt 2^e Oldehove 8-2-1812
Writzer Alberts van Weerden, weduwnaar van Aeilke Luitjens
Olthof, ged. Oostwold 28-10-1764, landbouwer, ovl. Ezinge
17-4-1826, wv. 1 dochter.
 7. Hemme Jans Datema, ged. Oostwold 11-1-1761, ovl. te Noord-
horn 25-5-1817 (rentenier, beroep onbekend), huwt 1^e Noord-
horn 25-3-1787 Hiske Jans van Niehove, wv. geen kinderen;
huwt 2^e Noorhorn 20-3-1799 Grietje Hindriks, dochter van
Hindrik Jacobs en Antje Wirks, geb. Oldehove 13-4-1760, ged.
ald. 18-5-1760. wv. 1 zoon, zie H VIII, 13; huwt 3^e Noorhorn
21-10-1802 Grietje Jelts Kamstra, dochter van Jelte Gaaike
en Aafke Jans Camstra, ged. Noorhorn 23-7-1752, ovl. Noord-
horn 11-1-1832.
 8. Geertje Jans Datema, geb. Oldehove 29-3-1765, ged. ald. 31-
3-1765, ovl. Aduard 6-1-1837, huwt 1^e Den Ham 8-6-1794 Jan
Hemsing van Peize, landbouwer te Den Ham (Zie Van Winter,
Lijsten der hoogstaangeslagenen, blz. 575), ovl. ald. 13-2-
1814, wv. 2 zoons; huwt 2^e Aduard 4-10-1815 Jan Jacobs Dijk-
stra, landbouwer, ged. Feerwerd 6-7-1759, ovl. Den Ham
25-9-1836.
 9. Pieter Jans Datema, geb. Oldehove 21-1-1768, ged. ald. 31-1-
1768, landbouwer, ovl. Oldehove 25-5-1815, huwt te Niehove
25-6-1794 Maaïke Jans Schuiringa, d.v. Jan Schuiringa en
Martjen Folkers, ged. Niehove 30-10-1768, ovl. Balmahuizen
18-2-1852, kinderloos. (Van Winter, a.v. blz. 609 v. noemt
hem Pieter (J. Meinema!).

(wordt vervolgd).

SURHUISTERVEENSTERS IN WESTERBROEK

door G. W. Nanninga

In het trouwboek van Westerbreek komen gedurende de periode 1772-1800 een opmerkelijk groot aantal huwelijken voor, waarbij één of beide partijen uit Surhuisterveen of naaste omgeving afkomstig zijn.

Dit merkwaardige feit zal ongetwijfeld het gevolg zijn van de vervening, die in die tijd in Westerbreek een aanvang nam. In de Groninger kroniek van de beide Halsema's lezen we onder het jaar 1772: "Op 't einde van voorleden jaar begon men sterk te baggeren in Westerbreek. Te Scharmer was zulks al lang gedaan". Dit is dus in overeenstemming met het feit, dat in dat zelfde jaar 1772 voor het eerst een huwelijk in Westerbreek werd gesloten, waarbij een Surhuisterveenster betrokken was.

De Friezen waren van oudsher bekend met de turfgraverij. De ontginning van het noord-westen van Overijsel is voor een belangrijk deel hun werk. Bij de ontginning van de veengebieden in het zuid-oosten van de provincie Groningen, die tegen het einde van de 16e eeuw een aanvang nam, hebben de Friezen ook een belangrijke rol gespeeld. De namen Friesche Compagnie en later Nieuwe Friesche Compagnie getuigen hiervan.

Nog eerder dan in de provincie Groningen was in Friesland met de afgraving van de venen begonnen. Vooral de doopsgezinden onder de Friezen hebben zich met de turfgraverij bezig gehouden. De stichting van de kolonie Surhuisterveen omstreeks 1600 is voornamelijk aan deze doopsgezinden te danken. Voor de betrekkelijk grote bevolking was er, vooral in de winter, dikwijls geen werk, zoals dat ook in andere plaatsen, die oorspronkelijk veenkolonien waren, vaak het geval was. Men leefde er soms onder erbarmelijke omstandigheden in veenhutten, "bagelhut'n" zoals men in Groningen zegt. Het valt dus niet te verwonderen, dat, toen men in Westerbreek en omgeving begon te vervenen, vele Surhuisterveensters derwaarts trokken.

Van het gehele Veenkoloniale gebied zijn de venen rond Westerbreek het langst in hun oorspronkelijke toestand gebleven. Deze streek bestond namelijk hoofdzakelijk uit laagveen, in tegenstelling met het gebied ten zuiden van het tegenwoordige Winschoterdiep, waar voornamelijk hoogveen werd aangetroffen. De veenlaag is anderhalf tot twee meter dik. De bovenste vijftig centimeter wordt uitgespit; het daar onder gelegene uitgebaggerd, gedroogd, en tot "bageltörf", ook wel kortweg "bagel" genoemd, gesneden. Onder "törf" wordt over het algemeen de gestoken turf van het hoogveen verstaan. Deze verveningen geschieden door particulieren, die daarvoor geen toestemming van de overheid behoeften.

In Westerbreek en het aangrenzende Scharmer werd echter zoveel gebaggerd, dat de Staten van de provincie Groningen vreesden, dat, door de zogenaamde ontgroning, de inkomsten der overheid mettertijd benadeeld zouden kunnen worden. In 1771 verscheen dan ook een plakaat, waarbij de grondbezitters verplicht werden een zekere vergoeding aan het provinciale bestuur te betalen. Aan landverbetering werd weinig gedaan. Tot in onze eeuw bleven de turfputten er onaangeroerd liggen. In het Tijdschrift voor Staathuishoudkunde en Statistiek (negentiende deel) van 1860 wordt in een artikel "Onze landbouw in het jaar 1800" over deze streek gesproken als van een gebied vol riet en biezen, slechte weilanden en een armelijke bevolking. In het Aardrijkskundig Woordenboek van A. J. van der Aa, dat een kleine vijftig jaar later verscheen (1849) staat het nog duidelijker. Bij de behandeling van Westerbreek wordt gesproken over

460 inwoners "die meest hun bestaan vinden in de baggelerijen, waardoor er groote waterplassen, meest naar de zijde van het trekpad (langs het Winschoterdiep) zijn ontstaan en hoe langer, hoe meer geboren worden, hetgeen een treurig voorkomen aan die streek geeft en onze nazaat van allen vasten grond en van diens vruchten zal berooven, want hoezeer de bodem wel laag ligt en moerassig is, zoo hebben toch enkele andere grondbezitters, die door dezen verachtelijken gouddorst niet gedreven werden, getoond hoe vatbaar deze bodem door verhooging, bemesting en eene goede huishoudelijke behandeling, is om goede weilanden te worden en zelfs zekere houtsoorten met voordeel daarop te planten". Nu, 125 jaar later, moeten we constateren, dat alles nog al meegevalen is.

- 1772 19 January getrouwt Jan Cornelis Lagelant van Mijdregt Jongman en Lifke Claesens van de Rottevalle Jonge Dogter.
- 1772 19 November gecopuleert Oene Ebels van de Horense Dijk en Trijntje Jeles van Seruusterveen.
- 1773 15 Augustus proclamatie Zijtze Johannes van de Horense Dijk en Dievertje Alles van Seruusterveen.
- 1774 27 Maart proclamatie Andries Alberts van de Horense Dijk onder Haren en Frauke Jelles van Seruusterveen.
- 1774 18 July getrouwt Geert Jacobs van Seruusterveen en Wibke Elijers van Groningen.
- 1775 26 Februari proclamatie Derk Jans Modderman van de Harkstede en Geertje Jelles van Seruusterveen.
- 1776 25 Januari getrouwt Sijske Welte en Dieuwke Rienkes beide van Seruusterveen.
- 1776 17 Maart proclamatie Derk Gerkes van Seruusterveen en Pietje Harms van de Rottevalle.
- 1777 16 Februari getrouwt Sipke Sipkes Posthema van Burum Bergum en Antje Derks van Seruusterveen.
- 1777 4 Junij getrouwt Boeë Jalties van Seruusterveen en Gelsje Jans Scholtens van Westerbroek.
- 1777 op Hemelvaart getrouwt Zytze Jalties en Aukje Jelles beide van Seruusterveen.
- 1777 16 November getrouwt Tijs Warners van Haren en Jeelje Everts van Seruusterveen.
- 1778 6 Junij getrouwt Zijtze Melles van Seruusterveen en Itske Claesens van de Rottevalle.
- 1778 6 Junij gecopuleert Hijlke Hindriks van Aduart en Hitje Derks van Seruusterveen.

- 1778 7 Junij getrouwt Berend Luitjens van Oosterwold en Aaltje Brands van Seruisterveen.
- 1779 22 Augustus proclamatie Kasper Kaspers van Enkter uit het Osnabrugse en Antje Harms van Seruisterveen.
- 1779 28 November getrouwt Evert Derks van Seruisterveen en Geeltje Jans van Bombergum.
- 1779 5 December getrouwt Roelf Joestens van Westerbroek en Trijntje Derks van Seruisterveen.
- 1780 7 Maij getrouwt Jan Jans van Scharmer en Hindrikje Jans van Seruisterveen.
- 1781 23 December getrouwt Derk Warners van Haaren en Wytke Brands van Seruisterveen.
- 1783 13 Juli gecopuleert Menze Derks van de Rottevalle en Hilke Rienkes van Seruisterveen.
- 1784 25 December gecopuleert Jan Evert J:M: en Geertje Halbes J:D: beyde geboortig van Seruisterveen en woonachtig alhier.
- 1789 8 Febr. proclamatie Hart Goukes weduwnaar van Renske Jans van Augustinusga in Vriesland woonachtig onder Engelbert en Bregtje Heerkes J:D: alhier.
- 1790 17 October gecopuleert Jacob Klaasens J:M: geboortig van Ureterp in Vriesland, woonachtig alhier en Trijntje Meertens J:D: geboortig van het Hogezaand woonachtig alhier.
- 1792 2 September gecopuleert Gerrit Roelfs J:M: geboortig te Veendam woonachtig in de Borgcompagnie en Siurtje Sipkes J:D: geboortig te Borenbergum woonachtig alhier.
- 1794 28 Juni proclamatie Gerijt Sakes J:M: geboren te Zuiderhuyster Veen woonachtig alhier en Aaltje Poppes J:D: geboortig en woonachtig te Foxhol.
- 1795 4 Januari gecopuleert Oltman Geerts J:M: geboortig en woonachtig te Bokel in Oostvriesland en Matje Jelles geboortig te Zuiderhuysterveen, woonachtig alhier.
- 1796 9 October gecopuleert Kars Jans, Weduwnaar van Jitske Rindit geboortig te Dragten woonachtig te Scharmer en Tietske Folkerts J:D: geboortig te Smilde, woonachtig alhier.
- 1799 3 November gecopuleert Feitze Klaasens geboortig van Dragten in Vriesland, woonachtig alhier en Jantje Tiddens J:D: geboortig te Scharmer woonachtig alhier.
- 1802 28 Maart gecopuleert Peter Nuttes J:M: alhier en Anna Daniels J:D: geboren van Augustinusga woonachtig alhier.

DE GRAFZERK VAN HEERTJEN UBBES

door Drs. U. M. Ubbens

Bovenbedoelde zerk is verplaatst doch nog in goede conditie; het is de jongste steen in de kerk van 't Zandt. De tekst luidt:

Ter gezegende nagedachtenis van Heertjen Ubbes Huisman op Korendijk. Mede kerkvoogd en Ouderling op 't Zandt. In den Heere ontslapen den 20 November 1774 oud 75 jaren.

Wie rust hier onder deze zerk?
Een nuttig lid van Jesus Kerk.
Bij God en menschen aangenaam
Zagtmoedig, vriendlijk, zeer bekwaam
Met leer en wandel elk te stichten,
Ja vriend en vijand te verplichten
Door zijn beminnelijkst bestaan,
Dog nu ter zaalge rust gegaan.

In het Diaconieboek staat, dat de collecte bij de begrafenis van Heertjen Ubbes, op 27 November, 12 guldens en 1 stuiver opleverde.

In de Groninger Courant van 25-11-1794 plaatst Freerk Heertjes in plaats van gewone rouwbrieven, mede namens Broeders en Zusters een advertentie.

Heertjen Ubbes ondertekende de kerkeraadstukken steeds met twee puntjes op de j. Hij was ouderling en kerkvoogd. In de waterschapsarchieven komt hij voor als zijk- en dijkgrigter. Voor 't Zandt werd hij in 1784 aangenomen voor de landdag en in 1786 geweigerd.

In 1781 koopt hij een boerderij (59A; Boerderijenboek 't Zandt) aan de Korendijk. Uit wegenboeken en waterschapsboeken blijkt dat hij voordien ook al grond aan de Korendijk bezat.

In nagelaten correspondentie van mijn grootvader met een familielid wordt gesteld, dat hij eerst boerenknecht en later korenschipper is geweest.

Zijn vrouw, Freerkje Freerks, is begraven in 't Zandt op 12-4-1771.

Het begrafenisblok bevatte 4 guldens 10 stuivers en 5 duiten.

Uit de waterschapsarchieven was het, gezien de daarin voorkomende namen, onwaarschijnlijk geworden dat Heertjen uit 't Zandt kwam.

Heertjen werd gedoopt in Zandeweer op 1-3-1719 als zoon van Ubbo Wil-drix en Grietje Heertjes. Op 6-4-1742 werd hij aangenomen als lidmaat in Zandeweer. Hij kwam uit Uithuizen toen op 7-8-1746 te Usquert het huwelijk werd voltrokken met Freerkje Freerks (weduwe van Eise Geerts). Het nageslacht van Heertjen en Freerkje:

1. Grietje gedoopt 2-6-1747 Usquert. De vader was Heertjen Schipper. Grietje werd in 1799 lidmaat der N.H. kerk. Zij overleed 6-12-1808. Zij huwde met Pieter Meinderts. Dit zijn de voorouders van een Dijksterhuisgeslacht beschreven door Elema, in handschrift in het R.A. te Groningen aanwezig: "Het Ommelander landbouwersgeslacht Dijksterhuis".
2. Freerk ged. 19-4-1750 Usquert. Mei 1799 lidmaat N.H. Kerk. x Martje Ennes h.c. Warffum 4-10-1800. Zij was eerder gehuwd met Harke Everts Bakker h.c. 14-4-1783.
3. Obbe ged. 24.9.1752 't Zandt getrouwd en overleden als Ubbe, h.c. 15-12-1803 ook met Martje Ennes, overl. te Rasquert 2-2-1822.

4. Geertruid ged. 28-2-1755 't Zandt h.c. Jurgen Pieters 3-3-1794 overleden 6-5-1819 als "winkeliersche". Zij heeft nog een tijd in Leermens gewoond.
5. Jan ged. 29-7-1757 't Zandt. Overleden 26-11-1826 't Zandt, stond wat persoon en goederen betreft onder curatele.
6. Menke ged. 18-1-1760 als dochter te 't Zandt, h.c. 12 zomermaand 1809 met Anje Meertens Doornbos. Overleden 1-10-1829 't Zandt. Hij nam de ouderlijke boerderij over. Hij was diaken en later ouderling. Nageslacht:
 - a. Heertje geb. 23-9-1811.
 - b. Meerten geb. 14-11-1813 zie: "Huizinga, register Derk Pieters en Kathrina Thomas".
 - c. Ilbina geb. 24-6-1816 zie: "Elema, handschrift over fam. Dijksterhuis".
 - d. Freerkje geb. 5-1-1819 zie: "Elema, handschrift over fam. Dijksterhuis".
 - e. Ubbo geb. 2-4-1822 zie: "familieregister Henricus Busz".
 - f. Willem geb. 4-5-1825.
 Willem overleed op 26jarige leeftijd. Van de rest is veel nageslacht bekend.
 Men vermeed zeker niet om met familieleden een huwelijk aan te gaan. Meerten Ubbens, een kleinzoon van Meerten beschreef de familie. Alle stenen van de graven van de kinderen van Menke zijn nog aanwezig ('t Zandt, Uithuizermeeden, Zijldijk, Spijk 2x en Losdorp).
7. Wildrik ged. 10-5-1763. Heertjen was toen ouderling. Komt in geen enkele huwelijksakte voor en wordt ook verder nergens gevonden. Ubbo Wildrix en Grietje Heertjes. In Uithuizermeeden beide "komende van de Mieden", op 17-3-1709 getrouwd. Zijn naam komt ook als Ubbe, Obbe voor. In 1716 verhuizen zij van Uithuizermeeden naar Zandweer. Nageslacht:
 1. Wildrik ged. 8-10-1710 Uithuizermeeden.
 - x Grietje Pieters 29-11-1739 Usquert. Zij hertrouwde 30-10-1748 met Albartus Valk. Hieruit gedoopt te Usquert:
 - a. november 1741 Obbe
 - b. 27-2-1743 Martje
 - c. 17-4-1746 Wildrik, (de vader was al overleden)
 2. Trijntje ged. 20-2-1712 Uithuizermeeden.
 - x 1 Pieter Frederiks Zandweer juli 1744
 - x 2 Cornelis Harm Doornbos h.c. 7-6-1763 Zandweer.
 Kinderen:
 - a. Jantjen ged. 14-10-1749 Zandweer
 - b. Freerik ged. 15-10-1750 Zandweer h.c. 't Zandt Lysbeth Berends 11-2-1779
 - c. Grietie ged. 26-11-1751 Zandweer
 - d. Ubbe ged. 30-12-1753 Zandweer
 3. Heertjen ged. 1-3-1719 Zandweer, zie elders
 4. Jan ged. 2-10-1721 Zandweer
 5. Focco ged. 7-5-1724 Zandweer (tekent huwelijksakte van zijn zuster)
 In Uithuizermeeden huwen op 16-9-1683 Heertien Fockens en Jantien Harmens. Zij hertrouwde op 14-1-1703 met Reinge Clasen.
 Uit het 1e huwelijk:
 1. Grietje ged. 11-11-1685 x Ubbo Wildrix 1709 Uithuizermeeden
 2. Jacob ged. 22-11-1688

3. Trijnie ged. 13-4-1690

Freerkje Freerks huwde op 27-5-1741 in Usquert met Eise Geerts. Op 22-12-1743 werd hun dochter Martje geboren. Van Martje zijn drie huwelijken bekend.

a. Jan Willems overl. vóór 1775

b. Johannes Venekamp h.c. 20-2-1777

Martje moest een keer het avondmaal overslaan wegens het te vroeg in de kraam komen.

c. Jacob Balsters h.c. 26-9-1788

Martje vroeg op 20 Juni 1783, omdat zij in geen voordelige omstandigheden zat, veranderingen aan betreffende afkoopningen voor een van haar pupillen aan de voogden. De reden was dat de zoon van 13, medicus wilde worden.

Hier is al een teken van de vele medici later bij het boerengeslacht van Freerkje Freerks.

ooo

AANVULLING OP DE OUDSTE GEGEVENS KOK

door E.J. Heeres

In het derde nummer van de 19e jaargang van "Gruoninga" (1974) op blz. 83 schrijft Mr. J.P.A. Wortelboer over de Martenshoekse familie Kok. Hij begint de genealogie met Ties Robers Kok (I) en stelt in de aanvang: "Het vermoeden bestaat, gezien haar voornaam (een kind van Ties Robers Kok wordt Susanna genoemd) en haar patronym (Roberts), dat Susanna Roberts, die gehuwd is met Rombardus Cronenborgh een zuster is van Ties".

Nu vond ik in de Hervormde doopboeken van Sappemeer en Hoogezand de doop van de volgende kinderen, waarvan de ouders Robert Jansen en Elsie Thijssens waren.

1. Maria, ged. Sappemeer 12-6-1681; zij huwde te Groningen 6-5-1704 met Jan Davits; zij kwam van Martenshoek.
2. Susanna, ged. Sappemeer oktober 1685; zij huwde te Groningen 10-11-1712 met Lammert Lucas; zij kwam eveneens van Martenshoek.
3. Thijes, ged. Hoogezand 5-6-1685.
4. Willem, ged. Hoogezand 5-10-1687.
5. Willem, ged. Hoogezand 11-11-1688.
6. Lijsebeth, ged. Hoogezand 27-12-1691.

Ofschoon niet bewezen, lijkt het mij zeer waarschijnlijk, dat de op 5-6-1685 gedoopte Thijes, de bovengenoemde Ties Robers Kok is, hij heeft een zuster Susanne, hij heeft een dochter Elsie, die dan naar zijn moeder vernoemd is en een zoon Willem, mogelijk naar zijn broer genoemd!

Hoewel het geslacht van Rooms-Katholieke origine is zegt het feit, dat de kinderen hervormd gedoopt werden niet alles; er was vóór 1710 nog geen vaste R.K. parochie in deze streek.

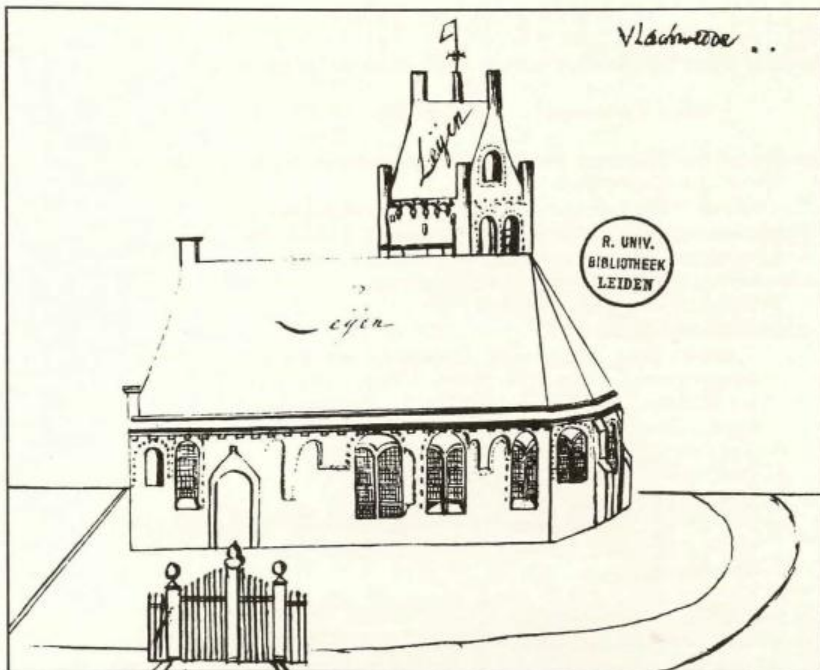
Indien mijn vermoeden juist is, dan is Ties op 23 jarige leeftijd met Saartje Jans gehuwd, nl. in 1708 en overleed zijn vader Robert Jansen ná 6-5-1704, de datum waarop hij als getuige optrad bij het huwelijk van zijn oudste dochter.

GENEALOGIE MOORLAG

vervolg van blz. 62 van deze jaargang

door Petronella J. C. Elema en Dr. P. Bos

- III.4 Rebecca Klaesen Moorlagh; belijdenis Vlagtwedde 3-6-1729 als Rebecca Claesens.
Trouwt Vlagtwedde 8-10-1724 Steven Jans, later Steven Jans, timmerman; belijdenis Vlagtwedde 3-3-1724 "fil Jan Timm."
Kinderen, allen te Vlagtwedde:
1. Grietien, ged. 12-11-1724.
2. Engeltien, ged. 19-1-1727.
3. Klaesyn, ged. 12-11-1729.
Trouwt (als Klaessien Stevens) Wedde 1761, datum niet nader aangegeven, Hindrik Jans. Kinderen, allen ged. te Vlagtwedde:
1. Elsjen (ged. 5-4-1762); 2. Steven (ged. 18-11-1764); 3. Jan, (ged. 26-7-1767) en 4. Rebecka (ged. 28-7-1771).
4. Trijntyn, ged. 13-1-1732.
5. Jan, ged. 3-12-1734 (volgt IV.6).
6. Trijntien, ged. 24-2-1737.
Zij is ws. Trientien Steevens, trouwt Vlagtwedde 5-5-1765 Albert Freriks; hieruit geen kinderen gevonden.
7. Albertien, ged. 13-12-1739.
8. Klaas, ged. 23-9-1742 (volgt IV.7).
- III.5 Hindrick Claesen Moorlagh.
Trouwt (plaats en datum niet gevonden) Griete Aerents.
Mogelijk is zij Grietien Aerents, belijdenis Vlagtwedde 30-5-1721 als dr. v. Arent Hilwerts Koijler.
Kind:
1. Grietien, ged. Vlagtwedde 15-2-1733.
- III.6 Aeltien Willems Moorlagh; belijdenis Vlagtwedde 1-3-1719.
Trouwt Vlagtwedde 21-3-1727 (beide van Veele) Hans Hindricks.
Kinderen, allen te Vlagtwedde:
1. Willem Moorlach, ged. 3-3-1730 (volgt IV.8).
2. Hindrick, ged. 2-3-1732 (volgt IV.9).
3. Antie, ged. 6-12-1733.
- III.7 Harm Willems Moorlag.
Trouwt Loppersum 20-11-1728 (beide van ald.) Trijntje Jans, wed. van Jan Jacobs en dr. v. Jan Thomas.
Kinderen (beide worden genoemd 7-7-1746 in de beschikking van hun grootvader):
1. Willem (doop niet gev.; volgt IV.10).
2. Martje, ged. Loppersum 29-5-1734.
- III.8 Jan Willems Moorlag.
Trouwt Loppersum 20-10-1732 (beide van ald.) Auke Peters.
Kind:
1. Willem, ged. Loppersum 21-3-1736.
- III.9 Pieter Harm(en)s, van Vlagtwedde.
Trouwt Siddeburen 27-3-1716 Alegonda Hartman, ged. Siddeburen 12-8-1694, dr. v. Hans Hartman (schoolmeester te Siddeburen) en Catharina Rhoda.
Kinderen, allen ged. te Siddeburen:
1. Trijntje, ged. 1-1-1717.

De kerk te Vlagtwedde omstreeks 1700.

2. Grietje Moorlagh, ged. 23-4-1724.
3. Harm, ged. 10-3-1726.
4. Hindricktje, ged. 10-10-1728.
5. Aagtie, ged. 28-8-1731.

IV. 1 Jannes Moorlagh

Trouwt Oldenzijl 5-5-1743 Vrouwke Tonkens van Amsweer.
Kinderen:

1. Tamke, ged. Loppersum 3-5-1744 (dr. v. Jannes Jans en Frouwke Tonkens). Mogelijk is zij Tamke Jannes, die Usquert 9-2-1766 met Berent Jans, van aldaar, trouwt; zij is dan weduwe van Jan Roelfs van 't Zandt (dit huwelijk niet gevonden).
2. Jan, ged. Loppersum 9-12-1747 (z.v. Jannes Moorlagh).

IV. 2 Rixtje Jans, van Loppersum (doop aldaar niet gevonden).

Trouwt Ten Boer 14-11-1745 Reert Cornelis; hij hertrouwt Ten Boer 2-12-1753 Jantje Roelfs.

Uit het eerste huwelijk, allen te Ten Boer.

1. Atje, ged. 8-1-1747 (volgt V. 1).
2. Cornelis, ged. 6-10-1748.
3. Cornelis, ged. 20-6-1751.

IV. 3 Gerrit Jans, van Middelstum.

Trouwt 1. Middelstum 12-5-1748 Aaltje Sijwerts van ald.

Trouwt 2. Middelstum 13-4-1755 Etje Harms van Lellens; zij trouwde in eerste huwelijk (ondertr. Lellens 5-4-1744) Egbert

- Hofstede van Groningen.
 Uit het eerste huwelijk, te Middelstum:
 1. Tamke, ged. 27-7-1749.
 2. Sijwerd, ged. 23-4-1752.
 Uit het tweede huwelijk, te Middelstum:
 3. Harm, ged. 18-1-1756 (volgt V.2).
- IV.4 Jannes Engels Moorlach, schoolmeester te Sellingen (gem. Bour-
 tange); overl. ald. 6-12-1812.
 Hij is Vlagtwedde 19-9-1747 (R.A. VI w 8) een keer getuige.
 Trouwt (Sellingen ca 1748? het trouwboek over die periode is frag-
 mentarisch) Jantje Bruins of Broenes, dr. v. Bruine Ties en Rikste
 Jacobs; zij leeft nog in 1783.
 Kinderen, allen te Sellingen:
 1. Rikste, ged. 21-7-1749.
 Trouwt als Rixte Jannes Moorlag van Zellingen, h.c. Oudeschans
 (VI B) 2-5-1783, Hindrik Grommel van Bellingwolderschans, een
 zoon van G.A. Grommels en Wubbine Cranborg. Hij heeft een
 voorzoon Haike Hindriks.
 2. Engel, ged. 24-1-1751 (volgt V.3).
 3. Hinderkien, ged. 13-5-1753.
 Trouwt als Hindrikje Jannes Moorlag van Zellingen, h.c. Oude-
 schans (VI B) 27-5-1779, Folkert Harms van Bellingwolderschans;
 hij is een zoon van Eppo Jacobs en Foelke Folkers.
 4. Broene, ged. 7-12-1755.
 5. Broene, ged. 8-1-1758 (volgt V.4).
 6. Hinderik, ged. 24-2-1759 (volgt V.5).
 7. Albertiena, ged. 22-8-1762.
 Trouwt als Albertje Hansen (sic) Moorlag van Sellingen, Oude-
 schans 8-6-1792 Philip Willem Andersen van Bellingwolder-
 schans.
 8. Lamgijn, ged. 16-5-1765.
 9. Alke, ged. 14-8-1768.
- IV.5 Claas Jans, woonachtig te Veele; begr. Vlagtwedde 20-4-1807.
 Trouwt (waarschijnlijk Vlagtwedde ca 1746, gaping in trouwboek
 1744-1755) Hillegien Aikes, begr. Vlagtwedde 5-10-1795.
 Kinderen, allen ged. te Vlagtwedde:
 1. Jan, ged. 15-10-1747.
 2. Jan, ged. 13-7-1749 (volgt V.6).
 3. Ayke, ged. 14-1-1753 (volgt V.7).
 4. Jantjen, ged. 31-8-1755, overl. Sellingen 1-8-1841.
 Trouwt Vlagtwedde 19-5-1782 Geert Hindriks (Huls).
 5. Renske, ged. 8-10-1758, overl. Weende 14-3-1836.
 Trouwt Vlagtwedde 4-6-1781 Abraham Geerts (Voorman).
 6. Zwaantje, ged. 13-3-1761.
 7. Else, ged. 29-1-1764.
 8. Grietje, ged. 20-4-1766.
 9. Grietjen, ged. 24-4-1768, overl. Ellersinghuizen 13-4-1836.
 Trouwt Vlagtwedde 25-10-1789 Jan Berends (Bomekamp).
 10. Janna, ged. 14-1-1770, overl. Veele 12-9-1850.
 Trouwt 1. Vlagtwedde 10-11-1793 Jan Alberts.
 Trouwt 2. Vlagtwedde 20-9-1807 Jan Wubbes (Rendering).
 11. Harm, ged. 21-5-1775.
- IV.6 Jan Stevens (Moorlach), timmerman.
 Trouwt Vlagtwedde 5-12-1756 Antie Beenes, beide van ald.

- Kinderen, allen ged. te Vlagtwedde:
1. Swaantie, geb. Vlagtwedde maar wegens afwezigheid van de predikant gedoopt te Wedde, 8-1-1758. Trouwt Wedde 25-6-1780 als Swaantje Jans Stevens met Harm Berends Sasker.
 2. Steven, ged. 15-9-1759 (volgt V.8).
 3. Bene, ged. 24-2-1762.
 4. Rebecka, ged. 8-7-1764.
 5. Jan, ged. 5-9-1766.
 6. Beene, ged. 24-12-1769.
 7. Hindrik, ged. 30-8-1772.
- IV.7 Klaas Stevens, van Vlagtwedde.
 Trouwt Vlagtwedde 28-4-1771 Hinderkyn Hindriks van Wollinghuizen.
- Kinderen, allen ged. te Vlagtwedde:
1. Rebecca, ged. 1-3-1772 (volgt V.9).
 2. Antje, ged. 26-6-1774.
 3. Antje, ged. 6-10-1776.
- IV.8 Willem Hansen (Moorlag), van Veele.
 Trouwt Bellingwolde 3-5-1754 Free Ulbe(r)ts.
- Kinderen, allen ged. te Vlagtwedde:
1. Hans, ged. 7-3-1756.
 2. Aagtje, ged. 19-5-1759.
 3. Aaltje, ged. 16-8-1761.
 4. Elle, ged. 29-7-1764.
 5. Ulbet, ged. 17-4-1768 (volgt V.10).
 6. Wendeltje, ged. 4-6-1775.
- IV.9 Hindrik Hansen, van Veele.
 Trouwt Vlagtwedde 9-3-1758 Geesje Jurjens van Vlagtwedde.
- Kinderen, allen te Vlagtwedde ged.:
1. Hans, ged. 12-2-1759 (volgt V.11).
 2. Antje, ged. 18-1-1761.
 3. Aaltje, ged. 11-9-1763.
 4. Jurjen, ged. 25-11-1764.
 5. Aaltjen, ged. 8-5-1766.
 6. Antje, ged. 5-6-1768.
 7. Jurjen, ged. 29-7-1770.
 8. Harm, ged. 23-7-1775 (volgt V.12).
- IV.10 Willem Harms Moorlag, van Loppersum.
 Ondertr. Loppersum december 1751 Margrieta Friks van Westeren; zij is een dr. v. Frik Hiddes, die Loppersum 12-5-1726 met Bielke Derks van Tjamsweer trouwt.
- Kinderen, allen ged. te Westeren:
1. Beelke, ged. 1-1-1752.
 2. Trijnje, ged. 18-3-1753.
 3. Harm, ged. 24-8-1754 (volgt V.13).
 4. Beelke, ged. 5-2-1757.
 5. Frik, ged. 20-8-1759 (volgt V.14).
 6. Beelke, ged. 14-3-1762.
 7. Trijnje, ged. 14-4-1765.
 8. Derk, ged. 3-5-1767 (volgt V.15).
 9. Willem, ged. 27-8-1769 (volgt V.16).
 10. Trijnje, ged. 23-5-1773.

V.1 Atje Reerts; overl. aangev. Huizinge 12-9-1809, nalatende 2 kinderen.

Trouwt Huizinge 6-5-1781 Claas Harms van Hellum, dagloner te Huizinge; overl. aangev. Huizinge 17-11-1810, oud 54 jr.

Hij is waarschijnlijk ged. Woltersum 19-12-1751 als z.v. Harm Klasen en Trijnie Sijbrants te Overschild onder Hellum (getr. Woltersum 26-4-1744).

Kinderen:

1. Harm, ged. 1786.

Harm Klasen Moorlag, kuiper te Rottum in huis no. W. 23, overl. ald. 10-3-1858. Trouwt Kantens 14-11-1816 Trientje Luies Strating, ged. Kantens 10-3-1793 als dr. v. Luie Tonnis Strating en Elizabeth Sijbrants; overl. Rottum 24-8-1862. Kinderen, allen te Rottum:

1. Lizabet, geb. 8-12-1817, overl. 8-3-1828.

2. Klaas, geb. 7-11-1819.

3. Luie, geb. 2-9-1821.

4. Jan, geb. 11-9-1823.

5. Tonnis, geb. 20-9-1825.

6. Sijbrand, geb. 2-11-1828.

7. Elisabeth, geb. 2-9-1831.

8. Atje, geb. 15-11-1833.

9. Gerrit, geb. 23-3-1837.

2. Jan, niet in het doopboek van Huizinge gevonden maar volgens getuigenverklaring geb. ald. 29-3-1789.

Jan Klasens Moorlag is in 1811 en 1813 korenschipper te Startenhuizen, in 1821 dagloner 't Zandt, later landbouwer ald. aan de Korendijk. Zijn overlijden is tot dusver niet gevonden; hij leeft nog in 1846. Trouwt 1. Middelstum 4-12-1811 Leentje Jans, ged. 't Zandt 7-9-1788 als dr. v. Jan Wolters en Janna Berents; overl. 't Zandt 4-1-1818.

Trouwt 2. 't Zandt 26-5-1821 Jantje Jans Zaagman, landbouwersche, geb. ca 1779, dr. v. Jan Hindriks Saagman en Trijntje Hindriks, weduwe van Lammert Geerts.

Uit het eerste huwelijk:

1. Levenloos kind, geb. Startenhuizen (huis no. 34) 11-4-1812.

2. Janna, geb. Startenhuizen 28-4-1813, overl. Assen 27-7-1886.

Trouwt 1. 't Zandt 8-4-1833 Pieter Aljes Bos, wed. v. Aaltje Tjarks de Jonge, ged. 't Zandt 22-10-1798 als z.v. Alje Pieters Bos en Hindrikje Leues Tillema, overl. 't Zandt 1-2-1846.

Trouwt 2. 't Zandt 4-5-1848 Jacob Willems Boomker, geb. Uithuizermeeden 7-4-1807 en overl. Assen 10-1-1890.

3. Klaas Jans Moorlag, geb. 't Zandt 19-1-1815.

Trouwt Uithuizermeeden 12-11-1842 Anje Tonnis Sikkenga, geb. Uithuizermeeden ca 1805, dr. v. Tonnis Harms Sikkenga en Doedje Pieters Dokkum.

4. Attje, geb. 't Zandt 25-1-1817.

Hieruit een dochter Grietje Moorlag, geb. 't Zandt 26-2-1843 en overl. ald. 8-7-1845.

V.2 Harm Gerrits (in 1807 heet hij Moorlagen), ijzersmid/dagloner te Middelstum, overl. aldaar (oud 82 jr) 25-11-1838.

Trouwt 1. Middelstum 20-5-1782 Rachel Derks (Pesman); zij overl. Middelstum 23-5-1806.

Trouwt 2. Middelstum 26-12-1807 Stijntje Mennes, geboortig van Garsthuizen. Huwelijkscontract 5-12-1807 (R.A. LVII 1 2, fol. 338): Harm Gerrits Moorlag te Middelstum, weduwnaar z.v. wijlen Gerrit Jans Moorlag en Etjen Harms, alsmede Stijntje Mennes, dr. v. wijlen Menne Sikkes en Anke Jans. Getuigen aan bruidegomszijde: Ludde Derks, halve oom en voormond, Enne Reintjes, aange-tr. swager, en Harm Willems, sibbevoogd over des bruidgoms minderjarige kinderen.

Uit het eerste huwelijk, allen te Middelstum ged.:

1. Martjen, ged. 9-11-1783.

2. Etjen, ged. 20-3-1785; overl. Leeuwarden (als Moorlag) in 1827.

Trouwt Middelstum 1-2-1807 Enne Reintjes (Neinoord).

3. Jantje, ged. 14-3-1788.

4. Anna, ged. 8-7-1792.

Trouwt Stedum 5-12-1818 (als Moorlag) Tiele Klasens Hoeksema, ged. Garsthuizen 6-10-1799, z.v. Claas Tiele en Geeske Aljes.

5. Derk, geb. 5-2, ged. 4-3-1796.

Uit het tweede huwelijk, allen te Middelstum (mogelijk incompleet?):

6. Swaantje, geb. (als Moorlag) 15-10-1811.

Trouwt Middelstum 20-11-1840 Klaas Jans Steenberg, geb. Ten Boer 13-5-1816, z.v. Jan Jans Steenberg en Eltje Klases.

Bij het huwelijk is getuige voor Swaantjes onvermogenheid: Jan Harms Moorlag, herbergier (z.v. Harm Willems en Harmtje Jans).

7. doodgeboren zoon, geb. 28-10-1816.

8. Antje, geb. 2-3-1818, overl. 8-6-1822.

9. doodgeboren zoon, geb. 31-1-1821.

10. Antje, geb. 8-7-1824.

V.3 Engel Jannes Moorlach, schoolmeester te Sellingen, in 1819 landbouwer te Roswinkel (Emmen).

Trouwt 1. Sellingen 18-5-1787 Alke Hindriks.

Trouwt 2. Sellingen 26-11-1798 Geesien Jans van Wollinghuizen.

Uit het eerste huwelijk, allen te Sellingen.

1. Jantijn, ged. 7-3-1788, overl. Laude 19-11-1853.

Trouwt (volgens haar overlijdensakte) met Jan Zwaans.

2. Jannes, ged. 24-10-1789, lb. te Roswinkel.

Trouwt Bourtange 11-6-1819 Geertje Warring, ged. ca 1797, dr. v. Aike Warring en Wendelke Geerts.

3. Jantijn, ged. 7-4-1791, overl. Veerste Veldhuis 6-1-1855.

Trouwt als Jantje Engels Moorlach Bourtange 1-5-1813 Hindericus Alberts Warring, geb. Sellingen ca. 1773, z.v. Albert Aikes Warring en Hermanna Brans.

4. Hinderkijn, ged. 30-6-1793.

V.4 Bruno Moorlach, ijzersmid te Delfzijl; overl. ald. 18-12-1816.

Trouwt 1. Termunten 19-5-1794 (h.c. Termunterzijl 19-5-1794,

V M 3, fol. 437) Regina Aeysses Hagenouw, dr. v. Eisso Hagenouw en wijlen Janna Hindriks bij Termunterzijl. De namen van haar ouders zijn ontleend aan zowel het trouwboek als het huwelijkscontract, zodat de opgave in Gruoninga 15 (1970) blz. 60 e.v. foutief moet zijn.

(wordt vervolgd).

DE FAMILIE AMSING

EEN VAN DE OUDSTE R.K. HOGELANDSTER GESLACHTEN

door O.J. Nienhuis

vervolg van blz. 72 van deze jaargang

13. Cornelius Ubbes geb. Kloosterburen op Feddemaheerd, ged. Den Hoorn 3-2-1747, overl. vóór 15-6-1749.

14. Martha Ubbes geb. Kloosterburen op Feddemaheerd, ged. Den Hoorn 24-2-1748, jong overleden.

15. Cornelius Ubbes geb. Kloosterburen op Feddemaheerd, ged. Den Hoorn 15-6-1749, overl. Kloosterburen vóór 20-11-1782, lb. te Kloosterburen op 't Huis Wiersum van 1777 t/m 1782. Gehuwd: Den Hoorn 8-6-1776 met Trijntje Ottes geb. Eenrum op Den Oever, ged. Den Hoorn 9-5-1753, overl. vóór 1791, d.v. Otte Jans en Fokeltje Cornelis. Trijntje Ottes hertrouwde met Thomas Mennes en daarna met Hindrik Mindelts.

R.A. XLVI c2, fol. 29, 21-5-1776. H.C. tussen Cornelius Ubbes en Trijntje Ottes. Getuigen aan Bruidegomszijde de E. Ubbe Freriks en Eetje Cornelis als vader en moeder, de E. Trijntje Ubbes geadsisteert met haar ehe man Reijnder Willems als suster en swager. En aan des Bruids zijde zijn geweest de E. Otte Jans als vader, de E. Aafke Ottes als volle suster en Cornelis Ottes als volle broeder, de E. Jacob Jans als volle oom, Hindriktje Jans geadsisteert met haar ehe man Hindrik Jurjens als volle moeij en angetrouwde oom, Anje Jans geadsisteert met haar ehe man Cornelis Jans als volle moeij en angetrouwde oom, en de E. Jan Cornelis, de E. Redme Cornelis en de E. Willem Cornelis alle als ooms.

R.A. XLI c 1, fol. 49, 20-11-1782. H.C. tussen Thomas Mennes en Trijntje Ottes wed. van Cornelius Ubbes. Aan bruidegomszijde Menne Jans als vader, en de E. Jan Mennes als volle broeder. En aan des bruids zijde zijn geweest de E. Otte Jans als vader, en de E. Cornelis Ottes als volle broeder, en de E. Aafke Ottes geadsisteert met haar ehe man Eelke Renees als volle suster en aangetrouwde broeder van de bruid, benevens de E. Reijnder Willems als aangetrouwde oom en voormond, en Hindrik Jurjens als aangetrouwde oudoom en sibbe voogd en Alje Jans als vreemde voogd over des bruids voorkinder. Kinderen uit dit huwelijk zie VII.2.

16. Jelmer Ubbes geb. Kloosterburen op Feddemaheerd, ged. Den Hoorn 27-6-1750, jong overleden.

17. Claesje Ubbes geb. Kloosterburen op Feddemaheerd, ged. Den Hoorn 4-12-1752, jong overleden.

18. Fredericus Franciscus Ubbes geb. Kloosterburen op Feddemaheerd, ged. Den Hoorn 15-6-1754, jong overleden.

19. Tecla Ubbes geb. Kloosterburen op Feddemaheerd, ged. Den Hoorn 20-1-1758, jong overleden.

VII.1. Kinderen van Tewes Redmers en Eltje Tjaarts.

1. Romualdus Ubbaldus Tewes geb. Usquert, ged. Uithuizen 29-1-1762, overl. vóór 12-11-1765.

2. Tjaart Tewes Amsing geb. Usquert, ged. Uithuizen 24-4-1763, overl. Uithuizen 21-3-1814 in huis no. 158, lb. te Uithuizen. Gehuwd Uithuizen 25-4-1795 met Trinje Freerks Langeland geb. Kantens op Eelswert, ged. Uithuizen 24-11-1767, overl. Uithuizen 16-5-1829, d.v. Freerk Harkes Langeland, lb. op Eelswert, daarna op Langenhuis, en Elizabeth Willems.

R.A. LII b4, fol. 298, 31-3-1795. H.C. tussen Tjaart Tewes en Trijnje Freerks. Getuigen aan Bruidegomszijde de E. Teewes Redmers als vader, Redmer Teewes en Freerk Tewes als volle broeders, Trijnje Redmers als volle moie, Anje Redmers wed. van Willem Ytes als volle moei en aan Bruidszijde de E. Freerk Harkes als vader, Willem Freerks en Harke Freerks als volle broeders, Siert Harkes als volle oom, en Reinder Jacobs als angetrouwde oom. Kinderen uit dit huwelijk zie VIII 1.

3. Romualdus (Redmer) Tewes geb. Usquert 12-11-1765, overl. Usquert 30-5-1811, ongehuwd.

4. Fredericus Tewes geb. Usquert op Kruisstee, ged. Uithuizen 17-5-1768, overl. vóór 10-4-1772.

5. Mattheus Tewes geb. Usquert op Kruisstee, ged. Uithuizen 21-2-1771, jong overleden.

6. Freerk Tewes Amsing geb. Usquert op Kruisstee, ged. Uithuizen 10-4-1772, overl. Usquert 13-4-1831, lb. op Kruisstee van 1807 t/m 1831, hij behoorde in 1812 tot de 30 hoogstaangeslagenen van de provincie Groningen. Gehuwd Uithuizen 17-6-1799 met Catharina Sierts Riepma geb. Uithuizen op Rijk-Hemmemaheerd, ged. Uithuizen 6-9-1773, overl. Usquert 24-5-1853, d.v. Siert Harkes en Grietje Jacobs.

R.A. LI b4, fol. 196, 7-6-1799. H.C. tussen Freerk Tewes en Trijntje Sierts. Aan bruidegomszijde Tewes Redmers als vader, Tjaart Tewes en Trijntje Freerks Ehel. als volle broeder en angetrouwde zuster, Redmer Tewes als volle broeder, Anje Redmers als volle moej, Derktjen Willems als volle nig, Eissche Willems geadsisteerd met haar bruidegom Harke Freerks als volle nicht en ondertrouwde neef, en aan Bruidszijde Siert Harkes en Grietje Jacobs Ehel. als vader en moeder, Harke Sierts als volle broeder, Jacob Sierts als volle broeder, Freerk Harkes en Reinder Jacobs en Trijntje Jans als volle ooms en angetrouwde moej, Willem Freerks als volle neef, Harke Freerks geadsisteerd met Eissche Willems zijn bruid als volle neef en ondertrouwde nicht.

Register van naamaanneming van Usquert: "Compareerde voor ons Henrikus van Zalen, maire waarnemende de functien van Officier van den Burgerlijken Stand van de Gemeente van Uskwert, Canton Middelstum, Arrondissement van Appingedam, Departement van de Wester Eems, Freerk Tewes wonende te Uskwert, dewelke verklaarde dat hij aanneemt tot zijnen Familienaam de naam van Amsing en tot zijn Voornaam of Voornamen, de naam of namen van Freerk Tewes; dat hij heeft Een Zoon en Een dochter; namentlijk:

Tiewes en Grietje.

Notariële Archieven, Onderdendam, verleden voor notaris van Royen op 24-4-1831. Hieruit blijkt dat Freerk Tewes Amsing de boerderij Kruissteede bezat met 77 Bunder, 71 Roeden en 80 Ellen, en een boerderij groot 58 Bunder, 11 Roeden en 60 Ellen, tezamen ter waarde van f 32.341.-. Het vee en verdere levendige have bestaande uit twintig paarden, zeventig stuks oud en jong Hoornvee, Een honderd vijftig stuks Schapen en Lammeren met het evenredig Boeren en Melkenkamersbeslag voor de onderling geschatte waarde van f 10.525.-. Kinderen uit dit huwelijk zie VIII.2.

VII.2. Kinderen van Cornelis Ubbes en Trijntje Ottes

1. Fokeltje Cornelis geb. Kloosterburen 1777, jong overleden.

2. Eytje (Grietje) Cornelis geb. Kloosterburen, ged. Den Hoorn 1-6-1778, jong overleden.

3. Aafke Cornelis geb. Kloosterburen, ged. Den Hoorn 4-3-1780, overl. Bedum 15-3-1814. Gehuwd Den Hoorn 19-5-1800 met Pieter Aljes Boersema geb. Bedum, ged. Bedum 20-5-1772, overl. Middelstum 21-3-1820, z.v. Alje Jans en Grietje Sierts. R.A. XLV c1, fol. 294, 23-4-1800. H.C. tussen Pieter Aljes en Aafke Cornelis. Aan bruidegomszijde Alje Jans als vader. Siert Aljes als broeder. Jan Aljes als broeder. Pieter Sierts als volle oom, Casper Harms en Beerentje Sierts als aangetrouwde oom en volle moeij. Aan bruidszijde Otte Jans als grootvader, Cornelis Ottes en Frouwke Willems als volle oom en aangetrouwde moeij. Eelke Rences als aangetrouwde oom, Willem Reinders en Grietje Willems als volle neef en aangetrouwde nigt, Jan Bos en Eetje Reinders als aangetrouwde neef en volle nigt, Willem Reinders, Hindrik Jurjens en Geert Willems als voorstanderen over de bruid.

4. Ubbe Cornelis Ubbens geb. Kloosterburen, ged. Den Hoorn 3-5-1781, overl. Uithuizen 12-2-1848, lb. te Zuidwolde (gem. Bedum), daarna dagloner te Uithuizen. Gehuwd (1) met Jantje Edes Boersema geb. Bedum, ged. Bedum 18-1-1791, overl. Uithuizen 16-8-1828, d.v. Ede Jans en Swaantje Jans. Gehuwd (2) Uithuizen 19-11-1831 met Martje Jans Kolkena ged. Uithuizen 21-5-1797, d.v. Jan Jogchums Kolkena en Jantje Julles. Martje Jans Kolkena was weduwe van Jan Pieters Zandt. R.A. LVII 12, fol. 124, 6-1-1807. H.C. tussen Ubbe Cornelis en Jantje Edes. Aan Bruidegomszijde de E. Jan Jacobs Bos als voormond, de vreemde voogd Geert Willems beide over den Bruidegom en Pieter Aljes als swager, en aan des Bruidszijde de E. Eede Pieters als voormond en volle neef, Jan Pieters als vreemde voogd over de Bruid, Siert Aljes als stdevader en Grietje Edes als volle zuster. Kinderen uit dit huwelijk zie VIII 3.

VIII.1. Kinderen van Theodardus Tewes Amsing en Trinje Langeland

1. Mattheus Tjaarts geb. Uithuizen, ged. Uithuizen 9-11-1800, jong overleden.

2. Fredericus Tjaarts Amsing geb. Uithuizen, ged. Uithuizen 26-8-1803, overl. Usquert 1-8-1863, landb. te Usquert op Papekop 1828-1863. Gehuwd Uithuizen 9-11-1826 met Reijna

Boerderij Rodeschool te Middelstum omstreeks 1905

Catharina Jacoba Maria Jans Bos geb. Bedum in 't Reidland, ged. Bedum 30-10-1804, overl. Usquert 20-11-1843, d.v. Jan Jacobs Bos en Catharina Reinders Riepma. Blijkens successiememorie van Fredericus Tjaarts Amsing bestond de boerderij Papekop uit de volgende delen: 1. Eene boerenbehuizinge en schuur cum annexa bestaande met den vollen eigendom van Acht en zestig Bunder Twaalf Roeden viereennegentig Ellen binnen uiterdijks en Polderland met den kwelder en aanwas op en afslag en nog Tien Bunder Eenenzeventig Roeden dertig Ellen Kwelder met diens aanwas op en afslag alles staande en gelegen onder Usquert, tezamen groot Acht en zeventig Bunder vierentachtig Roeden vierentwintig Ellen; 2. De vaste beklemming van Zeven Bunder vier en zestig roeden dertig Ellen land, gelegen te Uithuizen, doende jaarlijks tot vaste huur Zes en Zeventig Guldens.

Provinciale Groninger Courant, 24 november 1843: Heden avond trof mij de gevoeligste slag mijn levens, daar het God behaagde, mijne dierbare Echtgenootte Catharina Jans Bos, eenige uren na hare bevalling van eenen dooden Zoon, in den ouderdom van 39 jaren, na eene genoegelijke echtvereeniging van ruim 16 jaren, van mijne zijde weg te rukken. Ik heb in haare eene brave Huisvrouw, en mijne vijf meestal nog zeer jonge kinderen eene zorgdragende Moeder verloren. Gevende van dit voor ons zoo treffend verlies bij deze tevens bijzonder kennis aan verre Vrienden en Bekenden. Usquert den 20 November 1843. F.T. Amsing.
Kinderen uit dit huwelijk volgt IX.1.

VIII.2. Kinderen van Fredericus Tewes Amsing en Catharina Sierts Riepma

1. Matheus Freerks Amsing geb. Uithuizen, ged. Uithuizen 3-1-1801, overl. Usquert 18-9-1860, landb. te Usquert op Klein-Kruisste 1833-1860. Gehuwd Usquert 2-1-1823 met Catharina Willems Bos, geb. Usquert, ged. Uithuizen 5-5-1804, overl. Groningen 29-3-1872, d.v. Willem Jacobs Bos en Eiske Rikkerts Tebbens.

Blijkens successiememorie van Catharina Willems Bos bestond het onroerend goed uit de volgende delen: a. Eene boerenbehuizing groote schuur en bijschuur geteekend no. 88, benevens 22 Bunders 15 roeden 80 ellen polderland, waarop eene arbeiderswoning is staande, benevens den Kwelder groot 6 bunders 48 roeden 20 ellen, alles staande en gelegen op den Noordpolder onder de gemeente Usquert. b. 52 bunder 15 roeden 80 ellen polder en kwelder land gelegen mede aldaar. c. Eene behuizing get. no. 131, met de vaste beklemming van het erf heemstede en den tuin te Zamen 6 Ares 20 Centiares, doende jaarlijks op Mei verschijnde huur f 3.-- en het zesjarig geschenk tot huur staande en gelegen te Usquert.

Kinderen uit dit huwelijk volgt IX.2.

2. Margaretha Eleonora Jacoba Amsing geb. Usquert, ged. Uithuizen 25-7-1804, overl. Usquert 29-9-1873. Gehuwd Usquert 19-5-1828 met Jacoba Lammerts Elerie geb. Uithuizen ged. Uithuizen 29-8-1804, overl. Usquert 14-2-1886, landb. te Usquert op Kruisste 1833-1886, lid bestuur 7de onderdeel Usquert van het waterschap Hunsingo 1858-1861, kerkmeester van de parochie van de H. Jacobus te Uithuizen, lid van de raad der gemeente Usquert 1862-1885, z.v. Lammert Laurens en Catharina Jacobs Langeland.

VIII.3. Kinderen van Ubbe Cornelis Ubbens en Jantje Edes Boersema

1. Susanna Ubbens Ubbens geb. Zuidwolde, ged. Bedum 15-3-1811, overl. Uithuizen 22-10-1844. Gehuwd Usquert 27-5-1839 met Pieter Kornelis Scholtens geb. Zandeweer, ged. Uithuizen 5-4-1811, overl. Uithuizen 24-2-1867, schipper, daarna herbergier, hertr. met Alegonda Harmannus Scholtens, z.v. Kornelis Jacobs Scholtens en Bouwina Kornelis Siebinga.
Onecht kind: Pieter Jacobs Ubbens geb. Uithuizen 13-5-1836.

2. Cornelis Ubbens Ubbens geb. Zuidwolde 12-11-1813, overl. Usquert 6-2-1843, dagloner. Gehuwd Usquert 15-10-1840 met Anje Jacobs Sijplinga geb. Uithuizen 21-6-1817, d.v. Jacob Hendriks Sijplinga en Ietje Willems.

Kinderen uit dit huwelijk zijn:

1. Ubbe Cornelis Ubbens geb. Usquert 6-12-1841, overl. Uithuizen 29-2-1844.
2. Corneliske Cornelis Ubbens geb. Uithuizen 21-9-1843, overl. Uithuizen 23-7-1859.

3. Ede Ubbens Ubbens geb. Zuidwolde 17-4-1817, overl. Uithuizen 13-5-1849, dagloner. Gehuwd Uithuizen 15-11-1843 met Trinje Fransens Dijkema geb. Uithuizen, ged. Uithuizen 24-11-1803, overl. Uithuizen 2-12-1863, wed. van Jacob Jans Nienings (Neijens), d.v. Frans Jurjens en Grietje Pauls.

Successiememorie van Ede Ubbens Ubbens: "dat er door de Overledene geene onroerende goederen zijn nagelaten; en dat de roerende goederen bestaan in ligchaamstoebehoren ter waarde van vijfenveertig Gulden."

Kinderen uit dit huwelijk zijn:

1. Johanna Edes Ubbens geb. Uithuizen 23-11-1846, overl. vóór 1863.

4. Levenloos Kind geb. Zuidwolde 4-2-1820.

5. Levenloos Kind geb. Zuidwolde 15-8-1821.

6. Trientje Ubbens Ubbens geb. Zuidwolde 4-8-1822, overl. Uithuizen 18-6-1853. Gehuwd Uithuizen 19-11-1851 met Pieter Jacobs Danhof geb. Uithuizen 12-10-1814, dagloner, wedn. van Johanna Jacobs Drieborg, z.v. Jacob Klaassens Danhof en Lisabet Hendriks.

Onecht Kind: Jantje Ubbens geb. Uithuizen 12-9-1842, overl. Uithuizen 20-1-1858.

Kinderen van Ubbe Cornelis Ubbens en Martje Jans Kolkema.

7. Aafke Ubbens Ubbens geb. Uithuizen 16-12-1833, overl. Uithuizen 26-3-1835.

8. Aafke Ubbens Ubbens geb. Uithuizen 2-8-1836, overl. Uithuizen 3-2-1842.

(wordt vervolgd)

DE FAMILIE BONESCHANSKER

door Ir. Th.P.E. de Klerck

vervolg van bl. 56 van deze jaargang

6. Hilchien Boneschans, geb. Ekamp (Midw.) 24.12.1824, ov. Finsterwolde 3.1.1868, tr. Midwolda 28.8.1846 met Hanno Jurjens van Dijk, geb. Midwolda 24.3.1817, ov. Finsterwolde 2.2.1892, wever, z.v. Hanno Jurjens van Dijk (wever) en Hilke Harms Woldringh. Zie Woldring (1970) p. 190. Hilke Harms, geb. Midwolda 2.2.1783, ov. ald. 8.1.1862, tr. Midwolda 25.5.1806 met Hanno Jurjens, van Nieuwolda.
 7. Ottina Boneschans, geb. Ekamp (Midw.) 19.3.1827, ov. ald. 12.3.1829.
 8. Hendrik Boneschans, geb. Ekamp (Midw.) 11.12.1828, ov. ald. 28.1.1829.
 9. Ottina (Hindriks) Boneschans, geb. Ekamp (Midw.) 23.10.1830, ov. Midwolda 18.8.1891, tr. Beerta 7.2.1851 met Stoffer Muller, geb. Ekamp (Midw.) 5.3.1824, ov. Midwolda 24.6.1883, dagloner, z.v. Stoffer Hindriks Muller (veenbaas) en Grietje Geerts Mulder.
- IV 3. Kinderen van Jan Nevens Boneschansker en a) Wemelyna E. Vriese, b) Geeske B. Migchels (van III.5):
De in Bellingwolde geboren kinderen heten Boneschansker, die in Hamdijk (Nieuwe Schans) geboren Boneschansker.
Eerste huwelijk:
1. Engelke (Jans), geb. Hamdijk 19.3.1818, ov. Bellingwolde 23.12.1847, landbouwer, tr. Nieuwe Schans 9.5.1844 met Gepke (Berends) Kruijter, geb. Bellingwolde 23.8.1811, ov. ald. 29.4.1897, winkelierse, d.v. Berend Jacobs Kruijter (smid) en Grietje Jans.
Kind zie V 7.
 2. Berend (Jans) Boneschansker, geb. Bellingwolde 24.4.1822, ov. Slochteren 1.9.1858, hoofdonderwijzer, tr. Midwolda 23.7.1851 met Geessien Eppes Bosch, geb. Oostwold 4.1.1828, ov. Middelstum 8.10.1892, d.v. Eppo Harms Bosch (onderwijzer) en Abeltje Garbrands Kremer.
Kinderen zie V 8.
Hij woonde tot 1853 te Oostwold, in Westerlee tot 1856, daarna te Slochteren. Na zijn overlijden verhuisde zij naar Oostwold en in 1880 naar Middelstum.
 3. Hindrik Boneschansker, geb. Bellingwolde 24.2.1825, ov. Oterdum (Delfzijl) 12.1.1905, landbouwer, tr. Nieuwe Schans 19.8.1848 met Lammerdina Hartema, geb. Boen 4.4, ged. Bunde 12.4.1818, ov. Oterdum 8.7.1903, d.v. Fokko Lammerts Hartema (landbouwer, ov. Wymeer) en Toepke Rickwerts (Mulder). Zie "Die Groenevelds" I, p. 421.
Kinderen zie V 9.
In het kerkboek van Wymeer staat: "Den 23.30. Juli und 6. August 1848 sind proclamirt: der Landgebräucher Hindrik Boneschansker, Sohn des Landgebräuchers Jan Nevens Boneschansker und der wylen Wemelina Engelkes Vriese, geboren und wohnhaft zu Neu Schans,

*Onvergetelijke Heerlijk Besluit genomen
 te Costabel de 23 Junii 1894. verbleef ingevolge
 art 4 van het Koninklijk Besluit van de 27 Juli 1897
 (Staatblad nr 144) overeenstemmende te zijn om met zijn vrouw
 6 vijf kinderen, op de 3 Junii as. de gemeente
 Midwolda mettenen, te verlaten, om zich te vestigen
 te Pretoria (Zuid Afrikaansch Republiek)
 te Midwolda de 3 Junii 1896
 J. Boneschansker.*

uit Staten van
 landverhuizing
 van Midwolda.

Bodewagen van Nanne Jacob Bone-
 schansker (VII 1.1), voordien
 gebruikt door zijn vader en
 grootvader. Foto genomen op de
 markt te Winschoten in 1959.

(V 1.6)

Berend Boneschansker

Martje Meelker

alt 23 Jahr, und Lammerdina Hartema, Tochter des Landgebrüchers Fokko Lammerts Hartema und der wylen Toepke Rickwerths Mulder, geboren zu Boen, wohnhaft zu Wymeer, alt 30 Jahr".

4. Trijntje Boneschanscher, geb. Bellingwolde 24.2.1825, ov. Hamdijk 27.8.1828.
5. Jan Boneschanscher, geb. Bellingwolde 27.2.1828, ov. ald. 6.3.1828. Tweede huwelijk:
6. Cornelia, geb. Hamdijk 17.4.1832, ov. Westerlee 4.8.1909, tr. Nieuwe Schans 1.5.1862 met Jacob Hesse, geb. Finsterwolde 19.1.1829, ov. Winschoten 20.10.1887, landbouwer aldaar, z.v. Derk Jacobs Hesse (landbouwer) en Marieke Zwierts Zwart. Jacob werd wettig erkend en als kind aangenomen bij het huwelijk van zijn ouders te Nieuwe Schans 28.11.1850.

V 1. Kinderen van Berend Boonschansker en Geesien Nanninga (van IV 1.7):

Heten Boneschansker.

1. Berend, geb. Beerta 18.11.1859, ov. Beerta 24.11.1859.
2. Hillechien, geb. Beerta 26.10.1860, ov. Winschoten 10.12.1948, tr. Beerta 22.12.1883 met Eertze Klaas van der Veen, geb. Assen 14.4.1857 (Kattegang nr. 304), ov. Weener 10.12.1919, boekdrukker, z.v. Dirk van der Veen (letterzetter) en Roelfien van der Veen. Hun zoon Berend van der Veen, geb. Winschoten 26.7.1887 was de uitgever van de Winschoter Courant.
3. Nanno Jacob, geb. Beerta 6.3.1863, ov. ald. 25.5.1927, vrachtrijder, had een bodiedienst Beerta-Winschoten (zie afb. 6), tr. Beerta 12.5.1894 met Jantje de Vries, geb. Ganzedijk (F.) 12.2.1871, verhuisde okt. 1955 naar Oostwold, ov. ald. 22.12.1955, d.v. Jan de Vries (dagloner) en Trientje van Dijk. Kinderen zie VI 1.
4. Cornelia, geb. Beerta 18.10.1865, ov. Winschoten 21.12.1944, tr. Beerta 29.5.1895 met Aeilko Muntinga, geb. Oude Pekela 8.10.1861, ov. Winschoten 25.1.1934, landbouwer te Oude Pekela, melkboer, rijtuigverhuurder te Winschoten, z.v. Gerlof Derks Muntinga (grutter) en Frouwe Doedens Eltjens. Zie Stamboom van de familie Muntinga (1961) p. 59.
5. Martje, geb. Beerta 18.10.1865, ov. Winschoten 10.5.1949, tr. Beerta 29.5.1889 met Friedrich Heinrich Karl Schaefer, geb. Waake (Dld.) 13.1.1865, ov. Winschoten 18.7.1927, kapper aldaar, z.v. Georg Heinrich Friedrich Schaefer (koopman) en Karoline Luise Elizabeth Hartman. Geen kinderen.
6. Berend, geb. Beerta 28.12.1868, ov. Blijham 29.12.1939, timmerman, aannemer, tr. Beerta 23.5.1896 met Martje Meelker, geb. Nieuwe Pekela 31.10.1866, ov. Blijham 16.7.1935, d.v. Jan Meelker (veearts) en Jantje Elinga. Zie afb. 8 en 9. Zij verhuisden in 1905 van Beerta naar Blijham. Kinderen zie VI 2.

V 2. Kinderen van Hindrik Boonschansker en a) Janna Busscher, b) Anneke Nanninga (van IV 1.9):

Uit het 1e huwelijk heten Boneschansker, uit het 2e huwelijk Boonschansker.

Eerste huwelijk:

1. Berend, geb. Winschoten 28.9.1850, ov. ald. 13.3.1851.
2. Berend, geb. Winschoten 13.1.1853, ov. Zwolle 18.12.1928, eerst bakker te Noordbroek, daarna te Winschoten, hoofdconducteur N.S. (heeft meerdere malen met Koningin Wilhelmina gereden), tr. Noordbroek 26.2.1874 met Aaltje Robers, geb. Noordbroek 2.6.1854, d.v. Hindrik Koerts Robers (timmerman) en Antje Ubbes Boekhout. Hij verhuisde in mei 1880 met vrouw en 4 kinderen van Noordbroek naar Winschoten, maart 1882 naar Leeuwarderadeel en maart 1883 van Leeuwarden naar Zwolle.

Kinderen zie VI 3.

Tweede huwelijk:

3. Hillechien Boonschansker, geb. Winschoten 12.4.1887, ov. 10.12.1948, verhuisde okt. 1903 naar Oldenzaal, tr. Winschoten 24.6.1909 met Anthonie Dekker, geb. Heerde 1880/81, conducteur bij de N.S., z.v. Hendrik Jan Dekker (landbouwer) en Hendrikje Boerdam.
4. Aaltje Boonschansker, geb. Winschoten 5.6.1888. Verhuisde nov. 1913 naar Den Haag.

V 3. Kinderen van Jan Boneschansker en a) Martjen Bonder (van IV 1. 12):

Heten Boneschansker.

1. Harm, geb. Ekamp (F.) 19.10.1862, ov. ald. 13.1.1927, schoenmaker, dagloner, tr. Beerta 26.9.1885 met Jantje Borgers, geb. Beerta 2.4.1863, ov. Eindhoven 2.8.1937, d.v. Roelf Borgers (dagloner) en Wiechertje de Lange. Zij vertrok okt. 1934 uit Finsterwolde naar Beerta en nov. 1935 naar Eindhoven.
Kinderen zie VI 4.
2. Berend, geb. Ekamp (F.) 23.8.1864, ov. ald. 9.1.1866.

V 4. Kinderen van Berend Hinderks Boneschans en b) Klaassien Klaassens (van IV 2.2):

Heten Boneschans.

1. Hindrik Boneschans, geb. Westerlee 19.5.1850, boerenknecht, tr. Beerta 4.2.1876 met Imke Willemsen, geb. Beerta 14.8.1855, d.v. Geert Willems Willemsen en Harmke Jans Welp.
Kinderen:

a. Harmke Boneschans, geb. Oude Dijk 10.1.1877.

b. Klaassien Boneschans, geb. Oude Dijk 1.1.1881.

Het gezin emigreerde in maart 1882 van Beerta naar de U.S.A.

Daar wellicht nog nakomelingen.

2. Mettje Boneschans, geb. Westerlee 11.6.1853, tr. Finsterwolde 1.12.1876 met Harm Meijer Harms, geb. Christian Eberhard Süder Polder 20.11.1848, arbeider te Ganzedijk (F.), z.v. Evert Harms en Anna Berends Groenmeijer. Kinderen, eerste 2 gewettigd bij het huwelijk (heetten dus eerst Boneschans en daarna Harms):

a. Anna Harms, geb. Nieuw Beerta 13.3.1873.

b. Klaassien Harms, geb. Ganzedijk 10.9.1875.

c. Evert Harms, geb. Ganzedijk 9.1.1879.

d. Berend Harms, geb. Ganzedijk 14.4.1882.

Het gezin emigreerde mei 1884 van Finsterwolde, naar de U.S.A.

Daar waarschijnlijk nakomelingen.

De moeder Klaassien Klaassens had een voorkind, in het bevolkingsregister van Scheemda op enkele plaatsen ten onrechte als Ida Boneschans(ker) vermeld. Deze Ida Derks Klaassens, geb. Oude Dijk 28.9.1844, tr. Beerta 18.4.1868 met Taalkéus Harms, geb. Heerenland (Wymeer) 7.12.1839, boerenknecht, z.v. Harm Harms (dagloner) en Tjabbina Alberts. Taalkéus Harms, Ida Derk Klaassens en hun 6 kinderen emigreerden in feb. 1893 van Scheemda naar Shelden-Obrien, Iowa, U.S.A. Ook hier dus de mogelijkheid van nakomelingen in de U.S.A.

V 5. Kinderen van Willem Boneschans en Elsie Aukes (van IV 2.4):
Heten Boneschansker.

1. Metje, geb. Bellingwolde 28.5.1852, ov. Winschoten 7.5.1924, tr. Winschoten 4.5.1882 met Jan Heijes, geb. Winschoten 14.5.1853, ov. ald. 12.8.1920, notarisklerk, z.v. Hindrik Heijes (timmerman) en Antje de Raaf. Zij verhuisde in 1870 van Bellingwolde naar Winschoten.
2. Janna, geb. Bellingwolde 10.4.1855, ov. ald. 23.4.1859.
3. Trijntje, geb. Bellingwolde 31.10.1857, ov. ald. 9.1.1864.
4. Hilvert, geb. Bellingwolde 8.11.1860, ov. ald. 7.10.1921, eerst timmerman, voerman, had een bodedienst Bellingwolde-Winschoten, tr. Bellingwolde 12.7.1890 met Metje Prins, geb. ald. 24.8.1868, ov. Den Haag 7.1.1955, d.v. Egbert Prins (dagloner) en Hillechien Dontje. Zie afb. 18.
Kinderen zie VI 5.
5. Hindrik, geb. Bellingwolde 4.3.1864, ov. Winschoten (z.) 4.7.1941, timmerman, bode, koopman, tr. Bellingwolde 10.12.1892 met Gepke Elenga, geb. Bellingwolde 26.12.1866, ov. ald. 14.1.1923, d.v. Hinderikus Elenga (timmerman) en Beka Pals. Zie afb. 17.
Kinderen zie VI 6.

V 6. Kinderen van Jan Boneschans en a) Rikste Aukes, b) Menje B. Schoonbeek (van IV 2.5):

Uit het 1e huwelijk heten Boneschansker, uit het 2e huwelijk Boneschans.

Eerste huwelijk:

1. Janna, geb. Meerland (F.) 14.2.1845, ov. Oostwold 27.7.1859.
 2. Mettje, geb. Meerland (F.) 7.3.1846, ov. Oostwold 31.1.1918, tr. Midwolda 16.5.1873 met Aaldrik Hindrik Udema, geb. Midwolda 26.2.1846, ov. Oostwold 4.4.1925, arbeider, z.v. Hai-ko Eltjes Udema (arbeider) en Geesien Aaldriks Oostendorp.
 3. Hindertje, geb. Meerland (F.) 17.7.1848, ov. Oostwold 13.12.1852.
 4. Hilbert (Jans), geb. Meerland (F.) 13.5.1850, ov. Oostwold 1.2.1908, arbeider, tr. Midwolda 19.3.1873 met Grietje Schuur, geb. Finsterwolde 2.1.1851, ov. Winschoten (wonende Oostwold) 15.11.1933, d.v. Hindrik Berends Schuur (dagloner) en Grietje Frans van Dijk.
Kinderen zie VI 7.
- Tweede huwelijk:
5. Hindrik Boneschans, geb. Oostwold 23.1.1854, tr. Midwolda 10.10.1883 met Janna Hovingh, geb. Oostwold 29.1.1852, d.v. Jan de Boer Hovingh (zilversmid) en Lutgert Eilderts Prins. Hindrik

was "ondermeester" in Oostwold; in juni 1896 emigreerde hij met zijn gezin naar Pretoria (zie afb. 5), waar hij "bovenmeester" werd en later predikant.

Kinderen zie bij de Zuidafrikaanse tak VI A 1, achter VIII 20.

In de "staat der landverhuizingen naar Noord Amerika en andere overzeesche gewesten", op de gemeentesecretarie te Midwolda staat: "1896 Hindrik Boneschans, onderwijzer, 42 jaar, gereformeerde gemeente, behoort tot de mingestelden, aangeslagen op een geschat inkomen van f 450,00; vertrokken met vrouw en 5 kinderen; vermoedelijke reden van vertrek: verbetering van bestaan". Ze gaan naar Pretoria, Zuid Afrikaanse Republiek.

6. Martje Boneschans, geb. Midwolda 28.9.1857, ov. Ekamp (Midw.) 22.10.1868.
7. Jan Boneschans, geb. Oostwold 23.7.1860, ov. ald. 8.8.1864.
8. Berend Boneschans, geb. Oostwold 11.6.1864, ov. ald. 26.11.1950, winkelier, tr. Scheemda 27.10.1898 met Meindertje Smid, geb. Westerlee 27.9.1869, ov. Oostwold 1.8.1959, d.v. Hindrik Smid (landbouwer) en Jantje Dieterman.
Kinderen zie VI 8.

V 7. Kind v. Engelke Boneschansker en Gepke B. Kruijer (van IV 3.1):
Heet Boneschansker.

1. Jan Neven, geb. Bellingwolde 31.12.1845, ov. ald. 12.3.1917, bakker, tr. ald. 9.5.1876 met Hillechien Slart, geb. Winschoter Zuiderveen 1.1.1851, ov. Winschoten 22.10.1935, d.v. Jan Roelfs Slart (landbouwer) en Grietje Hekman. Zij verhuisde in april 1918 naar Scheemda en in april 1929 naar Winschoten.
Kind zie VI 9.

V 8. Kinderen van Berend J. Boneschanscher en Geessien E. Bosch (van IV 3.2):
Heten Boneschanscher.

1. Eppo Jan Boneschanscher, geb. Oostwold 15.5.1852, ov. Zuurdijk (Leens) 1912, ongehuwd. Hij was onderwijzer, verhuisde jan. 1871 van Oostwold naar Onstwedde, daarna Scheemda, in Blijham 1874-1878, Termunten, Woltersum en sinds 1880 hoofd der school en koster te Zuurdijk. Zie over zijn benoeming J.S. van Weerden, Spanningen en Konflikten (1967), p. 254. Ook in J.S. van Weerden, Zuurdiek, mien dörpke (1966), komt hij vele malen voor. In E.F.W. Brinkman, Muntendam en de Muntendammers (1948) staat onder het hoofdstuk "Muziek in 't dorp". "Veel componisten van echt Nederlandse liederen hadden wij toen nog niet ... Het was meestal vertaalde Duitse tekst Zo leverde de heer Boneschanser van Zuurdijk een paar bundels uit Heims Liederschatz, waaruit in de jaren van 1890 tot plm. 1900 veel gezongen werd. Eppo Jan was redacteur van het volkstijdschrift "Uitstapje op allerlei gebied" 1e aflevering in 1885 bij J.C. Mekel te Winsum. Medewerker was o.a. zijn broer E.J. Boneschanscher, hoofd der openbare lagere school te Dwingeloo. Zie R.A.G. nr. 2679.
2. Jan Neven Boneschanscher, geb. Oostwold 28.8.1853, ov. Huizinge (Middelstum) 13.10.1881, ongehuwd. Verhuisde mei 1872 van Oostwold naar Zuidbroek. Hij was onderwijzer te Stadskanaal, later hoofd der school te Huizinge. (wordt vervolgd)

Door de Stichting Sasland wordt eveneens uitgegeven de BOEKENBUS een literair-kritisch tijdschrift voor Noord- en Oost-Nederland. De inhoud wordt verzorgd door het radioprogramma "Boekenbus" van de Regionale Omroep Noord en Oost en het Nedersaksisch Instituut van de Rijksuniversiteit te Groningen. De redactie bestaat uit Tiny Mulder, Prof. Dr. H. Entjes, Drs. J. Pop, C.F. de Vries en J.F. de Zanger. In het eerste nummer zegt de eindredactrice Tiny Mulder o.a.: "Boekenbus is bedoeld als kritische begeleiding van literatuur geschreven door auteurs, die in Noord- of Oost-Nederland wonen of op een of andere manier binding hebben met dit land. Dit houdt in, dat "Boekenbus" aandacht geeft aan boeken, die geschreven zijn in het Fries of in een van de streektaalen van het noorden en het oosten en aan schrijvers in die talen." "Boekenbus" is een uitgave van de Stichting Sasland - postbus 1127 - Groningen. Het verschijnt eens per kwartaal. De abonnementsprijs bedraagt f 15.- per jaar, te voldoen door overschrijving naar postrekening 1215274 t.n.v. de penningmeester van bovengenoemde stichting.

Verschenen:

VAN DUIVELS, HEKSEN EN SPOKEN door Dr. Hendrik Entjes en Jaap Brand, een bundel volksverhalen uit het radioprogramma van de N.O.S. "Vonken onder de as".

Prof. Entjes zegt in de inleiding o.a.: "De volkskunde houdt zich bezig met de gewoonten, gebruiken en tradities, die onder het volk leven, dat betekent in door historische verbanden en samenhangen bijeen gehouden gemeenschappen. Het spreekt daardoor haast vanzelf, dat de volkskunde daardoor sterk historisch georiënteerd is, dus vooral op zoek gaat naar wat van vroeger is en naar hoe het vroeger was. Maar het spreekt vanzelf, dat ook de huidige gewoonten en gebruiken van die gemeenschappen binnen de wetenschap en het onderzoek van de volkskunde moeten vallen en niet verwaarloosd kunnen worden".

Uitgegeven in de "Triangelreeks" van het Boekencentrum/'s Gravenhage. Verkrijgbaar in de boekhandel; prijs f 19.50.

Gruoninga

TIJDSCHRIFT VOOR GENEALOGIE, NAAM- EN WAPENKUNDE

20^e jaargang 1975

4

Redactie: Ir. Th.P.E. de Klerck
G.W. Nanninga

Eventuele bijdragen te zenden aan het redactieadres: "Gruoninga",
Sasland - postbus 1127 - Groningen

INHOUD

G.W. NANNINGA	- Kwartierstaat Jan Niestern,	109
A. HOFT	- Van slang tot huismerk,	113
O.J. NIENHUIS	- De familie Amsing, een van de oudste R.K. - Hogelandster geslachten (V),	114
Ir.Th.P.E. DE KLERCK	- De familie Boneschansker (IV),	119
Ds. P. DATEMA	- De Datema's loten van dezelfde stam?(III),	125
Mr. J.P.A. WORTELBOER	- Genealogie Geling,	131
P.J.C. ELEMA / Dr. P. BOS-	Genealogie Moorlag (III).	139

KWARTIERSTAAT JAN NIESTERN

door G.W. Nanninga

Door de natuurlijke ligging aan zee zijn de bewoners van de noordelijke kuststreken sedert mensenheugenis met de zeevaart vertrouwd geweest. De schepen, die zij hiertoe gebruikten werden uiteraard oorspronkelijk alleen aan de kust gebouwd. Zoutkamp, Delfzijl en Appingedam hadden tamelijk vroeg reeds enige scheepsbouw.

Anders werd het toen, tegen het einde van de 16de eeuw, de veengronden in het zuidoosten van de provincie Groningen ontgonnen werden. Men groef door het veen hoofd- en zijkanalen waarlangs de gewonnen turf per schip vervoerd werd. Deze, in die tijd veel gevraagde brandstof werd in het begin voornamelijk naar de stad Groningen, de eigenares van dit veengebied, verscheept maar later ook naar Noord-Duitsland en Holland; Vlaanderen zelfs werd een belangrijk afzetgebied.

Het ligt voor de hand, dat deze scheepsbouw al spoedig een, in het begin bescheiden, scheepsbouw tot gevolg had. Kon men aanvankelijk voor het transport met kleine schepen volstaan; het vervoer naar de verderafgelegen streken verlangde grotere vaartuigen. Deze schepen namen op de thuisreis retourvracht mee, hout uit Skandinavië, cokes uit Engeland, zuidvruchten uit de landen rond de Middellandse Zee en zo ontstond de kleine handelsvaart, ook wel kustvaart geheten, die in een niet geringe mate tot de welvaart van de provincie Groningen heeft bijgedragen. Langs de eerder genoemde kanalen en in het bijzonder aan het tegenwoordige Winschoterdiep ontwikkelde zich langzamerhand een belangrijke scheepsbouwnijverheid, die zich tot op de huidige dag gehandhaafd heeft. Deze industrie omvatte niet alleen de scheepswerven, in het begin van de vorige eeuw waren het er een kleine zeventig, maar ook toeleveringsbedrijven als touwslagerijen, mast-, blok- en zeilmakerijen en in de tegenwoordige tijd motoren- en lierenfabrieken enz. enz.

De bouwers van de schepen hebben door vakmanschap, voortvarendheid en bezieling hun tak van bedrijf tot aanzienlijke hoogte op weten te voeren; de tjalken, smak- en kofschepen, galjoten, schoeners, brikken, die de Groninger werven verlieten, hadden, evenals de tegenwoordige kustvaartuigen, een uitstekende reputatie; men zag ze weldra in de havens van geheel Europa en zelfs daarbuiten, hetgeen nog steeds het geval is.

Een van de meest op de voorgrond tredende scheepsbouwers in het Noorden is ongetwijfeld Jan Niestern geweest, wiens kwartierstaat hieronder volgt. Het is niet zomaar een frase als we zeggen, dat het bouwen van schepen hem "in het bloed zat". Zijn vader, grootvader en overgrootvader Niestern hadden reeds aan het hoofd van een scheepswerf gestaan, een traditie, die momenteel wordt voortgezet door zijn dochter Mej. A.L. Niestern, directeur van Niestern's Scheepswerven Groningen B.V. en zijn zoon Ing. E.B. Niestern, directeur van Scheepswerf De Waal B.V. Zaltbommel.

Jan Niestern was een scheepsbouwer in hart en nieren; een schip was voor hem niet zomaar een "drijvend ding", het leefde voor hem en het had zijn liefde. Hij stond er mee op en ging er mee naar bed en zo kwam hij tot verschillende uitvindingen, waarvan de meest bekende de zogenaamde verlaagde dubbele bodem bij kustvaarders en de zelfrichtende reddingboot zijn. Vooral het ontwerpen en de bouw van dit nieuwe type motorreddingboot is een van de hoogtepunten uit zijn leven geweest. Zijn vriend Mees Toxopeus, de bekende redder ter zee, was op het idee gekomen. Verontrust door de talrijke rampen met omgeslagen reddingboten, had deze er bij het bestuur van de reddingmaatschappij op aangedrongen een boot te laten construeren, die wanneer hij bij storm of in de branding kapseisde, vanzelf weer in de normale stand terugkwam. Ook met Jan Niestern sprak hij er over; die vond het "geen dom idee" maar deed er verder het zwijgen toe. Toen Toxopeus evenwel een paar maanden later in Delfzijl lag om olie te halen en op straat Niestern tegenkwam, nam deze hem mee naar de werf en daar lag op de teken-tafel een vrijwel volledig uitgewerkt plan voor de eerste zelfrichtende reddingboot gereed. Zo ontstond de "Insulinde", die het prototype zou worden van de zelfrichtende reddingboten, die tegenwoordig langs de Nederlandse kust gestationeerd zijn.

De op Niestern's werven gebouwde schepen zijn bekend om hun degelijkheid en mooie lijn. Odrachten komen dan ook uit alle delen van de wereld, Europa, Azië, Afrika, Zuid-Amerika en zelfs uit het, midden in de Stille Oceaan gelegen, koninkrijk Tonga!

Jan Niestern was oprichter en oudste firmant van Gebr. Niestern Scheepswerven N.V. Delfzijl, directeur van Niestern's Scheepswerven Groningen B.V., van Scheepswerf De Waal B.V. Zaltbommel, van de Scheepsbouw Unie N.V. te Groningen en van Niestern, Scheepsbouw Unie Hellevoetsluis N.V. Ook was hij mede-eigenaar van de rederij J.B. en K. Niestern, die hij samen met zijn broers Berend en Kornelis opgericht had. Verder was hij vele jaren lid van de Raad voor de Scheepvaart, voorzitter (en later erelid) van de Scheepsbouwvereniging "Hoogezand", voorzitter van de Verenigde Groninger Scheepswerven "Noordergroep", commissaris van de Veenkoloniale Scheepshypotheekbank en van de Vezelfabriek te Hoogezand.

De grote verdiensten van Jan Niestern werden vanzelfsprekend ook van officiële zijde erkend. In 1954 werd hij onderscheiden met de De Ruyter-medaille in goud, een, zoals het omschrift op de medaille zegt, "Kon. Belooning v. Verdienste v.d. Ned. Scheepvaart". Een jaar later volgde zijn benoeming tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Wat de kwartierstaat betreft, wij wezen reeds op de erfelijkheid van het scheepsbouwersberoep bij de familie Niestern. Het is ons (nog) niet gelukt het probleem rond de familienaam, die van Stormtans, Veldman, Veldman Niestern tot Niestern werd, op te lossen. De familienaam Zwaan (kw. 10) is vermoedelijk ontstaan uit de naam van de geboorteplaats van Jan Hindrik Willems, namelijk Zw(ischen)ahn. De overgrootvader van Pieter Philippus (kw. 48) te weten Philippus Christoffers zal ongetwijfeld behoord hebben tot de groep Friese veenboeren, afkomstig uit Joure, die in het midden van de 17e eeuw de zogenaamde Joureswijk = Jagerswijk = Oosterdiep (in het oosten van Sappemeer) gegraven hebben. De oudste gegevens Gort (kw. 36 en 37) zijn afkomstig van Mr. Wortelboer, de kenner "par excellence" van de oude R.K. Veenkoloniale geslachten.

1. Jan Niestern, geb. Martenshoek 6-1-1885, overl. Groningen 11-8-1969, scheepsbouwer, ridder in de Orde van Oranje-Nassau, drager van de De Ruyter-medaille in goud, geh. I met Lukkina Wagenborg, d.v. Eg-

- bert Wagenborg, oprichter Wagenborg's Scheepvaartbedrijven en Abe-
lina Vegter, (waaruit vier dochters en een zoon), geh. II met Pieterke
Boer, d.v. Klaas Boer en Jantje Kuiper.
2. Berend Niestern, geb. Martenshoek 12-4-1855, overl. Delfzijl
21-4-1936, scheepsbouwer, geh. Hoogezand 27-1-1881 met
 3. Johanna te Velde, geb. Windeweer, 26-2-1859, overl. Delfzijl 30-
11-1945.
 4. Joannes (Veldman) Niestern, geb. Martenshoek, ged. R.K.
Kleine Meer 7-3-1808, overl. Martenshoek 6-2-1890, scheepsbouwer,
geh. I Sjoukje Harms Pot, geh. II Elisabeth Jacobs Sinning (overl.
Schouwerzijl 15-7-1849), geh. III Hoogezand 8-9-1853 met
 5. Geertje Zwaan, geb. Westerbroek 8-8-1816 (tweeling), overl.
Martenshoek 20-4-1896 (wed. van Koenraad Meeken).
 6. Geert Roelfs te Velde, geb. Kiel, 15-7-1831, overl. Windeweer
29-4-1912, landbouwer, geh. Hoogezand 16-6-1853 met
 7. Annichje Hogerkamp, geb. Windeweer 9-11-1828, overl. Winde-
weer 15-1-1894.
 8. Jacobus Nicolaus Veldman Niestern, geb. Siddeburen, ged.
R.K. Kleine Meer 31-7-1775, overl. Martenshoek 15-8-1826, scheeps-
timmerman, geh. R.K. Kleine Meer 31-3-1803 met
 9. Gebke (ook Gabina) Jans Gort, geb. Wildervank, ged. R.K. Kleine
Meer 8-10-1780, overl. Martenshoek 3-9-1846.
 10. Jan Hindrik Willems Zwaan, geb. Zwischenahn omstr. 1772
overl. Westerbroek 24-5-1849, landarbeider, geh. Westerbroek 17-5-
1801 met
 11. Geertje Eltjes Kruizinga, geb. Engelbert 6-4-1782, overl.
Westerbroek 2-7-1853.
 12. Roelf Kornelis te Velde, ged. Windeweer 3-10-1803, overl.
Windeweer 4-4-1860, bakker, geh. Aduard 17-3-1831 met
 13. Antje Gerrits Olthof, ged. Fransum 2-5-1799, overl. Windeweer
16-2-1890 (wed. Lambertus Eijes Muller).
 14. Giesebert Hogerkamp, ged. Groningen 19-1-1794, overl. Winde-
weer 28-4-1862, landbouwer, geh. Windeweer 13-11-1818 met
 15. Arendje Hindriks Feddes, geb. Zuidlaarderveen 2-9-1782
overl. Windeweer 25-5-1863 (wed. Berend Geerts Veldhuis).
 16. Frans Nicolaus Stortmans (ook Veldman) overl. Siddeburen
vóór 1811, verm. kleermaker, geh. R.K. Kleine Meer 1-5-1765 (procl.
N.H. kerk Siddeburen 5-5-1765) met
 17. Anna Jans Dieters, overl. Siddeburen vóór 1811.
 18. Jan Hindriks Gort, geb. verm. Sappemeer omstr. 1745 overl.
Sappemeer vóór 1811, schipper, geh. R.K. Kleine Meer 10-1-1778 met
 19. Anna Jans Teigder, overl. Sappemeer vóór 1811.
 20. Willem.
 22. Eltje Oomkes Kruizinga, geb. Engelbert 31-7-1748, overl. An-
nen 15-2-1832, herbergier (o.a. te Gasteren), geh. II Jantje Lamberts
Havinga (1768-1840), geh. I Engelbert 5-5-1776 met
 23. Jantien Feikes, geb. Appingedam 6-2-1754.
 24. Kornelis Pieters, ged. Windeweer 4-9-1763, overl. Londen in
1810 (verdronken in de Theems) schipper/zeeman, geh. Windeweer 30-
12-1787 met
 25. Aaltje Roelfs te Velde, ged. Windeweer 11-12-1763, overl.
Windeweer 20-12-1835.
 26. Gerrit Luitjens Olthof, ged. Zuidhorn 26-8-1753, overl. Fran-
sum 26-9-1809, landbouwer, geh. den Ham 5-5-1782 met

27. Ydje Jacobs, ged. Dorkwerd 16-11-1757, woonde 1831 te Aduard.
28. Bernardus Hoogenkamp, geb. Delden, ged. Hengelo (O.) 15-10-1752, overl. Groningen 19-7-1815, manegeknecht geh. II Hillechien Post, geh. I met
29. Johanna Manvis, op latere leeftijd te Arnhem gedoopt op 11-12-1787, overl. Groningen omstr. 1798.
30. Hindrik Fedde(r)s, geb. Borgercompagnie, ged. Wildervank 22-4-1753, overl. Zuidlaarderveen 20-5-1814, landbouwer, geh. Zuidlaren 11-1-1777 met
31. Hindrikje Jacobs Mooij ged. Hoogezand 2-12-1742, overl. Zuidlaarderveen 4-6-1814 (wed. Harm Lucas Veen).
34. Jan Dieters ? geh. met
35. Grietje ?
36. Hindrik Lammerts (Gort), verm. schipper/zeeman, z.v. Lammert Hendriks en, geh. Veendam 10-8-1721, Lupke Hendriks, geh. Veendam december 1743 met
37. Jeltje Jans (Boer) van Sappemeer; het echtpaar woonde 1746 te Sappemeer.
38. Jan Jans Tei(g)der, smid te Veendam, geh. met
39. Gepke Boelens.
44. Oomke Luijtiens, ged. Engelbert 24-10-1695, z.v. Luitje Oomkes (ged. Engelbert 13-3-1653 als z.v. Oomke Luitjens en Dieverke Hendriks) en, geh. Engelbert 13-4-1684, Geertje Klasen (ged. Engelbert 29-11-1663 als d.v. Klaas Jans en Welmoet Jans) geh. Engelbert november 1729 met
45. Freerkje Ottes.
46. Feike Peters Duirsema, molenaar in de Moeshorn (buurt in Ap-pingedam) geh. procl. Hoogezand 18-5-1753 met
47. Geertie Jans Crousenga, van Eexta.
48. Pieter Philippus, ged. Sappemeer 28-9-1732 z.v. Philippus Pieters en, geh. Hoogezand 30-1-1729, Grietje Jans. (Ged. Hoogezand 20-9-1696 Philips z.v. Pieter Philippus en Hendrikje Geerts. Ged. Hoogezand 23-2-1676 Pieter z.v. Philippus Christoffers en Sjouke Pieters, die 10-9-1671 met attestatie van Joure naar Hoogezand kwamen) geh. Windeweer 23-1-1757 met
49. Lammigje Cornellis te Velde, ged. Hoogezand 15-3-1739, d.v. Cornelis Geerts (te Velde) en, geh. Hoogezand 25-2-1725, Geertje Klaassens "beijde van de Kiel".
50. Roelf Knellijs te Velde, ged. Hoogezand 15-3-1733; hij is een volle broer van Lammigje Cornellis te Velde (kw. 49), geh. Windeweer 27-2-1763 met
51. Roelfje Roelfs.
52. Luitje Gerrits Olthof, ged. Zuidhorn 2-3-1721 z.v. Gerrit Jans Olthoff en, procl. Zuidhorn 21-1-1714, Martje Luitjens, geh. II Trijn-je Jacobs, geh. I Zuidhorn 13-4-1749 met
53. Roelfke Bartelts, geb. Oostum 15-10-1719, overl. vóór 1757, d.v. Barthelt Peters en Grietje Tonnis.
54. Jacob Jans geh. procl. Wierum 15-2-1756 met
55. Antje Hillebrands.
56. Berend Hogenkamp, geh. met
57. Geertruij Oink.
58. Derk Abraham Manvis, geh. met
59. Christina van Wel.
60. Fedde Teekes, "van de Borgercompagnie" geh. met

61. Arentje Oltman.
 62. Jacob Pieters Mooij, landbouwer in Kielster Compagnie, geh. Hoo-
 gezand 30-11-1738 met
 63. Trijntje Harmens, wed. van Reemt Geerts.

VAN SLANG TOT HUISMERK

door A. Hoft

Nadat wij ons onderzoek betreffende de reconstructie van een Oldambster familiewapen hadden afgesloten en het resultaat afgedrukt staat, in het eerste nummer van Gruoninga jg. 1975, werden wij door de Heer A. Pat-huis te Bilthoven geattendeerd op een grafzerk, eertijds gelegen te God-linze, van Lubbe Egberts overleden op 25-7-1613, die als wapen voerde: rechts, twee halve uitkomende leeuwen links, een huismerk

De zerk is thans niet meer aanwezig. Lubbe Egberts is een dochter van Egbert Luwerts en Wipke Jochums, die op haar beurt een dochter was van Joachim Wypkes en Haycka Jurgens.

Duidelijk blijkt dat zij het huismerk ontleend heeft aan het wapen van haar moeder en de halve leeuwen aan het wapen van haar vader (zie Gruoninga 1971, pag. 82). Gezien het gestelde in Gruoninga 1975 nr. 1, kunnen wij tot geen andere conclusie komen dan dat het huismerk het kruis moet voorstellen met een gestileerde slang. Daarmee is dan tevens aangetoond, dat in dit geval het huismerk ontstaan is uit een natuurlijke wapenfiguur. De bewering dat het huismerk de oudste vorm is van een "burgerlijk" wapen gaat hier beslist niet op.

Tijdens het onderzoek was de restauratie van de kerk van Noordbroek in volle gang. Achteraf bleek, dat één van de gewelfschilderingen de voorstelling is van de zondeval; een afbeelding is te vinden in de onlangs verschenen Mededelingen nr. 14 van de Stichting Oude Groninger Kerken (H.G. de Olde, band II, 1976). Deze schildering, die duidelijk de slang weergeeft zich slingerend om een boom, ja zelfs evenals op de door ons beschreven wapens linksom, zou moeten dateren uit de periode 1520-1560; Wypko Foppens leefde te Noordbroek in dezelfde tijd.

Wij achten het zo goed als zeker, dat de familie en dan speciaal de stamvader Foppe, het wapen ontleend heeft aan bovengenoemde voorstelling.

DE FAMILIE AMSING

EEN VAN DE OUDSTE R.K. HOGELANDSTER GESLACHTEN

door O.J. Nienhuis

vervolg van blz. 102 van deze jaargang

- IX. 9. Pieter Ubbens Ubbens geb. Uithuizen 12-9-1839, in 1864 vertrokken naar Noord-Amerika.
- IX. 1. Kinderen van Fredericus Tjaarts Amsing en Reijna Catharina Jacoba Maria Jans Bos
1. Catharina Amsing geb. Uithuizen 3-3-1828, overl. Nieuwe Pekela 18-1-1867. Gehuwd Uithuizen 14-5-1851 met Dr. Henricus Laurentius Alexius Bernardus Vroom geb. Nieuwe Pekela 17-7-1824, overl. Oude Pekela 28-1-1890, studeerde te Groningen medicijnen, was medicine doctor te Uithuizen, later te Oude Pekela, z.v. Bernardus Vroom en Anna Maria Carolina Agnes.
 2. Thadeus Fredericus Amsing geb. Usquert 16-6-1830, overl. Middelstum 15-10-1887, landb. te Middelstum op de Roodeschool 1855-1887. Gehuwd Kantens 12-7-1855 met Alagonda Kornelis van Duinen geb. Zuidwolde 4-1-1839, overl. Bedum 5-9-1918, d.v. Kornelis Kornelis van Duinen en Henrica Okkes Smit. Kinderen uit dit huwelijk volgt X.1.
 3. Catje Amsing geb. Usquert 20-7-1832, overl. Usquert 17-8-1838.
 4. Johannes Freerks Amsing geb. Usquert 23-8-1834, overl. Uithuizermeeden 26-9-1870, landb. aldaar. Gehuwd Usquert 10-10-1857 met Catharina Jacoba Elerie geb. Usquert 14-4-1833, overl. Bedum 4-1-1904, d.v. Jacob Lammerts Elerie en Margaretha Eleonora Jacoba Amsing (zie ook VIII. 2. 2.). Kinderen uit dit huwelijk volgt X.2.
 5. Mattheus Amsing geb. Usquert 21-4-1837, overl. Usquert 1-8-1840.
 6. Jacobus Freerks Amsing geb. Usquert 18-11-1839, overl. Wehe 19-3-1918, landb. te Wehe op Garstmaheem 1869-1902. Gehuwd Leens 19-10-1868 met Catharina Lammerts geb. Warfhuizen 6-2-1847, overl. Wehe 24-12-1881, d.v. Jurrien Lammerts Lammerts en Catharina Jacobs Klaver. Kinderen uit dit huwelijk volgt X.3.
 7. Mattheus Jacobus Amsing geb. Usquert 10-5-1841, overl. Uithuizen 2-7-1929, landb. op Papekop 1863-1912, kerkmeester van de parochie van de H. Jacobus te Uithuizen 1874-1906, voorzitter van de sociëteit van onderlinge bijstand in gevallen van brand 1877 en 1891. Gehuwd Usquert 14-11-1866 met Anna Jacobs Bos geb. Uithuizen 21-12-1840, overl. Uithuizen 30-5-1924, d.v. Jacob Pieters Bos en Margaretha Willems Bos. Kinderen uit dit huwelijk volgt X.4.
 8. Levenloos kind geb. Usquert 20-11-1843.
- IX. 2. Kinderen van Matheus Freerks Amsing en Catharina Willems Bos
1. Freerk Amsing geb. Usquert 27-6-1823, overl. Usquert 7-5-1825.
 2. Eisse Amsing geb. Usquert 11-11-1824, "regtsvermoeden van zijn overlijden uitgesproken bij vonnis van de Regtbank 24-11-1870"

Provinciale Verslagen 1852 - Eisse Amsing, zonder beroep, 28 jaar, Rooms Katholiek, welgesteld burger. De reden van vertrek was onvergenoegdheid en ontevredenheid met zijn lot. Hij woonde bij zijne ouders en was zijn vader, een welgesteld landbouwer, in zijn bedrijf behulpzaam. Is vertrokken met f 180,-- aan contanten naar Waterloo in Noord-Amerika op 15 april 1852.

3. Catharina Amsing geb. Usquert 11-4-1826, overl. Nijmegen 14-6-1909. Gehuwd Uithuizen 3-1-1855 met Freerk Tjaarts Alma geb. Uithuizen 28-10-1831, landb. te Usquert, later zonder beroep, z.v. Tjaart Freerks Alma en Gebina Jacobs Scholtens.
4. Grietje Amsing geb. Usquert 30-12-1827, overl. Usquert 1-6-1846.
5. Petronella Amsing geb. Usquert 14-1-1830, overl. Groningen 14-2-1893. Gehuwd Usquert 29-6-1864 met Henderikus Jacobus Leo Dopheide geb. Groningen 22-8-1836, overl. Groningen 4-3-1901, commissionair, z.v. Harmannus Gerardus Dopheide en Catharina Johanna Walker.
6. Eleonora Jacoba Amsing geb. Usquert 9-6-1833, overl. Beuningen (Gld.) 9-4-1916. Gehuwd (H.C. Onderdendam 16-10-1872) met Johannes Tjepkema geb. Leeuwarden 14-6-1824, overl. Groningen 1-3-1896, z.v. Fridelius Tjepkema en Peternella Henderica Huurmans.
7. Eiske Amsing geb. Usquert 4-10-1835, overl. den Hoorn 4-6-1886. Gehuwd Usquert 7-5-1868 met Ite Willems Poelma geb. Leens 29-7-1840, overl. Zuurdijk 14-11-1875, landb. te Zuurdijk op Wispelheem, z.v. Willem Ites Poelma en Catharina Hendriks Durkamp.
8. Freerk Amsing geb. Usquert 18-2-1838, overl. Usquert 12-2-1863.
9. Catharina Amsing geb. Usquert 26-6-1840, vertrok op 22-4-1899 van Groningen naar Nijmegen, daarna op 14-4-1915 naar Velp.
10. Regina Amsing geb. Usquert 27-3-1842, vertrok op 22-4-1899 van Groningen naar Nijmegen, daarna op 14-4-1915 naar Velp.
11. Aafke Amsing geb. Usquert 4-7-1845, overl. Usquert 19-4-1867.

X . 1. Kinderen van Thadeus Fredericus Amsing en Alagonda Kornelis van Duinen.

1. Fredericus Amsing geb. Roodeschool (gemeente Middelstum), overl. Roodeschool 25-5-1858.
2. Cornelius Fredericus Amsing geb. Roodeschool 22-8-1857, overl. Bedum 5-3-1934, landb., ongehuwd.
3. Catharina Henrica Amsing geb. Roodeschool 29-11-1859, overl. Bedum 19-5-1944. Gehuwd Bedum 19-7-1880 met Joannus Jacobus Mekel geb. Appingedam 7-9-1850, overl. Voorburg 4-5-1936, deurwaarder bij het kantongerecht te Onderdendam 1878-ca. 1918, deurwaarder bij de arrondissementsrechtbank te Groningen 1881-1930, z.v. Johannus Wilhelmus Mekel en Theresia Francisca Johanna Verkade.

Kinderen uit dit huwelijk zijn:

1. Johannes Thadeus Mekel geb. Bedum 31-8-1888, overl. Bedum 21-10-1890.
2. Prof. dr. ir. Johannes Antonius Alphonsus Mekel geb. Bedum 22-12-1891, overl. 2-5-1942, in 1916 mijn-ingenieur, in 1917 geoloog bij de Bataafse Petroleum Maatschappij, van 1929-

1942 Hoogleraar in de historische geologie en palaeontologie aan de Technische Hoogeschool in Delft. Gehuwd Delft 9-5-1917 met Maria Antonia Christina Ahsmann geb. Delft 19-5-1886, overl. Delft 30-4-1966, d.v. Franciscus Johannes Ahsmann en Mathilde Maria Garjeanne.

4. Fredericus Cornelius Amsing geb. Roodeschool 25-3-1862, overl. Bedum 15-3-1915, landb. te Zuidwolde. Gehuwd Bedum 11-11-1891 met Catharina Jans Bos geb. Zuidwolde 19-3-1869, overl. Zuidwolde 19-8-1892, d.v. Jan Kornelis Bos en Derktje Willems Poelma, uit dit huwelijk geen kinderen.
 5. Otgerus Joannes Amsing geb. Roodeschool 22-2-1864, overl. Roodeschool 5-6-1868.
 6. Henrica Catharina Amsing geb. Roodeschool 1-2-1866, overl. Bedum 5-4-1922, ongehuwd.
 7. Johanna Agatha Amsing geb. Roodeschool 25-8-1868, overl. Groningen 30-3-1951. Gehuwd Bedum 22-6-1898 met Adrianus Petrus Servaes geb. Groningen 1-4-1861, overl. Groningen 30-7-1946, hoofdonderwijzer van de R.K. St. Walfridusschool te Bedum van 1884-1926, z.v. Johannus Servaes en Maria Suurmeijer. Kinderen uit dit huwelijk zijn:
 1. Antonia Maria Alagonda Servaes geb. Bedum 13-11-1899, secretaresse, wonende te Groningen.
 2. Drs. Johannes Thadeus Servaes geb. Bedum 4-9-1902, overl. Groningen 24-4-1970, priester gewijd op 22-7-1928, leraar.
 8. Agatha Cornelia Amsing geb. Roodeschool 12-10-1870, overl. Bedum 12-3-1949, ongehuwd.
 9. Catharina Anna Amsing geb. Roodeschool 5-9-1871, overl. Bedum 18-1-1938, ongehuwd.
 10. Otgerus Jacobus Mattheus Amsing geb. Roodeschool 24-9-1874, overl. Bedum 12-8-1960, zaakwaarnemer, lid van het R.K. Kerkbestuur van de parochie van Maria ten Hemelopneming te Bedum. Gehuwd Bedum 9-8-1917 met Helena Regnera Bodewes geb. Bedum 13-2-1894, overl. Kloosterburen 22-1-1973, d.v. Regnerus Theodorus Bodewes en Anna Scholtens. Uit dit huwelijk 12 kinderen.
 11. Jacobus Wilhelmus Amsing geb. Roodeschool 11-9-1875, overl. Groningen 5-7-1962, landb., ongehuwd.
 12. Mattheus Joannes Amsing geb. Roodeschool 3-1-1878, overl. Roodeschool 30-8-1878.
- X.2 Kinderen van Johannes Freerks Amsing en Catharina Jacobs Elerie.
1. Catharina Amsing geb. Uithuizen 24-12-1858, overl. Uithuizermeeden 1-2-1861.
 2. Jacobus Frederikus Amsing geb. Uithuizermeeden 5-9-1860, Uithuizermeeden 30-6-1878.
 3. Fredericus Jacobus Amsing geb. Uithuizermeeden 20-2-1862, overl. Uithuizermeeden 30-3-1867.
 4. Theodardus Fredericus Joannes Amsing geb. Uithuizermeeden 15-1-1865, overl. Groningen 2-10-1915, landb. te Bedum, had ook een boerderij te Uithuizen en één te Uithuizermeeden, daarna rentenier te Groningen. Gehuwd 30-4-1889 met Catharina Alma geb. Westerwijtwerd 24-7-1862, overl. Groningen 5-8-1940, d.v. Fredericus Wilhelmus Alma en Anna Jans Smit.
 5. Margaretha Amsing geb. Uithuizermeeden 1-5-1866, overl. 1867

6. Fredericus Matheus Gerardus Amsing geb. Uithuizermeeden 6-1-1870, overl. Uithuizermeeden 18-5-1870.
 7. Johanna Frederica Margaretha Amsing geb. Uithuizermeeden 8-4-1871, overl. Groningen 2-12-1939. Gehuwd Bedum 10-5-1898 met Harkelinus Jozephus Smit geb. Waterleuzen (gemeente Bedum) 31-3-1871, overl. Bedum 28-11-1953, grossier in dranken, lid van de gemeenteraad van Bedum, voorzitter van de woningbouwvereniging Bedum, z.v. Harmannus Jans Smit en Margaretha Joannus Leber.
- X. 3. Kinderen van Jacobus Freerks Amsing en Catharina Lammerts
1. Levenloos kind geb. Wehe 14-10-1869.
 2. Catharina Maria Amsing geb. Wehe 9-2-1871, overl. Groningen 12-12-1939. Gehuwd Leens 6-7-1903 met Ite Johannes Bos geb. Mensingeweer 14-12-1879, overl. Groningen 11-4-1943, landb. te Wehe, bakker, later pakhuisknecht, z.v. Jan Bos en Johanna Halsema.
 3. Jurrien Amsing geb. Wehe 11-4-1873, overl. Leens 10-5-1928, commissionair. Gehuwd Leens 25-4-1904 met Wilhelmina Catharina van Oosten geb. Leens 3-7-1874, overl. Delft 4-1-1956, d.v. Theodorus van Oosten en Helena Durenkamp.
 4. Catharina Johanna Amsing geb. Wehe 31-5-1875, overl. Lage Vuursche 3-2-1948, ingetreden 13-6-1899 bij de Congregatie der Zusters van O.L. Vrouw te Amersfoort.
 5. Fredericus Amsing geb. Wehe 27-6-1877, overl. Nijkerk 16-6-1951, slagersknecht, later boerenknecht, ongehuwd.
 6. Johanna Amsing geb. Wehe 12-6-1879, overl. Uithuizen 6-10-1959. Gehuwd den Hoorn 27-6-1904 met Cornelis Jacobus Bos geb. Noordwolde 7-1-1872, overl. Uithuizen 3-9-1966, handelaar te Uithuizen, z.v. Willem Reintjes Bos en Catharina Francisca Leber.
- X. 4. Kinderen van Mattheus Jacobus Amsing en Anna Jacobs Bos.
1. Fredericus Jacobus Amsing geb. Usquert 25-9-1867, overl. den Hoorn 21-5-1939, landb. op Papekop 1912-1927, daarna te Leende 1927-1939. Gehuwd den Hoorn 20-8-1894 met Anna Maria Lammerts geb Warfhuizen 14-12-1869, overl. den Hoorn 14-9-1941, d.v. Jacobus Jurriens Lammerts en Eleonora Smit.
 2. Jacobus Fredericus Amsing geb. Usquert 7-2-1869, overl. Boekel 16-2-1941, ongehuwd.
 3. Catharina Margaretha Amsing geb. Usquert 8-11-1870, overl. den Hoorn 2-2-1950. Gehuwd Usquert 5-5-1897 met Wilhelmus Johannes Halsema geb. Kloosterburen 23-8-1863, overl. den Hoorn 6-12-1943, landb. te Wehe op Garstmaheem 1912-1943, z.v. Eisse Jans Halsema en Regnera Willems Poelma.
 4. Margaretha Catharina Amsing geb Usquert 12-9-1872, overl. Groningen 23-7-1932. Gehuwd met Hendrikus Middendorp geb. Wehe 10-1-1870, overl. Uithuizen 11-12-1924, landb. te Uithuizen op Rijk-Hemmemaheerd, bijna 25 jaren kerkmeester in de parochie van de H. Jacobus te Uithuizen, lid Provinciale Staten 1919-1924, lid Gedeputeerde Staten 1923-1924, lid van de gemeenteraad van Uithuizen 1901-1923, voorzitter van de Raiffeisenbank te Uithuizen 1912-1924, z.v. Everhardus Middendorp en Jacoba Lammerts.
 5. Theodorus Johannes Amsing geb Usquert 30-9-1874, overl. Boekel vóór 1939, ongehuwd.

6. Catharina Wilhelmina Amsing geb. Usquert 15-12-1876, overl. Laren (NH.) 25-8-1960, ongehuwd.
7. Wilhelmina Petronella Amsing geb. Usquert 21-1-1879, overl. Laren 10-9-1957, ongehuwd.
8. Petronella Amsing geb. Usquert 20-8-1881, overl. Laren 30-11-1972. Gehuwd Uithuizen 2-9-1914 met Georgius Bos geb. Klein Maarslag 5-5-1870, overl. Klein Maarslag 25-1-1925, landb. 23 jaren lid van het kerkbestuur van de parochie van de H. Bonifacius te den Hoorn, wedn. van Frederica Regina Halsema, z.v. Derk Jacobs Bos en Johanna Lammerts.
9. Johannes Mattheus Amsing geb. Usquert 20-10-1883, overl. Usquert 17-10-1887.

Aanvulling op het eerste artikel in *Gruoninga* jrg. 1974, no. 4, blz. 144. Op deze blz. moet na Ubbe Jelmerts (III.1.2) worden ingevoegd:

III.1.3. Geertien Tiewes geb. Usquert op de Groote Bosch ca. 1655, overl. na 9-12-1687. Gehuwd Groningen 22-6-1682 met Hillebrant Stael geb. Groningen, overl. na 1687, brouwer, z.v. Jan Stael en Trijntien Sibolts.
 R.A. IIIx 60, fol. 87: Gecompareert zijn vr. Trijntien Sibelts wed. Staals ende vr. Grietie Halsema wed. van Roeleff Sibelts, welcke bekenden ende beleden voor haer en hare resp. erffgenamen, vercoft, gecedeert en overgedragen te hebben, zulcx doende bij desen an d'E. Hillebrant Stael ende vr. Geertruit Tewes echtel. te wieten gemelte vr. Staels de geregte helffte en vr. Sibelts haer agste part van seker behuisinge ofte brouwerije benevens de brouwketel 't geene in 't huis nagelvast is, met het hoff daer achter, staende en gelegen op vrije eijgen grondt an de Noortzijdt van 't diep tusschen Ebbinge en Botteringe poorte bruggen, zulcx voor de somma van drie duisent negenhondert car. gl.

Door een misverstand is in de tekst onder de foto van de zilveren lepel op bladz. 26 (zie detail hiernaast) een fout geslopen; de ingegraveerde initialen zijn niet W.C./B.J.-1738 A.M.G./I.S.-1775, maar alleen A.R.

ooo

DE FAMILIE BONESCHANSKER

door Ir. Th.P.E. de Klerck

vervolg van bl. 108 van deze jaargang

3. Abeltje Boneschanscher, geb. Westerlee 16.9.1855, modiste, tr. Middelstum 20.11.1908 met Jan Schuur, geb. Wildervank 17.1.1845, ov. Westerlee 4.5.1921, onderwijzer, z.v. Berend Hendriks Schuur (schipper) en Hinderkien Jans Boer. Abeltje verhuisde in juli 1921 met haar stiefdochter Berendina Schuur, geb. Westerlee 18.1.1884 naar Dwingelo. Jan Schuur was eerst gehuwd met Aaltje Niemeijer, geb. Anlo 17.11.1844, ov. Westerlee 8.10.1902, d.v. Lambert Niemeijer en Jantien Suichies.
 4. Wemelina Boneschanscher, geb. Slochteren 20.2.1857, verhuisde met haar moeder en zuster Abeltje in 1880 naar Middelstum, was daar onderwijzeres in handwerken, ov. ald. 27.7.1891, ongehuwd.
 5. Engelke Jan Boneschanscher, geb. Slochteren 23.7.1858, ov. Den Haag 16.2.1946, hoofdonderwijzer, tr. Vlagtwedde 4.1.1884 met Grietje Verwer, geb. Ter Apel 17.2.1860, ov.1937, d.v. Albert Verwer (hoofdonderwijzer) en Grietje Drenth. Hij was hoofdonderwijzer te Dwingelo en hij was zeer muzikaal. In zijn school voerde hij operettes op. Zie V 8.1. Kinderen zie VI 10.
- V 9. Kinderen van Hindrik Boneschanscher en Lammerdina Hartema (van IV 3.3):
Hetten Boneschansker.
1. Jan Neven, geb. Bellingwolde 31.8.1849, ov. Oterdum (Delfzijl) 3.11.1873, ongehuwd.
 2. Teupkina Magrieta, geb. Oterdum 10.12.1851, ov. Siddeburen 28.11.1927, tr. Delfzijl 29.5.1877 met Geert Buiskool, landbouwer, geb. Beerta 26.3.1849, ov. Siddeburen 20.5.1923, weduwnaar van Jeltje Drijver, z.v. Jan Heikes Buiskool (landbouwer, zie B.B.B. 32) en Reinke Barelds Swart.
 3. Fokko Lammerts, geb. Oterdum 2.7.1854, ov. Wagenborgen 2.1.1924, landbouwer, tr. Delfzijl 13.4.1880 met Metta Tichelaar, geb. Meedhuizen (Delfzijl) 25.4.1856, verhuisde dec.1926 van Wagenborgen naar Marum, d.v. Jan Tichelaar (landbouwer) en Hilje Veldman.
Kinderen zie VI 11.
 4. Hendrik, geb. Oterdum 13.10.1857, ov. Opwierde (Appingedam) 9.3.1925, landbouwer, tr. I Bierum 10.5.1883 met Geertje Nienhuis, geb. Oosterwijtwerd ('t Zandt) 11.2.1856, ov. Oterdum 15.4.1884, d.v. Ludde Nienhuis en Grietje Boelkens; tr. II Termunten 18.5.1887 met Margaretha Kugel, geb. Borgweer (Termunten) 20.9.1852, ov. Oterdum 5.1.1927, d.v. Aisso Haikes Kugel (landbouwer) en Margaretha Meijer.
Kinderen uit beide huwelijken zie VI 12.
- VI 1. Kinderen van Nanno Jacob Boneschansker en Jantje de Vries (van V 1.3):

Heten Boneschansker.

1. Geessien, geb. Beerta 26.2.1895, tr. Beerta 12.5.1920 met Menno Geert Tijdens, timmerman, geb. Oostwold 26.9.1889, ov. Winschoten (z.) 27.7.1958, z.v. Geert Harm Tijdens (timmerman) en Antje Tipkers. (Oostwold).
2. Jan Roelf, geb. Beerta 28.11.1896, ov. ald. 4.12.1900.
3. Trijntje Jantine, geb. Beerta 3.12.1902, verhuisde in 1958 van Midwolda naar Appingedam, tr. Beerta 26.11.1924 met Harm Oolders, geb. Beerta 6.2.1902, boekhouder, directeur sociale zaken, z.v. Anno Oolders (armmeester) en Alberdina Prins. Het huwelijk werd in 1949 ontbonden. Hij hertr. Winschoten 15.9.1951 met Albertje Jantina Kuiper, geb. Emden 18.1.1913, d.v. Johannes Kuiper en Klazina Alberdina Ploeg. H. Oolders woont in Winschoten. (Drouwenmond).
4. Berendina, geb. Beerta 12.11.1904, ov. Sliedrecht 4.2.1970, tr. Beerta 5.7.1929 met Willem Vet, bedrijfsleider bij de aanne-mer Visser te Sliedrecht, geb. ald. 26.2.1906, z.v. Leendert Vet en Barbara Vervoorn. (Sliedrecht).
5. Jan Roelf, geb. Beerta 17.2.1908, ov. Groningen (z.) 6.9.1955, vrachtrijder, bodiedienst Beerta-Winschoten, zie afb. , tr. Beerta 30.5.1936 met Harmke Louis, geb. Beerta 1.6.1909, verhuisde sept. 1970 naar Norg, d.v. Harm Louis (arbeider, melkventer) en Jantje Meijer. (Norg).
Kinderen zie VII 1.

VI 2. Kinderen van Berend Boneschansker en Martje Meelker (van V 1.6):
Heten Boneschansker.

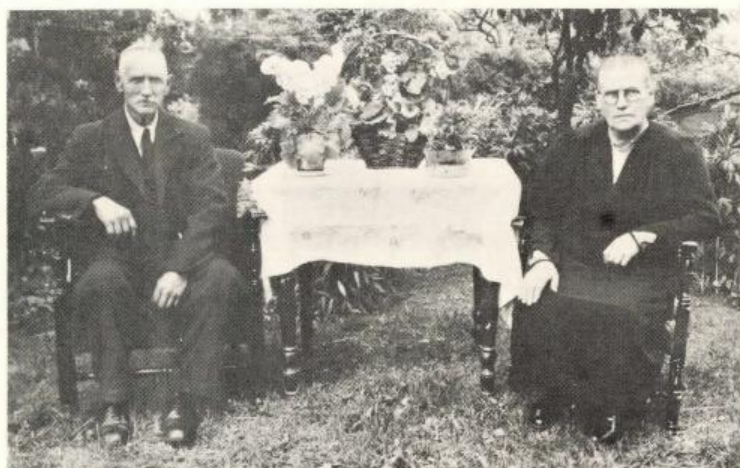
1. Jantje, geb. Beerta 2.8.1896, ov. Blijham 8.11.1923, tr. Wedde 24.6.1922 met Hendrik Pit, timmerman, geb. Gieten 1895/6, z.v. Hendrik Pit (arbeider) en Jacobje Hulshof. Hij hertr. Wedde 1.5.1926 met Aike Kuilman, geb. Morige (Wedde) 30.3.1902, d.v. Wubbe Kuilman (timmerman) en Hindrika Korvemaker.
2. Berend, geb. Beerta 22.12.1897, ov. Assen 6.10.1958, waterbouwkundige bij de provinciale waterstaat in Drente, tr. Staphorst 27.2.1926 met Marrigje van der Woude, geb. Hesselingen (Staphorst) 13.4.1900, ov. Apeldoorn 2.10.1972 als echtgenote van M.F. van der Veen, bouwkundig opzichter bij de gemeente Apeldoorn.
Kinderen zie VII 2.
3. Jan, geb. Beerta 2.6.1900. chef constructie bij de A.K.U., tr. Meeden 12.9.1925 met Antje Hallenga, geb. Nendorp (Dld.) 9.2.1900, d.v. Gerhard Hallenga (smid) en Hinderika Pothast. Zij woon- den in Dordrecht, Ede, Arnhem en sinds okt. 1974 in Zuidhorn. (Zuidhorn).
Kinderen zie VII 3.
4. Nanno Jakob, geb. Blijham 12.7.1905, bouwkundig opzichter bij de gemeente Borger (1951-1971), tr. Wedde 19.10.1935 met Margje Koerts, geb. Klatering (Beilen) 4.7.1903, d.v. Martinus Koerts (landbouwer) en Willemte Harens. In juni 1951 verhuisden zij van Blijham naar Borger. (Beilen).
Kinderen zie VII 4.

VI 3. Kinderen van Berend Boneschansker en Aaltje Robers (van V 2.2):
Heten Boneschansker.

1. Hindrik, geb. Noordbroek 13.1.1875, ov. Amsterdam, chef machinist stoomgemaal Kamper Zeedijk te Genemuiden, tr. met Wietske Roorda, geb. Kollum, ov. Zwolle 1944.
Kinderen zie VII 5.
 2. Antje, geb. Noordbroek 24.3.1876, ov. Winschoten 7.12.1881.
 3. Jan, geb. Noordbroek 8.4.1878, mijnwerker, tr. Martha Zieleman. Zij hebben o.a. in Maastricht gewoond.
Kinderen zie VII 6.
 4. Janna, geb. Noordbroek 19.2.1880, ov. Zwolle 17.7.1959, tr. met Harmannus Derk van Duinen, geb. Winschoten 18.2.1886, ov. Zwolle 6.1.1961, z.v. Tonnis van Duinen (onderwijzer) en Anna te Wies. Hij verhuisde juli 1905 van Winschoten naar Zwolle.
 5. Koert, geb. Winschoten 12.12.1881, ov. Groningen 30.8.1962, bakker, eerst in Groningen, later in Zwolle, tr. Groningen 9.6.1911 met Ymkje Boersma, geb. Dokkum 30.1.1883, ov. Groningen 6.1.1955.
Kinderen zie VII 7.
 6. Antje, geb. Zwolle 31.3.1884, tr. met Frederik van Reine.
 7. Aaltje, geb. Zwolle 6.5.1885, tr. met Gerrit Speek. (Dedemsvaart).
 8. Trijntje, geb. Zwolle 16.3.1890,
tr. I met Jan Aiko Jansen;
tr. II met Gerrit Jan Boon. (Den Dolder).
 9. Berend, geb. Zwolle 11.8.1891, ov. ald. 14.9.1967, vertegenwoordiger in bakkersartikelen, tr. Almelo 7.9.1917 met Geertruida W. M. Hölscher, geb. Almelo 9.3.1897. (Zwolle).
Kinderen zie VII 8.
 10. Heiltje Sjiewwke, geb. Zwolle 22.9.1893, tr. Arnhem 9.8.1922 met Albertus Gerritsen, ambtenaar bij de belastingen, geb. Arnhem 22.9.1891, ov. aldaar. (Arnhem).
 11. Ruurt, geb. Zwolle, ov. na 2 weken.
 12. Ubbo, geb. Zwolle, ov. na 4 weken. Ruurt en Ubbo waren tweelingen.
- VI 4. Kinderen van Harm Boneschansker en Jantje Borgers (van V 3.1): Heten Boneschansker.
1. Martje, geb. Ekamp (F.) 17.11.1885, ov. ald. 30.3.1911, ongehuwd.
 2. Wiechertje, geb. Ekamp (F.) 17.3.1889, ov. Beerta 5.9.1966, tr. Beerta 24.5.1913 met Willem Stuttje, geb. Beerta 27.10.1888, arbeider, z.v. Harm Stuttje (dagloner) en Martje Bodde. (Beerta).
 3. Jan, geb. Ekamp (F.) 29.11.1891, ov. Groningen 13.11.1966, arbeider, tr. Beerta 24.5.1913 met Jantje Stuttje, geb. Beerta 14.9.1890, ov. Winschoten (De Molenhorn) 22.5.1972, zuster van Willem, zie VI 4.2.
Kinderen zie VII 9.
 4. Geessien, geb. Ekamp (F.) 14.8.1894, tr. Beerta 22.5.1915 met Berend Klooster, geb. Beerta 17.10.1893, ov. ald. 1.11.1957, landarbeider, z.v. Jan Klooster en Eltje Reit. (Beerta).
 5. Antje, geb. Ekamp (F.) 17.11.1896, ov. ald. 29.11.1898.
 6. Roelf, geb. Ekamp (F.) 26.7.1899, ov. ald. 14.4.1907.
 7. Harm, geb. Ekamp (F.) 10.7.1901, ov. ald. 15.3.1902.
 8. Harm, geb. Ekamp (F.) 1.7.1903, magazijnchef in een levensmidde-

*Hindrik Boneschansker en Gepkea Elega in 1922
in de tuin van hun huis te Bellingwolde (V 5.5)*

*Jan Boneschansker en Grietje van Lang
bij hun gouden bruiloft (VI 7.5)*

lenbedrijf, tr. 2.4.1937 met Janna Strockmeyer, geb. Ter Apelkanaal (Vlagtwedde) 22.5.1903.
Kinderen zie VII 10. (Eindhoven).

VI 5. Kinderen van Hilvert Boneschanser en Metje Prins (van V 5.4):
Heten Boneschanser.

1. Willem, geb. Bellingwolde 30.8.1890, timmerman, slager, tr. Bellingwolde 28.10.1916 met Hinderkien Hazeborg, geb. Hamdijk (Nieuwe Schans) 19.12.1897, d.v. Hindrik Hazeborg (dagloner) en Luchiena Christina Swarts. Zij verhuisden in aug. 1925 van Bellingwolde naar Den Haag. (Den Haag).
Kinderen zie VII 11.
2. Hillechien, geb. Bellingwolde 12.6.1892, ov. ald. 10.11.1905.
3. Elsiena, geb. Bellingwolde 30.1.1894, ov. ald. 12.4.1899.
4. Egbert, geb. Bellingwolde 10.6.1895, ov. ald. 13.9.1895.
5. Egbert, geb. Bellingwolde 18.8.1896, eerst slager, daarna commies bij de directe belastingen te Geertruidenberg, tr. met Elisabeth Franke, geb. Oldenzaal 27.7.1905. (Oldenzaal).
Kind zie VII 12.
6. Hendrik, geb. Bellingwolde 24.2.1899, ov. ald. 21.10.1903.
7. Derk, geb. Bellingwolde 3.2.1901, ov. ald. 20.8.1901.
8. Elsien, geb. Bellingwolde 18.3.1902, ov. ald. 20.4.1902.
9. Elsien, geb. Bellingwolde 12.3.1903, tr. Den Haag met Paul van Maastricht.
10. Hendrik, geb. Bellingwolde 9.5.1906, ov. Den Haag 11.4.1968, slagersknecht, verhuisde in okt. 1922 naar Nieuwe Pekela en vandaar naar Den Haag, tr. Den Haag 28.4.1948 met Hendrika Johanna Allijn, geb. Den Haag 19.4.1903. Geen kinderen. (Den Haag).
11. Hillechien, geb. Bellingwolde 8.11.1908, tr. Den Haag 16.5.1934 met Antonius Flink, geb. Den Haag 24.11.1903, employé H.T.M. (Den Haag).
12. Jan, geb. Bellingwolde 2.4.1910, ov. ald. 20.7.1910.

VI 6. Kinderen van Hindrik Boneschanser en Gepkea Elenga (van V 5.5):
Heten Boneschanser.

1. Elsien, geb. Bellingwolde 7.1.1894, ov. Veendam 5.8.1968, tr. Bellingwolde 4.1.1919 met Johannes Kamp, geb. Finsterwolde 11.1.1887, ov. Veendam 3.6.1973, schoenmaker, z.v. Albert Kamp (dagloner) en Rientje Hassing.
2. Beka, geb. Bellingwolde 6.11.1896, ov. ald. 11.12.1898.
3. Wilhelmina, geb. Bellingwolde 21.8.1898, ov. ald. 20.1.1902.
4. Beka, geb. Bellingwolde 29.10.1900, ov. Finsterwolde 13.2.1945, tr. Finsterwolde 30.11.1923 met Berend Leeuwerke, geb. Finsterwolde 22.1.1898, slager, veehandelaar, z.v. Jan Leeuwerke (caféhouder) en Trientje Bos. Hij hertr. Winschoten 22.9.1948 met Hansje Jantje Bijker, geb. Oldelamer (Weststellingwerf) 25.5.1900, d.v. Namme Bijker en Rinske Snijder. (Winschoten).
5. Willem, geb. Bellingwolde 1.6.1904, ov. Beilen 5.11.1931, slager, tr. Beilen 14.3.1931 met Jantje Padding, geb. Beilen 26.5.1912.
Kind zie VII 13. (Beilen).
Jantje Padding is hertr. met Hendrik Snoeyng, geb. 10.5.1908, ov. Hooghalen 9.1.1968.

6. Henderika Geertruida, geb. Bellingwolde 1.6.1908, tr. Bedum 16.5.1931 met Frederikus Sissing, geb. Almelo 24.10.1899, commies registratie en domeinen, z.v. Johannes Sissing en Geertruid Ritzema. (Winschoten).

VI 7. Kinderen van Hilbert Boneschanser en Grietje Schuur (van V 6.4):
Heten Boneschanser.

1. Jan, geb. Meerland (Midw.) 11.7.1873, ov. ald. 6.8.1873.
2. Grietje, geb. Meerland (Midw.) 13.7.1874, ov. Oostwold 18.11.1894, naaister, ongehuwd.
3. Rikste, geb. Oostwold 25.10.1875, ov. ald. 28.2.1966, tr. I Midwolda 20.5.1898 met Derk Meijer, geb. Oostwold 6.11.1871, ov. ald. 21.12.1906, boerenknecht, z.v. Geert Meijer (arbeider) en Klaaske Boven; tr. II Midwolda 12.3.1913 met Tjabering Stek, geb. Oostwold 28.11.1869, ov. ald. 26.11.1958, arbeider, weduwnaar van Grietje Werkman, z.v. Tonnis Stek (arbeider) en Geertje Uffen.
4. Henderika, geb. Meerland (Midw.) 11.11.1876, ov. Noordbroek 11.2.1943, tr. Midwolda 23.8.1895 met Barteld Smidt, geb. Ekamp (Midw.) 6.5.1872, ov. Finsterwolde 11.11.1920, dagloner, z.v. Hendrik Smidt (arbeider) en Gepke Mulder.
5. Jan (Hilberts), geb. Meerland (Midw.) 2.1.1879, ov. Meeden 26.11.1969, begraven te Midwolda, dagloner, landbouwer, tr. Midwolda 27.5.1898 met Grietje van Lang, geb. Oostwold 14.9.1879, ov. Scheemdermeer (Midw.) 23.2.1956, d.v. Gezinus van Lang (arbeider) en Folgerdina Brandsema.
Kinderen zie VII 14.
6. Hendrik Jan, geb. Oostwold 8.3.1882, ov. Winschoten (De Molenhorn) 13.4.1974, begraven Oostwold, landarbeider, tr. Midwolda 24.3.1899 met Klasien Garst, geb. Midwolda 8.10.1880, ov. Oostwold 8.10.1964, d.v. Swier Garst en Geertje Breuker.
Kinderen zie VII 15.
7. Hilbert, geb. Oostwold 21.12.1883, ov. ald. 27.11.1884.
8. Geeske, geb. Oostwold 23.5.1885, ov. ald. 29.4.1893.
9. Hilbert, geb. Oostwold 7.7.1886, ov. ald. 14.10.1886.
10. Hilbert, geb. Oostwold 18.2.1888, landarbeider, tr. Midwolda 13.3.1908 met Antje Stam, geb. Oostwold 3.5.1888, ov. Winschoten (z.) 23.12.1960, d.v. Jan Stam (boerenknecht) en Grietje Veld.
Kinderen zie VII 16. (Oostwold).
11. Frans, geb. Oostwold 28.4.1889, ov. Groningen 29.12.1957, arbeider, tr. Midwolda 21.6.1929 met Margaretha Datema, geb. Zuidhorn 19.8.1884, ov. Groningen 21.5.1968, gescheiden van Geert de Vries, d.v. Bake Datema (schipper) en Koba van der Beek.
Geen kinderen.
12. Aaldrik, geb. Oostwold 3.8.1891, ov. Nieuwolda 29.6.1953, landarbeider, tr. Midwolda 13.8.1915 met Antke Welp, geb. Oostwold 10.11.1887, ov. Winschoten (z.) 3.1.1970, d.v. Hendrik Welp (arbeider, voerman) en Grietje Alberda.
Kinderen zie VII 17.

VI 8. Kinderen van Berend Boneschans en Meindertje Smid (van V 6.8):
Heten Boneschans.

1. Hendrik Jan Boneschans, geb. Oostwold 13.12.1900, ov. ald. 18.12.1900. (wordt vervolgd)

DE DATEMA'S LOTEN VAN DEZELFDE STAM

door Ds. P. Datema

vervolg van blz. 84 van deze jaargang

- H VII, 10-14 kinderen van Gerrit Hemmes en Corneliske Remts (H VI, 13).
10. Remt, geb. "op Holland", ged. Oostwold (W.K.) 8-5-1763
 11. Walje Gerrits Datema, geb. Winsum 25-1-1765, ged. ald. 3-2-1765, ovl. Hoogkerk 6-1-1841, huwt te Groningen 4-6-1797 Fokko Weyerts Meulman, weduwnaar van Grietje Timens, melkboer, geb. Dieteren (O. Fr.) plm 1752, ovl. Hoogkerk 30-4-1829, wv. 2 kinderen.
 12. Jan Gerrits Datema, geb. Winsum 7-9-1766, ged. ald. 14-9-1766, arbeider, ovl. Hoogkerk 5-11-1825, huwt te Hoogkerk 22-6-1813 Stientje Sijgers, d.v. Sijger Cornelis en Elisabeth Jans, geb. omstreeks 1778 te Westernieland (?), ov. Hoogkerk 19-9-1826.
 13. Jacob, geb. Winsum 10-6-1768, ged. ald. 26-6-1768.
 14. Pieter Gerrits Datema, geb. Winsum 30-9-1769, ged. ald. 15-10-1769, arbeider, ovl. Oldehove 16-12-1833, huwt 1^e Winsum 30-4-1796 Knelsje Woldendorp van Groningen (geen gegevens gevonden), huwt 2^e Oldehove 16-5-1802 Aaltje Klaassen, dochter van Claas Jans en Willemtien Geerts, ged. Feerwerd 21-12-1777, ovl. Oldehove 15-4-1822, wv. 6 kinderen, zie H VIII, 14-19.
- H VII, 15-16 kinderen van Jacob Cornelis en Auktje Gerrits (H VI, 14).
15. Gerrit Jakobs Datema, geb. Hogemeeden 6-8-1769, ged. Lagemeeden 20-8-1769, landbouwer te Hogemeeden, ovl. ald. 28-4-1831, huwt te Den Ham 25-5-1797 Trientje Fridsers Osseboer, d.v. Fridser Harkes en Trientje Alberts, ged. Den Ham 20-1-1780, ovl. Hogemeeden 11-2-1828, wv. 11 kinderen, zie H VIII, 20-30.
 16. Kornelis/Knellis, ged. Lagemeeden 7-6-1772.
- H VIII, 1-3 kinderen van Tonnis Jans Datema en Jantje Lucas Molenberg (H VII, 1)
1. Lucas, ged. Zuidwolde 21-8-1776, ovl. Westerdijkshorn 24-3-1827.
 2. Anje Tonnis Datema, ged. Zuidwolde 25-2-1778, ovl. Appingedam 11-10-1821, huwt 1^e te ... Fokko van Dijken van Noordbroek, zaagmolenaarsknecht, ovl. Tjamsweer 5-4-1814; huwt 2^e Appingedam 23-2-1816 Klaas Bartelds Koning van Wittewierum, wever.
 3. Geesje Tonnis Datema, geb. Groningen plm 1783, ovl. Groningen 14-1-1840, huwt ... Pieter Fokkes Mellema, ovl. voor zijn vrouw, minstens 1 zoon.
- H VIII, 4-12 kinderen van Anje Jans Datema en Olchert Alderts Datema (H VII, 3).
4. Aldert Olcherts Datema, ged. Zuidwolde 13-2-1780, dagloner, ovl. Bedum 31-10-1835, huwt te ... Aaltje Eibes v.d. Leide van Ten Boer, wv. 1 dochter.
 5. Jan Olcherts Datema, ged. Zuidwolde 4-3-1781, huwt te Bedum 15-5-1841 Wiepke Pieters van de Riet, d.v. Pieter Pieters van de Riet en Margjen Jacobs, weduwe van Arnoldus

- Jans Teisman, afkomstig van Ten Boer.
6. Anje Olcherts Datema, ged. Bedum 30-11-1783, ovl. Onderdendam 15-3-1828, huwt te Bedum 15-6-1812 Pieter Hanses Noor van Onderwierum, boerenknecht, ovl. Onderdendam 1-11-1826, wv. 2 kinderen.
 7. Hendrik, ged. Bedum 28(?)-1-1787.
 8. Pieterke Olcherts Datema, ged. Bedum 11-1-1789, huwt te Bedum 16-11-1815 Lammert Berends Braak van Middelstum.
 9. Olgert Lammert, ged. Bedum 15-5-1791.
 10. Hilje Olcherts Datema, ged. Bedum 4-5-1794, huwt te Bedum 11-12-1820 Cornelis Freerks Bulthuis van Menkeweer, schipper, wv. 5 kinderen.
 11. Jantje Olcherts Datema, ged. Bedum 3-1-1796, huwt te Bedum 19-8-1826 Kornelis Lippes Doornbosch van Middelstum, wv. 6 kinderen
 12. Janna, niet in doopboek gevonden, ovl. Westerdijkshorn 18-9-1812, 12 jaar oud.
- H VIII, 13 zoon van Hemme Jans Datema en Grietje Hindriks (H VII, 7).
13. Jan Hemmes Datema, ged. Noordhorn 23-2-1800, landbouwer, ovl. Saaksum 4-10-1852, huwt te Oldehove 20-11-1819 Eltje Abels Kooy, d.v. Abel Hendriks Kooy en Jantje Jochums Meinema, geb. Saaksum 14-8-1799, ovl. Saaksum 8-4-1851, wv. 8 kinderen met nakomelingen vooral in het Westerkwartier en de stad Groningen met naaste omgeving; hiertoe behoort ook de eerste redactie-secretaris van ons mededelingenblad, de voorloper van Gruoninga.
- H VIII, 14-19 kinderen van Pieter Gerrits Datema en Aaltje Klaassen.
14. Klaas Pieters Datema, ged. Oldehove 31-1-1803, verveneren bouwkundige. ovl. Lutten, Ambt Hardenberg 11-11-1855, huwt te Ambt Hardenberg 19-2-1849 Johanna Sierink, d.v. Gerrit Arends Sierink, koperslager, en Willemina Egberts Warnders, geb. Stad Hardenberg 11-12-1819, ovl. 25-1-1889. wv. 2 zoons, met nakomelingen over geheel Nederland, vooral Zuid-Holland.
 15. Korneliske, geb. Oldehove 1-3-1805, ged. ald. 24-3-1805, ovl. ald. 11-12-1809.
 16. Gerrit Pieters Datema, geb. Oldehove 5-11-1807, ged. ald. 29-11-1807, boerenknecht/koopman, ovl. Niehove 2-1-1849, huwt te Oldehove 20-1-1831 Janke Harms Sijtsema, winkelster, dochter van Harm Geerts Sijtsema en Sjoertje Lucas Meinardij, geb. Stroobos 5-3-1807, ovl. Niehove 10-4-1859, wv. 7 kinderen met nakomelingen in het Westerkwartier en verder over Nederland verspreid en een tak in Noord Amerika (Zie: R. J. Bakker, Nageslacht van Wilhelmus Meinardi en Froukje Sappema, Groningen 1962.
 17. Jan, geb. Oldehove 9-6-1814.
 18. Willem, geb. 14-6-1817, ovl. Oldehove 18-6-1817.
 19. Willelmeke, geb. Oldehove 29-8-1819, ovl. ald. 5-8-1839.
- H VIII, 20-30 kinderen van Gerrit Jakobs Datema en Trientje Fridsers Osseboer.
20. Auktje Gerrijts Datema, ged. Lagemeeden 19-8-1798, ovl. Hogemeeden 8-12-1866, huwt te Aduard 29-4-1830 Anne Jans Oosterhuis, z.v. Jan Hendriks Oosterhuis, en Anna Viesels, afkomstig van Niekerk, landbouwer te Hogemeeden.

21. Trientje, ged. Lagemeeden 30-3-1800.
22. Jakob Gerrits Datema, geb. Hogemeeden 21-11-1801, ged. 6-12-1801, winkelier en koopman te Aduard, ovl. Aduard 11-1-1859, huwt te Aduard 15-5-1839 Jouktje Everts Meijer, d.v. Evert Hendriks Meijer en Antje Jans Kleima, geb. Zuidhorn 21-7-1812, ovl. Aduard 18-5-1857, wv. minstens 7 kinderen met nakomelingen in het Westerkwartier.
23. Trijntje Gerrits Datema, ged. Lagemeeden 15-4-1804, ovl. Aduard 17-4-1841, huwt te Aduard 14-5-1829 Gerrit Hendriks Bakker van Aduard, inlandse kramer, wv. 4 kinderen.
24. Writzer Gerrits Datema, geb. Hogemeeden 19-9-1806, ged. Lagemeeden 12-10-1806, landbouwer, ovl. Oldekerk 12-11-1863, huwt te Oldekerk 27-5-1852 Anke Koekoek, d.v. Harm Jans Koekkoek en Trientje Jans, geb. Marum 20-10-1822, ovl. Oldekerk 4-12-1904, wv. 5 kinderen met nakomelingen in zuidelijk Westerkwartier.
25. Hilje Gerrits Datema, geb. Hogemeeden 24-7-1808, ged. Lagemeeden 31-7-1808, ovl. Den Horn 18-12-1878, huwt te Aduard 30-1-1836 Ite Ekkes Zuidema van Zuidhorn, landgebruiker en schipper, wv. 5 kinderen.
26. Anje Gerrits Datema, geb. Lagemeeden 9-12-1811, ovl. Hogemeeden 25-5-1831.
27. Johannes Harkes Gerrits Datema, geb. Hogemeeden 9-1-1814, landbouwer, ovl. Oldekerk 19-9-1881, huwt te Oldekerk 29-5-1851 Aafke Staal, d.v. de hoogbejaarde Arend Fops Staal en Tjitske Steffens, geb. Oldkerk 5-4-1828, ovl. ald. 10-11-1910, wv. minstens 4 kinderen.
28. Itje Gerrits Datema, geb. Hogemeeden 2-4-1816, huwt te Aduard 15-5-1839 Derk Hendriks van Looijen van Garnwerd/Hogemeeden, schoenmaker, wv. 8 kinderen.
29. Gerrit Gerrits Datema, geb. Hogemeeden 3-2-1819.
30. Kornelis Gerrits Datema, geb. Hogemeeden 6-4-1821, landbouwer, ovl. Den Ham 3-6-1881, huwt te ... Geertje Poll, d.v. Klaas Poll en Aafke Poll, geb. Grijskerk (acte) 31-8-1835, ovl. Den Ham 21-9-1881, kinderen ?

Z I, 1-7 kinderen van Aldert Jans en Anje Olcherts.

In H VII, 3 wordt Olchert Alderts Datema genoemd, zoon van Aldert Jans en Anje Olcherts van Zuidwolde. Twee van zijn zusters en ook een broer dragen de achternaam Datema, zodat het voor de hand ligt hier te spreken van de tak Z naar Zuidwolde. Hun grootouders waren Jan Hendriks en Hilje Alderts, die van 1732-1746 kinderen te Zuidwolde laten dopen, maar van Anje Olcherts werd slechts gevonden, dat zij de weduwe is van Egbert Fockes met wie zij vóór 4-3-1751 getrouwd moet zijn, omdat dan een zoon Olgert uit haar eerste huwelijk te Zuidwolde gedoopt wordt. Een relatie met de andere takken bleef tot nu toe niet te vinden. Of zou de achternaam hier ontleend zijn aan de vrouw van Olchert Alderts? Tot deze generatie behoren:

1. Hilje Alderts Datema, ged. Zuidwolde 19-12-1754, ovl. Noordwolde 27-12-1836, huwt 1^e Zuidwolde 8-6-1777 Klaas Berends Veldman van Zuidwolde; huwt 2^e Godlinze Berend Arents van Godlinze.
2. Olchert, ged. Zuidwolde 28-11-1756, zie verder H VII, 3.
3. Sijke Alderts Datema (bij huwelijk Cyrtje Alders), ged. Zuidwolde 3-9-1758, ovl. Zuidwolde 17-6-1824, huwt ... Jan Julles Wieringa.

4. Jantje, ged. Noordwolde (omdat te Zuidwolde niet gepreekt werd) 5-4-1761.
 5. Jan, ged. Zuidwolde 4-9-1763.
 6. Jan Alderts Datema, ged. Zuidwolde 8-6-1766, landbouwer, ovl. Bedum 1-1-1826, huwt Zuidwolde 29-10-1786 Janna Jans Bos, d.v. Jan Berends en Anje Arents, ged. Zuidwolde 6-1-1766, ovl. Bedum 17-10-1827, wv. 7 kinderen, zie Z II, 1-6.
 7. Anje Alderts, ged. Zuidwolde 29-10-1769, ovl. Groningen 19-10-1799, huwt te Zuidwolde 11-3-1792 Willem Arents (Grashuis), geb. Groningen, broodbakker, ovl. Groningen 19-1-1813.
- Z II, 1-6 kinderen van Jan Alderts Datema en Janna Jans Bos (Z I, 6).
1. Aldert Jans Datema, ged. Bedum 2-2-1786, ovl. ald. 12-12-1838.
 2. Jan, ged. Bedum 21-2-1788.
 3. Anje Jans Datema, ged. Bedum 28-1-1790, ovl. Zuidwolde 16-8-1813, huwt te Bedum 11-6-1809 Jan Berents Mulder, watermulder te Zuidwolde.
 4. Gerrit Jans Datema, ged. Bedum 18-3-1793, landbouwer te Middelstum, ovl. ald. 14-11-1840, huwt Bedum 19-5-1821 Jantje Gerrits Geertsema, d.v. Gerrit Jans en Ailke Jans, ged. Middelstum 3-5-1795, wv. 4 kinderen, met nakomelingen.
 5. Olchert Jans Datema, ged. Bedum 10-3-1793, huwtm te Bedum 24-11-1824 Anna Willems Grashuis, d.v. Willem Grashuis en Annegien Alderts (dezelfden als Z I, 7?), ged. Groningen 12-9-1799, wv. 8 kinderen met nakomelingen te Bedum en Sauwerd.
 6. Trijntje Jans Datema, ged. Bedum 16-3-1794, ovl. Onnen 10-3-1826, huwt te Adorp 11-8-1821 Harm Jans Moorlag, geb. onder Vlagtwedde 19-10-1795, landbouwer te Wetsinge, ovl. ald. 27-9-1834, wv. 2 kinderen, jong gestorven.

F I In 1622 wordt het redgerrecht van Guttingeheert te Zeerijp gesleten door Reint ten Holte en Egbert Datema. In datzelfde jaar betwist graaf Enno van Oost-Friesland aan Egbert Datema het stemrecht van de Sywerdingeheert te Zeerijp (R.A. Gron. Charters van den Hove X nr 776). Uit de verschillende clauwboeken (Tjassens, H.J.K. nr. 1864 en Huisarchief Menkema en Dijksterhuis nr 1355) komt een onduidelijk beeld naar voren: is het redgerrecht van Sywerdingeheert daarvoor nog gesleten namens de gravin van Oost-Friesland of was het reeds eerder verkocht aan Gijsbert Arens, die in 1590 genoemd wordt? In 1630 werd het gesleten door Egbert Datema, die dus zijn rechten had kunnen handhaven. Ook in 1650 slijt hij het overrecht, dat dan op Sywerdingeheert valt. Op 5 april 1655 verklaart hij het redgerrecht en het lanckrecht, dat op deze heert valt, "verhandelt ofte toegestaan" te hebben aan de E.E. Maurits Ripperda in Zeerijp. Volgens de Schatregisters voor de verponding van 1630 (Statenarchieven nr 2135) gebruikte Egbert Datema in de Ripe 40 grazen. Behalve in Aduard (Roeleff Datema), Hoge- en Lagemeden (Hindrick Datema), Haren (Pouwel Datema) en in Zeerijp werd nergens een Datema gevonden en daarvoor ook niet in Zeerijp, zodat het verantwoord lijkt, mede gelet op het voorgaande, om te veronderstellen, dat Egbert Datema kort voor 1622 van elders gekomen is: wie levert het bewijs, dat hij dezelfde is als de Egbert Datema van Groot Aduard, die in 1620 na strubbelingen over de huwelijksvoorwaarden daar trouwde zonder een spoor na te

- laten in het Westerkwartier? Voorlopig houden we deze tak in Fivelgo nog apart en duiden hem aan met de letter F.
- F II Vanaf pinksteren 1656 vinden we in het clauwboek (M. en D. nr. 1355 achterin) de ondertekening van Roelef Datema, die in februari 1656 land heeft te Leermens en in de zomer van 1665 buitendijks land te Godlinze gebruikt (H.J.K.1354). Hij is vermoedelijk een zoon van de bovengenoemde Egbert en dan genoemd naar zijn grootvader van vaders zijde, als de hypothese over de herkomst uit Aduard juist is. Onder de Landdagcomparanten vinden we zijn naam namens Leermens 1647-1658, namens Krewerd 1654v. en vermoedelijk is hij 't ook, die namens Slochteren optreedt in 1661, 1663, 1665 en 1677. Volgens het archief van het Generale Zijlvest der Drie Delfzijlen (nr 105^a) trad Roelef Datema vanaf plm 1650 tot 1678 vaak op als zijlrechter, meestal namens anderen of als kerkvoogd van Leermens, waar hij in oktober 1678 overleed.
- F III,1 Daarna is sprake van een Jan Datema, landbouwer te Leermens, reeds in 1670 aangeslagen in het Capitael (Oml. Arch. 1059), volmacht van Leermens op de Landdag 1683, zijlrechter 1681-1691, kerkvoogd, overleden tussen 14-3-1691 en 8-5-1692 (Recht. Arch. IX^a, recht dagen). Zijn eerste vrouw (naam onbekend) stierf voor 1-6-1629 en van zijn weduwe, dus tweede vrouw, is sprake op de recht dag van 7-10-1692. Uit het eerste huwelijk vermoedelijk een of meer kinderen, zie F IV, 1vv.
2. Tot deze generatie behoort waarschijnlijk ook Sapke Datema, volgens G.G. Wolthuis, Fragment genealogie Brons in Gruoninga 1960, blz. 48, afkomstig van Zeerijp (Wie kent de bron van dit gegeven?). Zij huwt 1e ... Bronne Sjabbes Dijkhuis, ged. Middelbert 1636 (?), z.v. Sjabbe Bronnes en Annegien Dorenbusch, landbouwer en gezworene bij de Rode Hane (Spanheim, fol. 16), wv. 6 kinderen, zie F IV, 4-9; huwt 2e Engelbert 23-11-1679 Here Jakobs Sittema van Usquert, wv. geen kinderen.
- F IV, 1vv kinderen van Jan Datema en ... ? (Volgorde onbekend).
1. Frerick Datema van Leermens, in 1693 zijlrechter, in 1695 en volgende jaren vaak voor het gerecht wegens wanbetaling, ruzie enz. en meestal veroordeeld, verkoopt op 20-5-1704 (Huisarch. M. en D. 698) zijn aandeel in de kerkebank te Leermens "staande voor het choor naast de Kerkvooghdenbanck" aan de E.E. Heer Willem Alberda van 't Zandt, met wie hij de bank mandelig had. Daarna vertrekt hij naar de stad Groningen, waar hij 10-2-1705 trouwt met Anneghien Brommelcamp, mogelijk een dochter van Albert Brommelcamp en Jeltien Hindriks(?), wv. 8 kinderen, zie F V, 1-8.
- ? 2. Tot deze generatie kan ook behoren Antje Dathema van Leermens, gehuwd te Loppersum 27-7-1710 met Klaas Egberts van Loppersum, wv. 3 kinderen, zie F V, 9-11.
- ?? 3. Elske Datema van Leermens (die ook nog tot F III kan behoren!) huwt 1^e Loppersum 16-4-1688 Hendrik Wolters Boelema van Loppersum, huwt 2^e Loppersum Frerick Tijmens Spithorst van Loppersum en huwt 3^e Loppersum 2-8-1721 Hendrik Cornelis, commys in d'Bourtange.
- F IV, 4-9 kinderen van Sapke Datema en Bronne Sjabbes Dijkhuis (F III, 2)
4. Jantjen, ged. Engelbert 10-8-1662.
5. Siabbe Bronnes, ged. Engelbert 3-4-1664.
6. Roelf Datema, ged. Engelbert 1-3-1668, huwt als Roelf Datema Dijkhuis 1e Middelbert 29-11-1695 Annegien Fokkes, weduwe van

- Jacob Wiltes, gezwoorene te Middelbert, verder onbekend, wv. 2 kinderen, zie F V, 12-13; huwt 2e Engelbert 7-4-1700 Annegien Jans uit de Rohaan, d.v. Jan Harms Schulte en Aaltje, ged. Engelbert 6-2-1681, wv. minstens 8 kinderen, zie F V, 14-21 (Annegien Jans hertrouwde te Groningen 12-7-1726 Hindrik Egberts Opgang van Peyse).
7. Anneke Doornbusch, ged. Engelbert 15-10-1671.
 8. Annegien, ged. Engelbert 14-2-1675.
 9. Grietje, ged. Engelbert 13-1-1678.
- F V, 1-8 kinderen van Frerick Datema en Anneghien Brommelcamp (F IV, 1)
1. Gesijna, ged. Groningen 26-4-1705, ondertr. Groningen 16-2-1732 Philippus Meijnders van Winschoten.
 2. Christijna, ged. Groningen 17-4-1707.
 3. Jan, ged. Groningen 1-4-1709.
 4. Albert, ged. Groningen 23-2-1712.
 5. Albertina, ged. Groningen 15-6-1714.
 6. Roeline, ged. Groningen 31-1-1717.
 7. Albertus, ged. Groningen 15-3-1718.
 8. Jellijna, ged. Groningen 16-6-1722.
- F V, 9-11 kinderen van Antje Dathema en Klaas Egberts (F IV, 2).
9. Klaeske, ged. Loppersum 28-6-1711.
 10. Klasiën, ged. Loppersum 20-11-1712.
 11. Jan Dathema, ged. Loppersum 19-12-1714.
- F V, 12-13 kinderen van Roelf Datema en Annegien Fokkes (F IV, 6)
12. Bronne, ged. Engelbert 30-8-1696.
 13. Sapke Datema, ged. Engelbert 5-12-1697.
- F V, 14-21 kinderen van Roelf Datema en Annegien Jans (F V, 6).
14. Jannes, ged. Engelbert 16-1-1701.
 15. Siabbe (Roelfs Datema), ged. Engelbert 23-9-1703, landbouwer en waarman der Aduarder Zijlen, huwt te Feerwerd 3-7-1740 Johanna Cornelis de Groot, d.v. Cornelis de Groot en Jantje Samuëls, ged. Groningen 9-10-1711, wv. 3 kinderen, zie F VI, 1-3.
 16. Aaltjen, ged. Engelbert 8-11-1705.
 17. Annegien, ged. Engelbert 19-2-1708, huwt te Groningen 9-10-1738 Hindericus van Dijck van Appingedam.
 18. Grietje, ged. Engelbert 16-11-1710.
 19. Hendrikjen, ged. Engelbert 12-11-1713.
 20. Bronne, ged. Groningen 19-1-1717, ook Brondt genoemd, huwt Groningen 22-11-1742 Aaltjen Hindriks van Zuidbroek, wv. 3 kinderen, zie F VI, 4-6
 21. Margaretha, geboorte- of doopdatum onbekend, huwt te Groningen 28-5-1743 Jan Vissingh van Groningen.
- F VI, 1-3 kinderen van Sjabbe Roelfs Datema en Johanna Cornelis de Groot (F V, 15).
1. Sjabbe Brontz, ged. Feerwerd 9-7-1741.
 2. Kornelis Sjabbes Datema, ged. Feerwerd 26-1-1749, ovl. Feerwerd 5-7-1821, huwt te Feerwerd 4-7-1779 Roelfke Geerts Kleiwert, d.v. Geert Willems en Antje Roelfs, ged. Dorkwerd 26-5-1749, ovl. (Ezingen?) 12-7-1824, wv. 7 kinderen, zie F VII, 1-7.
 3. Roelf Sjabbes Datema, ged. Feerwerd 24-8-1755, arbeider te Feerwerd, huwt te Saaksum 26-11-1780 Griet Eites, d.v. Eite Thomas en Jentje ltes, herkomst niet gevonden, wv. 7 kinderen, zie F VII, 8-14.

(slot volgt)

GENEALOGIE GELING

door Mr J.P.A. Wortelboer

Zoals met een zeer groot aantal der R.K. Veenkoloniale families het geval is komt ook het hier behandelde geslacht uit Munsterland. Bijzonder jammer evenwel is het ontbreken bij de inschrijving van het huwelijk van Jan Lucas en Hiltje Tobias (generatie I) van de exacte plaats van herkomst van Jan Lucas; aan het gegeven "van Munsterland" hebben we nu eenmaal niet veel. Een andere moeilijkheid is het patronym van Jan Lucas. Zoals U hieronder kunt zien komt hij voor als Jan Lucasz., Jan Lucas Harms en Jan Lucas Geilink. Van wie is onze Jan nu een zoon? Van Harm of van Lucas Harms?

In een aanhangsel bij de "Historia Sapmeeriensis", waarin uitvoerig een ruzie tussen de parochianen omtrent de benoeming in 1799 van pastoor Hamers wordt weergegeven, staat het volgende over de dood van Jan Lucas Geling: Deze vergadering (namelijk inzake de benoeming van nieuwe diakenen) ging van kwade gevolgen vergezeld; er ontstond nl. bij de kerk zoo groot gedruisch en verwarring, dat zelfs Jan Lucas Geling door een flauwte op dat oogenblik gezond en dood was en als lijk uit de pastorie naar zijn huis werd gedragen. Doch de partijen waren zoo verbeterd op elkander, dat men zich om het droevige voorval in 't minst niet bekreunde. "Is hij dood", zeiden eenigen, "kom, draag hem dan maar gauw naar zijn huis; weg er mede!".

- I. Jan Lucasz., ook wel Jan Lucas Harms Geilink, Geiling of Geling, van Munsterland, landbouwer te Tripscompagnie, overl. St. Stephanusdag 1799 in de pastorie van Kleinemeer, huwt Sappemeer 27 juli 1755 Hillegijn Tobias (Teepkes), van Borgercompagnie (wier twee broers zich van der Beek noemen); zij overleed 20 aug. 1805 (volgens haar kerkboek, hetwelk eigendom is van Mevr. Dröge-Drenth, tot voor kort wonende te Winschoten). In het zilveren slot staat het jaartal 1755 en de letters H I - de laatste letter zal waarschijnlijk een T moeten zijn. R.A. V x, dl. 22, d.d. 2 mei 1765 kopen Jan Lucas Harms en Hiltje Tiepkes een behuising met een plaats land en dalen daar het huis op staat, staande en gelegen in Tripscompagnie onder de klokslag van Zuidbroek o.a. bezwettende ten Noorden kopers en Consorten en nog een dalle, agter kopers gelegen voor 3000 carl. gl gereed geld. R.A. V II, dl. 20, d.d. 29 juli 1771 maken Jan Lucas (Harms is doorgestreept) Geilink en Hiltje Teepkes Ehel: in de Tripscompagnie onder Zuidbroek woonagtig een testament. R.A. IV t, dl. 13, d.d. 8 mei 1773 wordt een scheiding aangegaan tussen Jan Lucas en Hillegijn Tytes enerzijds en Geert Hindrix en Jeltje Tobias anderzijds inzake een aangekochte dalplaats in Tripscompagnie onder Zuidbroek gelegen welke comparanten op 8 nov. 1768 mandelig hadden aangekocht. De volle eigendom verblijft aan Jan Lucas en vrouw. R.A. V II, dl. 22, d.d. 8 juli 1776 verklaart Lammert Tjackes schuldig te zijn aan Jan Lucas Harms en Hiltje Teepkes f 450.-. R.A. IV t, dl. 16, d.d. 16 mei 1777 (akte geregistreerd 24 april 1782) verklaren Jan Tobias en Marieke Hindriks Egtel: woonende in Trips Compn: op rente genomen te hebben van Jan Lucas en Hiltje Tobias Egtel: f 600,- zijnde laatste comparante Hiltje Tobias wegens ouderlijke nalatenschap, volgens scheiding en deeling tot een erfportie toegeedeeld.

R.A. V II, dl. 28 d.d. 9 juli 1793 verkopen Jan Lukas en Hiltje Tobias Ehel: aan hun zoon Harm Jans zodanige behuizing, schuur, tuin, 3 plaatsen land en dal met het boerengereedschap, uitgezondert de levendige have, zoals eerste comparanten dus ver bewoond bezeten en gebruikt hebben voor 300,- te betalen bij de aanvaarding en 9700,- te voldoen na het overlijden van beide eerste comparanten.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Grietje, geb. 24 april 1756, overl. Sappemeer in mei 1791 (volgens de huw. bijlagen Hooiman-Heeres), huwt Kleinemeer en Zuidbroek resp. 16 en 17 jan. 1779 Harmannus Nicolaas Heeres, geb. Sappemeer ca. 1756, overl. Veendam 30 sept. 1814, zoon van Nicolaas Harms en Antje Gerrits; Harmannus Heeres hertr. Kleinemeer 16 febr. 1793 Trijntje Harms Riga, weduwe van Hendrik Hendriks.
2. Harm, ged. Kleinemeer 23 maart 1761, jong overl.
3. Tecla, geb./ged. Kleinemeer 19/21 jan. 1763, overl. Oude Pekela 24 maart 1821, huwt I Oude Pekela 4 febr. 1784 (huw. contract N. Pekela zelfde datum) Jan Jans Wortelboer, geb. Oude Pekela, overl. ald. 11 aug. 1791, zoon van Jan Hendriks Wilkens (Wortelboer sinds 1764) en Geessien Geerts Wortelboer. (zie voor Wortelboer: Gruoninga-reeks nummer 3). Zij huwt II Oude Pekela 11 febr. 1793 (huw. contr. ald. zelfde datum) Henricus Vroom, geb. Borgercomp., ged. Kleinemeer 15 febr. 1767, overl. Oude Pekela 31 jan. 1823, landbouwer, zoon van Berend Harms Vroom en Fennegien Berends (Bekkering). Zie ook: samenvatting van de genealogieën der geslachten verbonden met het concern Vroom en Dreesmann.

R.A. VI E, dl. 4, d.d. 29 april 1806 verkoopt Tietje Jans, geadiesteert in zo ver nodig met hare eheman Hendrik Berends Vroom, mede namens de E: Harm Jans, Harmke Jans en Janna Jans, en de kinderen van wijlen Grietje Jans in echte verwekt bij Harmannus Nikolaas, te samen als kinderen en kinds kinderen in die qualiteit erfgenamen van wijlen haren moeder en grootmoeder Hilligijn Tobias, wed. van Jan Lukes een behuizing en tuin, staande en gelegen ter O: Pekela NK nr. 19,20 Stadsgr. voor f:500,- aan de E: Klaas Klazens Mulder. Deze behuizing was door hen aangekocht voor f321,- op 15 dec. 1796. Verkopers waren toen: Hendrik Everts Schortenbroek en Frerik Jans Wortelbuir in qliteit als diaconen der Roomse Gemeente in de O. Pekela.

R.A. VI E, dl. 1, d.d. 27 april 1790 lenen Jan Jans Wortelbuir en Tekla Jans Geiling Ehel:, woonagtig in de O. Pekela f. 1200,- van de Eer: Jan Luikens Geiling en Hiltje Tobias Ehel:, woonagtig op Tripscompagnie. Aan een getypte genealogie ontleen ik het volgende: de kinderen uit het eerste huwelijk van Tecla Geling die dus Wortelboer heten, werden te samen met de kinderen uit het tweede huwelijk, dus Vroom geheten, opgevoed. Zo zijn Jan Wortelboer en Berend Vroom te samen op het gymnasium in Meppen (Dl.) geweest; Berend Vroom heeft medicijnen gestudeerd en werd huisarts in Oude Pekela (studie aan de Groninger Universiteit); Jan Wortelboer trouwde in Meppen en vestigde zich aldaar. Een zoon van hem trouwde in Brunswijk met de dochter van een bierbrouwer en had later de leiding van dat bloeiende bedrijf. Hij had slechts één dochter, Martha, die getrouwd was met den bierbrouwer Dittmann te Dangenberg in Westfalen.

4. Hermelindis à Harttje, geb. Tripscomp. 18 febr., ged. Kleinemeer 21 febr. 1767, overl. Tripscomp. (Veendam) 27 aug. 1858, huwt Kleinemeer 17 mei 1788 Harm Koerts Steenhuis, geb. Veendam ca. 1763 (aldaar en ook elders niet gevonden), overl. Tripscomp.

(Veendam) 25 jan. 1847. Wie helpt mij aan de namen van zijn ouders? Zie voor Steenhuis: Steenhuisen van Steenhuisheerd en andere gelijknamige Groninger geslachten. Volgens de reeds hierboven genoemde genealogie was hij aanvankelijk knecht bij zijn schoonvader; waarschijnlijk dan toch maar voor korte tijd, want op 11 mei 1790 (R.A. V II, dl. 27) kopen Harm Koers en Harmke Jans Ehel: woonagtig te Veendam een plaatse land, met een behuizinge en tuin staande en gelegen in de Tripscompagnie onder Veendam (aan de Noordkant) met nog twee kampen land ook aldaar gelegen dog aan de Zuidkant voor f5700,- en nog f300,- voor enig los goed, bestaande in wat boere gereedschap. Dit alles gered geld, terwijl Jan Lukas Geiling zich borg stelt voor slechts f700,-

R.A. V II, 20 mei 1801 kopen Jakob Hindriks (Swart) en Temke Hindriks (Drenth) Ehl.: en Harm Koers en Harmke Jans Ehl: in Comp: een boerderij staande en gelegen dicht bij de zogenaamde batten te Veendam voor 5502,-. Op 10 mei 1803 wordt deze weer verkocht.

5. Harmannus, volgt II.

6. Joanna, geb./ged. Tripscomp./Kleinemeer 26/29 maart 1778, overl. Hoogezand 23 jan. 1837, huwt Kleinemeer 7 april 1801 Fredericus Fokkes Boer, geb. Sappemeer en ged. Kleinemeer 19 febr. 1777, overl. Hoogezand 8 maart 1845, tapper, arbeider, zoon van Fokke Jans Boer, grutter, en Catharina Wilkes. Fokke Jans Boer, die ook als sloopstimmerman wordt vermeld, werd geboren ca. 1731 als zoon van Jan Haijes (van Wartena) en Aagje Jans (wier broers de naam Boer dragen). Catharina Wilkes (Drost), geb. ca. 1742, is een dochter van Wilke Berends (uijt Papenburg) en Grietje Engberts.

II. Harmannus Jans Geling, geb. Tripscompagnie, ged. Kleinemeer 6 okt. 1771, overl. Muntendam 20 febr. 1817, landbouwer te Tripscompagnie op de boerderij van zijn vader (zie hierboven voor de overdracht van de boerderij); huwt Kleinemeer 17 febr. 1802 Geessien Jans ter Veer, van Oosterwiltwerd, geb. ca. 1776 (doop niet gevonden), overl. Sappemeer 9 mei 1860, dochter van Jan Jans ter Veer, timmerman en overl. te Haldurp 6 dec. 1820, en Agnes Kardas.

Uit dit huwelijk, allen geboren te Tripscompagnie:

1. Joannes, ged. Kleinemeer 19 dec. 1802, verdrongen.

2. Agnes, ged. Kleinemeer 8 dec. 1804, overl. Oosterwiltwerd 26 maart 1872, huwt Muntendam 22 mei 1829 Hendrik Derks Swart, geb. Jukwerd, ged. Appingedam 6 maart 1805, overl. Oosterwiltwerd (gem. 't Zandt) 4 maart 1894, landbouwer, zoon van Derk Hindriks Swart, landbouwer te Jukwerd, en Tecla Arents Kotte.

3. Helena, ged. Kleinemeer 30 dec. 1806, overl. Sappemeer 31 jan. 1848, huwt Muntendam 29 nov. 1833 Bernardus Jans Heeres, geb. Sappemeer, ged. Kleinemeer 18 juli 1809, overl. Sappemeer 1 jan. 1890, grutter en winkelier in 1848, bij zijn overlijden is hij landbouwer, zoon van Jan Nicolaas Heeres, grutter, en Anna Jans Kardas. Een van hun zoons is pastoor J.G. Heeres, pastoor te Haarlem, die de Historia Sappemeeriensis en de bijlage daarbij heeft uitgewerkt en gepubliceerd in het "Archief voor de Geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht, deel X, 1882".

4. Christina, ged. Kleinemeer 22 juli 1809, overl. Oude Pekela 29 mei 1888, huwt Muntendam 8 mei 1832 Wolbert Feijen, geb. Nieuwe Pekela 1 nov. 1805, overl. ald. 14 nov. 1874, landbouwer te Oude Pekela, zoon van Hinderikus Feijen en Elisabeth Geerts Strootman.

5. Thecla, geb. Tripscompagnie in het laatst van het jaar 1811 (zie bijlagen bij haar huwelijk), overl. Oude Pekela 26 febr. 1879, begr. ald., huwt Muntendam 16 nov. 1830 Bernardus Drenth (bijgenaamd: Berend Bonkje), geb. Oude Pekela 12 jan., ged. ald. 16 jan. 1808, overl. ald. 29 juni 1893, begr. ald., scheepstimmerman te Oude Pekela, zoon van Bernardus Hendriks Drenth, scheepstimmerman, en Leentie Helena Berends Bontdrager. (De genealogie Drenth verschijnt binnenkort in Groninga).
 6. Johanna Bernardina, geb. Muntendam 5 juni 1814, overl. Hoogezand 3 mei 1881, huwt Muntendam 7 juni 1842 Georgius Joannes van der Werff, geb. Hoogezand 28 febr. 1820, overl. ald. 3 aug. 1885, scheepstimmerman te Sappemeer, later rentenier, zoon van Johannes Ubels van der Werff, scheepstimmerman, en Catharina Jurriens Lankhaar (zie voor Lankhaar: Groninga 1974, no. 4, terwijl van der Werff in één van de komende nummers zal worden behandeld).
 7. Harmannus, volgt III
- III. Harmannus Geling, geb. Muntendam 3 nov. 1817, overl. Oude Pekela 1 juni 1901, begr. Sappemeer, landbouwer, wethouder van Muntendam; huwt I Hoogezand 16 nov. 1840 Margaretha van der Werff, geb. ald. 7 dec. 1818, dochter van Johannes Ubels van der Werff, scheepstimmerman, en Catharina Jurriens Lankhaar; huwt II 25 mei 1848 Maria Elisabeth Bulle, geb. Zuidlaarderveen 29 maart 1827, overl. Tripscompagnie (Muntendam) 17 okt. 1901, dochter van Joost Bulle, landbouwer te Zuidlaarderveen, en Elisabeth Waterloo; deze laatste is een dochter van Harm Waterloo en Catharina Derks Holthuis. (zie voor Holthuis: Groninga 1975, no. 2).
- Uit het tweede huwelijk, allen geboren Tripscompagnie (Muntendam):
1. Gezina, geb. 14 april 1849, overl. Veendam 10 okt. 1936, huwt Muntendam 27 mei 1873 Harm Hinderk Lubberman, geb. Sellingen (Vlagtwedde) 1 mei 1838, overl. Oude Pekela 7 mei 1907, vervener, landbouwer, zoon van Hinderk Fransens Lubberman, molenaar, en Elisabeth Woestman; weduwnaar van Cornelia Boelens.
 2. Jozephus, volgt IV.1.
 3. Harmannus, geb. 21 dec. 1853, priester gewijd 10 aug. 1878, sedert 11 dec. 1908 pastoor te Veendam, overl. R.K. Ziekenhuis Winsthoten 5 april 1927.
 4. Elizabeth Catharina, geb. 1 aug. 1856, overl. Sappemeer 4 nov. 1935, begr. ald., huwt Muntendam 5 juni 1880 Jacob Veerkamp, geb. Kiel 29 maart 1855, overl. Sappemeer 23 juni 1935, landbouwer te Tripscompagnie, zoon van Harmannus Jurrien Veerkamp, landbouwer te Kiel, en Jantje Jacobs Bos.
 5. Helena Tekla, geb. 17 maart 1859, huwt Muntendam 5 juni 1880 Bernardus Harmannus Steenhuis, geb. Veendam 9 april 1855, zoon van Hilbrand Harms Steenhuis en Thecla Berends Borgman.
 6. Bernardus Johannes, volgt IV.2.
 7. Hendericus Wolbertus, geb. 12 jan. 1866, overl. ald. 20 aug. 1866.
 8. een levenloos kind, geb. 10 dec. 1867.
 9. Henderikus Wolbertus, volgt IV.3.
- IV.1 Jozephus (met Otto als tweede voornaam volgens zijn bidprentje) Geling, geb. Tripscompagnie (Muntendam) 17 dec. 1850, overl. Hoogezand 14 maart 1917, landbouwer te Borgercompagnie. Broedermeester van de Processie naar Kavelaer, van de Processie met het Aller-

heiligst Sacrament te Sappemeer en lid van de vereeniging van den H. Vincentius à Paulo; huwt Bedum 5 mei 1879 Johanna Smit, geb. Waterleuzen (Bedum) 23 febr. 1859, overl. Munsterseveld 30 juni 1933, dochter van Harmannus Jans Smit, landbouwer te Bedum, en Theodora Katharina Sijbinga.

Uit dit huwelijk, allen geboren te Borgercompagnie:

1. Hermanus Josephus Gregorius, geb. 25 mei 1880, overl. Borgercompagnie 2 juni 1880.
2. Maria Elisabeth Theodora Domitilla, geb. 12 mei 1881, overl. Emmen 17 mei 1973, huwt Muntendam 27 aug. 1906 Heinrich J. Lubberman, geb. Nieuwe Pekela 10 sept. 1871, overl. Klazienaveen 7 febr. 1949, vervener, zoon van Berend Lubberman, landbouwer, en Anna Maria Meijer. Uit dit huwelijk kinderen.
3. Theodora Margaretha, geb. 25 juni 1883, overl. Emmen 16 febr. 1954, huwt Sappemeer 26 aug. 1919 Bernardus Petrus Boerland, geb. Nieuwe Pekela 6 okt. 1888, overl. Emmen 25 okt. 1969, kruidenier; hij hertr. Anna Katharina Maria Mensen; zoon van Henricus Gerardus Boerland, landbouwer, en Elisabeth Bulle.
4. Harm, geb. 28 juni 1885, overl. Borgercompagnie 12 april 1914; onhuwd.
5. Margaretha Harmanna, geb. 21 april 1887, kloosterlinge.
6. Harmannus Johannes, geb. 8 mei 1889, overl. Zuidlaren 22 juni 1967, landbouwer, huwt Nieuwe Pekela 28 nov. 1916 Alida Sinnige, geb. ald. 25 febr. 1890, overl. Veendam 24 mei 1967, dochter van Harmannus Bernardus Sinnige, landbouwer, en Grietje Boerland. Uit dit huwelijk kinderen.
7. Harmannus Bernardus Hinderikus, geb. 26 mei 1892, manufacturier te Winschoten, huwt Groningen 12 jan. 1922 Theodora Harmanna Jozepha Hensen, geb. Sappemeer 3 sept. 1894, dochter van Gerardus Bernardus Hensen en Alida Catharina Bulle. Uit dit huwelijk kinderen.
8. Bernardus Johannes, geb. 7 sept. 1894, overl. R.K. Ziekenhuis Groningen 18 maart 1951, kweker, huwt Nieuwe Pekela 3 juni 1919 Geertruida Anna Margrietha de Lange, geb. ald. 9 maart 1896, dochter van Petrus de Lange, landbouwer, en Margaretha Lubberman. Uit dit huwelijk kinderen.
9. Agatha, geb. 1 aug. 1896, overl. Emmercompasuum 16 sept. 1921; aspirant lid van de Congregatie van Onze Lieve Vrouw.
10. Henderikus Wolbertus, geb. 20 aug. 1898, landbouwer te Dalen, huwt Emmen 17 mei 1927 Anna Margaretha Arling, geb. Munsterseveld 8 febr. 1904, overl. Groningen 11 nov. 1962, dochter van Johann Heinrich Arling en Adelheid Dölle. Uit dit huwelijk kinderen.
11. Joannes Harmannus, geb. 16 april 1902, overl. Borgercompagnie 14 mei 1921.

IV.2 Bernardus Johannes Geling, geb. Tripscompagnie 16 maart 1863, overl. Veendam 30 juli 1940, landbouwer te Tripscompagnie, huwt Bedum 29 sept. 1884 Anna Smit, geb. ald. 27 febr. 1863, overl. Veendam 29 maart 1953, dochter van Harmannus Jans Smit, en Theodora Katharina Sijbinga.

Uit dit huwelijk, allen geboren te Tripscompagnie:

1. Maria Elisabeth Theodora Margaretha, geb. 23 dec. 1886, overl. Groningen 4 sept. 1965.
2. Theodora Margaretha, geb. 22 dec. 1888, overl. 17 febr. 1919,

V.l.n.r. staand: J. Veerkamp, Joh. Keizer, H.W. Geling, past. H. Geling, H.H. Lubberman, Joh. Smit, Anna Smit, B.J. Geling, B.H. Steenhuis; zittend: Eliz. C. Geling, ouders Geling-Bulle, Gezina Geling, J.O. Geling, Hel. T. Geling.

huwt Georgius Hindrikus van der Werff, geb. Sappemeer 5 mei 1883, manufacturier aanvankelijk te Sappemeer, later te Groningen, overl. Groningen 11 nov. 1942, zoon van Ubertus van der Werff, koopman, en Nicolaa Geziena Martha Feijen; hij hertr. Jacoba Theodora Nienhuis.

3. Gezina, geb. 17 mei 1890, overl. Tripscompagnie 20 nov. 1891.
4. Harm, geb. 1 jan. 1892, overl. Oranjewoud (Heerenveen) 22 juni 1962, landbouwer, makelaar, huwt Veendam 5 nov. 1946 Tebina Anna Maria Mandema, geb. Groningen 1 mei 1909.
5. Gesiena, geb. 3 febr. 1893, overl. 21 sept. 1916, huwt Johannes Bernardus Meijer, winkelier te Oude Pekela; hij hertr. Margaretha Geling.
6. Margaretha, geb. 20 mei 1896, overl. Winschoten 1 juni 1968, huwt Veendam 11 juni 1919 Johannes Bernardus Meijer, geb. Oude Pekela 11 dec. 1889, overl. Winschoten 16 aug. 1954, winkelier, zoon van Bernardus Gerhardus Meijer, koopman, en Harmanna Catharina Swart.

IV.3 Henderikus Wolbertus Geling, geb. Tripscompagnie 5 september 1869, overl. Sappemeer 7 febr. 1941, landbouwer; huwt Sappemeer 24 mei 1893 Johanna Keizer, geb. ald. 23 dec. 1872, overl. ald. 3 febr. 1928, dochter van Henderikus Keizer, landbouwer, en Elisabeth Vroom.

Uit dit huwelijk, allen geboren te Sappemeer:

1. Harm Hindrikus, geb. 11 maart 1894, kweker te Sappemeer, huwt Sappemeer 26 juni 1924 Joanna Berendina Aleida Suzanna van der Werff, geb. Sappemeer 16 aug. 1899, overl. ald. 7 mei 1970, dochter van Ubertus van der Werff, koopman, en Agatha Tecla Wortelboer. Uit dit huwelijk kinderen.
2. Elisabeth Maria, geb. 21 juli 1896, huwt Sappemeer 11 febr. 1920 Hermannus Christianus Boerland, geb. Nieuwe Pekela 25 dec. 1893, overl. in een concentratiekamp bij Meppen (Dl.) 17 febr. 1945, landbouwer, zoon van Henricus Gerhardus Boerland, landbouwer, en Elisabeth Bulle.
3. Maria Elizabeth, geb. 14 juni 1898, huwt Sappemeer 29 april 1924 Gerhardus Rudolphus Bernardus Wortelboer, geb. Oude Pekela 15 nov. 1897, rustend landbouwer, zoon van Rudolphus Bernardus Wortelboer, landeigenaar te Oude Pekela, en Geziena Henderika Suman.
4. Henderikus Johannes, geb. 8 maart 1900, rustend landbouwer, huwt Veendam 7 mei 1935 Regina Margaretha Anna de Lange, geb. ald. 20 mei 1910, dochter van Kornelis Bernardus de Lange, landbouwer te Veendam, en Agatha Joosten.
5. Josephus Harmannus, geb. 25 nov. 1901, overl. Groningen 10 jan. 1967, groentenkweker, huwt Bedum 9 mei 1939 Anna Johanna Bos, geb. Bedum 3 nov. 1911, dochter van Gerardus Joannes Bos, landbouwer te Noordwolde, en Francisca Catharina Bos. Zie voor Bos: de artikelenreeks van O.J. Nienhuis in dit tijdschrift, jaargang 1973 en 1974. Uit dit huwelijk kinderen.
6. Johannes Coenradus, geb. 5 okt. 1903, priester van de Societeit der Witte Paters van Kardinaal Lavigerie, overl. Aba (Belgisch Congo) 14 juni 1939.
7. Anna Gezina, geb. 25 maart 1905, overl. Groningen (R.K. ziekenhuis) 12 dec. 1942, liefdezuster.
8. Gesina Elisabeth, geb. 20 juni 1906, overl. Hoogezand-Sappemeer 5 april 1957, huishoudster.

9. Catharina Elizabeth, geb. 4 febr. 1909, huwt Sappemeer 4 juni 1940
Benedictus Roelof Ottens, geb. Borgercompagnie 25 juni 1905, land-
bouwer op de Kalkwijk, zoon van Anne Ottens, landbouwer, en Catha-
rina Berendina Oling.

Gan lûkas Gan lûkas gelink

Gan lûkas herms

De echtelieden Geling-Bulle (gen. III)

GENEALOGIE MOORLAG

vervolg van blz. 96 van deze jaargang

door Petronella J.C. Elema en Dr. P. Bos

Trouwt 2. Delfzijl 3-6-1815 met dispensatie zijn nicht Jantje Hindriks Moorlach (V.5.1).

Uit het tweede huwelijk wordt gewettigd resp. geboren:

1. Pietertje, geb. Oudeschans (Bellingwolde) 9-2-1813.

2. Jannes, geb. Delfzijl 21-12-1815.

V.5 Hindrik James Moorlach, schoolmeester te Schouwerzijl; begraven Warfhuizen 9-5-1808 nalatende vrouw en drie kinderen.

Trouwt Groningen 10-11-1789 Pietertje Edens van Aduarderzijl, p.q.

Eede Eedens als vader; zij werd begraven Warfhuizen 12-10-1808.

Kinderen:

1. Jantje, ged. Groningen 15-12-1789.

Trouwt 1. Delfzijl 3-6-1815 Bruno Jannes Moorlach.

Trouwt 2. Delfzijl 31-10-1817 Hindrik Jans Koopmans, ged. Roswinkel 18-4-1794, z.v. Jan Hindriks en Alke Jansen; ijzersmidsknecht.

2. Elzijn, ged. Warfhuizen 28-4-1793 en geb. Schouwerzijl.

Trouwt Nieuwe Pekela 24-5-1832 Jan Harms Siega, geb. Nieuwe Pekela 18-10-1800, schoenmaker, z.v. Harm Klaassens Siega en Trientje Geerts.

3. Hindrikje, geb. Schouwerzijl, ged. Warfhuizen 3-4-1796.

Trouwt Groningen 23-11-1820 Jacob Thomas Hase, ged. Zuidwolde 26-4-1789, koster v.d. Noorderkerk, z.v. Henricus Hase (predikant) en Ieske Thomas.

V.6 Jan Klaassen (Moorlag), overl. Veele 17-3-1830 oud 82 jr.

Trouwt Vlagtwedde 27-3-1782 (beide van Veele) Rixte Harms Huls, ged. Vlagtwedde 21-12-1755, dr. v. Harm Huls en Hebel Aikes; zij overl. Veele 2-7-1814.

Kinderen, allen geb. Veele en ged. Vlagtwedde:

1. Klaas, ged. 29-3-1782.

2. Klaas, ged. 4-3-1783, overl. Veele 2-7-1862.

3. Harm, ged. 27-8-1786; overl. Veele 3-6-1862; lb.

Trouwt als Moorlag Vlagtwedde 6-4-1815 Gijssel Jans Wolthuis, geb. Bonda ca 1789, dr. v. Jan Hinderks Wolthuis en Haidina Geerts Hagen. Hieruit kk.

4. Hillegien, ged. 8-3-1789.

5. Jan, ged. 11-12-1791.

6. Hebeltyl, geb. 2-9, ged. 4-9-1796, overl. Vlagtwedde 29-7-1873.

Trouwt Vlagtwedde 9-5-1832 (als Moorlag) Roelf Jans Wijchers, ged. Vlagtwedde 15-3-1789, z.v. Jan Wijchers en Dedde Roelfs Bosschen.

V.7 Aike Claassen (Moorlag), overl. Veele 17-6-1806.

Trouwt Vlagtwedde 4-5-1788 (beide van Veele) Willemtien Hindriks, overl. Veele 16-6-1806.

Kinderen, allen geb. Veele en ged. Vlagtwedde:

1. Geertien, ged. 25-12-1788.

2. Klaas, ged. 24-1-1790.

3. Hindrik, ged. 16-9-1792.

4. Hendric, geb. 7-7, ged. 13-7-1794, arbeider te Veele en overl.

ald. 19-12-1836. Trouwt als Moorlag Vlagtwedde 4-5-1830 Grietijn

- Willems Kylema, geb. ca 1796, dr. v. Willem Luppens en Anna Jans.
5. Hillegjen, geb. 11-6, ged. 25-6-1797. Trouwt als Moorlag Vlagtwedde 21-5-1831 Ede Jans Leusing, lb. Veele, ged. Vlagtwedde 9-9-1793 als z. v. Jan Jacobs en Wubbegien Edes.
 6. Geert, geb. 7-12, ged. 14-12-1800.
- V.8 Steven Jans Moorlag, dagloner-arbeider; in 1799 te Veele, 1813 te Lutjelo (Wedde); overl. Vrieschelo (Bellingwolde) 2-4-1815. Trouwt Onstwedde 7-5-1787 Lyda Jans, ged. Onstwedde 8-4-1770 oud 6½ jaar, dr. v. Geertijn Jans; zij overl. Vlagtwedde 5-5-1803.
- Kinderen:
1. Jan, geb. Onstwedde 3-8-1787, arbeider te Vrieschelo. Trouwt als Jan Stevens Moorlagh Bellingwolde 22-5-1813 Grietje Heres, geb. Vrieschelo 9-4-1774 als dr. v. Hero Harms en Niessien Berends.
 2. Geertijn, geb. Onstwedde 3-8-1790.
 3. Albert, geb. Onstwedde 27-1, ged. 3-2-1793.
 4. Bene, geb. Veele, ged. Vlagtwedde resp. 25-1 en 31-1-1796. Trouwt als Bene Stevens Moorlag, boerenknecht te Winschoten, Winschoten 16-12-1821. Antje Harms Boer, geb. Winschoten ca 1802, dr. v. Harm Egges Boer en Trijntje Hitjes Taal.
 5. Antje, geb. Veele 15-2, ged. Vlagtwedde 22-2-1799. Trouwt Oude Pekela 8-6-1824 Harm Jans Dijk, geb. Oude Pekela 18-9-1797, z. v. Jan Harms Dijk en Trijntje Jans Bullen; boerenknecht te Westerlee.
- V.9 Rebekka Klaassen (Moorlag); in 1824 te Wildervank. Trouwt Vlagtwedde 5-5-1797 Wilke Willems, ged. Vlagtwedde 24-1-1768 en overl. Wildervank 19-1-1808, z. v. Willem Wilkes (van Veele) die Vlagtwedde 21-4-1765 Grietien Hindriks van Wollinghuizen trouwt.
- Kinderen:
1. Klaas, geb. Vlagtwedde 11-5, ged. 13-5-1798. Trouwt als Klaas Wilkes Moorlag, stelmaker te Wildervank, ald. 30-8-1824 Harmke Derks Boer, geb. Wildervank 8-7-1804 als dr. v. Derk Pieters Boer en Annechien Berends Rubingh.
 2. Willem, ged. Vlagtwedde 25-10-1801.
 3. Hindrikje, geb. Wildervank 15-2, ged. 9-3-1806.
- V.10 Ulbet Willems Moorlag, van Veele; tapper in de Morige onder Wedde. Trouwt Blijham 27-4-1794 Etje Engberts (Meening) van de Morige.
- Kinderen, allen te Wedde:
1. Free, geb. 22-11, ged. 30-11-1794. Trouwt Wedde 1-12-1820 Wubbe Geerts Wubbena, boerenknecht te Blijham, geb. 18-10-1797, z. v. Geert Wubbes Wubbena en Stientje Jans te O. Pekela.
 2. Jantje, geb. 20-1, ged. 29-1-1797. Trouwt Wedde 3-5-1825 Jan Geerts de Jonge, boerenknecht te Blijham, ged. 15-10-1797 als z. v. Geert Berends en Anna Catharina Kars te Bourt.
 3. Engbertus, geb. 13-5-1799, schoenmaker te Beerta. Trouwt Beerta 20-5-1823 Maria Pieters Holtgast, geb. Hoogezand en ged. 9-7-1797, dr. v. Pieter Hammes Holtgast en Doedje Pieters Dokkum.
- V.11 Han(ne)s Hindriks Moorlag, arbeider te Onstwedde, afkomstig van Veele; overl. Onstwedde 14-1-1820 oud 71 jr. Trouwt Vlagtwedde 18-2-1785 Jantje Harms uit Onstwedde.
- Kinderen:
1. Grietje, ged. Vlagtwedde 4-9-1785.
 2. Hindrik, geb. Nieuwe Pekela 6-4, ged. 8-4-1787.
 3. Hindrik, geb. Nieuwe Pekela 31-3, ged. 5-4-1789.

4. Harm, geb. Nieuwe Pekela 16-3, ged. 23-3-1790; lb.; overl. Plaggenborg 29-3-1846. Trouwt Sellingen 24-12-1810 Jantje Berends (Weersing).
Kinderen te Sellingen, Plaggenborg, Jipsinghuizen.
 5. Geessyn, geb. Onstwedde 31-1, ged. 3-2-1793.
 6. Hindertyn, geb. Onstwedde 6-8, ged. 16-8-1795.
 7. Hindrik, geb. Onstwedde 17-3, ged. 23-3-1797.
Trouwt Vlagtwedde 3-5-1823 (als boerenknecht te Sellingen) Wendel Willems Wups, geb. Onstwedde ca 1796, dr. v. Willem Heijes Wups en Geertien Abels.
 8. Albert, ged. Onstwedde 3-5-1800, kuiper ald.
Trouwt 1. Onstwedde 3-5-1824 Geertien Migchels, geb. Onstwedde 31-12-1794, dr. v. Migchel Geerts en Geertien Harms.
Trouwt 2. Onstwedde 4-5-1827 Harmanna Boelems Duns, geb. Onstwedde 19-1, ged. 24-1-1802, dr. v. Boelem Steffens en Hadewich Harms.
- V.12 Harm Hindriks Moorlag; lb. Veenhuizen.
Trouwt Onstwedde 18-11-1798 (beide van Veenhuisen) Alke Jans Frouws, ged. Onstwedde 8-2-1778 als dr. v. Jan Wubbes Frouws en Geertruidt Jans; overl. Veenhuizen 15-3-1828.
Kinderen, allen ged. Onstwedde:
1. Geertruid, geb. 24-1, ged. 3-2-1799. Trouwt Onstwedde 6-12-1826 Geert Aikes Nanninga, geb. Veele 13-5-1792, z.v. Aike Geerts en Trientien Eernst.
 2. Jan, geb. 10-11, ged. 20-11-1803.
 3. Geessien, geb. 7-10, ged. 20-11-1805; overl. Onstwedde 23-6-1819.
 4. Jan, geb. 22-5, ged. 3-6-1811 (tweeling).
Trouwt Onstwedde 28-4-1841 Christina Hindriks Boels, geb. Onstwedde 8-7-1819, dr. v. Hindrik Abels Boels en Grietien Wilkes Hesse.
 5. Hindrik, geb. 22-5, ged. 3-6-1811 (tweeling).
Trouwt Winsum 15-4-1835 Harmina Geerts Frouws, geb. Klein Garnwert (Winsum) 1-6-1814, dr. v. Geert Jans Frouws en Grietje Jans Huitzing.
- V.13 Harm Willems Moorlag, van Westeremden; koopman/commissionair te Middelstum, overl. ald. 26-8-1826.
Ondertr. 1. Stedum 7-10-1789 en Loppersum 14-10-1780 Harmke (Harmtje) Jans (Meijer) van Stedum, ged. ald. 14-12-1754 als dr. v. Jan Harms en Bieuwke Jans.
Trouwt 2. Middelstum 18-1-1802 Fenje Lucas (Velthuis) van Lellens. Uit het eerste huwelijk, allen te Middelstum:
1. Willem, ged. 9-3-1783; in 1811 oylslagersknecht, later landbouwer, overl. Middelstum 12-1-1836.
Trouwt Middelstum 27-4-1827 Anje Coerts Fasten, geb. Obergum ca 1801, dr. v. Coert Fasten en Anna Berends. Kinderen:
1. Harm, geb. Toornwerd 13-3-1828.
2. Coert, geb. 28-4-1832.
 2. Jan, ged. 3-10-1784.
 3. Jan, geb. 1-11, ged. 17-12-1786; korenschipper, vanaf 1827 herbergier te Middelstum.
Trouwt Middelstum 11-6-1817 Anje Brons Drewes, ged. Garrelswaer 22-9-1793 als dr. v. Brond Drieuwes en Roelfke Ottes. Kinderen:

1. Harm, geb. Middelstum 16-3-1818.
 2. Roelfien, geb. Middelstum 17-11-1819.
Trouwte Middelstum 18-7-1838 Hendrik Meinderts van der Vennen.
 3. Harmke, geb. Middelstum 19-8-1821.
 4. Brondina, geb. 17-4-1823.
 5. Willem, geb. 14-1-1827.
 6. Jan, geb. 2-6-1834; herbergier.
Trouwte Trijntje Ijwes Offeringa (1832-1928).
 4. Jan (in het doopboek; later wordt hij steeds Jannes genoemd), geb. 4-5, ged. 11-5-1788; dagloner te Westerwijtwerd, later korenschipper en commissionair te Middelstum.
Trouwte Middelstum 4-3-1813 Anje Hendriks Pesman, geb. ca. 1787, dr. v. Hendrik Willems Pesman en Hilje Pieters. Kinderen:
 1. Hillyna, geb. Westerwijtwerd 7-5-1813.
Zij krijgt (als Hilje Jans Moorlag) een dochter Hillina Moorlag, geb. Middelstum 7-3, overl. ald. 27-3-1840.
 2. Harmke, geb. Huizinge 29-8-1815.
Trouwte Middelstum 5-12-1834 Geert Pieters Nanninga Eikema, boerenknecht te Toornwerd, geb. Warffum ca 1810, z.v. Lodewijk Eikema en Freeke Nannes te Onderwierum.
 3. Harm, geb. 11-5-1817, overl. 12-11-1818.
 4. Harm, geb. 5-5, overl. 5-7-1819 (tweeling).
 5. Hendrik, geb. 5-5-1819 (tweeling).
 6. Grietje, geb. 21-5-1821, overl. 28-1-1823.
 7. Hendrikje, geb. 3-6-1823.
 8. Grietje, geb. 4-7-1825.
 9. Harm, geb. 6-2, overl. 7-12-1829 (tweeling).
 10. Bouke, geb. 6-2-1829 (tweeling).
 5. Grietje, ged. 24-5-1790, ongehuwd overl. 22-1-1819.
 6. Lammert, ged. 24-7-1791.
 7. Lammert, ged. 7-10-1792.
- V.14 Frik Willems Moorlag (heet o.a. in 1812 en 1826 Molog); boerenarbeider te Westeremden; overl. ald. 9-10-1826.
Trouwte Bedum 15-4-1787 Stijntje (bij het huwelijk heet ze Trientje) Klases. Kinderen:
 1. Anje, ged. Westerdijkshorn 26-10-1788.
Trouwte 1. als Anje Friks Moorlag, Bedum 11-5-1812 Klaas Arends Doornbos, geb. Bedum ca 1780, lb., z.v. Arend Symens en Siske Daniels; hij overl. Bedum 19-3-1814.
Trouwte 2. (als Anje Friks) Bedum 29-9-1816 Gerrit Lammerts Westerhof, overl. Bedum 26-8-1821.
Trouwte 3. (als Anje Friks) Bedum 28-8-1823 Jan Klasens Vink.
 2. Willem, ged. Westeremden 1-4-1792; boerenknecht te Eenum.
Trouwte 't Zandt 20-8-1818 Bouke Harms Uuldertsma, geb. ca 1795, dr. v. Harm Willems Uuldertsma en Etje Derks te Zeerijp. Hieruit o.a.: 1. Stijntje Mooloch, geb. Zeerijp 17-1-1819. Trouwte (als Molog) Bierum 18-6-1842 Jakob Egberts Smit.
 3. Aafke, geb. Westeremden 15-10, ged. 27-10-1799.
Trouwte 1. (als Aafke Friks) Bedum 25-5-1822 Klaas Jakobs Eikens, overl. Bedum 19-9-1827.
Trouwte 2. Bedum 9-8-1828 Albert Alberts Boelkens, ged. Onderwierum 22-3-1798, z.v. Albert Roelfs Boelkens en Stijntje Jans.
 4. Anna Margaretha, geb. Westeremden 23-7, ged. 31-7-1803.
- V.15 Derk Willems Moorlag/Molog; trouwte (als Derk Willems van Wester-

emden) Westeremden 13-3-1788 Grietje Jans van Bierum.

Kinderen, allen te Westeremden:

1. Willem, geb. 31-8-1788.
 2. Grietje, geb. 23-10, ged. 28-10-1792. Trouwt als Molog Stedum 19-6-1814 Pieter Hindriks Oldenhuis, z.v. Hendrik Jans Oldenhuis en Willemke Jans, landbouwers te Zeerijp.
 3. Willem, geb. 31-1, ged. 7-2-1796. Trouwt (als Molog) Stedum 18-9-1819 Hindrikje Omges Niehof, geb. Garrelswear ca 1803, dr.v.Omge Cornelis Niehoff en Anje Jans Kruyver.
 4. Jan, geb. 1-1-, ged. 6-1-1799. Trouwt (als Molog) Stedum 10-10-1818 Willemina Eppes Driest.
 5. Frik, geb. 19-2, ged. 28-2-1802. Trouwt (als Frikke Derks Molog) Stedum 14-12-1822 Leentje Klaassen Kuipers.
 6. Hindrik, geb. 19-11, ged. 2-12-1804. Trouwt (als Molog) Stedum 12-3-1823 Willemtje Jans van der Laan.
- V.16 Willem Willems, schipper; overl. (volgens getuigenverklaring) in 1801. Trouwt Middelstum 14-12-1794 Aagtje Klasens (Bos); zij trouwde 1. Uithuizermeeden 24-7-1785 Tjaart Rengers en 3. Middelstum 7-11-1802 Jacob Lammerts Bruel.
- Kinderen, allen te Middelstum:
1. Grietje, geb. 15-5, ged. 24-5-1795; dagloonster; ongeh. overl. als Moorlag in het gasthuis te Middelstum 24-1-1829.
 2. Klaaske, geb. 19-2, ged. 26-2-1797.
 3. Willem Willems, geb. 27-11, ged. 22-12-1799 (tweeling).
 4. soontje, geb. Middelstum 27-11-1799 (tweeling; ongedoopt gestorven).
 5. Willem Willems, geb. 11-8, ged. 13-9-1801 (postuum), schipper. Trouwt als Willem Willems Moorlag Middelstum 24-5-1826 Auke Hendriks Klooster, geb. Bedum ca 1802, dr.v. Hendrik Reerts Klooster en Enje Hendriks.

Bijlage: Moorlag te Onstwedde.

- I. Claas Roelfs; ws. overleden tussen 1777 en 1789 (h.c. kinderen). Trouwt Onstwedde (namen wel, datum niet aangegeven in het trouwboek, mogelijk ca 1754) Trijntje Jans, die mogelijk tussen 1793 en 1796 overleed (idem).

Kinderen:

1. Rixte, doop niet gevonden (ws ca 1755, te Onstwedde?). Trouwt 1. Vlagtwedde (als afkomstig van Onstwedde) 13-4-1777 Jan Hindriks van Onstwedde.
H.c. Vlagtwedde 11-4-1777 (VI z 3, fol. 33). Getuigen aan bruidegomszijde: Jan Hindriks als broer (geen vergissing, blijkens de handtekeningen), Jantien Hindriks suster, Hilvert Elses en Grietje Hindriks als swager en suster. Getuigen aan bruidszijde: Klaas Roelfs en Trientje Jans als vader en moeder, Frerik Jans oom, Haie Jacobs aangetrouwde oom, Geesjen Jans als moy. Overige getuigen: Hanne Harms en Berent Lutters.
Trouwt 2. (als te Jipsinghuizen woonachtige weduwe) Vlagtwedde 2-10-1796 Albert Jans Boskers, weduwnaar van Vlagtwedde.
H.c. Vlagtwedde 30-9-1796 (VI w 14, fol. 150 verso) waar zij Albert Jans Bosschers en Rikste Klasens Moorlag heten. Getuigen aan bruidegomszijde: Jan Bosschers, volle broer, Geesjen Jans als zuster geadsisteerd met haar ehe man Albert Jans Onweer, Trijntje Jans en Harmijne Jans, zusters, Nanne Alberts volle oom, Jantje

Alberts volle moey, Jacob Wilkes Stip en Jan Harmannus Smit volle neeven, Harm Jans Busscher als sibbe- en Albert Jans als vreemde voogd over de bruidegoms voorkinderen bij Hindrikje Hindriks. Ge-
 tuigen aan bruidszijde: Roelf Klaassen Moorlagh, broer (een be-
 paling geeft zijn kinderen recht van representatie tot de erfenis, mo-
 gelijk is zijn vrouw al overleden) en Jan Klaassen Moorlagh met
 Hindrikje Harms, broer en aangetr. zuster.

2. Roelf, ged. Onstwedde 28-8-1757 (volgt II.1).

3. Jan, ged. Onstwedde 27-4-1760 (volgt II.2).

4. Albert, ged. Onstwedde 7-8-1763 (verder niet meer aangetroffen).

II.1 Roelf Klaassens (in 1796 voor het eerst Moorlag), lb. te Vlagtwedde.
 Trouwt Onstwedde 30-3-1781 Anke Thools van Sellingen, ws. overl.
 voor 1796. Kinderen, allen ged. te Onstwedde, onder patroniem:

1. Klaas, geb. 19-12, ged. 23-12-1781; na 1811 Moorlag.

Trouwt Nieuwe Pekela 3-8-1816 Hinderkien Sikkes de Boer, geb.
 N.P. 2-11-1784, dr. v. Sikko Derks de Boer en Harmke Bartelds.

2. Trientijn, geb. 28-7, ged. 1-8-1784.

3. Thoole, geb. 2-4, ged. 5-4-1790; koopman (na 1811 Moorlag).

Trouwt 1. (plaats en datum niet gevonden) Albertje Harms Tammes;
 zij sterft bij een bevalling te Stakenborg (Vlagtw.) 24-12-1812.

Trouwt 2. Vlagtwedde 5-5-1813 Anna Wubbes Heers, geb. Vlagtwed-
 de ca 1791, dr.v. Wubbe Gerardus Heers en Zwanke Luikens.

Uit het eerste huwelijk:

1. Albertien, geb. Stakenborg 24-12-1812.

Uit het tweede huwelijk:

2. Heero Geerts, geb. Vlagtwedde 2-3-1814.

3. Antje, geb. Stakenborg 13-1-1816.

4. Zwaantje, geb. Wollinghuizen 7-2-1818.

5. Leena, geb. Boertange 7-3-1822, overl. ald. 18-3-1830.

II.2 Jan Klaassens (in 1794 en 1796 Moorlag), lb. Onstwedde, Wetsinge en
 1828 Saaxumhuizen; overl. Wetsinge 16-3-1830. Trouwt 1. Onstwedde
 10-5-1789 Fennechien Heijs d.v. Heije Elses en Janna Wubs (h.c. VI
 ij 2, fol. 80). Trouwt 2. Onstwedde 9-5-1793 Hindrikjen Harms (Kui-
 pers); overl. Wetsinge 19-1-1828, oud 70 jr, dr.v. Harm Alberts Kui-
 per en Grietje Hendriks (h.c. VI ij 2. fol. 97v).

Uit het eerste huwelijk:

1. Klaas, geb. Onstwedde 10-7, ged. 18-7-1790. Trouwt Winsum 14-
 11-1818 Geertje Onnes Feringa, geb. Grijpskerk 20-3-1799, dr.v.
 Onne Berends Feringa en Trijntje Meiderts.

Uit het tweede huwelijk:

2. Greetje ged. Onstwedde 11-4-1794 (dr.v. Jan Klaassen Moorlag).

3. Harm, ged. Vlagtwedde 25-10-1795, lb. Wetsinge, overl. ald.

17-9-1834. Trouwt 1. Adorp 11-8-1821 Trijntje Jans Datema, geb.
 Bedum 16-3-1794, overl. Onnen 10-3-1826, dr.v. Jan Alderts Da-
 tema en Janna Jans Bos. Trouwt 2. Adorp 13-10-1828 Geertruid Klaa-
 sens v.d. Zwaag, geb. Noordwolde 6-2-1805, dr.v. Klaas Cornelis
 v.d. Zwaag en Gretje Wolds.

4. Albert, ged. Vlagtwedde 10-5-1798, lb. Wetsinge, overl. ald. 6-2-
 1833. Trouwt Adorp 22-8-1825 Grietje Jans Groenwold, geb. Bedum
 20-11-1796, dr.v. Jan Egges en Aaltje Hindriks.

5. Grietje, ged. Vlagtwedde 12-10-1800.

SPECTRUM VLAGGENBOEK door Dr. Whitney Smith, naar een oorspronkelijk concept van Hans-Heinrich Isenbart en Emil Bühner, vertaald door Kl. Sierksma. De 2800 gekleurde en 250 zwart-wit tekeningen werden vervaardigd door Franz Coray, Alfred Znamierowski en Werner Luzi.

Het Spectrum Vlaggenboek is het eerste echte handboek over vlaggen. Niet alleen vlaggen, maar elke standaard, banier, gonfalon, oriflamme, vexillum, wimpel staat erin. Vlaggen van alle landen en provincies, maritieme vlaggen; vlaggen van internationale organisaties, bevolkingsgroepen en bewegingen; emblemen van politieke partijen, luchtvaartmaatschappijen en sportorganisaties; emblemen op vlaggen en wapens. De historische ontwikkeling van dertien grote nationale vlaggen wordt tot in details uitgewerkt. Het vlaggebruik over de gehele wereld, zowel te land als ter zee, wordt verklaard en met afbeeldingen verduidelijkt.

Voor belangstellenden in banistiek en heraldiek is dit schitterend uitgevoerde werk een kostelijk bezit. Het is een uitgave van Het Spectrum, Utrecht/Antwerpen en verkrijgbaar bij de boekhandel; prijs fl. 85.--

'Gruoninga', van 1954 tot en met 1967 mededelingenblad van de afdeling 'Groningen en Noord-Drente' van de 'Nederlandse Genealogische Vereniging', verscheen vanaf 1969, met ondersteuning van het Nedersaksisch Instituut van de Rijksuniversiteit te Groningen, als tijdschrift voor genealogie, naam- en wapenkunde. Met ingang van 1975 is het tijdschrift overgenomen door het Nedersaksisch Instituut en verschijnt het met medewerking van bovengenoemde afdeling 'Groningen en Noord-Drente' en de Stichting Sasland als uitgave van deze Stichting.

'Gruoninga' verschijnt viermaal per jaar. Prijs per jaargang f. 10,- vóór 1 februari van ieder jaar te voldoen door overschrijving naar postrekening 1215274 t.n.v. de Penningmeester van de Stichting Sasland, postbus 1127, Groningen.

Medewerkers aan dit nummer:

Dr. P. Bos	Kroon 2	Mijdrecht
Ds. P. Datema	Kerkring 1	Middenmeer
Mej. P.J.C. Elema	Peizerweg 70/15	Groningen
A. Hoft	Wilhelminaweg 24	Appingedam
Ir. Th.P.E. de Klerck	Parklaan 42	Winschoten
G.W. Nanninga	Schoutelaan 14	Haren (Gr.)
O.J. Nienhuis	St. Jansstraat 10	Kloosterburen
Mr. J.P.A. Wortelboer	Parallelweg 73	Glimmen (Gr.)